

7-12 1127-0108

A

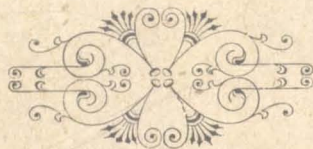
KEGYES-TANÍTÓREND
KECSKEMÉTI FŐGYMNASIUMÁNAK
ÉRTESITŐJE

AZ 1896/97-IKI TANÉVRŐL.

KÖZLI
PERGER JÓZSEF

IGAZGATÓ.

KECSKEMÉTEN.
NYOMATOTT TÓTH LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.
1897.

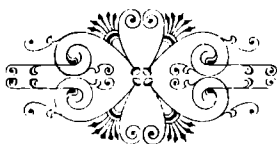
A

KEGYES-TANÍTÓREND
KECSKEMÉTI FŐGYMNASIUMÁNAK
ÉRTESITŐJE

AZ 1896/97-IKI TANÉVRŐL.

KÖZLI
PERGER JÓZSEF

IGAZGATÓ.

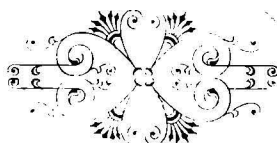
KECSKEMÉTEN.
NYOMATOTT TÓTH LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.
1897.

A

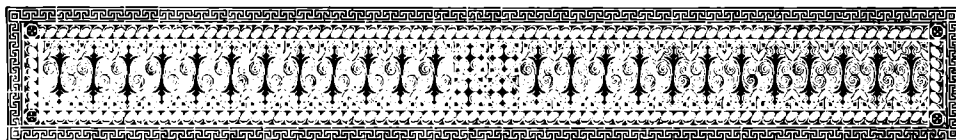
KEGYES-TANÍTÓREND
KECSKEMÉTI FŐGYMNASIUMÁNAK
TÖRTÉNETE.

IRTA
JUNKER LÁSZLÓ

KEGYESRENDI TANÁR.

KECSKEMÉTEN.
NYOMATOTT TÓTH LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.
1897.

ELSŐ RÉSZ.*

Az intézet főbb eseményei 1862 — 1897.

IV.

Az intézet teljes kiépítése. Tanrendszerek.

Magyarország szívesen ragaszkodott alkotmányához; állandó összeköttetése a menekültekkel, Ausztriának legyőzete, egész Európa válságos helyzete, mind élesztette s táplálta a reményt, hogy napja felvirad. Ausztria nem akart lemondani a korlátlan uralomról, még akkor sem, mikor már maga sem bízott abban; Magyarországon pedig új életre ébredtek ugyanazok az eszmék, melyek a szabadságharcot előidézték és az Ausztriát ért csapások hatása alatt meg is erősödtek.

Alkotmányosságunk e reggelén, a midőn szabadon emelhattuk föl újra nemzeti lobogónkat, a midőn a magyar államiság eszméjének megvalósulása a szívek együttes dobbanásában nyilvánult: ez örvendetes politikai fordulat a közoktatásra sem maradhatott átalakító hatás nélkül.

A „k. k. Statthaltereii für Ungarn“ hatóság kibocsátott 1860. szept. 15-én egy rendeletet a magyar tannyelvű intézetekhez, melyben megengedi, hogy az ügyiratokat, jegyzőkönyveket és tanterveket magyar nyelven készítsék. A szeptember 17-iki rendelet pedig romba dönti a német nyelv eddigi szerepét és hivatását; szerinte e nyelv tanításának célja ezután már csak az, hogy „a tanulók a középiskolák végeztével az általános műveltség szempontjából németül tudjanak írni és beszélni“.

Az 1860. október 20-iki császári diploma visszaállítja a magyar alkotmány egy részét, úgymint: a törvényhatóságok önkormányzatát, a magyar törvénykezést, az országgyűlést összehívja; azonban a kormányt a miniszteri rendszer helyett az 1848. előtti kormányzéki rendszer sze-

* Az intézet főbb eseményei 1715—1862-ig megjelent a kegyes tanítórend kecskeméti főgymnasiumának 1895—96-iki Értesítőjében.

rint alakítja meg, az ország kormányának élére állítván a magyar kir. kancelláriát, az igazságszolgáltatásra pedig a magyar kir. kuriát. Ezen diploma megjelenése után két napra, okt. 22-én, megérkezett a nemzeti újraéledés koratavasának első nagyobb bizonyítéka, midőn a magyar királyi kancelláriát, a magy. kir. helytartóság útján magyar nyelvű leiratban tudatja, hogy ő cs. kir. ap. felsége legfelsőbb elhatározásából a magyar nyelv Magyarország minden közigazgatási és törvénykezési hatóságainál, mint az ügykezelés hivatalos nyelve, a belső szolgálatban és a kölcsönös érintkezésben ismét visszaállított. Fölvívja egyszersmind az igazgatókat, hogy az iskola tannyelvére nézve a kívánalmaknak és közérdeknek megfelelő intézkedések tárgyában higgadt tanácskozmány alapján jelentést tegyenek.

Az „Entwurf“ alapján fennálló tanítás-rendszeren az első részt az 1861. február 20-iki rendelet ütötte, mely szerint már az 1860—61. év második felében az egyetemes történelem megszorításával hazánk történelme és földrajza terjedelmesebben és pontosabban tanítandó. A jövő iskolai évben az „Entwurf“ helyét egy kinevezett bizottság által kidolgozott tanterv foglalta el.

Az 1861. október 21-iki 58,244. sz. rendelet foglalja magában a hazai középiskolák átalakítására vonatkozó intézkedéseket. E rendelet szerint az 1861—62. iskolai év a reformokra való tekintetből október helyett november 1-én kezdődik s benne a tanügyi szervezetnek már ez évben is kötelező átalakítását a következő pontok tárgyalják:

1. Az I. és II. osztályban visszaállítja az osztálytanítást, a többiekben pedig a rokontárgyaknak egy kézben való csoportosítását kívánja; osztálytönök rendszeren a magyar nyelv tanára volt.

2. A német nyelv a rendkívüli tárgyak közé soroztatott, de mint ilyennek előadását melegen ajánlja a rendelet. A görög nyelv tanítása csak az V. osztálytól kezdődik; az eddig mostohán előadott magyar nyelv és irodalom, valamint a hazai történelem és földrajz bővebb és alaposabb tanítását sürgeti. A tantárgyakat és óráik számát így állapítja meg:

I. osztályban: Vallástan 2, latin nyelv 7, magyar nyelv 5, Magyarország földrajza 2, számtanból a négy alaplívelet egészszel és törtekkel 2 órában. — II. osztályban: Vallástan 2, latin nyelv 8, magyar nyelv 4, az osztrák birodalom s Európa egyéb részeinek földrajza 2, számtanból a tizedes törtek, az aránylatok, fejszámolás 2 órában. — III. osztályban: Vallástan 2, latin nyelv 6, magyar nyelv 4, a négy világrész földrajza 2, Magyarország földrajza az Árpádok alatt 2, számtanból a hármas-, társaság-, vegyítés- s lánczszabály 2, állattan 2 órában. — IV. osztályban: Vallástan 2, latin nyelv 6, magyar nyelv 4, Magyarország törté-

nete a vegyes házból származott királyok alatt 2, számtanból az algebrai műveletek 2, növénytan 2, physika és vegytan 2 órában. — V. osztályban: Vallástan 2, latin nyelv 6, görög nyelv 2, magyar nyelv 4, Magyarország történelme a Habsburgok alatt s az osztrák birodalom statisztikája 2, a mennyiségtanból algebrai ismétlések után a mértanból a síktan 2, a természetrajzból az ásványtan 2, physika folytatva s befejezve 2 órában. — VI. osztályban: Vallástan 2, latin nyelv 4, görög nyelv 2, magyar nyelv 4, történelem ó- és középkor 3, mennyiségtanból hatványozás, gyökfejtés, logaritmikusok, egyenletek 3, bölesészet, lélek- és gondolkodástan 3 órában. — VII. osztályban: Vallástan 2, latin nyelv 4, görög nyelv 2, magyar nyelv 4, történelem újkor 3, mennyiségtanból határozatlan s másodfokú egyenletek, haladványok, háromszög tan 2, a természettanból delejesség, villanyosság, vegytan 3, a bölesészetből a metaphysika és ethika 3 órában. — VIII. osztályban: Vallástan 2, latin nyelv 3, görög nyelv 2, magyar nyelv 4, történelemből a magyarok oknyomozó történelme 3, elemző mértan 2, természettanból optika, csillagászat, meteorológia 4, és a bölesészet-történet 3 órában.

Rendkívüli tárgyak voltak a francia-, olasz- s angol-nyelvek, gyorsírás, zene és műének.

3. A tanítás nyelvére vonatkozólag a középiskolák vagy magyar, vagy vegyes tannyelvűek.

4. Szünet volt kedden délután s csütörtök egész nap. — A vizsgálatok nyilvánosan tartassanak meg s nagyobb szigorúsággal történjenek.

A Thun-főle rendszernek a magyar nyelv és tiszta nemzeti érzelem ellen igazi irányzatossággal kieszelt s alkalmazott küzdelmi eszköze, a német nyelv nem maradt sokáig alárendelt szerepében. Alig két évig volt rendkívüli tantárgy; 1862. február 12-én 75,207. sz. a. kelt helytartósági leirat ismét a kötelezett rendes tantárgyak közé emeli, sőt meghagyja, hogy mint ilyen, még az 1861—62. iskolai év második felében a IV. osztálytól kezdve heti két-két órában legyen a tanítás tárgya. Az 1862. július 23-iki rendelet pedig az I. osztálytól fogva kívánja taníttatni heti két-két órában s így a német nyelv ismét mint rendes tárgy, minden osztályban taníttatott. Ugyanezen rendelet megszünteti a kedd délutáni szabad időt, szünetül csak a csütörtöki egész napot engedi meg.

Ezen tanterv nem háritott el minden akadályt, mely a multból fönmaradt, de azért nem kis bizalmat keltett. Iskoláink sorsa, melyet a leélt nehéz időkben majdnem egy egész századon át az államhatalom nemcsak korlátlanul intézett, hanem többször nemzetellenes törekvéseinek eszközévé tett, most a hazafias szellem kezébe jutott, a mely oly elvek nyomán szabályozta a közoktatásügyet, melyek a nemzet szükség-

leteinek leginkább megfeleltek s így a már régóta sováron óhajtott jobb-létnek alapját képezte.

Változatlanul érvényben maradt ezen tanterv az 1867—68. iskolai évig, a mikor Eötvös József báró, a vallás- és közokt. m. kir. miniszter reform-terve váltja föl.

Intézetünk a tankerületek visszaállításával 1862-ben dr. Festl Károly apát s főigazgató felügyelete alá került.

Tanári értekezletet minden második hónapban kellett tartani; de az 1864. október hónapban kelt rendelet hónapokint tanácskozásokat kívánt, a melyeknek tárgya volt a tanulók részletes megbíráása, az elvégzett tananyag és az írásbeli dolgozatok kimutatása. Ezen tanácskozásoknak és a félév-záró értekezleteknek jegyzőkönyvei igen terjedelmesek.

Az évi vizsgálatok, előkészületre szabad idő nem volt s azért a tananyagot az utolsó tanítás-órákon átismételték, 14—16 napig tartottak. Az osztályozásnál az erkölcsi viselkedést következőleg jelölték: példás, dicséretes, törvénytörő, kevésbé törvénytörő, nem törvénytörő; a figyelmet: feszült, kellő, változó, szórakozott; a szorgalmat: ernyedetlen, kitartó, kellő, hanyatló, csekély, semmi; az előmenetelt: kitűnő, jeles, jó, elégséges, elégtelen, rossz. Az általános sorozat fokozata: kitűnő rendű, jeles rendű, I. rendű, II. rendű és rossz. Kevésbé törvénytörő és nem törvénytörő magaviseleti osztályozattal senki kitűnő vagy jelesrendű nem lehetett.

Az év végén kinyomatott Érdemsorozat pótolta a rendes iskolai bizonyítványt; ilyet csak különös esetekben adtak ki. Az Érdemsorozat felolvasatása nyilvánosan, egész ünnepélyességgel történt a tanév utolsó napján, július 31-én.

A felsőbb hatóság nagy fontosságot tulajdonított az évvégi záró-ünnepeknek, melyek meghívott közönség jelenlétében tartattak meg, sok iskolában a tanulók természetrajzi gyűjteményének s rajzainak kiállításával összekapcsolva. Intézetünkben is, mióta 1862. június 29-én sorsjártékkal egybekapcsolt hangversenyt rendezett az ének- és zeneiskola felszerelése céljából, minden évben volt ilyen záróünnepély; csak az 1865—66. iskolai évben maradt el, mikor az osztrák-porosch háború miatt a m. kir. helytartóságnak, július hó 11-én kelt 55,000 sz. rendelete alapján a tanév azonnal befejeztetett.

A „haza bölése“, Deák Ferencz, megalkotta 1867-ben nagy művét, a kiegyezést és az akkor létrejött felelős magyar kormány közoktatásügyi minisztere b. Eötvös József volt, a magyar tanügy leghivatottabb s legméltóbb vezére, ugyanaz, ki az első felelős magyar ministeriumban

e tárcza ügyeit vezette. A minister ugyanaz volt, de nem azok voltak a körülmények, a czélok.

B. Eötvös József a középoktatásra vonatkozó nagyszabású reformtervekkel foglalkozott. Legfőbb ideája volt felszabadítani iskoláinkat az idegen szellem hatása alól és őket korszerű, nemzeti tantervvel ellátni; csak hogy a gyakorlati élet szükségletei, a mint naponkint egymásután merülnek föl, nem hagynak időt arra, hogy jól szervezett rendszereket léptessen életbe. Hogy középiskoláinkat reformálni kell, az közóhajtás is volt. De hogyan, mily irányban? Nem volt hatás nélkül Magyarországon a humanismus és realismus harca, mely külföldön a középiskolai oktatás keretén belől régóta folyt. De a minister, habár megérti és átérzi a kor szellemét, irtózik lelkében a materialismustól s nem szeretné koezkáztatni a középoktatás irodalmi és ó-klasszikai jellegét.

Reformtervezete megvalósítása előtt Magyarország összes tanárainak véleményét kikérte. Fölhivta 1867. május 11-én kelt rendeletével a tanárkarokat, hogy a gymnasiumok átalakítását tanácskozás tárgyává tegyék, elméleti és gyakorlati érvekkel támogatott nézeteiket és indítványukat terjeszszék föl a főigazgatóságokhoz, melyek a testületek javaslataiból összeállított közös tervezetet megküldik a ministeriumnak. A szeptember 5-iki leirat meghívja hazánk összes gymnasiumai- és reálreáltanodáinak igazgatóit Budára általános értekezletre, mely szeptember 21-én s következő napjaiban tartatott meg, melynek feladata volt az új rendszer megismertetése és az alkalmazására szükséges átmenet egyöntetű megállapítása.

Az ily módon előkészített reform október 8-án kelt rendelettel kötelező lett, melynek lényege a következő:

A gymnasium két tagozatú és pedig reálgymnasium (I—IV. osztály és nagygymnasium (I—VI. osztály), a továbbképzés a nagygymnasiumon túl a három évfolyamból álló liceumban történik, mely mintegy kapcsolatot képezett volna a gymnasium és egyetem között. A liceumban csak az egyetemes műveltséghez szükséges tantárgyak lettek volna valamennyi tanulóra nézve kötelezők, a külön szakok pedig szabadon választhatók. A reálgymnasiumban a reáliskolába való átmenet megkönnyítése végett új kötelező tárgyat szerepel a rajz heti négy-négy órában és a reáliák általában bővebben tanítandók. A torna az összes osztályokban kötelező lett.

A gymnasium tanterve teljesen elkészült s már az 1867—68-iki iskolai évben az I. és V. osztályban életbe is lépett, a többi osztályokban azután fokozatosan. Az V. osztályban előadták a magyar és latin

költészetet, a mythológiát latinul, a világtörténelmet Kr. u. 476-ig, a görög nyelv elmaradt. A liceumi osztályok szervezése nem készült el.

Az 1868. aug. 29-én 15,464. sz. a. kiadott általános tanterv — a további átmeneti intézkedéseket mellőzve, a következő volt:

Vallástan, I. (2) Hit- és erkölcstan. II. (2) Szertartások: III. (2) Az ó-szövetség története. IV. (2) Az új szövetség története. V. (2). Katholikus egélytan I. r. VI. (2). Katholikus egélytan II. rész.

Magyar nyelv, I. (3) A nyelvnek mondattanra fektetett alaktana, értelmes olvasás, helyesírás; az olvasottak tárgyalása. Írásbeli gyakorlatok. II. (3) A mondattan tüzetes tárgyalása, különösen a szókötés. Hetenkint írásbeli gyakorlat. III. (3) Szóképzés, mondatkötés. Az irány főbb szabályai. Polgári ügyiratok, egyszerű elbeszélések és leírások készítése. Értelmes olvasás, előadás, szavalás és helyesírás. Írásbeli dolgozatok, mint a II. osztályban. IV. (3) Az iránytan és ügyiratok folytatása. Szó- és versmértéktan. Önálló iskolai dolgozat kéthetenkint. V. (4) Szépírálytan. Az elbeszélő és leíró irásművek után a lantos- és tanköltészet műfajainak s művelőinek megismertetése. Írásbeli dolgozat kéthetenkint VI. (4) Az előbbieket folytatása. Az elbeszélő költészet remekcineket taglalása. Az eposz, dráma, szónoklat általánosan. Írásbeli dolgozat kéthetenkint.

Latin nyelv, I. (6) Az alaktanból a nevek, igék, névmások szabályos alakjai, sark- és sorszámok, elüljárók, kötőszók. Házi dolgozatok. II. (6) Az alaktan ismétlése és befejezése. Latin és magyar példák fordítása. Iskolai írásbeli dolgozat hetenkint. III. (5) A mondattan hetenkint 2 órában: esettan; latin s magyar példák fordítása; szemelvények Cornelius Neposból. IV. (5) A mondattan 2 órában: idő- és módtan megfelelő latin és magyar mondatok fordításával; a prosodia és metrika előrebocsátásával olvasmányok Caesar és Phaedrus műveiből. Írásbeli iskolai gyakorlat hetenkint. V. (6) Nyelvtani ismétlések és szóbeli gyakorlatok heti 2 órában. Olvasmányok az I. félévben Liviustól, a II-ban Ovidiusból. Írásbeli dolgozat kéthetenkint. VI. (6) Nyelvtani ismétlések 2 órában; Olvasmányok a prosodia és metrika ismétlése és kiegészítése mellett az I. félévben Ciceróból, a II-ban Vergiliusból. Iskolai írásbeli dolgozat kéthetenkint.

Német nyelv, III. (2) Olvasás és írás. Fordítás mondattani alapon. Gyakorlati módszer szerint a fő- és melléknevek, névmások, számnevek, a gyenge s a legszükségesebb erős hajlítású igék. Szók emlézése. IV. (3) Fordítási gyakorlatok folytatása. Szóképzés, szóvonzat, helyes írás. Szók és mondatok emlézése. V. (3) Magyar mondattanra alapított mondatalkotás; egyszerű ügyiratok, elbeszélések és leíróművek készítése. Elemzés. Rövid prózai darabok betanulása. Kéthetenkint iskolai dolgozat

zat. VI. (3) Az előbbieket folytatása. A különböző műfajok gyakorlati ismertetése. Jeles költői és prózai darabok betanulása. A német nyelv rendszerének vázlata. Kéthetenként iskolai dolgozat.

Földrajz, I. (2) A matematikai és természettani földrajz főpontjai; általános földrajzi fogalmak. A tengereknek és az öt világrésznek általános és összehasonlító leírása. Általános népismertetés (4 hó). Magyarország földrajza (6 hó). II. (2) Ausztria leírása három hónapig, a többi idő alatt Európa más államainak földrajza. III. (2) Ázsia, Afrika, Amerika és Ausztrália földrajza. IV.—V. (2) I. Mennyiségtani földrajz: Világegyetem, naprendszer, csillagok, nap, hold, föld. II. Általános természettani földrajz: Szárazföld, víz, levegő, termények földrajza. VI. (2) Különösen természettani földrajz, főtekintettel hazánkra.

Történelem, III. (2) A magyarok őstörténetének és az Árpádházi királyok kora. IV. (2) Magyarország története a vegyes- és a Habsburg-házi királyok alatt, az egykorú világtörténelmi események kiemelésével. V. (3) Világtörténelem Kr. után 476-ig, tekintettel a görög és római mythológiára. VI. (3) A középkor és újkor, különös tekintettel hazánkra.

Mennyiségtan, I. (5) a) Számítan: A tizedes számrendszer; a négy alpművelet egész- és törtszámokkal. b) Mértan: Pont, vonal, szögek, három-, négy- és sokszögek s alkalmazásuk. II. (5) a) Számítan: Számolási rövidítések, igazítás, rövidített műveletek, arányok, hármasszabály, kamatszámolás. b) Mértan: a kör és tulajdonságai, a síkmértan, az idomok átalakítása. III. (3) a) Számítan: Az aránylatok s a kamatszámolás bővebb alkalmazása, a társaság-, elegyítés-, láncszabályok, mérték- és pénzisme. b) Mértan: Térítan, vonalak, síkok; szögletes testek, azok felülete és térfogata. IV. (3) a) Számítan: Ellentett számok, összevonás, a négy alpművelet megjelölt számokkal, hatványozás, gyökfejtés; első és tiszta másodfokú egyenletek. b) Mértan: A gömbölyű testek, azok felülete és térfogata. V. (4). a) Számítan: Számrendszerek, a tizedes rendszer különösen, a négy alpművelet egész kifejezésekkel, a számok oszthatósága, közönséges-, lánc- és közelítő-törtek; az aránylatok s az ezeken alapuló műveletek. b) Mértan: Síktan. VI. (4). a) Számítan: Hatványozás, gyökfejtés, logaritmus; elsőfokú egyenletek egy és több ismeretlennel, másodfokú egyenletek egy ismeretlennel. b) Mértan: Szögfüggvények és háromszögek trigon. megoldása.

Természetrész, I. (2) Állattan. II. (2) Ásványtan, növénytan. III.—IV.—V. (2) Ásványtan, növénytan. VI. (2) Állattan.

Természettan, III, (3) A testek közös tulajdonságai, halmozatuk, egyszerű testek, aljak s sók; hőtan, légköri csapadékok, delezesség, vil-

lamosság. IV. (Heti négy óra, csak az első félévben.) A testek egyensúly- és mozgástana; hangtan, fénytán.

Vegytan, VI. (Heti négy óra, csak a második félévben adatik elő.) Egyszerű és összetett testek, vegyi törvények, az életben és a természetben előforduló érdekesebb anyagok tárgyalása kísérletekkel. Havonként iskolai dolgozat.

Rajz, I. (4) Mértani rajz. Az első félévben táblarajzok után vonalak, szögek stb. rajzolása. A második félévben sodrony- és faminták után vonalak. sík- és térbeli idomok. II. (4) a) Mértani rajz (2 óra) Az elmélettel párhuzamban szerkesztések körzővel és vonalzóval. b) Szabadkézi rajz (2 óra): Körrajzok az emberi fej egyes részeitől kezdve. III. (4) a) Mértani rajz (2 óra) az elmélettel párhuzamban. b) Szabadkézi rajz (2 óra) az emberi fej folyt. rajzolása, az árnyékolás kezdete minták után, ékitmények. IV. (4) Nagyobb fejminták, egész emberi alakok, ékitmények.

Szépíráás, az I. és II. oszt.-ban heti egy óra.

Testgyakorlás, minden osztályban heti 2 órával.

A gymnasiumok ezen új szervezetét kiegészítette az 1869. évben 6020 min. sz. a. kiadott „Gymnasiumi rendtartás és fegyelem.“

A fontosabb változások a következők: A tanulók fölvétele az első osztályba csak szabályszerű felvételi vizsgálat alapján történhetik. Egy-egy osztályba legfőlebb 60 tanuló vehető fel. A nyilvános vizsgálatok minden osztályban július 10-ikén kezdődnek. A félévi vizsgálatok megszűnnek, de ama tárgyakból, melyek évközben befejezést nyernek, a rendszeres vizsgálat azonnal megtartandó s az érdemjegyek a tanulók előmenetelének legközelebbi bírálatokor a bizonyítványba bevezetendők. A vizsgálatokon a tanáron kívül ugyanolyan szakú ellenőrző tanár, vagy az igazgató is jelen van, a ki az osztályozást végzi. Mint hallgatók, megjelenhetnek a szülők, gyámok és a tanügy barátai is. Az egy tárgyból bukott tanulóknak a javító vizsgálatra való engedélyt az igazgató, a két tárgyból bukottaknak pedig a tanári kar adja. A több tárgyból bukott tanulóknak is, de csak rendkívüli esetekben, a felsőbb tanhatóság megengedheti a javító vizsgálatot. A javító és fölvételi vizsgálatok díjtalanok, a magántanulók vizsgálati díja egy-egy osztályról 20 forint. A tanulók előmenetelének, szorgalmának és magaviseletének megbírálása évenként négyszer történik meg és az eddigi érdemfokokozatok megtartásával az eredmény négy időszakot föltüntető s 15 kros bélyeggel ellátott bizonyítványba bejegyzendő. Az általános sorozat rovatát az iskolai év végén kell betölteni és ezen osztályozó sorozatba a szabadkézi rajz és torna nem foly be. A locatió elmaradt. Az algymnasiumi tanulóknál az „Észrevételek“ rovatában szükség esetén a következő megjegyzések alkal-

mazandók: hanyag, előkészületlen, későn járó, feledékeny, rendetlen, figyelmetlen, nyugtalan, engedetlen, illedelmetlen. Az eddig érvényben volt szünetek ezentúl is megmaradnak.

Módszertani utasításokban figyelmeztettek a tanári testületek, hogy a már csak egyedüli klasszikai nyelvre, a latinra, kiváló súlyt kell helyezni s tanítása gyakorlati alkalmazása által történjék. Kérdező módszert kell használni és az anyagot az iskolában jól begyakorolni.

A minister személyesen akart meggyőződést szerezni e tantervnek s a módszeres utasításoknak helyiségéről, azért több intézetet meglátogatott. A mi intézetünket is szerencsésítette megjelenésével 1870. január hó 13-án. Meglátogatta az egyes osztályokat, meghallgatta a tanárok előadásait, a tanulók feleleteit, ő maga is kérdést intézett több tanulóhoz, mindenütt meglegedésének adott kifejezést s szokott ékes-szólásával buzdította a tanulókat, hogy igyekezzenek magukat kiképezni s a hazának tanult s hasznos polgáraivá lenni. Majd a tisztele-tére előadott zenét és éneket tetszéssel hallgatta meg s minthogy az idő már nagyon is előre haladt, még csak a természettani szertárt tekint-vén meg, az ifjúság felállított sorai s harsány éljenzései közt városunk egyéb tanintézeteibe sietett.

Az új tantervre való átmeneti intézkedéseknek buzgó végrehajtá-sáért meglegedését fejezte ki a tanári testületeknek 1868. december 1-én érkezett leiratával, az új tantervvel elért eredményre vonatkozólag azonban nem találni leiratot, de nem is nyilatkozhatott, 1871. február 2-án már meghalt. Az alkotmányos korszak első tantervének lánglelkű megalkotója lelki üdvéért február 11-én ünnepélyes gyászmise tartatott a plebánia-templomban, a melyen a tanári testület és a tanuló ifjúság is, a kath. egyházköztség által ajándékozott gyászlobogó alatt, részt vett.

Ezen tanterv nem élte túl megalkotóját. B. Eötvös József utóda, Pauler Tivadar, meggyőződve ezen tanterv népszerűtlenségéről, minthogy a licealis tanfolyam költséges voltánál fogva, keresztül vihető nem volt, hiányoztak a korlátoltabb mértékű reformokhoz is a szükséges eszközök, a középiskolák nagyobb részét a felekezetek bírták, de a felekezetek és az állam közötti viszony teljesen rendezetlen volt, azért már 1871. szept. 18-án 20,855. sz. a. rendeletével új tantervet bocsátott ki, mely főbb vonásaiban a Thun-féle „Entwurf“ mintájára készült.

E tantervben a gymnasium ismét négy-négy osztályból álló alsó és felső tagra oszlik.

A négy alsó osztályban a tanterv életbe lépett a nélkül, hogy az átme-netre nézve különös intézkedés szüksége fönn forgott volna. Gymnasiumunk azonban azok közé tartozott, a melyekben a hazában divatozó más nyelv

előadása nem volt szükséges, azért a német nyelv minden osztályban hetenkint két-két órában már az első osztálytól kezdve tanított.

Nem kívánt továbbá ujitást e tanterv a felső osztályokban sem a magyar, latin s német nyelvre, sem a történelem, vegytan, természetrajz és bölcsészetre nézve, mely tantárgyak azon osztályban, azon óraszámban, a mint az új tanterv meghatározza, minden átmeneti intézkedés nélkül adattak elő.

A görög nyelvet ez évben az V., VI. és VII. osztályban tanították, és pedig az V. és VI. osztályban öt-öt, a VIII. osztályban heti négy órában.

A mennyiségtanra nézve a következő intézkedések történtek: V. osztály, hetenkint négy órában Betűszám-tan: a hat alaplűvelet egész és törtszámokkal. Első fokú egyenletek egy és több ismeretlennel. Mértan: Síkmértan. A szabályos sokszögek, a kör kerületének és területének számításáig. VI. osztály, hetenkint négy órában Betűszám-tan: A másodfokú egyenletek egy ismeretlennel. Logarithmusok. Mértan: A síkmértan átisméltése, kiegészítése és befejezése. Síkháromszög-tan számos példával. VII. osztály, hetenkint 3 órában. Betűszám-tan: A szám- és mértani haladványok és ezek kapcsán a kamatkamat-, járadék- és törlesztési számítások. A határozatlan egyenletek, egybevetés-tan, Newton kéttagú tantétele. Mértan: Tértmértan és gömbháromszög-tan. VIII. osztály hetenkint négy óra. Betűszám-tan isméltése mellett a gömbháromszög-tan és a sík elemzőmértan alapvonalai.

A mennyiség-tani földrajz, tulajdonképen a különleges természettani földrajz ez évben hetenkint egy órában folytattatott a VI. osztályban. Ezentúl tárgyalták a mennyiség-tani földrajzot a VIII. osztályban hetenkint két órában, a mely időt most a mennyiség-tanra fordították.

A természettanból a VII. osztályban heti négy órában előadták a vegytant, erőműtant, a rezgő és hullámzó mozgás törvényeit s a hangtant. A VIII. osztályban heti három órában befejezték a természettant az eddigi tanterv szerint.

A magyar irodalom-történet csak a VIII. osztályban tárgyaltatott rövid vázlatban; a német irodalom története pedig egészen elhagyatott.

Az új tantervben nem foglaltakra nézve az eddigi határozatok maradtak érvényben.

Az 1872. nov. 24-én 31,048. sz. a. kelt miniszteri rendelet szerint módszeres tanácskozmányokat kellett tartani a tanári testületeknek. A tanácskozásokat meg is tartotta a tanári testület havonkint, kivéve az iskolai év első és utolsó, valamint a husvét-i szűnnapok havát. Tárgyuk a tananyagnak az illető hónapra való kijelölése s ezzel kapcsolatban a

módszernek megvitatása és a mult havi működés- és eredményről való beszámolás volt. A módszeres értekezleten kívül ellenőrző tanácskozások is voltak havonként, melyeken a tanári testület a tanulók előmenetele és viselkedése fölött mondott ítéletet. A hanyagok megrovásban részesültek s a jegyzőkönyvben névleg is felsoroltattak. A jegyzőkönyvek hitelesített másolatokban az illető tanhatóságnak fölküldettek.

Az osztálynapló mellett az 1874—75. iskolai évtől kezdve külön tananyag-naplót vezettek, melyekben az egyes órák alatt elvégzett tananyagot írta be, mint ma is, az előadó tanár.

Az 1874. jul. 2-iki 6672. sz. min. rendelet jelentékeny változásokat létesített az iskola év beosztásában. Négy időszak helyett hárma rendelt el, mely időszakoknak megfelelően két rovattal ellátott Értesítőt kaptak a tanulók karácsony- és husvétkor, az év végén pedig külön iskolai bizonyítványt. Az érdemjegyek közül a „kitűnő“ és „rossz“ elmaradt. a szorgalom osztályozása is, úgy, hogy az előmenetelt a jeles, jó, elégséges és elégtelen, a magaviseletet pedig a jó, szabályszerű és rossz érdemjegyek jelölték. Az utóbbiakhoz később a kevésbé szabályszerű jegy járult.

Az 1875—76. tanév elején elrendelte a miniszter, hogy a közvetlen rendelkezése alatt álló gymnasiumok- és reáltanodákban a nagy szünet ezentúl július és augusztus hónapokban lesz. Ezen intézkedés következtében ezen tanév csak kilenc hónapig tartott; hogy e miatt az oktatás hiányt ne szenvedjen, a tanári testület a tananyagot úgy osztotta be, hogy azt a különben rendes tanév folyama alatt tartani szokott szünetnapok megszorítás mellett mégis el lehetett végezni.

Az 1876. július 22-én kelt 12,787. sz. min. rendelet a középiskolai rendtartás és fegyelemre nézve új szabályzatot léptet életbe, az 1869. „Gymnasiumi rendtartás“ pedig hatályon kívül helyezték. Ezen rendelet szerint a középiskola egy osztályába 50 tanulónál több nem vehető fel. Szünetnapok voltak az első időszak végén december 24-től január 2-ig, a második időszak végén virágvasárnaptól husvét után való szerdáig, Ő Felségének nevenapja, a koronázás évforduló napja és az igazgató által adott három nem egymásután eső nap. A heti szünet szerdán és szombaton délután volt. Módszeres tanácskozmányt évenként hármat rendel el, melyeken az általános tantervet részletesen kidolgozták, az anyagot a módszer szerint fölosztották, a tanulók házi munkásságát, a házi feladatok terjedelmét és minőségét megállapították. Ellenőrző tanácskozmány hat volt, minden időszak közepén és végén. Az év végén megtartott ellenőrző tanácskozás után nyilvános vizsgálat tartandó és pedig június második felében. A tanulók feleletei a vizsgálatokon a már megállapított osztályzatra befolyással nem bírnak.

A tanév végén minden tanár a szakjelentésben az évi működéséről és a tantárgyak előadásának részletes ismertetését adta, az osztályfőnökök pedig az osztályjelentésben a bevégzett tananyagról, az írásbeli dolgozatokról és az év folyamán előfordult fontosabb eseményekről számoltak be.

Ezen ügynevezett „Hetvenes évek tantervé-”t és az új rendtartást csakhamar egy más, és pedig nemzeti alapon nyugvó, egységes tanulmányi szervezet és a kor színvonalán álló tanítási eljárás követte.

Trefort Ágoston vallás- és közoktatásügyi miniszter az 1878-ik évi 18,930-ik számú rendelettel jelzi az átmeneti intézkedésekben az átalakulás irányát. A magyar nyelv lett az oktatás középpontja. Egyetlen nemzetnek nem lehetett több oka és alkalma észrevenni, mint a magyaroknak, hogy nemzetisége teljes kifejlésztésében mily fokú tényező a magyar nyelv. Trefort e tekintetben Eötvösnek bizonyos fokig szellemi rokona volt.

Az említett rendelet szerint a következő tanévben már, az I., VII. és VIII. osztályban, a tanterv következőleg módosult.

Az I. osztályban elmaradt a német nyelv egészen. Ez pedig azon indokból történt, hogy sok évi tapasztalat kimutatta azon nehézségeket, melyekkel a gymnasiumban két, sőt egyes intézetekben három nyelvnek nyelvtanilag rendszeres és egyszerre való megkezdésével megküzdeni kell. A rajz eddigi négy órájából elmaradt egy óra. A német nyelv eddigi két órája s a rajz egy órája a magyar nyelv tanítására fordított s így a magyar nyelv az eddigi három órával szemben, hetenkint hat órában tanított. A tananyag fölosztása a következő volt: a) Elbeszélő prózai s költői olvasmányok, különösen a népmonda, történeti monda s a néprajz köréből. Értelmes és kellően hangsúlyozott olvasás; az olvasmányok tartalmának szabadon való elbeszélése. Könyv nélkül megtanult versek elszavalása. b) Nyelvtan: egyszerű mondat és mondatrészek, fő- és mellékmondat megkülönböztetése. Mondattani alapon a teljes alaktan, tekintettel a hangtani módosulásokra. Szóképzés gyakorlatilag szócsoportok egybeállításával. Kéthetenkint egy írásbeli iskolai vagy házi dolgozat, mely főleg a nyelvtan és a helyesírás begyakorlására irányult. A feladat felfogására nézve a tanulók az iskolában szóbelileg készítették elő.

A hetenkinti négy órai rajz helyett rajzoló mértant adtak elő hetenkinti három órában, és pedig a planimetriai elemeket: a pontok, vonalak és szögek fekvéseit s mérési viszonyait; a legfontosabb síkidomok tulajdonságait és alakítását, u. m. a három-, négy- és sokszögeket; az idomok összeillőségét, symetriáját, hasonlóságát és területmeghatáro-

zását; a kerületek s néhány más fontosabb görbe vonalat. A mértani ornamentális rajzolás elemei rendszeresen táblarajzok után, előbb rajzeszközökkel, majd szabadkézzel történtek.

A VII. osztályban elmaradt a philosophia propaedeutika; a bölcselet e tanévben csak a VIII. osztályban tanítottott.

A német nyelv tanítására az eddigi két óra helyett három órát fordítottak. Tananyaga: A nyelvtani ismételések mellett nagyobb költői és prózai művek olvastattak, tekintettel a magyar irodalmi tanításra. Az olvasmány tárgyi és szerkezeti magyarázatán kívül kiterjeszkedtek a felhasználandó német szólásmódok, synonymák magyarázatára és csoportosítására is. Havonkint írásbeli gyakorlat és pedig vagy az olvasmányok tartalmának német nyelven való leírása, vagy magyar próza fordítása németre. A költői olvasmány sorrendje: Goethe „Hermann und Dorothea“, Schiller, „Wilhelm Thell“. A prózai olvasmány célja volt az is, hogy a tudományos stílust megértse a tanuló.

A mennyiségtani három óra helyett hetenkinti négy óra rendelkezett. Tananyaga: a) A betűszámтанból a számtani és mértani haladványok, kamatkamat-számolás, a kölcsönök törlesztése; b) A mértanból a tömör-mértan.

A VIII. osztályban az elemző mértan elmaradt, a nyert órákat felhasználták a mennyiségtani tételek kellő begyakorlására.

A többi osztályok- és tantárgyakra nézve az eddigi tanterv és óra-beosztás változatlanul megmaradt.

E tantervi módosításnak életbeléptetése mellett folyt a tanítás az 1878—79. iskolai évben intézetünkben.

A következő, az 1879—80. tanévben, a miniszternek július 3-án 17,630. számú rendeletével ismét változott a tanterv a következő átmeneti intézkedésekkel.

1. Magyar nyelv és irodalom „A mult 1878—79. iskolai évben életbe lépett az I. osztályban az új tanterv; ennek alapján a jövő évben az új tanterv már a két alsó osztályban alkalmazandó.

Alkalmazandó ezenfölül a régi tervvel szemben az új tanterv, a) a III. osztályban; itt ugyanis a régi terv már megkezdte a stilistikai tanítást, míg az új, a nyelvtannak rendszeres áttekintésével fejezi be a grammatikai cursust; tekintetbe véve, hogy a nyelvtan tanítása már a régi tantervben hasonló menetet követ, mint az újban, kívánatos, hogy ez teljes következetességgel már ez évben alkalmazassék.

b) A IV. osztályban, a stilistikai tanítás folytatása mellett, az új tervben kitűzött olvasmányok (különösen Arany Toldijának) olvasása alkalmazandó.

c) Az V. osztályban a régi terv ellenében, mely a poétikai tanítást már ez osztályban kezdi, folytatandó az új terv szerint a stilitikai tanítás, még pedig a „Szerkezettan“, olvasmány: Arany Toldija pótlásképen, majd pedig Arany Balladái és az új tervben kitűzött prózai olvasmányok.

d) A VI. osztályban rendszeres retorika tárgyalandó, az új tervben kitűzött megfelelő olvasmányokkal.

A VII. osztályban még a régi terv szerint folytatandó a tanítás, de az új tervben kiszemelt és megfelelő olvasmányok figyelembe vételével.

A VIII. osztályban az irodalomtörténet tanításában irányadók az új tanterv methodikus követelményei.

2. Latin nyelv és irodalom. A latin nyelvtan tanításában az új tanterv csupán módszeres változtatásokat tett, illetőleg gondosabban részletezi a teendőket; azért az alsó (I—IV.) osztályokban teljességgel irányadó lehet.

A felsőbb osztályok latin irodalmi tanításában az V. osztály kíván módosítást, a mennyiben Cicero Catója és Laeliusa helyett az új terv Livius olvasását szabja elő és Ovidius-féle szemelvények helyett általában lyrai szemelvényeket követel; ezen módosítással az új terv a latin tanításban teljességében érvényesülhet, megjegyezvén, hogy az idén a VI. osztályban Livius és Vergilius, a VII-ben Cicero és Vergilius, a VIII-ban Horatius és Tacitus vagy Cicero a tárgyalandó írók.

3. Görög nyelv. Az új terv az attikai nyelvjárással való kezdetet véve irányadóul, lényegesen nem különbözik a régitől s teljességében irányadó lehet; a Homeros dialektusával kezdő út általában függőben tartandó, míg megfelelő tankönyvek nem állnak iskoláink rendelkezésére.

4. Német nyelv és irodalom. Az idén már az új terv értelmében csak a III-ik osztálytól fogva tanítatik. Az új terv előirányzása, mely a múlt évben már részben a felsőbb osztályokban érvényesült, irányadó lehet.

5. Történelem. Az idén csupán azon módosítás történhetik, hogy a III-ik osztályban elmarad a történeti tanítás, főleg azon czélból, hogy jövő évvel, a IV-ik osztálylyal az új terv teljes életbelépését meg lehessen kezdeni. Azonfölül a VIII. osztályban négy óra helyett három veendő csak a magyar történet tanítására.

6. Földrajz. A régi és új terv annyiban egyeznek meg, hogy mind a kettő az alsó három osztályra szabja a földrajz tanítását, amaz 2-2 órával, emez némi természetrajzi tanítással kapcsolatban 3-4 órával. Múlt évben az új terv I. osztályi anyagának elrendelésénél a föld- és természetrajzi tanításon nem törént semmi módosítás; az idén az első osztály földrajzi anyagának meghatározásában az új terv lesz irányadó; azon fölül szükséges, hogy a III. osztályban, hol a régi terv két órában több földrajzi anyagnak végzését követeli, mint az új, az óraszám 3-ra emeltessék.

7. A természetrajz tanítása, alkalmas kézikönyv hiányában, még a régi terv értelmében, külön kénytelen megindulni, mint az a lefolyt évben is történt; az ásványtani tanítás az alsó osztályokban (II. osztály, téli felében) megszűnik s egyébként is módszer tekintetében az állat- és növénytan tárgyalásánál nem a rendszer ismertetése, hanem a természetrajzi szemlélet ápolása legyen irányadó. A felsőbb osztályokban már az idén megindulhat a IV. osztálylyal az új terv életbeléptetése, annál is inkább, mert a főbb bevezető chemiai és physikai alapfogalmak a régi terv szerint már a III. osztály tananyagában előfordultak, s a mennyiben kiegészítésre szorulnának, az egybekapcsolható az ásványtan tárgyalásával. Az V. és VI. osztályban még a régi terv felosztása lesz az idén irányadó, de az újnak részletező felvilágosítása figyelembe veendő; azonfölül a VI. osztályban is három óra fordítandó egész éven át a természetrajz tanítására.

8. A természettan tanítása a III. osztályban az idén is megmarad; némiképp pótlásul szolgál a physikai földrajznak, melyet az új terv előír; a IV. osztályban, hol mechanikai elemek tanítottak, elmarad a vegytan külön tárgyalásával együtt. A felsőbb osztályokban, a VII. és VIII. osztályokban, a physika tananyaga az új terv értelmében osztandó be. A vegytan a VI. osztályban elmarad, valamint a különvált mennyiség-tani földrajz a VIII. osztályban.

9. A matematika tanításának új tervéből életbe lépett a lefolyt évvel az első osztályban a számtan és rajzoló geometria tervezete; az idén folytatandó a II. osztályban. A III. osztályban a számtani oktatás folytatja régi menetét, a melytől külön nem igen tér el az új terv előirányzása. Ugyancsak a III. osztályban a rajzolással kapcsolatban tanítandó a téri alaktan. A IV. osztályban megkezdendő az algebrai tanítás már az új terv értelmében, úgy, hogy évről-évre folytatva jöjjön alkalmazásba a tervezet előirányzása; a rajz ez osztályban a rendszeres planimetria előkészítését tekintheti főfeladatának és ebben az új tervnek a III. és IV. osztály algebrai és geometriai tanítása ugyanaz marad az idén, mint a lefolyt évben. A VIII. osztályra hetenkint 3 órában jutnak a régi terv algebrai és geometriai anyagának fenmaradt részei, u. m. a) a határozatlan egyenletek, egybevetéstan elemei; b) gömbháromszögtan. A felsőbb osztályok algebrai és geometriai tanításában általában megkövetelendő, hogy az új tervezet módszeres irányadása figyelembe vétessék.

10. A philosophiai propaedeutika a VIII. osztályban az új terv értelmében tanítandó.

A tanterv a következő tanévben is változott a főigazgatóságnak 1880. július hó 12-én kelt 1837. sz. rendeletével. A rendelet a következő:

A vallás- és közoktatási magy. kir. magas Ministeriumnak folyó évi július hó 5-éről 16,179. sz. alatt kelt rendelete alapján további eljárás és mihez tartás végett tudatom a tek. Igazgatósággal, miként kapcsolatban az 1879-ik évi július hó 3-án 17,603. sz. alatt kiadott magas ministeri rendeletnek a gymni. új tanterv teljes életbe léptetésére nézve a következő átmeneti intézkedések foganatosítandók:

I. A nyelvi irodalmi szakokat tekintve, már a lefolyt 1879—80-ki iskolai évben nagyobb részét az új tanterv volt az irányadó, úgy, hogy a jövő 1880—81-iki iskolai évvel e szakokban, nevezetesen a) a magyar nyelv és irodalom, b) a latin nyelv és irodalom, c) a görög nyelv (az attikai nyelvjárással kezdve), d) a német nyelv és irodalom tanítása teljesen az új tanterv értelmében adható.

II. A történet fordítása csupán a IV. osztályban történhetik az új tanterv alapján és ez osztálylyal fokozatosan haladva fog az új terv életbe lépni; tehát az 1880—81-iki iskolai évben a IV., az 1881—82-iki iskolai évben az V., az 1882—83-ik évben a VI. és az 1883—84-iki évben végre a VII-ik osztályban; a jövő, azaz 1880—81-ik évi V—VII-ik osztály növendékei a történeti tanításban gymnasiumi tanulmányok befejezéseig még a régi terv felosztása szerint részesülnek, magától értetődően, hogy a tananyag kiszemelésére nézve az Utasítások szempontjai lehetőleg érvényesítendőek.

III. A földrajz tanítási tervének teljes életbeléptetését jelenleg még az a körülmény hátráltatja, hogy oly tankönyv, mely a természeti tárgyak szemléltetésére is útmutatást nyújtana és a tanításnál sikerrel alkalmazható volna, ez idő szerint még nem áll iskolánk rendelkezésére; mindaddig tehát a tanításnak úgy, mint a lefolyt tanévben, külön-külön kell fölvenni a földrajzi és természetrajzi anyagot. Az I. osztályban, valamint a II-ikben két órás földrajzi és két órás természetrajzi tanítás adandó az új terv és az utasító észrevételek értelmében. A III-ik osztályban három órás földrajzi tanítás, úgy mint a lefolyt tanévben. Ázsia, Afrika, Amerika és Ausztrália leírásával befejezi a tanfolyamot a régi tanterv szerint; mellette azonban két órában physikai földrajz tárgyalandó az új tanterv és az utasító észrevételek irányadása szerint.

IV. A természetrajzi és a természettani oktatás a felsőbb osztályokban már az 1880—81-iki évvel az új tanterv értelmében adható; a IV. osztályban ásvány-, kőzet- és földtan, az V. osztályban növénytan, a VI. osztályban állattan, a VII. és VIII. osztályban természettan.

V. A matematikai tanítás terve a lefolyt 1879—80. iskolai évvel a IV. osztály algebrai tanításában jutott érvényre, a jövő 1880—81. iskolai évben ez értelemben az V-ik osztályban mind az algebrai, mind

a geometriai tanítás az új terv és az utasító észrevételek irányadása szerint tanítandó. Reményleni lehet ugyan, hogy a geometriai tananyag az előszabott mértékben, mely a legszükségesebb elemekre szorítkozik, kellő módon s eredménynyel be lesz fejezhető; azonban tekintetbe véve azt, hogy az 1880—81. tanévben az V. osztályba föllépő tanulók az 1879—80. tanévben nem mentek át a rajzoló mértan szemléltető folyamának rendszeres előkészítésén, a tanár semmikép sem sietesse a megértés rovására a tananyag befejezését. Semhogy a planimetriai alapvetés rovására történjék, inkább megengedhető, hogy annak egy része még az 1881—82. tanévben a VI. osztályba átvitessék; az új tanterv algebrai és geometriai tananyagának párhuzamos életbeléptetése ugyanis csak annyit követel, hogy harmadévre, az 1882—83. iskolai évben a VII. osztály terve teljesíthető legyen. Az 1880—81. tanévben a VI.—VIII. osztályba járó növendékek matematikai tanulmányukat még a régi terv felosztása szerint végzik; a tanár természetesen ezen osztályok tanításában is lehetőleg kövesse az utasító észrevételek irányadását.

VI. A rajzoló geometria s szabadkézi rajz tanítására nézve a jövő 1880 - 81-ik tanévvel az új terv teljesen életbe léphet.

Sziveskedjék a tek. Igazgatóság a fentebbiek szerint az intézeti tanárokat megfelelő utasítással ellátni s a magas rendelet foganatosítását kellő szigorral ellenőrizni.

Budapest, 1880. évi július hó 12-én.

Dr. Lutter Nándor, helyettes főigazgató.

Tantervünk ezen hullámozása, az átmeneti intézkedések hosszú sora mind arra vonatkozott s azért történt, hogy megszilárdult államunk magyar nemzeti irányban nyerjen erőteljes kifejezést. Közoktatásügyünk a hatvanas évektől kezdve nem kis mértékben fejlesztette nemzeti érzületünket, de a haladás nehéz volt, hiányoztak ahhoz a szükséges eszközök. Midőn a nemzet az anyagi haladás ösvényére tereltetett s törekvéseit siker koronázta, meg volt az alap, a melyen tovább lehetett építeni és a közoktatásunk érdekeit képviselő férfiak reform-törekvései akkor az oktatás emelésére is irányultak, hogy felküzdve magukat arra a magaslatra, a melyen a művelt nyugat népei állanak, végre önálló nemzeti kulturát fejleszthessünk.

A folytonos változásnak véget vetett az 1883. évi XXX. t.-cikk, melyek alapján a gymnasiumok 26,776. sz. ministeri rendelettel megnyerték az új tantervet.

Az 1882—83. iskolai év végén megvált intézetünktől, annak 20 éven át volt vezére, igazgatója, dr. Polák Ede. Suhajda Sándor után

foglalta el az 1863—64. iskolai évben az igazgatói széket, a melyen mint a tanári testület gondos tanácsadója s az ifjúságnak jószívű atyja, nagy tudományával igazságos szigorúságot, rendszereteket, az intézet minden ügyeiben rendkívüli buzgalmat és páratlan szorgalmat egyesített. Nagy kitüntetés érte a távozó igazgatót az 1883. évi május hó 31-én nagyszámú és diszes közönség jelenlétében megtartott iskolai ünnepély alkalmával. Szarvassy Zoltán VIII. osztályú tanuló elszavalta Hám Sándor k. r. növendékpapnak ez alkalomra irt költeményét, miközben Réti Ferencz k. r. növendékpap „a kecskeméti róm. kath. egyháztanács, tisztelői és a gymn. ifjúság nevében“ egy diszes ezüst koszorút nyújtott át az ünnepeltnek, ki a meghatottságtól remegő szavakban köszönte meg a kitüntetést s egyúttal búcsút vett a közönségtől s a tanuló ifjúságtól, melynek lelkébe ajánlotta ama jóakarató intéseket és oktatásokat, melyekkel hosszú ittléte alatt szüntelenül törekedett a fiatalság szellemi jólétét előmozdítani. A nyitrai társház nevében Budaváry József küldött egy latin költeményt, mely családias körben, Illésházy János házfőnöknek a rendtársak nevében elmondott üdvözlete után olvastatott föl.

Igen megható volt az a jelenet, mely a tanév bezárása alkalmával június hó 29-én, az ünnepi „Te Deum“ után számos egyháztanácsos, a főgymnasiumi és főreáliskolai tanártestületek s más vendégek jelenlétében az intézet nagytermében lefolyt. Midőn az igazgató beszámoló beszéde s a jutalmak kiosztása után röviden búcsút vett az intézettől, fölállott Bogyó Pál apátplébános s megható szónoklat után átnyújtotta a búcsúzó igazgatónak a róm. kath. egyháztanács remekül kiállított s szép keretbe foglalt diszoklevelét, ki azt hálás köszönet nyilvánítása mellett elfogadta. Ugyanott búcsúzott el tőle a helybeli főreáliskolai tanártestület is; a főgymnasiumi tanártestület pedig lakásán lepte meg búcsúüdvözlétével, melyet átgondolt szavakban Kövessy Kálmán tanár tolmácsolt, emlékül átnyujtván neki a tanártestületet ábrázoló, igen jól sikerült fényképet, mit az elérzékenyült igazgató meleg köszönete mellett, saját arczképével viszonzott.

Dr. Polák Ede igazgató, az intézet igazgatásától fölmentetve, rendkormányi intézkedésre mint rendi kormánysegéd, Bndapestre távozott, helyét elfoglalta Tóth Antal.

Mikor 1884-ben Ő csász. és apost. Felsege ápril 4-én kelt legfelsőbb elhatározásával megengedte, hogy Magyarország az 1883. XXX. t.-cikk értelmében 12 tanterületre osztassék be, akkor dr. Lutter Nándor főigazgató helyét elfoglalta, mint budapest-vidéki tankerületi főigazgató dr. Say Móricz, kir főreáltanodai igazgató, a Ferecz József-rend lovagja. A tapasztalt tanférfiú, az ifjúságnak lelkes barátja, a páratlan jóságú

tanácsadó biztos vezetése alatt a legjobb és legszebb siker iránt odaadó bizalommal reménykedett a tanári testület s akkor, mint villámesapás, jött a lesújtó hír, hogy dr. Say Móríc 1885. évi márczius 11-én, rövid szenvedés után jobblétre szenderült.

A ministerium intézkedéséből a felügyelő vezetést ismét dr. Lutter Nándor vette át ideiglenesen, mignem Ő csász. és apost. királyi Felsége 1885. május 28-án dr. Hóman Ottót, a kolozsvári egyetem nyil. rendes tanárát, ki nem nevezte, miről a minister 1885. június 2-án 20,800. sz. alatt értesítette az igazgatóságot.

Az év hátralevő rövid részében nem látogathatta meg intézetünket, azért az érettségi szóbeli vizsgálatokhoz elnökül kiküldetett Lutter János, budapesti II. ker. kir. főgymnasiumi igazgató.

Az 1883. XXX. t.-cikk 74. §-ban tárgyalja a középiskolák szervezését. Az első rész szól a tanulók föl vételéről, a tantárgyak-, fegyelem-, érettségi vizsgálatokról. A tárgy- és órabeosztás a következő:

Tantárgy	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
Vallástan	2	2	2	2	2	2	2	2
Magyar ny.	6	5	3	3	3	3	3	3
Latin ny.	6	7	6	6	6	6	6	5
Görög ny.	—	—	—	—	5	5	5	4
Német ny.	—	—	3	3	3	3	3	2
Történelem	—	—	3	3	3	3	2	3
Földrajz . . .	4	4	2	1	—	—	—	—
Fizikai földrajz	—	—	2	—	—	—	—	—
Természetrájz	—	—	—	3	3	3	—	—
Mennyiségtan	3	4	3	3	4	3	3	2
Természettan .	—	—	—	—	—	—	4	4
Rajzoló geometria	3	3	2	2	—	—	—	—
Bölcsélet	—	—	—	—	—	—	—	3
Szépírás . . .	1	1	—	—	—	—	—	—
Testgyakorlat .	2	2	2	2	2	2	2	2
<i>A heti órák összege:</i>	27	28	28	28	31	30	30	30

E tanterv a következő években ismét módosult, így az 1884—85. iskolai évtől kezdve a német nyelvnek a III. osztályban négy óra jutott, a földrajzi anyag pedig ugyanott kimaradt s helyét elfoglalta Magyarország történelme, egyesítve a politikai földrajzzal; a IV. osztályban a magyar nyelvet heti 4 órában tárgyalták, későbbben, az 1887—88. iskolai évtől kezdve a latin nyelvet az I. osztályban hetenkint hét órában tanították.

Az 1888. évi 21,199. sz. ministeri rendelet nevezetes ujitást hozott be, mely ujitás a tanártestületek óhajának megfelelt. Ezen rendelet fölhatalmazta az intézeteket, hogy az 1880-ban kiadott Utasítások alapján állandó tanmenetet és helyi tantervet dolgozzanak ki és megszüntette az annyiszor kifogásolt szak- és osztályjelentéseket. Intézetünk tanári kara, a helyi viszonyok figyelembe vételével, összeállította az állandó tanmenetet, mely főigazgatói jóváhagyás után nemsokára irányadó lett. Az állandó tanmenet befolyásolta a szokásos módszeres tanácskozásokat is, a mennyiben megszabta a részletekben is a tananyag földolgozásának idejét és ezért annak harmadról-harmadra történt előirányozása fölslegessé vált. A módszeres tanácskozások helyett a felsőbb tanhatóság az iskolai és házi olvasmányok kijelölését, az írásbeli dolgozatok tárgyának, számának és idejének pontos megállapítását kívánja csak.

Az egységes középiskola megteremtése céljából kiadott két nevezetes reform-törekvéssel találkozunk 1889 és 1890-ben a német nyelv intensivebb tanításával és a görög nyelvnek fakultatívva tételével. Csáky Albin gróf, vallás- és közoktatásügyi miniszter a német nyelv intensivebb tanítását szükségesnek tartja azért, mert tudását a gyakorlati szempont követeli s mert szükséges eszköz a modern műveltség és tudomány terjedelmes körének megismerésére. E törekvésben sokan germanizálást láttak s nem is részesült köztetszésben, de a minister 48,629. sz. rendeletében utasítja e tárgy tanárait, „tekintve azt a lanyhaságot, melyet némely intézet — sokszor nagyon is téves fölfogással — a német nyelv tanításában és az eredmény elbirálásában tanúsít, hogy egyrészt tanításuk intensivitását a lehető legnagyobb mértékben fokozzák s különösen a szilárd nyelvtani alap megvetésére és a szókinés megszerzésére fektessék munkásságuk fősúlyát, másrészt pedig az osztályozásban (kivált a IV. osztály bevégeztével, a midőn a nyelvtani alapnak már meg kell vetve lennie), ép oly szigorúsággal járjanak el, mint tanártársaik minden más tantárgynál“. Kívánja, hogy a tanítás lehetőleg gyakorlati legyen s azért a tantervek és utasítások azon követelménye, hogy a felsőbb osztályokban a német nyelv szolgáljon a német nyelvi és irodalmi tanítás nyelvül is, a legszigorúbban teljesítendő, mely intézkedés pontos végrehajtásáért az intézetek igazgatói felelősek. Az érettségi vizsgálati utasításoknak szabályai értelmében mindazon tanulók, kiknek német érettségi írásbeli dolgozata a tantervben és utasításokban megszabott célznak minden tekintetben tökéletesen meg nem felel, a német nyelvből mindenkor szóbeli vizsgálatra is szoríttassanak. A speciális helyi viszonyok figyelembe vételével a német nyelvi órák száma, azon tárgyak

rovására, hol az óra-elvételt a részletek megszorítása megengedi, a szükséghez képest szaporíttassék.

E rendeletre a tanári testület gyűlést tartott s csatlakozott a minis-ter azon ítéletéhez, hogy a német nyelv elé tűzött cél csak részben nyert eddig megvalósulást s elismerte azt, hogy a jövőben elérendő na-gyobb siker szempontjából a német nyelvi tanórák szaporítása és a tan-módszer gyakorlati alapra való fektetése szükséges. A VIII. osztályban szaporította is a görög nyelv rovására a német nyelvi tanórákat heti egy órával; a tanmódszernek azonban oly értelemben vett gyakorlati volta, hogy a felső osztályokban kizárólag a német nyelv szolgáljon a német nyelv- és irodalom-tanítás nyelvéül, a legnagyobb kitartással s legoda-adóbb működéssel, a helyi viszonyokból kifolyó nehéz akadályok miatt, csak részben valósítható meg.

A gymnasiumok szervezetében az utolsó reform, mely következmé-nyeiben túlszárnyalta az eddig reformokat, az 1890. XXX. t.-ezikk, mely „a görög nyelvet föltételelesen fakultatívvá tette és ezzel alkalmat nyújtott ama tanulóknak, kik a görög nyelv tanulására hajlamot, rátermettséget nem éreznek, hogy az általános műveltség kellékeit magyar irodalmi olvasmányok és görög művelődés-történeti tanulmányok révén sajátítsák el.“ Hosszú vita előzte meg ezen törvényezikket. A görög nyelvnek a gymnasiumi tantárgyak sorából való teljes törlését indítványozták elő-ször, hogy ez által a túlterhelésen segítsenek. A minister, ki ezen tan-tárgy kiesése által az egységes középiskola eszméjének megvalósítását vélte lehetőnek, magáévá tette ezen javaslatot és kiadta a képviselőház közoktatásügyi bizottságának, majd a közoktatásügyi tanácsnak, azután fölszólította véleményadásra a középiskolai tanárokat is és letette tervét az országgyűlés asztalára. Foglalkozott e tervvel a képviselőház is, hol úgy döntöttek: tekintve a legkiválóbb szakférfiak véleményét, ma-radjon meg a görög nyelv, de azok, kik azt tanulni nem akarják, tanulják a rendes tantárgyak jellegével a magyar irodalmat bővebben, a művelődés-történetet, a görög irodalmat s művelődés-történetet bő sze-melvények által és a mértani s szabadkézi rajz elemeit. Ezen újítás május hó 30-án szentesített s intézetünk július 30-án 30,820. sz. ren-delettel megkapta a görög nyelvet helyettesítő tárgyak tanulására vonat-kozó utasításokat.

Ezen újítás már a következő 1890—91-iki iskolai évben életbe lépett. A viszonyok bővebb megismertetésére szolgáljon a következő táblázatos kimutatás:

		Az oszt. tan. száma volt	Gör-pótlót tanult
1890—91. tanévben	V. osztályban .	30	—
1891—92.	V. „	22	5
„	VI. „	21	—
1892—93.	V. „	28	4
„	VI. „	15	3
„	VII. „	32	—
1893—94.	V. „	22	4
„	VI. „	25	4
„	VII. „	30	4
„	VIII. „	32	—
1894—95.	V. „	28	—
„	VI. „	18	3
„	VII. „	36	3
„	VIII. „	26	4
1895—86.	V. „	26	—
„	VI. „	33	—
„	VII. „	30	2
„	VIII. „	31	5
1896—97.	V. „	19	—
„	VI. „	28	—
„	VII. „	26	—
„	VIII. „	31	2

Az 1879-iki tanterv az 1883. évi módosításokkal és a görög-pótló tárgyakkal, mely szerint az oktatás intézetünkben ma történik, a következő:

Vallástan. I. (2.) A hit; az isteni és az egyházi parancsok: a szent ségek és az ima. II. (2.) A kath. egyház szertartásai. Az egyházi személyek, helyek, tárgyak, cselekmények; az egyházi idő. III. (2.) A bibliai történetek ó-szövetségi része s Palesztina. IV. (2.) Az új-szövetség s a kath. egyház történelme. V. (2.) Kinyilatkoztatott religio. A kath. egyház isteni eredete és vezetése. VI. (2.) A ker. kath. ágazatos hittan, tekintettel korunk főbb tévelyeire. VII. (2.) Kath. erkölcsstan. VIII. (2.) A kath. egyház története.

Magyar nyelv. I. (6.) A mondatok elemei; az igék nemei s ragozása. Összefüggő költői és prózai darabok olvasása. Kéthetenként egy írásbeli dolgozat. II. (5.) Ragos és névutós-határozók. Egyszerű és összetett mondatok. Szaválás. Kéthetenként egy írásbeli dolgozat. III. (3.) A hang-, alak-, mondattan átisméltése. Szaválás. A hangsúlyos verselés vázlatos ismertetése. Kéthetenként írásbeli dolgozat. IV. (4.) Az egyszerű

és szép irály. Rithmus. Hangsúlyos s időmértékes verselés. Rímtan. Arany Toldi-jának fejtegetése. Költői s prózai olvasmányok. Kéthetenként írásbeli dolgozat. V. (3.) A feltalálás, gondolkodás, írásművek szerkezete s az előadás formája. Nép- és műballadák fejtegetése. Havonként írásbeli dolgozat. VI. (3.) Shakespeare Julius Caesarja s Molière Tudós női alapján: a dráma. A szónoki beszéd és a retorikai műfajok tüzetes tárgyalása, tekintettel történeti fejlődésükre. Havonként írásbeli dolgozat. VII. (2.) Költői alaktan. Az épósi, drámai, lyrai költészet elmélete. A költői műfajoknak megfelelő művek elemzése. Havonként egy írásbeli dolgozat. VIII. (3.) A magyar nemzeti irodalom ismertetése s a nevezetesebb irodalmi irányok tárgyalása. Havonként egy írásbeli dolgozat.

Latin nyelv. I. (7.) Betűtan. Igeragozás. A fő- és melléknevek viszonyítása; a melléknevek fokozása. A névragozás, a cselekvő és szenvedő igeragozás. Prózai olvasmányok. Szavak és olvasmányok. Szavak elemzése. Hetenként írásbeli dolgozat. II. (7.) Conjugatio; az összes igék. Rendhagyó és hiányos igék. Szóképzés. Prózai és költői olvasmányok. Hetenként egy írásbeli dolgozat. III. (6.) Az alaktan ismétlése után a szóköztétan. Összefüggő olvasmányok Liviusból és Phaedrus meséiből, példamondatok a nyelvtanból. IV. (6.) Egyszerű s összetett mondat. A szép stílus. Verstan. A római naptár, mértékegységek és pénzek; szemelvények Liviusból s Ovidiusból. Kéthetenként írásbeli dolgozat. V. (6.) Liviusból s Ovidiusból vett szemelvények alapján: mondattani, tárgyi, tartalmi és régiségtani magyarázatok és ismétlések. Kéthetenként írásbeli dolgozat. VI. (6.) Sallustius: De bello Jugurthino s Vergilius Aeneise mondattani, tárgyi, szerkezeti és régiségtani magyarázatokkal kísérve. Stílus-gyakorlat. Kéthetenként írásbeli dolgozat. VII. (6.) Cicero beszédei, levelei és Vergilius Aeneise, a költők korának s írói működésének megvilágításával. Kéthetenként egy írásbeli dolgozat. VIII. (5.) Horatius és Tacitus művei, mondat- és régiségtani magyarázatokkal. Kéthetenként egy írásbeli dolgozat.

Német nyelv. III. (4.) Név- és igeragozás; az egyes beszédrészek. Egyszerű mondat; bővített mondat; a szórend. Szavak tanulása. Fordítás, egyszerűbb költői darabok elemzése. IV. (3.) Az alak- és mondattan tüzetes tárgyalása. Szórend. Praepositíók, szóképzés, szólásmódok. Prózai és költői olvasmányok. Kéthetenként írásbeli dolgozat. V. (3.) Herder „Cid“-je, kisebb költői s prózai művek alapján; a nyelv- és mondattan. Havonként írásbeli dolgozat. VI. (3.) Nyelv- és mondattani ismétlések mellett költői és prózai olvasmányok. Havonként írásbeli dolgozat. VII. (3.) Göthe: „Hermann und Dorothea“ és Schiller „Wilhelm Tell“ ez.

műve s néhány prózai olvasmány, mondattani s irodalom-történeti magyarázatokkal egybekötve. Havonkint írásbeli dolgozat. VIII. (2.) Göthe „Iphigenia auf Tauris“ és prózai darabok olvasása. Irodalomtörténeiből: Lessing, Herder, Göthe, Schiller stb. Havonkint egy írásbeli dolgozat.

Görög nyelv. V. (5.) Név- és ige-tan, az olvasókönyv példamondatai s kisebb olvasmányok alapján. Kéthetenkint írásbeli dolgozat. VI. (5.) Az V. osztályú anyag ismétlése; a rendhagyó igék, mondattani szabályok. Olvasmányok: Xenophon Anabasisa s Memorabiliák. Kéthetenkint írásbeli dolgozat. VII. (5.) Mondattani s régiségtani ismétlések Homeros Iliasából s műveiből vett szemelvények alapján. Kéthetenkint írásbeli dolgozat. VIII. (4.) Homeros Odysseája s Platonból vett szemelvények, nyelv- s mondattani ismétlésekkel s régiségtani magyarázatokkal. Kéthetenkint írásbeli dolgozat.

Történelem. III. (4.) Magyarország története. A magyar királyság s az osztrák császárság politikai földirata s alkotmánya. IV. (3.) Az ó-kori népek történelme. V. (3.) A római császárság s a középkor történelme. VI. (3.) Az új kor történelme. VIII. (3.) Magyarország történelme, a kútforrások s a történeti irod. ismertetésével.

Földrajz. I. (4.) A magyar szent korona országainak természeti s politikai viszonyai. Európa általában. Európa egyes országainak leírása. II. (4.) Ázsia, Afrika, Amerika és Ausztrália természeti és politikai viszonyai. A térkép-rajzolás elemei. III. (2.) A physika főbb törvényei. A matematikai és physikai földrajz alapvonalai. VII. (2.) Jelen politikai, társadalmi életünk. Európa államainak, az európai államok gyarmatainak, észak és román Amerika államainak történeti alakulása, helyzete, őstermelése, politikai, műveltségi viszonyai.

Természettan. VII. (4.) Kinematika; dinamika. Hangtan. Fénytan. VIII. (4.) Hőtan. Az anyag szerkezete. Dörzs- és galvánvillamosság. A math. földrajz elemei.

Mennyiségtan. I. (3.) Tizedes számrendszer; a törtek. Az alapműveletek egész- és törtszámokkal. Pénz- és mértékisme. Időszámolás. II. (3.) Számolási rövidítések. Az arányosság fogalma. Egyszerű s összetett hármasszabály. Olasz számolásmód. Geometriai aránylatok. Százalék-számítás. III. (3.) Az aránylatok ismétlése. Kamat-, határidőszámolás, ráfizetmény, állampapírok, részvények, biztosítás, váltó, lerovat, göngysúly. IV. (3.) Bevezetés az algebraba. A négy alsó művelet algebrai számokkal. Két- s többtagnak hatványa, gyöke, köbe stb. Elsőfokú egyenletek, egy ismeretlennel. Aránylatok. V. (4.) a) Algebra: Elsőfokú és másodfokú egyenletek több ismeretlennel. Hatványozás, gyökfejtés. Pascal-féle háromszög. Számítási haladvány. b) Mértan: A síkmértan főbb tételei. VI.

(3.) a) Algebra: Hatványozás. Logarithmusok. Kitevői egyenletek. b) Mértan: A trigonometria s tételeinek alkalmazása. Algebrai kifejezések mértani ábrázolása. VII. (3.) Algebra: A másodfokú egyenletek. Rendszeres soktagok. Maximum, minimum. Felsőfokú, redukálható egyenletek. Számítási s mértani sorok. Kamatoskamat. b) Mértan: A szögletes és gömbölyű testek. VIII. (2.) Permutatio, combinatio, variatio; Newton kéttagú tantétele. A matematika ismételése.

Természetrész. IV. (3.) Vegytani előismeretek. Ásvány-, kőzet-, földtan. Szemléltető kirándulások. V. (2.) Növénytan. Szemléltető előadások s kirándulások. VI. (3.) Állattan.

Ppilosophia propaedeutika. VIII. (3.) Lélektan; logika.

Rajzoló geometria. I. (3.) Pontok, vonalak, szögek. A fontosabb síkidomok. Az idomok összeillősége, symmetriája, hasonlósága s területe. Kerület. Egyszerű diszitmények rajzolása. II. (3.) A sík. Egyenesek és síkok. Lapszög, szögletek. Fontosabb testek tulajdonságai, összeillősége, hasonlósága symmetriája s térfogata. Egyszerűbb testek távlati rajzolása. III. (2.) Constructiv planimetria. Egyenes idomok. Összeillőség, hasonlóság, terület meghatározás. Az idomok másolása, térkép-rajzolás; IV. (2.) Constructiv planimetria. Görbe vonalú idomok. Körta. Fontosabb görbe vonalak. Alap- és függőrajzok: átmetszetek, épületek terve.

Rajz. V. (2.) Stilizált levelek; virágok s diszitmények. VI. (2.) Különböző stílusú építmények; épületrészek rajzolása, árnyékolással is. VII. (2.) a) Ábrázoló mértan: A térelemek ábrázolása. A képsíkok s téralakok helyváltozásai. b) Szabadkézi rajz: Diszitmények. Az emberi fej rajzolása. VIII. (2.) Emberi kezek, fejek, lábak rajzolása. Szögletes testek ábrázolása, átmetszésük, kifejlésük; gömbölyű testek ábrázolása, kifejtésük.

Magyar irodalmi olvasmány, görög irod. s műv.-történelem. V. (2.) Kármán, Kölcsey, Salamon prózai művei; az ó-klasszikai irány költői és Berzsenyi. Thukydidesből szemelvények, régiség-tani magyarázatokkal. Írásbeli dolgozatok. VI. (2.) Mindszenti, Pázmány, Zrinyi, Bethlen, Cserei, Apor, Mikes, Faludi prózai művei. Szemelvények Homeros Iliásból s Odysseiájából, régiség-tannal kapcsolatban. VII. (2.) Balassy, Gyöngyösi, a kurucz költészet, Csokonai, Kisfaludy Sándor költői művei. Euripides és Sophokles drámái, a görög klassz. kor költészetének ismertetésével. VIII. (2.) Széchenyi, Kölcsey, Eötvös, Kemény, Platon és Aristoteles műveiből részletek.

* * *

A gymnasiumi épület kibővítése ógető szükségnek bizonyult. A természetrajzi szertárnak nem volt külön helyisége, hanem egy része részben

a tanári könyvtárban, részben — külön szekrényben — a nagy rajzoló teremben voltak elhelyezve; szükségből meg kellett elégedni, hogy ezen szertár számára az emeleti folyosó elejétől, a lépcső fölnyitásától balra első kis részt fallal elkülönítették; hiányzott az igazgatói iroda, tanári szoba, alkalmas rajzoló terem és a tornahelyiség. Tornahelyiség egyáltalában nem volt, sem téli, sem nyári; télen a tornatanítás szünetelt is e miatt, ősszel pedig és nyáron az állami főreáliskola udvarhelyiségében tornáztott ifjúságunk három csoportban (I. — II. III. IV. — V. VI. VII. VIII.) heti 2—2, összesen hat órában.

E hiányokon segitendő, Tóth Antal igazgató 1886. évi jul. 15-én a róm. kath. egyházközésghez, mint fentartó testülethez, átirt. Minthogy tanintézetünknel — írja — a tornatanítás a téli hónapokban — november-től márcziusig, sőt a legtöbbször október második és április első felében is — tehát a 10 hónapi szorgalmi időből csaknem teljes hat hónapig, alkalmas helyiség hiányában teljesen szünetel és minthogy ezen hiányon való segitést a nmlt. miniszter úr 1886. évi janár 28-án 227. sz. alatt kelt, a tekintetes egyháztanácshoz a polgármesteri hivatal útján leközlött és másolatban ide is eljuttatott rendeletében sürgetőleg követelte is; én nem tehetek a magam részéről egyebet, minthogy ismételve is fölhevjam tanintézetünk ezen hiányára a Tek. Főgondnok Úrnak és az érdemes egyházközésgnek figyelmét és kérem, gondoskodjék arról, ejtse módját annak, hogy tanulóink a tornatanulásban folytonosan, a téli hónapokban is részesülhessenek.

Majd áttért az intézet többi hiányaira s így folytatja: Tekintve azt, hogy nincs az intézeti épületnek egyetlenegy föl nem használt zuga sem és mégis hiányzik nemcsak az alkalmas tornaterem, de még természetrajzi szertár, igazgatói iroda, alkalmas rajzoló terem is; de tekintve azt is, hogy a nmélt. ministerium a főnebbieken kívül az 1883. évi XXX. t.-cikk 17. §-a alapján okvetetlenül sürgetni fogja az I-ső osztály párhuzamosítását, mert ebben az osztályban a törvényben megengedett 60-nál jóval több tanulónk volt már több mint három egymásutáni éven át, ilyen párhuzamos osztályra pedig a mostani épületben hely éppen nincs: mindezen hiányokon együttvéve, mint kell okvetlenül, legezelszerűbben segiteni csakis úgy lehet, ha a gymnasium mostani telkéhez a rendház szomszédos telkéből egy darab — a templom belső végétől egyenes vonalban egész a Sas-utcaig terjedő rész hozzávétetik, az így megnagyobbított telken a Sas-utca vonalában a mostani épülethez egy egész új szárny építettik; akkor minden szükséges helyiséggel az új szárny végében tágas, alkalmas tornacsarnokkal s majnem még egyszer nagyobb udvaron alkalmas nyári tornahelylyel is fog birni az intézet.

Az egyházközség az intézet igazgatójának átíratára késznek nyilatkozott a hiányok pótlására, jónak találta tervét is, de nem rendelkezett az ahhoz szükséges költségekkel. Két éven át nem is történt semmi, mignem az egyházközség tanácsa 1888. január hó 8-án tartott tisztújító gyűlésén az iskola ügyeinek gondozásával meg nem bizta a saját kebeléből választott „főgymnasiumi bizottság“-ot. Ezen bizottság elnökévé Horváth Döme nyug. királyi táblai tanácselnököt, tagjaivá pedig Bagi László, Dömötör Sándor, Kovács József és dr. Tassy Pál egyháztanácsosokat választotta meg. Ezen bizottságnak a főgymnasium haladó fejlesztésére irányuló lelkes gondoskodása csakhamar nagyjelentőségű tényekben nyilvánult.

Az egyházközség a házfőnök útján azon kérelemmel járult a kegyes-tanítórend kormányához, hogy a társház kertjéből téli tornacsarnok építésére és a gymnasiumi főépület kibővítésére összesen 359 □-öl területet engedjen át díjtalanul olyképen, hogy a telek tulajdonjoga a társházé marad, az épület az egyházközség tulajdona lesz. S mivel a szükséges költségek fődözésére pénzzel nem rendelkezett, elhatározta, hogy most csak a leginkább szükséges tornahelyiséget építteti föl s a kiadásokat kölcsön útján fedezi s ezen kölcsönért is a rend kormányához fordul.

256.65
103.35
360.00

A rend kormánya átengedte* a kért területet s utasította a házfő-

* Az átengedés s annak föltételeiről szóló okmány a következő:

A kecskeméti r. kath. Egyházközség Tekintetes Tanácsának.

A róm. kath. egyházközség Tekintetes Tanácsának folyó évi február hó 19-én tartott gyűlésében hozott 54. számú végzését, — melynek alapján a felállítandó téli tornacsarnok, valamint a gymnasiumnak későbbre, mint egy 6 év múlva kilátásba helyezett kibővítése czéljából azon kérelmet intézte a kegyes-tanítórend kormányához, hogy a kegyes-rend kecskeméti társházának udvartelkéből, a beterjesztett „Térrajz“ szerint a téli tornacsarnok czéljára 256.65 négyszögölnyi, a gymnasium kibővítésére pedig 103.35 négyszögölnyi területet a r. kath. egyházközség részére díjtalanul adjon át és engedje meg, hogy ezen telekrészek a gymnasium udvartelkéhez csatoltassanak azon föltétel mellett, hogy a telek tulajdonjoga a kegyesrendi társház, a belülepítmények tulajdonjoga pedig az egyházközségé legyen, — a kegyes-tanítórend kormánytanácsa folyó évi márczius hó 2-án tartott ülésében tárgyalás alá vette s ez ügyben hozott határozatát van szereneséni a róm. kath. egyházközség Tekintetes Tanácsának a következőkben tisztelteljesen tudomására hozni.

1

A kegyes-tanítórend kormánytanácsa a legőszintébb örömmel értesült a róm. kath. egyházközség Tekintetes Tanácsának azon valóban nemes áldozatkészségéről, melyvel a tanügy előmozdítása érdekében az ottani gymnasium hiányait cioszlatni s a mai magas kívánalmaknak megfélelőleg

nőköt, hogy Kecskemét városnál levő tőkéből mondjon föl 10,000 frtot. Ezen összeget, közjegyzői okirat kiállítása után, május 23-án átvette az egyházközség.

A már előbb, ápril 28-án, megtartott árlejtésen Bagi József és Mészáros János vállalkozó-társak, kik a költségvetésileg megállapított kikiáltási árból, 10,119 frt 42 krból, 16%₀ot engedtek, bizattak meg a tornacsarnok fölépítésével.

Az építést május hóban már megkezdték, de nem a sas-útczai részen, mint eredetileg tervezték, hanem a templom belső végétől egyenes irányban a Sas-útca felé, az úgynevezett studiumi kertben. Szeptember hóban készült el és megfelelt a korszerű igényeknek és a felsőbb hatóság kívánalmainak is.

Belső fölszerelése Perger József igazgatósága alatt készült el. Tóth Antal, az intézetnek öt éven át volt igazgatóját Szeged sz. kir.

kibővíteni buzgólkodik. A rendkormány tehát a maga részéről készséggel hozzájárul ahhoz, hogy a róm. kath. egyházközség Tanácsának e tiszteletreméltó szándéka és nagyfontosságú határozata megvalósuljon és határozatilag kimondja: hogy ottani társházunk udvartelkéből a téli tornacsarnok felállítására szükséges, a beterjesztett térrajzban megjelölt 265,65 négy-^{288,65}szögölnyi területet a r. kath. egyházközség részére díjtalanul átengedi, illetőleg megengedi, hogy ezen területen a téli tornacsarnok felépíttessék.

Mínthogy azonban e telekrész kegyes alapítványi fundus, a melyről a rend szabadon nem rendelkezhetik, felelős levén az egész alapítványi fundus csonkítatlan föntartásáért; mínthogy továbbá királyi rendeletek szerint az ily fundus csakis az alapítványban meghatározott célra fordítható: ennélfogva a rendkormány nyíltan kijelenti, hogy azon fönnebb említett területet csakis alapítványosi tulajdonjogának fentartása mellett engedheti át a r. kath. egyházközségnek s így ezen használatra átengedett terület az egyházközségre tulajdonjogilag be nem kebelezhető, valamint továbbá ezen alapítványi területet a rend csak úgy engedheti át, ha az e területre emelendő épület kizárólag iskolai célra használtatik és csakis addig, míg e cél fenforog.

Hasonlóképen a gymnasiumnak a sas-útczai részen új szárnyépülettel leendő kibővítése céljára díjtalanul átengedi a rendkormány a kért 103,35 négy-^{103,35}szögölnyi területet is a r. kath. egyházközségnek és megengedi, hogy ezen telekrész is a gymnasium udvartelkéhez csatoltassék, fentartva a telekrészre is a rendnek, mint alapítványosnak tulajdonjogát épen úgy és épen azon okokból, mint fönnebb a téli tornacsarnok területére nézve kifejtetett.

Mínthogy azonban e területen jelenleg egy, a kecskeméti kegyes-tanítórendi társház tulajdonát képező ház áll, mely a társháznak évi 200 frtnyi bért hoz, tekintve a rend és a kecskeméti társház nehéz anyagi viszonyait, a rendkormány meg van győződve, hogy ha e ház átengedésével azon föltétel figyelembe vételét kéri, hogy az egyházközség ez évi 200 frtot a társház részére azon telekrész átvétele után is biztosítani, vagy esetleg

város tanácsa az ottani összes népiskolák felügyelőjévé választotta meg, a miért a rend-kormányja fölmentette őt igazgatói tisztétől.

A hivatalos átadás későbbben történt, mit a városnak deczember 7-én tartott tanácsülésének következő határozata bizonyít:

A tett hivatalos jelentés tudomásul vétetik s minthogy e jelentés szerint az építkezés az engedélynek megfelelően történt és minthogy úgy szilárdság, mint közbiztonsági tekintetben is az építkezés ellen kifogás nincs; annál fogva az adott mérnöki vélemény alapján a róm. kath. egyháznak a kérdéses épületnek használhatására az engedély ezennel kiadatik.

Az egyháztanácsnak az intézet ügye iránt már annyiszor nyilvánult áldozatkészségével arra törekedett ezután lankadatlan törekvéssel a „főgymnasiumi bizottság,” hogy az épület a szükséges toldalékszárnynyal is kibővítették és ezáltal mintaszerűvé lehessen. Csakhogy e nagyobb

oly kárpótlással megváltani sziveskedik, melynek évi jövedelme megfelel a ház évi bérösszegének, az egyházközség azt méltányosnak fogja találni; annyival is inkább, mert a rendnek e telekrészek átengedésével úgy is lesznek oly kötelességei is, melyek különben fenn nem forognának, így az építkezés miatt megbontandó tekepálya helyrehozása, vagy a körülmények szerint talán egészen más helyre való áttétele.

A mindkét területrészre emelendő épületek tulajdonjoga a r. kath. egyházközségé marad azoknak fentartási kötelezettségeivel együtt; valamint ha ezen belülepítmények bármikor a gymnasium érdekeit szolgálni megszűnnének, az épületeket az egyházközség szétbontathatja és elhordathatja s ez esetben a most átengedett területeket ismét a kegyesrendi társház udvartelkéhez volnának visszacsatolandók.

Hogy a kegyesrendi társház telkéből a gymnasium udvartelkéhez csatolandó részek kellőleg elkülöníttessenek, illetőleg, hogy a gymnasium és társház udvartelke szorosan meghatározottassék: 1. a r. kath. egyházközség kötelezi magát, hogy e két telek határvonalán, egész hosszában kőkerítést fog emeltetni három méter magasságban s annak fentartását és gondozását is magára vállalja. És pedig, nehogy az építkezés alkalmával a munkások a társház kertjében kárt okozhassanak, első sorban e kerítés volna felemelendő, vagy, ha ez bármi okból csak az építkezés után volna eszközölhető, úgy az egyházközség felelősséget vállal a munkások által a kertben netalán okozandó károkért.

2. Minthogy a templom falának egy része a gymnasium udvartelkébe fog csni, ennél fogva az egyházközség a templom falát ott a földszintől két méter magasságig jó karban tartani köteles.

Kelt Budapesten, az 1888. évi márczius 3-án tartott kormánytanácsai ülésben.

KALMÁR ENDRE,
a kegyes-tanítórend főnöke.

szabású építkezéshez hiányzott a szükséges pénzösszeg. A „főgynasiumi bizottság” azonban addig sem nyugodott az iskola szükségleteinek pótlásával, míg az egyházközség oly helyzetbe jutott, hogy az építkezéshez szükséges nagyobb pénzösszeget folyósíthatta, hanem készítettett egy 47 méter mély fúrott kútát (720 frt), az igényeknek teljesen megfelelő mellékhelyiséget (2000 frt), öt tanteremben a padokat kiigazíttatta (126 frt) az 1889—90-iki tanévben; a következő iskolai évben pedig felszereltette a nyári tornahelyet (300 frt).

A görög-pótló rendelet megjelenése után a felsőbb tanhatóság is ismételten sürgette az épület kiegészítését és a „főgymnasiumi bizottság” nem csupán a kényszer, hanem saját hő vágyának hatása alatt is állott, mikor hozzáfogott a most már elodázhatatlanná várt kibővítéshez.

Az egyháztanács 1893. április 14-én, nehogy az új épületszárny fölépítése által csak a megkívánt helyiségek legyenek meg, hanem a felsőbb tanhatóság által sürgetett játszóudvar is, ismét a rend kormányához fordult s kért a társház kertjéből, a Sas utcza felőli részen, 322 □-ölnyi területet. A rendkormány átengedte ezen területet is* és ezután nem

*Az átengedés és föltételeinek okmánya a következő:

Keeskemét város Róm. Kath. Egyházközsége Tekintetes Tanácsának.

A tek. egyházközségi Tanács folyó évi április hó 14-én kelt nagybecsű előterjesztésében tekintettel a gymnasium épületnek a Sas-utcza felől egy új szárnyval tervezett kibővítésére, valamint a gymnasium udvarának ez által bekövetkező megkeskenyedésére, az otthelyi társházunk tulajdonát képező telekből a) a Sas-utcza felől 31-90 m. hosszú, részben a tervezett új épület-szárnynak fundusul szolgáló teleknek, nem különben b) a társház kertjének szintén a Sas-utcza felőli részén, a bemutatott vázlatrajzban külön kitüntetett 322 négyszögölnyi területnek díjtalan átengedését kérelmezte a kegyes-tanítórend főnökségétől azon kikötéssel, hogy a kegyes-tanítórendet, mint alapítványost megillető tulajdonjog sértetlen épentartása és elismerése mellett a területek mindaddig, míg a főgymnasium érdekeit szolgáladják, az egyházközség iskolai célú rendelkezése alatt álljanak és, ha a cél megszűnik, a felülepítmény, mint kizárólagos tulajdona fölött a r. kath. egyházközség szabadon rendelkezessék.

A rendi kormánytanács folyó évi április hó 22-én tartott ülésében az ügyet minden irányban beható tanácskozás tárgyává tette és méltányolva a Tek. Tanácsnak a mindenkor közösnek elismert azon célra irányzott buzgalmit és áldozatkészségét, hogy a szépen fejlődő és fontos missioval bíró intézet a haladó kor minden támasztható jogos igényének megfelelően: de egyidejűleg hálásan is megemlékezve azon nagyrabecsült szívélyes jóindulatról, melylyel a nemes egyházközség rendünket és rendtársainkat mindenkor kitüntető módon megajándékozta; maga részéről, mint máskor, ez alkalommal is készséggel hozott meg közismert és hivatali elődöm által a Tekintetes Tanácshoz 1888. márczius hó 3-án 260. sz. a. intézett átíratában

sokára, július 4-én megkötöttet a szerződés egyrészről a kecskeméti róm. kath. egyházközség, mint építtető nevében Zimay Károly főgondnok, másrészről Bagi József és Mészáros János építési társvállalkozók közt a főgymnasium kibővítéseül építendő egy emeletes szárnyépület építésére és a régi iskolai épület átalakításának munkálataira vonatkozólag. Ezen szerződés értelmében Bagi József és Mészáros János magukra vállalják a kecskeméti róm. kath. egyházközség irányában azon kötelezettséget, hogy III. tized 200. szám alatti telken építendő szárnyépület elkészítésére és a régi iskolai épület átalakítására szükséges építkezéseket s a ezzel járó mindennemű munkálatokat a költségvetési 28,513 frt 99 krból 14% leengedés szerinti átalányösszeg mellett, tehát a 27,513 frt 99 kr. költségvetési összeggel szemben 23,662 frt 4 krért a vállalati feltételek 29. pontjában kitűzött határidőig elkészítik.

E szerződés jóváhagyása után 8 nappal az előmunkálatokat, 15 nappal magát az építkezés megkezdették s október 1-én tető alatt volt

részletesen is ismertetett viszonyai által megengedett minden áldozatot arra, hogy az Egyházközség közhasznú törekvéseit gátló körülmények elháríttassanak.

A rendi kormánytanács megállapodásait a következőkben van szerencsém részletesen előadni: 1. A magyarországi kegyes-tanítórend átengedi a Kecskemét városi r. kath. Egyházközségnek a haszonélvezeti jogot az ottani társház tulajdonát képező, az iskolai udvar határvonalatól keleti irányban elterülő kert Sas-útcza felőli részéből a bemutatott vázlatrajzban „Játszó-udvar“-ral jelzett 322 négyszögölnyi telekrész fölött. 2. Míg a telek fölötti tulajdonjog a tulajdonos társház, mint alapítványos, részére mindenkorra sértetlenül biztosított: addig az Egyházközség haszonélvezeti joga azon időre és feltételre korlátozott, míg a jelzett telekrész a főgymnasium ezéjaira szolgál, minek megszűntével, vagy a teleknek más irányú vagy célú felhasználásával az Egyházközség haszonélvezeti joga megszűnik és visszazáll a tulajdonos rendházra, teljes intéskedési szabadság hagyatván az Egyházközség részére a telken netalán emelendő felülepítmények fölött, úgy azonban, hogy azokat a rendház kívánságára minden kártérítési igény nélkül saját költségén eltávolítani tartozik. 3. Az egyházközség tartozik az átengedett területet a rendház kertjétől és bérházától (jelenleg 229. szám) saját költségén magas fallal elkerítettetni és ezt, valamint a Sas-útcza felől eső falrészt is, állandóan jó karban tartani. 4. Kívánja a rendkormány, hogy az Egyházközség a tanárok díjazását már a legközelebbi jövőben a kor igényének megfelelően emelni fogja.

A Tekintetes Tanácsnak a szintén a Sas-útcza felé eső és az előbbi telekrészszel együtt kérelmezett 31.90 m. hosszú területre vonatkozó kérelmét a rendi kormánytanács ez alkalommal, mint túlhaladottat, mellőzte. A kérdéses telekrész ugyanis megfelel, vagy legalább befoglaltatik 20:35 négyszögölnyi területben, mely a Tekintetes Tanácshoz 1888. márczius hó 3-án 260. sz. a. intézett átirata értelmében, az abban közelebről meghatá-

az új szárny. Különös feltételül ki volt kötve, hogy az új épület a falak kiszáradhatása végett egy télen át tető alatt álljon, azért a belső és külső vakolási munkálatokat csak 1894. év tavaszán kezdhették meg, kivéve az iskolaszolga lakását, mely 1893. évi november 1-ig teljesen lakható állapotba volt helyezendő. A következő évben folytatták a félben hagyott munkát, június hó végén a régi épületen az átalakításokat s szeptember 1-én befejezve, lakható állapotban átadott az egyháznak.

Elkészült a monumentális épület, melyre örömmel tekinthet az egyházközség minden tagja, örömmel tekinthet a tanügynek minden barátja. A kitoldott és átalakított épület kényelmet nyújt, leszámítva a disztermet, mindennek van helye; de ezt pótolja a tornaterem, mely földiszítve alkalmas egy-egy ünnepély megtartására.

Az egyes helyiségeknek következő méretei tanúbizonyságot tesznek arról, hogy az új szárny fölépülésénél s a régi épület átalakításánál a modern oktatás követelményeit vették irányadóul.

rozott feltételek alatt már tényleg át is engedtetett. Az április hó 22-én tartott rendi kormánytanácsi ülés az egyházközség kérelmének érdemleges határozat helyett az által vélt eleget tenni, ha előbbi határozatát egész terjedelmében, tehát azon kikötött feltétellel együtt megújította, hogy az egyházközség a rendháznak az általa eddig használt sekrestyés-lakás elvesztéséből származó kár pótlására, mindaddig, míg a telek haszonélvezetében lesz, évenként 100, azaz száz o. é. frtot fog fizetni.

Bár a dolog természetéből következik, megjegyzem mégis, hogy a kegyes-tanítórend által átengedett haszonélvezeti jog az összes feltételekkel együtt, úgy ezen, mint az 1888. évi márczius hó 3-án k. engedmény alapján csak azon időre vonatkozik, melyre a rendnek, mint alapítványosnak rendelkezési joga kiterjed, ha tehát a kegyes-tanítórend a kecskeméti főgymnasiumot bármely okból elhagyná, ezen engedmény, tekintet nélkül a gymnasium további sorsára, hatályát vesztené és a jogutódra, kinek a rend az összes alapítványi birtokokkal beszámolni tartoznék, mint kötelezettség át nem szállna.

Végre, minthogy kívánatosnak tartaná a rendi kormánytanács, hogy úgy az 1888. évi márczius hó 3-án átengedett 360, mint a most engedélyezett 322, összesen 682 négyszögölnyi telekre vonatkozó megállapodások, a jogok és érdekek kölcsönös biztosítására egy egységes — az Egyházközség, a rend központi és a rendház levéltárában őrizendő — három eredeti példányban szerkesztendő okmányba foglaltassanak; megkérem a Tekintetes Tanácsot, hogy ezen okmány tervezetét elkészíttetni és hozzájárulásunk végett bemutatni sziveskednék.

Budapesten, 1893. évi május hó 11-én.

LÉVAY IMRE,
tartományi rendfőnök.

A Koháry-útczára néző földszinti helyiségek:

A helyiségek neve	hossza	szélessége	magassága	térfogata
A kijárat s lépcső az emeletre	—	—	—	—
A III. osztály tanterme	7·1 m.	6·4 m.	4·25 m.	193·12 m ³
A II. osztály tanterme	8·8 m.	6·4 m.	4·25 m.	239·36 m ³
A VI. osztály tanterme	7·75 m.	6·3 m.	4·25 m.	207·51 m ³
Az igazgatói iroda . . .	7·75 m.	5·7 m.	4·25 m.	187·74 m ³
Tanári és tanácskozó szoba .	7·75 m.	6·20 m.	4·25 m.	204·21 m ³
A tanári könyvtár . . .	10·3 m.	5·55 m.	4·25 m.	242·95 m ³

A Koháry-útczára néző emeleti helyiségek:

Lépcsőház	—	—	—	—
Az I. osztály tanterme	10·9 m.	6·7 m.	4·4 m.	299·42 m ³
A IV. osztály tanterme .	9·1 m.	6·7 m.	4·1 m.	249·38 m ³
A VIII. osztály tanterme	7·9 m.	6·4 m.	4·1 m.	207·29 m ³
A phisikai előadóterem .	9·45 m.	6·4 m.	4·1 m.	247·97 m ³
A phisikus dolgozó szobája	6·4 m.	3 m.	4·1 m.	78·72 m ³
Physikai muzeum	10·5 m.	5·6 m.	4·1 m.	241·08 m ³

A Sas-útczára néző emeleti helyiségek:

Képtár és phil. muzeum .	7·6 m.	4·9 m.	4·37 m.	162·74 m ³
Könyvtár	7·6 m.	2·8 m.	4·37 m.	92·99 m ³
A rajzterem	11·31 m.	7·6 m.	4·37 m.	375·63 m ³
Kijárat s lépcső az emeletre	—	—	—	—
A pedellus utczaiz szobája	4·6 m.	3·7 m.	4·37 m.	74·38 m ³
A pedellus udvari szobája	4·35 m.	3·8 m.	4·37 m.	72·24 m ³
A pedellus konyhája	5·95 m.	2·50 m.	4·37 m.	65· m ³
Félreeső helyek	8·55 m.	3·38 m.	4·37 m.	126·29 m ³

A Sas-útczára néző emeleti helyiségek:

A természetrajzi szertár .	10·4 m.	7·6 m.	4·1 m.	324·07 m ³
Az V. osztály tanterme	7·6 m.	5·1 m.	4·1 m.	158·92 m ³
A VII. osztály tanterme	7·6 m.	6·8 m.	4·1 m.	211·89 m ³
Lépcsőház	—	—	—	—
A görög pótló tanterem	7·6 m.	4·6 m.	4·1 m.	143·34 m ³
Félreeső helyek	11·5 m.	3·6 m.	4·1 m.	169·74 m ³
A tornaterem (külön épület a belső udvar végén.)	—	—	—	—

Az iskola fölavató ünnepélye 1896. április hó 6-án volt. Az ünnepélyes szent mise elvégzése után, nagy és diszes közönség jelenlétében, Frank Ferencz kir. tanácsos és a magyar kegyesrend h. főnöke teljes

segédlettel megáldotta, fölavatta azt; azután énekkel, zenével és szavallattal egybekött ünnepély tartatott következő műsorozattal: Megnyitó beszédet mondott Frank Ferencz rendfőnök; terjedelmes beszédben fejtegette az iskola és a család viszonyát, majd áttért a vallásos nevelésre s kiemelte, hogy csak ez lehet a jövő társadalomnak biztos, szilárd alapja. A nagyhatású beszédet a jelenlevők a szónok többszörös megéljenzésével köszönték meg. 1. Ünnepi nyitány, Winter A.-tól; előadja a főgymn. zenekara. 2. Ünnepi ének, Rónai Isvántól, szavalja Langer J. VIII. o. 1. 3. Élő őseink hazája, Schumanntól, előadja a kegy.-rendi növ. papok énekkara. 4. A gymnasium vázlatos története. Irta és fölolvasta Junker László tanár. 5. Bölcsődal, Thul Frigyesről, előadja a főgymn. zenekara. 6. Isten, Reviczky Gyulától, előadja Komáromy Dezső k. r. növ. pap, VII. o. t. 7. Gaudeamus, Kösztler E.-tól, előadja a főgymn. vegyes énekkara. 8. A magyar nyelv, Pósa Lajostól, szavalja Bárány E. I. o. t. 9. Sere-nád roccoco, Mayer Eriektől, előadja a főgymn. zenekara. 10. Szózat, éneklő a főgymn. vegyes énekkara.

Mikor az egyházközség a modern oktatás követelményeinek megfelelően átalakította a régi iskolaépületet és az új épületszárnyal kibővítette, mikor az mintaszerű lett, nem feledkezett meg az intézet tanári karáról sem. A játszó udvarnak fölhasznált kertész átengedésének egyik feltétele igaz az, hogy az egyházközség a tanárok díjazását már a legközelebbi jövőben a kor igényeinek megfelelően emelje, de nem történt semmi közelebbi megállapodás az összeg nagyságára vonatkozólag s az egyházközség mégis önként, tekintetbe véve a megváltozott helyi körülményeket, igen nagy áldozatot hozott, fölemelte az 1895—96-iki tanévtől kezdve a kegyesrendi társház azon tagjainak fizetését, a kik egyszersmind főgymn. tanárok, egyenkint 250 frttal. Tehát nemcsak mintaszerűvé tette az iskolát, hanem az abban működő tanárok helyzetét is megjavította.

* * *

A tandíj többször esett változás alá tanintézetünknel. A szokásos 2 frtnyi tandíjat fölemelte a kormány 1857. május 30-án 13,882. sz. a. kelt rendelettel 8 frtra és pedig „minden államgymnasiumban és olyan gymnasiumokban is, melyek a kormány bárminemi segélyét élvezik”; de a mi intézetünk nem élvezett semmi segélyt s azért Ferenczy Jakab főgondnok kérvénnyel járult a Helytartótanács-hoz, rámutatva ezen rendelet sérelmes voltára, kérte annak hatályon kívül való helyezését. E kérelemnek nem volt eredménye, a 8 frtnyi tandíj kötelező lett. Mikor az algymnasium főgymnasiummá kiegészítettett, az 1859. ápril 5-én kelt szerződés 9. pontja szerint „fentartja magának az egyházközség az ellá-

tási költség fejében, miként a magas Ministeriumnak 1857-ik évi márczius 5-iki Magyarországra is kibocsátott rendelete 18. §-a értelmében a tandijjal, vagy a mutatkozó szükséghez képest egyedül szedendő familiatio díjával maga szabadon rendelkezessék és azt a magas Ministerium beleegyezésével ezen általa mindenekkel fölszerelt és ellátott főiskola évi költségei pótlására fordíthassa“. Azután ismét 2 frt volt a tandij; későbbben fizetni kellett könyvtár- és értesítő-díjat 50 krt és a más intézetből jött tanulók még két frtnyi fölvételi díjat.

Az egyháztanácsnak 1885. évi aug. 30-án 260. sz. alatt hozott végzése szerint az iskolapénz kötelező minden tanulóra nézve, osztály és hitfelekezet különbségére való tekintet nélkül, évi 5 frt.

Az iskolapénzen kívül fizet az intézet minden növendéke 20 kr. ifjúsági könyvtárdíjat és 30 kr. értesítődíjat; más intézetből jött tanulók ezen fölül még 2 frtnyi fölvételi díjat is tartoznak fizetni.

Az iskolapénz rendesen az iskolai év kezdetén, vagy legkésőbb a kezdődő félévek első két havában előre fizetendő. Azon tanulók, kik ezen határidőn belül az iskolapénzt vagy le nem fizették, vagy fölmentést nem nyertek, az iskola további látogatásától elesnek.

Magántanulók a vizsgálat előtt tartoznak az iskolapénzt és értesítő díjat lefizetni; könyvtárdíjat magántanuló nem fizet.

Az iskolapénzt és a többi díjakat az intézet igazgatója szedi be; ő fedezi a befolyt pénzből az intézet oktatási, kezelési, irodai, szertári szükségleteinek folyó, rendes kiadásait s róla az év végén, minden kezelési díj nélkül, az egyháztanácsnak tanári ellenjegyzéssel számol, a honnan évenként fölmentvényt nyer.

Jó magaviseletű, kellő előmenetelű, szegénysorsú, nyilvános tanuló az iskolapénz fizetése alól az egyháztanács határozatával felmenthető és pedig, ha szüleinek szegénységét hiteles szegénységi bizonyítvánnyal igazolja és a megelőző évi iskolai bizonyítványa, vagy az évharmadi értesítője szerint legalább szabályszerű magaviseletű, előmenetelére nézve pedig a rendes kötelezett tantárgyak egyikéből sem elégtelen. A fölmentés iránti kérvényeket az igazgató terjeszti be az egyházközség főgondnokának; határoz fölöttük az egyháztanácsi ülés.

Egyes rendkívüli, figyelemreméltó esetekben az iskolapénz fizetése alól kegyelemből folyó fölmentést az egyháztanács föntartja magának.

Az egyháztanács ezen határozata kötelező volt az 1895—96. iskolai évig. Ezen iskolai évtől kezdve az egyháztanácsnak 1897. december 16-án tartott ülésének 283. sz. a. hozott végzésénél fogva, a helybeli róm. kath. vall. tanulók 10 frtot, a vidéki származású, továbbá a nem

kath. vall. tanulók 20 frt tandíjat fizetnek; a fölvételi díj 2 frt maradt, de az értesítő díj 50 kr., az ifjúsági könyvtárdíj is 50 kr. lett.

Főlemlítendő még a közoktatásügyi kormánynak 1890-ben 23,583. sz. a. kiadott középiskolai rendtartása, mely különösen az osztályfőnökök működésére vonatkozólag tartalmaz új és fontos rendelkezéseket; és fontosak amaz intézkedései is, melyek az évvégi vizsgálatok eddigi érvényének megváltoztatására irányulnak. E rendtartás szerint a vizsgálatok előtt tartandó tanári tanácskozáson megállapíttatnak a tanulók magavi-seleti és előmeneteli jegyei, de nem végérvényesen. A kétes vagy elégtelen előmenetelű tanulók a vizsgálaton felhívandók s feleletük dönti el azután véglegesen az osztályzatot.

Intézetünk állapotának és a tanulók előmenetelének megismertetése céljából évenként tesz látogatást a tankerületi főigazgató, a mikor körültekintő vizsgálattal kiterjeszkedik az épület, bútorkészítés, tanszerek, tisztaság, egészségügy viszonyaira; a fegyelmi állapotra; a tanulmányi eredményre általában és tárgyanként; az írásbeli dolgozatokra; az ügyvitelre. A több napig tartó látogatást közös tanácskozás fejezi be, a melyen a főigazgató előadja tapasztalatait és kívánalmait. Ezen felügyelővezetést gyakorolja ma, mint a budapest-vidéki tankerület kir. főigazgatója, Franciscus Norbert, kit Ő csász. és apost. királyi Felsége 1897. február hó 25-én nevezett ki dr. Hómann Ottó helyére.

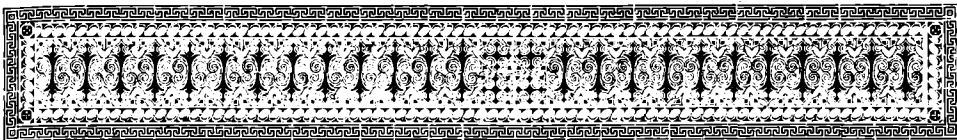
Dr. Hóman Ottó oly lelkesedéssel ragaszkodik a középiskolákhoz, melyeknek kitartó munkása ő is volt, hogy elhagyván az egyetemi tanárság kitüntetett állását, ismét azoknak közvetlenebb szolgálatába állott 1885. május 28-án, mint a budapest-vidéki tankerület királyi igazgatója. Most sem vált meg a középiskoláktól, hanem szaktudományon alapuló széleskörű tanári műveltségét és a középiskola gyakorlati ismeretét éppen a vezéri állásba vitte magával, mint ministeri tanácsos s a ministerium középiskolai ügyosztályának vezetője. Nemcsak tudós tanár, hanem melegen érző szíve is van, mit legjobban bizonyít a nála tisztelgő középiskolai tanáregyesület küldöttségének adott válasza, hogy „tanárnak érezte és érzi magát mindig; a mi a tanárság öröme, öröme volt neki is, a mi fájt, azt érezte ő is; multja fűzi a középiskolához, barátai vannak a tanárság körében s azt reméli, hogy e barátság meg fog maradni jövőre is“. Intézetünktől 1897. márczius 18-án következőleg búcsúzott el: Ő csász. és apost. kir. Felsége f. évi február hó 14-én kelt legmagasabb rendeletével ministeri tanácsossá nevezvén ki, hivatalomat, illetőleg a budapest-vidéki tankerület kir. főigazgatósága vezetését a mai napon nagyságos Franciscus Norbert kir. főigazgató úrnak adom át. Midőn erről a tek. Igazgatóságot tudomásulvétel végett értesitem, nem tehetem, hogy

meg ne emlékezzem azon a kölcsönös tiszteleten és vonzódáson alapuló viszonyról, mely bennünket évek hosszú során át egybekapcsolt. Kötelességemhez hiven, főigazgatóvá történt kineveztetésem óta, mind mostanáig, mindenben az volt törekvésem, hogy kijelöljem az irányt, melyen haladva, az oktatás és nevelésnek a középiskolák terén kitűzött célját a vezetésemre bízott intézeteknél bizton megközelíthessük. Ha ezen irányadó működésemet némi siker koronázta, úgy az érdem nagy részét a tek. Igazgatóságnak s a tisztelt tanári testületeknek köszönhettem, kik nem a kényszer hatalma alatt, de igaz meggyőződésből, úgyszeretetből követtek lankadatlan akaraterővel kijelölt utamon, támogatva, buzdítva, lelkesítve. Fogadják ezen, a közművelődés érdekében kifejtett önfeláldozó, hazafias munkálkodásukért hálás köszönetemet; tartsanak meg továbbra is szíves emlékezetökben, ruházzák át az irántam tanúsított rokonszenvéket, bizalmukat utódomra, támogassák tapasztalt ügybuzgóságukkal, szakértelmükkel, hogy a középiskolai oktatás elé kitűzött ideális célt mindjobban megközelíthessük.

* * *

Az intézet főbb eseményeinek előadását befejeztem. Munkám — érzem magam is — fogyatékos, hézagos; mentségemül szolgáljon az, hogy a szükséges okmányokat sok esetben kitartó utánjárás mellett sem szerezhettem meg.

A gymnasium tanulmányi szervezetének fejlődése, habár eseményekben gazdag kép tárul elénk, nagyon általános. Ez nem is lehet más; az állam felügyelete alatt álló intézetek egy helyről kapják utasításukat s azért egy nyomon haladnak. Az utóbbi sűrű rendszerváltoztatásoknál annak a feltüntetésére törekedtem leginkább, hogy bennök mindinkább nyilvánul az élet gyakorlati követelményeinek és a nemzeti érdekek kielégítésére való törekvés.

MÁSODIK RÉSZ.

Az intézet belélete.

I.

Vallásügy.

A nevelés-oktatásnál az ismeretek közlésével a vallásosság ápolásának és fejlesztésének lépést kell tartani; e kettőnek összhangja eredményezheti a megkívánt sikert. A följegyzések szerint intézetünkben soha sem tévesztette el szem elől e kettős kötelességét a tanári testület, mert egyetlen egy nevezetesebb mozzanat sem múlt el a nélkül, hogy dicsőítő-, hálaadó-, kérő-, vagy engesztelő-áldozatokkal ne járult volna a Mindenható kegyes színe elé. A téli zord időszakot kivéve minden köznapon, az előadások előtt $7\frac{1}{2}$ órakor, vasárnapokon és ünnepnapokon pedig $8\frac{1}{2}$ órakor szent misét hallgat a róm. kath. vallású tanulókkal. Vasárnapokon a szent misét megelőzőleg hitoktatást nyer az ifjúság; jelen van az adventi és nagybőjti vasárnapok délutánjain tartani szokott litániákon; egy tanév folyamában ötször végzi a szent gyónást és áldozást; részt vesz a keresztjáró-, búzaszentelő- és úrnapi körmenetekben és a farsangháromnap szentségimádásban; a nagyhét három első napján szent gyakorlatokat tart. A hétköznapi és vasárnapi szent misék alatt énekel az ifjúság, ünnepeken pedig zenésmisést ad elő az ének- és zeneiskola. A miseénekeknek épületes betéteit képezik az intézet felsőbb osztályába járó rendi növendékpapok külön énekkarának darabjai.

A vallástani oktatás és hitélet fölött az irányadó vezetést és ellenőrző felügyeletet a megyés püspök gyakorolja a helybeli plébánosnak, mint püspöki biztosnak, közvetítésével.

A tanuló ifjúságnak más vallásfelekezeti része vallástanítást a saját hitfelekezete lelkészétől nyer és szintén részt vesz a saját vallása szerint való istentiszteleteken és vallásgyakorlatokban.

A tanulók száma 1862—63-tól, az Értesítők alapján 1866—67-től vallási statisztikájukat is föltüntetve, a következő:

1862—63.	171
1863—64.	218
1864—65.	271
1865—66.	294

Vallásuk szerint:	róm. kath.	gör. kath.	ev. ref.	ág. ev.	gör. kel.	izr.	
1866—67.	314	287	1	—	1	—	24
1867—68.	309	323	1	—	5	4	36
1868—69.	333	287	—	—	6	7	33
1869—70.	304	264	—	—	4	4	32
1870—71.	251	214	—	—	5	2	30
1871—72.	227	204	—	—	2	3	18
1872—73.	210	188	—	—	4	2	16
1873—74.	178	158	—	—	1	1	18
1874—75.	197	162	—	—	2	1	32
1875—76.	219	181	—	—	2	1	35
1876—77.	224	181	—	—	2	1	40
1877—78.	236	173	—	2	1	—	50
1878—79.	262	196	—	3	2	4	57
1879—80.	250	179	1	4	2	8	56
1880—81.	262	184	1	5	—	5	67
1881—82.	250	176	—	1	—	5	68
1882—83.	259	177	1	2	—	6	73
1883—84.	243	172	—	6	1	3	61
1884—85.	265	198	—	7	2	4	54
1885—86.	292	219	1	6	1	7	58
1886—87.	279	211	—	8	—	7	33
1887—88.	257	202	—	8	—	9	38
1888—89.	235	197	—	9	1	7	21
1889—90.	244	207	—	10	1	6	20
1890—91.	250	213	—	8	1	3	25
1891—92.	252	216	1	7	1	4	23
1892—93.	253	213	1	11	—	5	23
1893—94.	277	239	2	12	1	4	19
1894—95.	282	238	1	14	2	1	26
1895—96.	285	234	—	6	3	9	33
Összesen:	8713	6293	11	129	53	123	1139

II.

Tanulmányi ügy.

I. Tankönyvek.

A „Ratio educationis“ előtt intézetünkben tankönyv nem volt; az ifjúság ama jegyzetekből tanult, melyeket tanáraik tollba-mondása után irtak. A „Ratio educationis“ e sok idővesztéssel járó s nehéz munkát megszüntette azzal, hogy rövid, de alkalmas tankönyveket adott a tanuló ifjúság kezébe. Tankönyvirodalmunk évről-évre, különösen a 70-es évektől és ama mozgalomtól kezdve, mely az új tanterv és az Utasítások megjelenésével a tankönyvirás és az oktatás terén a methodus-kérdésben támadt, gazdagabbá lesz. A nyelveknél a mondattani alapon való tanítás, a többi tárgynál is az induktív módszer és a gondolkodó, ítélő tehetség, valamint az önállóság nevelésére irányuló eljárás kiszorítja a rátanítás és emleztető methodust és ennek megfelelően irták a tankönyveket.

Az intézetben használt tankönyveket csak az 1871—72. tanévtől kezdve sorolhatom föl, a régebbiekkel nem foglalkozom, mert nagyon hiányosak a följegyzések., a melyeknek alapján haladnom kellene.

Hittan.

Szent-István társulat. Közép katekizmus katolikus tanulók számára, 1871—1897-ig

Szent-István társulat. A ker. kath. anyaszentegyház szokásai és szertartásai, 1871 - 1880.

Roder, Az ó- és új szövetség története, 1871-től.

Wappler A., A kath. egély tankönyve. 1871-től.

Wappler A., A ker. kath. ágazatos hittan. 1871-től.

Martin K., Jézus Krisztus egyházának története, 1871—1873-ig.

Wappler A., A ker. kath. erkölestan, 1872-től.

Wappler A., Jézus Krisztus egyházának története, 1873-tól.

Némethy Lajos. A róm. kath. egyházi szertartások régészeti és magyarázati kézikönyve, 1880—1886-ig.

Frenczl J., Liturgia, 1886-tól.

Magyar nyelv.

Szvorényi J., Kisebb magyar nyelvtana, 1871—1879-ig.

Szvorényi J., Olvasmányok, négy k., 1871—1879-ig, majd 1880—1883-ig.

Laky D., Irály- és költészettana, 1871—1879-ig.

Szvorényi Szemelvényei 1871—1879-ig.

Toldy F., Irodalomtörténeti olvasókönyv, 1871—1882-ig.

Toldy F., A magy. nemz. irodalomtörténet tankönyve, 1871-ben.

Sz.-István társ., A magyar irodalom ismertetése, 1872—1874-ig.

Környei, A magyar irod. története, 1874—1880-ig.

Laky D., Ékesszólástan, 1877-ben.

Névy L., Az írásművek elmélete, 1878-ban.

Dr. Szinnyei Zs., Magyar nyelvtan mondattani alapon, 1879—1880.

Dr. Kármán N., Magyar olvasókönyv, 1879—1880-ig.

Dr. Simonyi Zs., Magyar nyelvtan felsőbb osztályoknak, 1879—1882-ig.

Névy L., Irálytan; Szerkezettan, olvasmányokkal; Rhetorika; Poëtika, 1879—1893-ig.

Ihász G., majd Ihász—Majer, Magyar nyelvtan 1880—1884-ig.

Tomor—Várad, Magyar olvasókönyv, 1883-tól.

Dr. Szinnyei, Magyar nyelvtan, 1884-től.

Arany János, Toldi (Greguss, később Lehr), Válogatott balladák (Greguss),
Balladák (Greguss) 1879-től.

Shakespeare V., Coriolanus (Petőfi), Julius Caesar (Vörösmarty-Névy),
Macbeth (Szász K.) 1879-től.

Pintér Kálmán, Magyar stilisztika, Irálytan, Szerkesztéstan, Rhetorika
1893-tól.

Német nyelv.

Toepler Szemák által javított német grammatikája. I—IV., 1871-ben.

Toepler, Német grammatika, 1871—1879-ig.

Mozart, Deutsches Lesebuch, I—III., 1861—1879-ig.

Ney, Gyakorlati német nyelvtan Ollendorf szerint 1872—1878-ig.

Felsmann J., Német olvasókönyv, 1877—1879-ig.

P. Thewrewk. Német tan- és olvasókönyv, 1878—1886-ig.

Dr. Szemák, Német nyelvtana 1879-től.

Goethe, Iphigenie in Tauris, 1879—1894-ig.

Dr. Szemák, Német olvasókönyv, 1880-től.

Goethe, Hermann u. Dorothea (Weber), 1880—1891-ig.

Herder, Der Cid., 1882-től.

Schiller, Wilhelm Tell, 1884—1888-ig.

Schiller, Maria Stuart, 1884—1889-ig.

Schiller. Wallensteins Tod 1884—1889-ig.

Lessing, Laokon, 1887-től.

Dr. Báuer, Egmont magyarázata, 1888-tól.

Goethe, Hermann u. Dorothea (Hoffmann), 1891-től.

Goethe, Iphigeniaja (Haraszi), 1894-től.

Latin nyelv.

Bartl A., Elemi latin nyelvtan, Mondattan, 1871-ben.

Cornelius Nepos, Vitae excellentium virorum (Veress), 1871—1878-ig.

C. Julius Caesar, Commentarii de bello Gallico (Dinter), 1871—1878-ig.

- Szamosi-Siebelis, *Tirocinium poeticum*, 1871—1890-ig.
 M. Tullius Cicero, *Cato és Laelius*, 1871—1878-ig.
 M. Tullius Cicero, *Orationes selectae* (Klotz), 1871—1891-ig.
 P. Ovidii *Nationis carmina selecta* (Klotz—Grysar) 1871—1879-ig.
 Titus Livius, *Ab urbe condita libri* (Weisenborn) 1871—1880-ig.
 P. Vergilii M. *op. Epitome* (Jm. Hoffmann) 1871—1887-ig.
 C. Sallustius Crispus, *De conj. Cat. et de bello Jug.* (Linker), 1871—1886-ig.
 Cornelius Tacitus, *Libri* (Halm) 1871—1891-ig.
 Ou. Horatius Fl. *Opera Omnia* (Schmidt), 1871—1879-ig.
 Quintilianus *Instit. orator. Car.* (Halm), 1871—1876. és 1877—1879-ig.
 Szepesi Imre, *Elemi latin nyelvtan, Mondattan*, 1872 - 1876-ig, Budaváry
 J. átdolgozásával 1876—1879-ig.
 Bartal-Malmossi, *Latin alaktan, Mondattan, Gyakorlókönyv* 1879—87-ig
 Polgár György, *Livius* 1879—80.
 Ou. Horatius Fl. *Opera Omnia* (Jahn), 1879—1889-ig.
 Bartal-Malmossi. *T. Livii ab urbe condita lib. XXI. és XXII.*, 1880-tól.
 Bartal-Malmossi, *Latin olvasókönyv Livius, Ovidius és Phaedrusból*
 1883-tól.
 Sallustius *De bello Jugurthino* (Holub M.), 1886—1889-ig.
 Szepesi-Tóth, *Latin alaktan, Mondattan, Gyakorló- és olvasókönyv*
 1887-től.
 P. Vergilii M. *Operum Epitome* (Bartl A.), 1887-ben.
 Pirchala, *Antologia latina*, 1888-tól.
 P. Vergilii M. *Aeneidos libri* (Pirchala J.) 1888-tól.
 C. Sallustius Cr., *Libri de Catilinae conj. et. de bello Jug.* (Dietsch),
 1880—1891-ig.
 Horatii Flacci *carmina* (Müller), 1889—1891-ig.
 Jánosi, *Cicero levelei*, 1890-től.
 C. Sallustius Cr., *De conj. Cat. et de bello Jug.* (Kempel-Holub) 1891-től.
 M. T. Ciceronis *De imperio Cu. Pompei oratio* (Dr. Keleti), 1891-től.
 Görög nyelv.
 Szepesi Imre. *Elemi hellén nyelvtan*, 1871—1879-ig.
Chrestomatie aus Xenophon (Schenk), 1871—1881-ig.
Epitome Homeri Iliadis (Hochegger), 1871—1890-ig.
 Mészáros Nándor, *Görög olvasókönyv*, 1872—1881-ig.
Plato Sokrates védelme és Kritoja (Horváth) 1873—1883-ig.
Herodoti historiarum libri (Dietsch), 1873—1891-ig.
 Szepesi-Szamosi, *Görög nyelvtan*, 1878—1890.
Homeri Odyssea (Dindorf), 1879—1899.
 Szamosi J., *Görög nyelvtan, olvasókönyv*, 1881—1888-ig.

Chestomathia Xenophon műveiből (Schenkl-Horváth), 18881–1894-ig
Szamossi J., Szemelvények Platon műveiből, 1883-tól.

Dr. Maywald J., Görög nyelvtan, gyakorlókönyv, 1888-tól.

Csengeri János, Homeros. Iliasa 1891-től.

Dávid István, Szemelvények Herodotos műveiből, 1891-től.

Csengeri János, Homeros Odysseája, 1891-től.

Chestomathia Xenophon műveiből (Schenkl-Elischer) 1895-től.

Földrajz.

Visontay-Ribáry, A magyar állam földirata, 1881-ben.

Visontay, Egyetemes földirat I., II., 1871–1882-ig

Visontay, A magyar állam földirata, 1871–1880-ig.

Visontay, Magyarország és a földközi tenger környékének leírása,
1880–1884-ben.

Dr. Brózik K. Paszlavszky J., Földrajzi gymnasiumok számára 1881–
1887. és 1892-től.

Heller Ágost, Fizikai földrajz, 1881 és 82-ben.

Dr. Brozik K. Paszlavszky J., Ázsia stb. 1882–1887 és 1893-tól.

Scholtz A., Fizikai és matematikai földrajz, 1883–1885-ig.

Dr. Schmidt A., Fizikai földrajz, 1885-től.

Hunfalvy J., Földrajz gymnasiumok használatára 1887–1892-ig.

Csuday J., Az osztrák-magyar monarchia politikai földirata, 1887-ben.

Történelem.

Vaszary K., Történelem a III. és IV. osztály számára, 1871–1880-ig.

Somhegyi F., Egyetemes világtörténet I., II., III k., 1871–1884-ig.

Horváth M., Magyarok története, 1871–1884-ig.

Mangold L., A magyarok története, 1883–1888-ig.

Scholtz A., Politikai földrajz, 1883-tól.

Vaszary K., Világtörténelem I., II., III. k., 1888–1890-ig.

Ribáry F., Magyarország oknyomozó története, 1884–1888-ig.

Varga Ottó, A magyarok története és Magyarország a jelenben, 1888-tól.

Ribáry-Mangold, Magyarország oknyomozó története, 1888-tól.

Szölgvényi J., Világtörténelem, 1890-től.

Természetráajz.

Hanák J., A természetráajz elemei, ásványtan és növénytan, 1871-ben.

Mihálka A., Ásványtan, növénytan, állattan, 1871–1874-ig.

Dr. Pokorny A., — Dékány R. A természetráajz elemi, ásványtan, növény-
tan, 1872–1881-ig.

Mihálka-Pap J., Ásványtan stb. 1874–1881.

Wissinger K., Ásvány-, közet- s földtana kapcsolatban a vegytannal,
1881-ben.

Pap János, Növénytan, Az állatok természetrajza, 1881-ben.
 Dr. Roth S., Az ásvány-, kőzet- és földtan, 1882-től.
 Dr. Roth S., A növénytan alapvonalai, Az állattan alapvonala, 1882-től.
 Természettan.

Dr. Lutter Nándor, A természettan elemei, 1871—1873-ig.
 Kruesz-Kühn, Természettan, 1871—73-ig.
 Pisko-Kühn, Természettan algymn. számára, 1872—1879-ig.
 Fehér Ipoly, Kísérleti természettan, 1873—1887-ig.
 Heller Ágost, A természettan elemei, 1879-ben.
 Dr. Schmidt A., Természettan, 1887.

Vegytan.

Dr. Lutter Nándor, A vegytan elemei, 1871-ben.
 Kruesz-Fehér, A vegytan alapvonalai, 1871—79-ig.
 Dr. Dékány Rafael, A vegytan elemei, 1872—1879-ig.

Mennyiségtan.

Dr. Lutter Nándor, A mennyiségtan elemei I., II. és III., 1871—1881-ig.
 Dr. Lutter Nándor, Mennyiségtan, 1871—1881-ig.
 Dr. Lutter Nándor, Közönséges számtan az új tanterv szerint, a közép-
 tanodák használatára, 1881-től.

Dr. Lutter Nándor, Betűszámtan, 1881-től.
 Dr. Lutter Nándor, Logarithmusok, 1871-től.

Mértan.

Mochnik-Szabóky, A mértani nézletten I., II., 1871—79-ig.
 Dr. Lutter Nándor, Mértan, 1871—76-ig és 1879-től.
 Arányi Béla, Térmértan és gömbháromszögtan, 1876—1878-ig.
 Dr. Lutter Nándor, Térmértan és gömbháromszögtan, 1878—1880-ig.
 Dr. Császár Károly, Geometriai alaktan, 1879—1884-ig.
 Kriesz Fer., Elemi ábrázolástan, 1879—1884-ig.
 Landau-Wohlrab, Rajzoló geometria 1880-től.

Természettani földrajz.

Berecz Antal, Különleges természet. földrajz, 1871-ben.
 Berecz Antal, Mennyiségtani földrajz alapvonalai, 1872—79-ig.

Bölcsélet.

Purgstaller, Bölcsészet, 1871—79-ig.
 Purgstaller, Philosophia propaedeutika, 1879—84-ig.
 Fekete E., Lélektan és Logika 1881-ben.
 Dr. Pauer J., A lélektan elemei, Logika, 1882—1891-ig.
 Joly H., Philosophiai propaedeutika, A psychologia és logika vázlata,
 1891-től.

Magyar irodalmi olvasmány, görög irod. és művelődés történelem.

Dr. Jancsó Benedek, Magyar irodalmi olvasmányok I., II., III., IV., 1891-től.

Schill Salamon, Görög régiségek, 1891-től.

Szilasi Móricz, Szemelvények Thukydidesből, 1891-től.

Dr. Gyamlay. Homeros Odysseája, 1892-től.

Dr. Csengeri, Homeros Iliása, 1892-től.

Schill Salamon, Görög irodalomtörténet, 1893-tól.

Dr. Radó Antal, Euripidesz, Iphigenia Aulisban, 1893-tól.

Csiky G., Sophocles Antigoneje, 1893-tól.

Dr. Csengeri J., Aeschylos Agamemnonja, 1893-tól.

Alexander Bernát, Platon és Arisztotelesz szemelvények, 1894-től.

2. Tanári könyvtár.

A tanári könyvtár keletkezését pontosan megállapítani nem lehet. Az intézet kiegészítésekor, 1859—60-ban, még igen jelentéktelen volt, a mit abból lehet következtetni, hogy a már említett évben „a legmagasabb kormány két izbeni rendeletei folytán az iskola szükségeinek fődözésére összesen 600 osztrák forint adatott az itteni cs. kir. pénztárból“, a mely összeg részben a tanári könyvtár szükségleteinek beszerzésére fordított. A könyvtár azonban a gymnasium tanárainak használatára nem volt elégséges, a kik, mint a följegyzések bizonyítják, a házi könyvtárt vették sokszor igénybe, a melyben igen értékes hittudományi-, ó-remekírók és történelmi művek gyűjteményei vannak.

A szükséges művek beszerzésére fordították a fölvételi díjak egy részét; a könyvtár számára utalványozott az egyházközség is kisebb-nagyobb összegeket; gyarapodott a könyvtár ajándékozás útján is. Ajándékoztak a könyvkereskedők és könyvkiadók, különösen Lampel, Heckenast, Rath, Grill, Hartleben; ajándékozott a magyar Tud. Akadémia, a vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministerium, a kolozsvári m. kir. Tudomány-egyetem, a kir. József-műegyetem; ajándékoztak egyesek is, mint az intézet lelkes berátai. Különösen föl kell említeni Horváth Döme ny. kir. táblai tanácselnököt, kinek jóakaró és az intézet fejlődését, haladását czélzó áldásos működésével már annyiszor találkoztunk, ki az 1873—74-iki évben 185 kötetből álló adományával gyarapította a könyvtárt; de föl van említve neve az ajándékozók között már előbb, találkoztunk vele későbbben is, találkoztunk vele minden évben. A mult tanévben pedig beköttette a könyvtár fűzött műveit.

Az utóbbi időben rendszeresen gyarapodik a könyvtár. Az intézet igazgatóságának a tandíjból 800 frt áll rendelkezésére, a melyből az

egyes szertárak szükségleteit is fődözni kell ugyan, de azért elég nagy összeg marad a könyvtár számára, évenként körülbelül 300 frt.

A művek száma összesen és pedig önálló szakmunka: 1339 mű 1556 kötetben, vegyes mű 227, 254 darabban és 11 tudományos folyóirat.

3. Ifjúsági könyvtár.

Ifjúsági könyvtárunk alapított az 1859–60-ki tanévben; keletkezése tehát összeesik az intézet kiegészítésével. Alapját megvetette az egyházközség és Horváth Döme könyvadománya, valamint a rendfőnökség által néhai Demeter Mihály hátrahagyott könyveinek átengedett része. Keletkezésének második félévében már rendes használatul megnyitott.

Egyes jótévként azután évről-évre gyarapították a könyvtárt könyvadományokkal. Ezek közül ismét tiszteletteljes elismeréssel föl kell említeni Horváth Döme ny. kir. táblai tanácselnököt, ki majdnem minden évben föltalálható az adakozók között, többször igen értékes könyvgyűjteménnyel; föl kell említeni a tanártestületet, a mely könyvadományaival nyíltan jelezte azt, hogy szakított a classicusok emléztetésével, nagy gondot fordított az ifjúság olvasmányaira s arra ügyelt, hogy oly könyv ne kerüljön a tanuló kezébe, mely erkölcsét megmetélezhetné.

Az 1873–74. tanévtől kezdve a tandíj mellé csatolt húsz krból bejött összegből rendszeresen gyarapodott a könyvtár, a mely pl. az 1884–85-iki iskolai évben, nem számítva a csonka és elrongyolott példányokat és egyes füzeteket, 511 műből 727 kötetben állott. Ma tekintélyes az évenkénti szaporodás, melyet az intézet ama díjakból eszközöl, a melyeket a tanulók a beiratások alkalmával ifjúsági könyvtár-díj (50 kr.) czímen fizetnek. A tanulók számarányához mérten körülbelül 100 frt áll évenként az igazgatóság rendelkezésére s így tetemesen szaporíthatja a könyvtárt.

A könyvtár élén egy arra önként vállalkozó vezető tanár áll, a ki irányítva az ifjúságot az olvasásban, olyan könyvet adva neki, mely ismeretköréhez illik, a mely korának megfelel.

A könyvtárban van összesen 1027 munka, 1163 kötetben.

4. Földrajzi gyűjtemény.

Földrajzi gyűjteményünk felszerelése elég gazdagnak mondható, a mennyiben a tulajdonképeni földképeken kívül rendelkezik táj- és néprajzi képekkel is. Jó részét a gyűjteménynek igaz, hogy inkább régi mappák képezik, de megszerzi az intézet a Kogutovicz és Társa-féle gyűjteménynek kiadásait, szükséghez mérten több példányban is.

A térképgyűjteményben van 77 drb fali térkép, 31 drb kézi atlasz, 34 drb földrajzi és történelmi kép és 5 drb ég- és földgolyó.

5. Természetrajzi és vegytani szertár.

A természetrajzi gyűjtemény alapját az évvégi Értesítők kimutatásából az 1863—64. tanévben találjuk, a mikor először föl vannak említve egyes jótévő adományozók nevei. Jó ideig azonban sem megfelelő helyiséggel, sem butorzattal nem rendelkezett; az érezhető hiányokon csak a gymnasiumi épület kibővítése után lehetett segíteni.

E gyűjteménynek tehát csak az 1894—95. tanévtől kezdve van megfelelő helyisége, mely áll egy nagy szertárból és a mellette levő dolgozó szobából. Megfelelő butorzattal ellátatván az új helyiség, a benne szaksoportonként elhelyezett gyűjtemény, ha éppen gazdagnak még nem mondható is, de a tanítás szükségleteinek teljesen megfelelő.

Van ugyanis az ásványgyűjteményben 136 ásványfaj és 79 drb kőzet és kővület.

A növénytani gyűjtemény a szárított természetes példányokon kívül birja a főbb alaktani formákat utánzásban; van rügy-, levél- és terménygyűjteménye.

Az állattani gyűjtemény a tipikus vázakon és borszesz-készítményeken kívül tartalmaz kitömvé 15 emlőst és 45 madarat.

Műszerekkel is el van látva a gyűjtemény a szükséghez mérten. Van Reichert-féle nagyítónk a külön búvárkodáshoz és kézi bemutató görcső a kellő készítményekkel, úgy a közzettanhoz, mint a növény- és állatszövettanhoz. Fali képekben és egyéb szemléltető ábrákban nem szűkölködik a gyűjtemény.

A kibővítéssel megszaporodott a helyiségek száma s így megfelelő berendezést nyerhetett a vegytani szertár is, mely ugyanekkor eszközökkel bővebben ellátatott és ma mint külön gyűjtemény, foglal helyet a közös benyilóval biró s különösen e célra berendezett előadói terem mellett.

6. Természettani szertár.

Az intézetnek kiegészítettése előtt is volt már egy kis természetani szertára; a kiegészítés után nagyobb arányú beszerzések történtek részint az egyházközség által időről-időre utalványozott összegekből, részint a fölvételi díjak egy részéből. Így adott az egyházközség már az 1859—60. iskolai évben az igazgatóság megkeresésére 300 osztrák forintot a természettani museum gyarapítására, a mely adomány későbbben többször ismétlődött.

Ma rendszeresen gyarapítatik a szertár a tandijakból az igazgatóságnak rendelkezésére álló 800 frtból.

Mikor a természettani szertár az új helyiségbe helyeztetett át, ezen helyiség teljesen újra bebútoroztatott és a dolgozó szoba is fölszereltetett.

A szertárban van:

Az általános tulajdonságok és erők

tanához	7 készülék,	9 drb
Az általános mechanikához .	54	118 „
A cseppfolyósok mechanikájához	27	„ 49 „
A légneműek mechanikájához .	53	„ 73 „
A rezgés és hangtanhoz .	19	43
A hőtanhoz	42	82
A fénytanhhoz .	65	136
A delejességhez	9	31
A dörzs- és légköri villanyossághoz	36	69
A galván-villanyossághoz	71	157
A kosmophysikához	5	5
Szerelvények, bútorzat, műszerek	29	„ 50
Iratok, könyvek, nyomtatványok .	—	„ 49 „

Összesen: 416 készülék, 869 drb.

Az egész fölszerelés pénzértékben kitesz 5258·53 frtot.

7. Pénz- és éremgyűjtemény.

A pénz- és éremgyűjtemény alapját megvetették érem- és régi pénzadományokkal az 1863—64. tanévben Horváth Döme és Erdélyi Ferencz. A gyűjtemény ezen ágát nagy kedvvel gyarapította a közönség, a tanári kar és a tanuló ifjúság egyaránt, úgy, hogy ma áll 774 drb érezipénz és emlékéremből és 42 drb bankjegyből,

8. Történelmi- és művészeti gyűjtemény.

A történelmi- és művészeti képeket az 1894—95-ik tanévben kezdte az intézet gyűjteni. A gyűjtemény most 381 képből áll. Ezen képek, melyekből 66 kartonra van húzva, 315 pedig üveggel ellátott keretben, magyarázó felirásokkal ellátva, állandóan a tanulók szeméi előtt függnek az intézet folyosóin.

Ezen képekből az ókori régiséget és történelmet szemlélteti Hermann Reinhard „Album des klassischen Alterhums“-féle gyűjteményből 76, a Jakob v. Falke „Hellas und Rom“ című művéből 28, Rajmund Oehler „Klassisches Bilderbuch“ cz. művéből 26, a Hauptmann-féle gyűjteményből 27, a Langl-féle gyűjteményből 26, a Launitz-féle falitáblák-

ból 4, görögországi eredeti fénykép 31, a Langl „Griechische Götter- und Heldengestalten“-féle gyűjteményből 50 és a tanulók által rajzolt kilencz kép; összesen 277, ebből üveges keretben van 211, kartonra huzva 66.

Az újabbkori is részben görög és római festők, illetőleg szobrászok művei a Divald-féle „A képzőművészet remekei“ ezimű gyűjteményből 104 képpel vannak képviselve, üveges keretben és pedig Salvator Rosa 1, Titian 5, Murillo 4, Rembrandt 6, Veronese Pál 3, Van Dyck 4, Caracci Hannibal 2, Rubens 13, Rafael 21, Dürer 1, Guido Reni 4, Ruisdael Jakab 2, Carlo Dolce 1, Champagne Fülöp 1, Corregio 8, Domenichino 1, Batoni 1, Wynants 1, Holbein 2, Caravagge de Michelangelo 1, Dow 1, Wouwermann 1, Lionardo da Vinci 1 festményvel, ismeretlen ókori művészekről 9, Agesias 1, Myron 1, Praxiteles 1, Michel Angelo 1, Giovanni de Bologna 1, Garnier 1, Coyzevox 1 és Canova 3 szoborral.

9. Rajzszeretár.

A mint a gymnasiumokban általában, úgy a mi intézetünkben is sokáig mostoha elbánásban részesült a rajzszeretár. A rajzot csak az utóbbi években vették föl a rendes tantárgyak közé s ez az oka, hogy a multból csak néhány sodronyminta és egy esomó jelentéktelen mintalap maradt; de az utóbbi időben, különösen a görögpótló tárgy behozatala óta, a mikor a szabadkézi és disztinényi rajz is rendes tantárggyá lett, a rajzszeretár is különös figyelem tárgya lett.

A szeretár mostani állománya:

Szerelvények	2 készülék,	6 drb.
Minták a mértanhoz	3	49 „
Rajzmintalapok	14 csoport	1052 „
Műlapok, képek	5 mű	39 „
	Összesen 22 tárgy	1146 drbban.

10. Tornaszertár.

A tornaügy tanintézetünkben sokáig majdnem teljesen elhanyagolatott; tornahelyiség nem volt, sem téli, sem nyári. E miatt szünetelt is a tornatanítás télen teljesen; ősszel pedig és nyáron az állami főreáliskola udvarhelyiségében tornázott az ifjúság három csoportban heti 2—2, összesen 6 órában.

E hiányon segített az egyházközség, midőn 1886-ban a modern igényeknek mindenben megfelelő tornacsarnokot építtetett és berendezte az intézet belső, fákkal szépen beültetett udvarát nyári tornahelynek.

A tornacsarnok felszerelése: 1 drb korlát, 2 drb nyújtó, 2 drb vízszintesre és rézsutra igazítható létra, 1 drb szőrrel kitömött, marhabőrből készült ló, 1 drb bak, 8 drb mászórúd, 4 drb mászókötel, 1 drb lebegő gerenda, 1 lengő kötel, 4 drb ugró deszka, 2 pár ugró méreze, 2 drb ugró kötel, 1 drb rugó deszka, 1 drb hosszúság mérő a távolugráshoz, 30 pár buzogány, 40 drb vasbot, 60 drb rövidebb és 40 drb hosszabb fabot, 130 drb különböző nagyságú súlyzó, 2 drb 7 kgrmos vasgolyó, 1 drb 20-, 3 drb 10-, 5 drb 5- és 2 drb 2 kgrmos körte, 1 drb árbóczkötél, 2 drb huzókötel, 10 drb 4 méter hosszú rúd, 2 drb hajszoló- és 1 drb füleslabda és 2 drb szőnyeg.

A nyári tornatér felszerelésére: 1 árbócz, 6 drb függőleges és drb rézsutos mászórúd, 2 drb rézsutos és 1 drb vízszintes létra, 1 drb nyújtó, 1 drb korlát, 2 pár gyűrűhinta.

III.

Tanulmányi és fegyelmi rendszabályok.

A Középiszkolai Rendtartás a tanulóktól megkívánja a rendszerezetet, figyelmet, szorgalmat, nemes erkölcsöt és fegyelmet, azonfölül súlyt fektet arra is, hogy a szülők vagy helyetteseik, az iskola törekvését gyámolítsák s így rájuk is fontos kötelességeket ró. Hogy pedig mind a szülők és helyetteseik, mind a tanulók az iskola iránt való kötelességeik felől kellőleg tájékozva legyenek s azokat pontosan teljesíthessék a ministerium rendelete szerint és jóváhagyása mellett egybefoglaltattak azon rendszabályok, a melyeket az intézetnek általános feladatához és sajátlagos körülményeihez mérten az iskolai rend, tanulmányi elömenetel, a jó szokás és társadalmi nemes erkölcsök megkívánnak.

Intézetünkben a következő tanulmányi és fegyelmi rendszabályok 1883 óta kötelezők:

1. Tanulmányi rendszabályok.

Az iskolai év, a mely szeptember 1-én kezdődik és tart a következő évi június hó végéig, a tanulmányok rendje szempontjából három időszakra oszlik. Az I. időszak szeptember 1-től december 23-áig, a II. januárius 3-ától virágvasárnapig és a III. husvét szerdájától június 30-áig tart.

A tanulók szabályszerű fölvétele az iskolai évet megelőzőleg augusztus hó utolsó három napján történik. Évközben az iskolát fontos ok nélkül mulasztani nem lehet; a más tanintézetbe való fölvétel a változtatásra kényszerítő ok világos kimutatása mellett esakis oly bizonyítvány

alapján eszközölhető, a melyből kitűnik, hogy az illető tanuló egész az eltávozás napjáig pontosan látogatta azon osztályt, melybe fölvetetni kíván s hogy fegyelmi büntetés terhe alatt nem áll.

A karácsonyi és husvétii időszak végén a tanári testület által ellenőrző tanácskozások tartatnak; e tanácskozásoknak az egyes tanulókra vonatkozó megállapításairól a szülők az „Értesítő“ útján nyernek tájékoztatást. Ha a tanulónak magaviseletére, szorgalma, vagy az egyes tanulmányokban való haladásra nézve a tanári kar hiányt tapasztal, ez az Értesítőben különösen megjegyeztetik, hogy még idejében alkalom nyíljk a bajt a szülői ház közreműködésével orvosolni. E végből tartozik a tanuló a neki kézbesített Értesítőt atyjának vagy gyámjának azonnal átadni, vele aláíratni s mihelyt az iskolába visszatér, az osztályfőnök kezéhez tisztán és sértetlenül visszaszolgáltatni.

A tanév végével a tanulók Iskolai Bizonyítványt kapnak, a melyben magaviseletük: jó, szabályszerű, kevésbé szabályszerű és rossz-, a tanulmányban tett előmenetelük pedig: jeles, jó, elégséges és elégtelen fokozatok szerint ítéltetik meg. A következő tanév elején felsőbb osztályba csak olyan tanuló léphet, a ki minden egyes kötelezett tantárgyból — a testgyakorlat és szépírást kivéve — legalább is elégséges osztályzatot nyert.

Oly tanulónak, ki csak egy tantárgyból kapott elégtelen osztályzatot, a tanári kar engedélyt adhat a jövő iskolai év kezdetén ugyanazon intézetnél teendő javító vizsgálatra. Azoknak, a kik két tantárgyból kaptak elégtelen érdemjegyet, csak a nmlt. vallás- és közoktatásügyi ministerium adhatja meg az engedélyt. Többől, mint két tantárgyból javító vizsgálat nem engedélyeztetik.

A szülők vagy helyetteseik különösen felelősek az iránt, hogy a tanulók a szükséges könyvekkel és más taneszközökkel ellátva, minden leckeórára pontosan megjelenjenek. Kötelezett tantárgy tanulása alól egy tanuló sem menthető fel; kivétel e tekintetben csupán csak a testgyakorlatra nézve lehetséges. Ha ugyanis a tanuló testi fogyatkozás miatt ezen tantárgy tanulásában részt nem vehetne, ideiglenesen, vagy véglegesen is, fölmenthető; a fölmentést az akadályozó baj minősége szerint, az igazgató, vagy a tankerületi főigazgató adhatja meg. (Kellően föl szerelt, orvosi bizonyítvánóal is ellátott folyamodvány alapján.)

Az iskolai rend úgy hozza magával, hogy a kiszabott időben minden tanuló a saját osztálya termében kijelölt helyén legyen, ott feladványait ismételve, esendesen várja be az előadás kezdetét. Korábban, mint a tanítás kezdete előtt legfőlebb fél órával, a tanintézeti épületbe belépni nem szabad; nem szabad ez ideig az épület előtt ácsorogni sem;

úgy intézze tehát a tanuló iskolába való jövetelét, hogy megérkezése a gyülekezésre szánt $\frac{1}{2}$ órai időn belül essék.

Az iskolában mindenik tanuló tisztán és illedelmesen öltözködve jelenjék meg úgy, hogy külseje által is tanuló ifjúhoz illő műveltséget tanúsítson.

Megkivántatik, hogy mindenki az órarend szerint szükséges, tisztán tartott könyvekkel, írószerekkel ellátottan jöjjön az iskolába. Iskolai tankönyveken kívül más könyvet, vagy akárminő más oly tárgyat, a mire itt szükség nincs, magával hozni, idején kívül itt elővenni az elkobzás terhe alatt tiltva van.

Előadások alatt a legnagyobb csend és kitartó feszült figyelem követeltetik, mert ezek nélkül a tanulmányokban kellő haladást tenni nem lehet.

Előadásokra későn jönni, azokat szükségtelen kimenés, másoknak kikopogtatása, vagy bárminő más módon zavarni, szigorúan tiltatik.

Előadások előtt, szünetek alatt ép úgy, mint előadások után, az iskolai épület előtt való ácsorgás, mint a jó renddel ellenkező és a tanuló szórakozottságát előmozdító idővesztegetés, meg nem engedhető.

A második és harmadik előadási óra között engedélyezett 10 percznyi szünet alatt a tanulók a tantermet elhagyhatják, de az épületből nem távozhatnak, hanem testi üdülés és a szabad levegőnek élvezhetése céljából az udvaron időzhetnek.

Kényszerítő ok nélkül a tanulónak egyetlen egy tanórát sem szabad elmulasztani. Betegség, vagy más fontos okból eredő iskolamulasztást mindjárt az első mulasztott órában a szülők vagy helyetteseik az osztályfőnöknél bejelenteni kötelesek, a tanulók pedig az iskolában való legelső megjelenésükkor igazolni tartoznak. Az igazolásra, (ha az elmaradásnak oka betegség volt,) orvosi bizonyítvány, vagy pedig a szüléktől és helyetteseiktől hozott igazoló irat kivántatik meg. A mulasztások bejelentésének és igazolásának ezen módja kötelező a rendkívüli tantárgyak lezkeóráira, az istentisztelet és vallási gyakorlat idejére nézve is és pedig valláskülönbség nélkül.

Előre látható akadályoztatás esetében, ha a mulasztás egy napnál tovább nem fog terjedni, az osztályfőnöktől, ha a mulasztás egy napnál tovább terjedne, vagy ha a városból való eltávozással járna, az igazgatótól tartozik a tanuló az engedélyt előre kieszközölni, mindenkor azonban a szüléknek, vagy helyetteseiknek előszóbeli vagy írásos kérelme alapján.

Különösen figyelmeztetnek a szülők és helyetteseik arra, hogy oly tanuló, a ki igazolatlanul — habár csak szakadozottan is — annyi

órát mulaszt el, a mennyi az egy heti tanórák száma, az intézetből kilépettnek tekintetik.

Saját előmenetelének és jövőjének érdekében legyen minden tanulónak szívére kötve házi munkásságában a szorgalom. Szóbeli és írásos feladványainak gondos megoldása által iparkodjék kötelességének tőle kitelhető pontossággal megfelelni; keresse örömét kötelességének teljesítésében s kerülje mindazt, a mi őt ebben akadályozná. Ebben a tekintetben a házi gazdák részéről gyakorlandó felügyelet körébe tartozik az is, hogy házukban a tanulóknak gyakori vagy tömeges összejöveteleket meg ne engedjenek, mert ezek az iskolai oktatás és nevelés céljait sok tekintetben veszélyeztetik. Koresmai, vendéglői, kávéházi helyiségekben lakást vagy étkezést fogadni tilos.

Ha a felfogadott szállás ellen vagy a házigazdától megkivánt kellő felügyelet hiánya, vagy egyéb fontos ok miatt az iskola előjárásának kifogása volna, kötelesek a tanulók az ily szállást azonnal odahagyni, a szülék pedig tartoznak más, alkalmas szállásról gondoskodni.

A szüléknek, vagy megbizottaiknak tudta és az iskolai hatóság beleegyezése nélkül szállást fogadni, vagy a fogadottat elhagyni nem szabad; a változtatást pedig az osztályfőnöknél azonnal be kell jelenteni.

2. Fegyelmi rendszabályok.

A vallásosság követelményeinek kötelesek a tanulók pontosan megfelelni; kötelesek nevezetesen az istentiszteletekben és vallásos gyakorlatokban buzgó ájtatossággal részt venni.

A szülék vagy helyetteseik az iránt különösen felelősek, hogy a gondjaikra bízott tanulók a vallásuk szerinti istentiszteletekre és vallási gyakorlatokra a kellő időben pontosan megjelenjenek.

A róm. kath. vallású tanulók kötelesek naponkint a kitűzött időben szent misére, a kijelölendő időszakokban vásár- és ünnepnapok délutánjain tartatni szokott istentiszteletre imakönyvvel ellátva pontosan megjelenni s ott az ájtatosságban imádkozva vagy énekelve példás buzgósággal részt venni; — kötelesek vásárnapokon az Isten ígéjének magyarázatára a kellő időben megjelenni és azt ájtatos figyelemmel hallgatni; kötelesek a meghatározandó időben a szent gyónást és áldozást elvégezni, a búzaszentelő, keresztjáró és úrnapi körmeneteket példás rendben követni és a hittudományt, melyben a boldogító hitigazságok tárgyaltatnak, kiváló szorgalommal tanulni.

A vallásos buzgalmat illető általános rendszabályok nemcsak a róm. kath. vallású, hanem más hitfelekezeti növendékekre is vonatkoznak. Ők is tartoznak mindazt példás buzgósággal végezni, a mi vallásuk gyakorlatához tartozik.

Mint hogy minden tanuló Isten után szüleinek köszönhet legtöbbet, irántuk tartozó háláját és szeretetét igyekezzék engedelmessége, jó magaviselete és szorgalma által tetteleg tanúsítani.

Tisztelje a tanári kart, annak minden egyes tagját ideértve, ideértve a testvérintézetek tanári testületét is, mert ők az ifjúság szellemi és anyagi javának megalapításán önfeláldozólag, önzetlenül fáradoznak; tisztelje pedig ne csak külsőleg, kényszerítve, hanem meggyőződésből és igazán s ezt az által tanúsítsa leginkább, ha tanárainak figyelmeztetéseihez, intőseihez készséggel alkalmazkodik, rendeleteinek pontosan engedelmeskedik, tanácsait hiven követi.

Tisztelettel viseltessék az érdemeik által kitűnő egyházi és világi férfiak, a hatósági személyek, a tanintézetek, és a tanuló ifjúságnak jóltevői s általában az öregebb korúak irányában. Legyen tisztességtudó és udvarias mindenütt, mert ez a tanulónál megkívánt műveltségnek legelső követelménye.

Becsülje és szeresse tanulótársait, hogy azok őt viszont szerethessék és becsüljék. Ha pedig valaki magát tanulótársa által megsértettnek véli, óvakodjék minden visszatorlástól, mert senki sem lehet bíró a saját ügyében, hanem — kerülve minden vádaskodást — terjeszsze ügyét az osztályfőnök elé, hogy az azt igazság szerint megítélhesse.

A tanintézeti épület és a tanterem azon hely, a hol a tanuló jövő boldogságának alapját veti meg, tartózkodjék tehát ezen épületben mindattól, a mi e nagy czél méltóságával ellenkezik; ilyenek: a lárma, kötődés, pörlekedés, veszekedés.

Az iskolába való jövetel, az abból való kimenetel mindenkor csendesen, rendben és illedelmesen történjék. A folyosókon, lépcsőkön való szaladgálás, ugrándozás, taszigálás — mint nemesak az iskola méltóságával össze nem férő, hanem veszedelmes tettek is — szigorúan tiltatnak.

Tiltva van: a taneszközöknek és bútoroknak kiméletlen kezelése és elrontása; az iskolai padokra való írás, rajzolás, faragás; az iskolai vagy bármely más épület falainak befirkálása, bemoeskolása, rongálása; a kárt az illető elkövető megtéríteni köteles, sőt — ha rosszakaratból szándékosan tette — fegyelmi büntetés alá is vonatik.

A templom és iskola előtt, utczákon és köztereken — nevezetesen a sétányokon és a vasúti pályaháznál — a czéltalan időzés, csoportosulás, kiabálás, füttyürzés, dobálás, szaladgálás oly tettek, melyek a tanuló ifjúság felől rossz ítéletre szolgáltatnak méltó okot s mint ilyenek gondosan kerülendők.

Ruhákat, könyveket, írószereket vagy egyéb tárgyakat, melyeket a tanuló a saját használatára kapott, eladni, tanuló társaitól megvenni, cselesélni, vagy elzálogosítani tilos. Tilos továbbá a pénzkölcsönzés és pénzre való kártyázás, vagy bárminemű más nyerészkedő játék is.

Egyáltalában nem szabad mást megkárosítani, jószágát megsérteni, annálkevésbé igazságtalanul elsajátítani, írásbeli dolgozatokat át-csempészni.

Az iskola körén kívül eső bárminő egyesületnek, vagy társulatnak tagjai tanulók nem lehetnek.

Koreshmákban, kávéházban, vendéglőkben, nyilvános mulatóhelyen csak kivételes esetekben és csak a szüléknek, vagy az azokat helyettesítő oly egyéneknek a társaságában jelenhetik meg a tanuló. a kik illő magaviseletéről kezeskedhetnek.

Színházba, műveltkörű táncmulatságokba, táncziskolába a tanuló csak az osztályfőnöktől a szülök kérelme alapján nyert engedélyvel mehetnek s a kisebbek e mellett is csak szüleiknek, vagy azok helyetteseinek kíséretében.

Kisebb tanulóknak a rájuk nézve ártalmas dohányzás szigorúan tiltatik, nagyobbaknak csak szülök beleegyezése folytán engedhető meg otthon; nyilvános helyeken való dohányzás egyáltalában minden tanulóknak szigorúan tiltatik.

Tiltva van: a fegyvereknek, botoknak, pálezáknak hordozása; a hatóság által kitzűzött helyeken kívüli fürdés, esuszkálás, korcsolyázás; fáknak, növényzetnek, madaraknak, fészkeiknek, tojásaiknak pusztítása.

Szigorúan tiltva van végre a késői kimaradás; a tanulóknak ősszel és tavasszal esti 8 órán, nyáron 9 s télen 7 órán túl szállásáról kimaradni meg nem engedhető.

IV.

Pályázatok. Önképző-kör.

1. Pályázatok.

Midőn a szabadságharcz leveretése után a minden jogtól megfosztott országra korlátlan kényuralom nehezedett, midőn az részekre osztott s azok igazgatására német, cseh, morva tisztviselők jöttek az országba és a nemzeti nyelv helyét nemesak a közigazgatásban, hanem a mennyire lehetett, a közoktatásban is a német nyelv foglalta el; nemesak az alkotmány, hanem maga a magyar nemzetiség is eltöröltetett. Az 1859-iki olasz háború, a melyben Ausztria Lombardiát elvesztette, végre változást idézett elő; a vármegyékben az idegen hivatalnokok helyét magyar tisztikar foglalta el, a magyar törvény is felélesztetett.

A tudományos művek alkotásában tapasztalt lanyhaság megszűnt, az írók különösen a történelem kutatására adták magukat, hogy abból merítsenek reményt a jövőre, annak tanulságaival buzdítsanak alkotmányos szabadságunk védelmére.* Az 1859-iki Kazinczy-ünnepély és az 1860-ban tartott Széchényi gyászünnepély hatása alatt bátrabb hangon kezdett megszólamlani a nemzeti költészet és tudomány.

Kecskemét városának tanácsa éppen ezen időben s így valószínűleg ezen ünnepélyek hatása alatt, a középiskolai tanuló ifjúság törekvésének fokozására és önállóbb működésre való törekvés céljából alapította a Széchényi pályadíjat.

Az alapítólevél másolata a következő:

Ad Nrum 10,317—1860.

66—1861. közgy.

MI

Kecskemét Város Községe

jelen Levelünk rendiben adjuk tudtokra, kiket illet: hogy midőn a haza szolgálatát, a köz jót és Városi Községünk egyéb dolgait érdeklő tárgyak elintézése végett a mai alulirt napon és helyen közgyűlést tartottunk volna, akkor felolvasatott ezen Város volt Községi egyetemes Tanácsának, közelebb mult 1860-ik évi November 12-én 1164. sz. a. kelt jegyzőkönyve, melynél fogva saját kebeléből keletkezett indítványra, s e tárgyban kinevezett Bizottmány hivatalos jelentésére, néhai Gróf Széchényi Istvánnak, a Magyar Nemzet anyagi java és szellemi mivelődése előmozdításában kitüntetett halhatatlan érdemei emlékének Kecskemét Város Községe részéről leendő megörökítőse végett Egy Ezer új forint értékű örökös alapítványt tett „Széchényi Ösztöndíj“ czim alatt, melynek hat százalékos kamata évenként a helybeni két fő iskolában magukat kitüntetendő, helybeni származású két tanuló Ifjúnak, fejenként Harminez forintjával kiadassék. A felolvasott Jegyzőkönyvben a „Széchényi Ösztöndíj“ örökös alapítvány okmánya, és alkalmazási szabályai kimerítőleg ben foglalva találtatván, azok ezennel általunk, mint Alkotmányos Községhatóság által a „Legnagyobb Magyar“ emléke iránt viseltető kegyeletből megerősítettvén, elfogadtattak; mihez képest azokat ezen Levelünkbe, mint örökös alapítványi Okmányba át irattuk, a mint következnek:

* Kováts Antal, Pályázataink története, Értesítő, 1895.

1-ször. Néhai Sárvári és Felsővidéki Széchényi István Gróf emlékének örökítésére, Keeskemét Város Községe Egy Ezer forint ausztriai értékű örökös alapítványt rendel a képpen, hogy addig is, míg ezen alapítványtőke pénze elkülönített kezelés alá vétethetnék, annak kamata évenként a Községi pénztár folyó kiadásaiból fog fedeztetni s a helybeli két fő Oskola Tanhatóságának idő szerénti jelentésére Harmincz forintos illetményekben utalványoztatni, és a Községi pénztárból kifizettetni fog.

2-szor. Ezen alapítvány hat százalékos kamata, melynek évenkénti kiszolgáltatására magát a Városi Község ezennel kötelezi, a helybeli Római Catholicum, és Reformatum Főgymnasiumban egy-egy helybeni származású, jó igyekezetű Tanuló Ifjú részére, egyenlő részletekben, vagy is fejenként Harmincz forintjával, minden tanév végével pontosan kiadatni fog; e tekintetből ezen alapítványi Okmány két példányban kiállítandó s ugyan azon Fő gymnasiumok Levéltáraiban letétetendő lészen; és mivel azon két Tanintézetben mind négy keresztyén Vallás képviselve van, ezen Alapítvány jótékonyágát a helybeli származású keresztyén tanuló Ifjak vallás különbség nélkül élvezendik.

3-szor. Az Ösztöndíj kiérdemlésének alapja a képpen határozatik meg, hogy évenként a Tan év második felének kezdetén adassék fel bizonyos meghatározott Tétel, (propositio) melynek tárgya kor- és alkalmoszerűség tekintetéből meg nem köttetik; lehet az történelmi, vagy szépirodalmi s kidolgozthatik versben vagy prózában; de minden esetre nemzeti irányú és magyar nyelvű legyen.

4-szer. A kidolgozandó tétel kitűzése után három hónap mulva, a vállalkozó Ifjak dolgozataiknak szokásos jelisével ellátva, idegen kézzel tisztázva, s a pályázó nevét rejtő lepecsételt levélke kíséretében, az Igazgató Tanár kezéhez leendő beküldésére utasittasanak, — melyek fölött az illető Tanhatóság a Polgári Tanfelügyelő közbe jöttével bírálatot tartván, a nyertes munkát kijelölni és szerzőjének az Ösztöndíjt a Tanuló Ifjúság jelenlétében ünnepélyesen átadni fogja: hogy ekép a helybeni két Fő gymnasium mindegyikében a Nagy Hazafi emléke örökítettén, a Tanuló Ifjúság fogékony kebelében a nemzetiség érdeke, és tudományos műveltségre törekvés hajlama ébresztessék.

Melynek hitelére kiadtuk ezen Örökös Alapítványi Okmányt magában foglaló Levelünket, Városunk pecsétével, s szokott alá írásunkkal erősítve. Kelt Kecseméten az Ezer nyolczszáz hatvan egyedik évi Szent György Havának Tizenötödik Napján tartott Község hatósági közgyűlésünkből. Csányi János s. k. Polgármester, Hornyik János s. k. Főjegyző
(P. H.)

A pályatétel kitűzése akként történik, hogy régebben február hóban, később októberben, legújában novemberben összegyűl az intézet tanártestületéből s az intézeten kívül álló, világiakból alkotott vegyes bizottság, mely meghallgatja az ajánlott tárgyakat s a legalkalmasabbnak tetszőt kitűzésül elfogadja. Ha a bizottság szükségét látja, meghatározza a dolgozat terjedelmét, esetleg segédkönyveket ajánl a vállalkozóknak s meghatározza pályakérdés lejártának idejét. Az év vége felé újra össze ül a vegyes bizottság s azok, kik a dolgozatokat elolvasták, ítéletet mondanak a művek fölött, odaitélik a díjat, melyet a záróünnepély alkalmával felbontott levélkéből kitűnő szerzőnek átnyujtanak. A nyertes pályadolgozatot jelentés kíséretében az igazgató a polgármesteri hivatalba küldi, onnan a tanács s végre a közgyűlés elé kerül, mely a díjat utalványozza, illetőleg a kiutalványozást tudomásul veszi. A jutalmazott mű a városi levéltárba kerül megőrzés végett. Abban az esetben, ha több pályázó dolgozata is sikerült, a legjobbnak ítéltet megosztva kapják a díjat, vagy a többieket az intézet iránt érdeklődő egyének magánadkozásából összegyűlt összeggel jutalmazzák. Ha a határidőre pályamunka nem érkezik, vagy ha a beérkezettek egyike sem üti meg a mértéket, mint történt 1873—74-ben és 1893—94-ben, akkor a díj a következő év pályázóinak díjazására fordítatik.

A pályatétel többnyire a nemzeti történelemből vett kérdést tartalmazza; ki volt úzve pl. 1864—65-ben: A pórlázadás története 1514-ben, okadatolt előzményei és következményeivel; 1865—66-ban I. Ulászló magyar király kormánylata, különös tekintettel a várnai ütközet előzményeire stb.

1864/65—1893/94-ig jutalomban részesül 71 pályamű, megdicsértetett 9. A jutalom kitesz összesen 1030 frtot, 29 drb aranyat, 1 ezüst tallért és 14 kötet könyvet; e jutalmak nem egyedül a Széchényi pályadíj kamatjaiból kerültek ki, hanem hozzájárultak azokhoz az intézet haladása iránt érdeklődő úrnők és urak adományaikkal.

A helybeli Kaszinó-egylet Széchényi valódi szellemében nemcsak nemes szórakozást nyújt tagjainak, hanem élénk részt vesz a társadalmi és közmívelődési mozgalmak megindításában, terjesztésében és

támogatásában is. E ténykedései között nem áll utolsó helyen azon elhatározása, hogy a városi tanács versenytársaként a két főgymnasium ifjúságát anyagi erejéhez mért pénzbeli segélyezésben kívánta részesíteni a pályadíjak jutalmazásában s e czélból 1866. évi december 29-én rendkívüli közgyűlést tartott, melyen jelen voltak: Kovács József elnök, Ferenczy László korelnök, Lestár Péter alelnök, Bogoss Endre egyesületi jegyző s egyesületi tagok szép számmal.*

E gyűlésen Kovács József elnök azon javaslatát, hogy a városi közönség által tett Széchényi alapítvány mellé egy másik alapítvány teendő, „a nagy Széchényi halhatatlan enléke iránti kegyeletből s a tudományos műveltség és nemzeti nyelvünk fejlődése és felvirágoztatása érdekében“ elfogadták s kimondották, hogy egy második Széchényi alapítványként mindkét főgymnasiumnak évenként 20—20 frt ösztöndíjat ad.

Ezen alapítvány a város Széchényi-alapítványának mellékdija volt eredetileg, mert az első két évben a történelmi tárgyú pályázatok közül a legsikerültebbet, értékben legjobban megközelítőt díjazták vele s csak 1867—68-tól kezdve fordították állandóan szépirodalmi dolgozatok megjutalmazására. Azóta mint külön pályadíj önálló pályatétel megjutalmazására fordítatik.

A pályakérdés kitűzésénél és a beérkezett művek megbírálásánál a kaszinó képviselve van. Az igazgatóság a nyertes művet jelentés kíséretében megküldi a kaszinónak, mely azt könyvtárában őrzi.

1867/68—1893/94-ig jutalomra érdemesnek találtak 69 pályamunkát, 17-et megdicsértek. A nyertes pályázatok díjazására fordítottak 648 frtot, 24 drb aranyat, 2 ezüst tallért és 6 kötet könyvet.

Egy harmadik alapítvány is van, melynek kamataiért versenyezve munkálkodik ifjúságunk, — ez az úgynevezett Zsiga-díj. Nevét Zsiga Alajos kegyesrendi tanártól vette, ki 1860-ban jött Kecskemétre s látva a munkakedvet, melyet a Széchényi díj keltett, a maga részéről is szítani akarta a nemes versenygést s azért évről-évre változó összeget ajánlott föl, a tanártesület által megjelölt vallás-erkölcsi tételt legjobban megoldó dolgozat írója számára. E díj eleintén 12 és 25 frt között váltakozott. De állandósítani akarta a pályadíjat s azért elhelyezett a bajai takarékpénztárban 400 frtot, melyet a rend kormánya óhajának megfelelően 5% mellett kamatoztatott. A kamat ma kevesebb, de a kecskeméti társház egészíti ki nemcsak az eredeti 20, hanem 25 frtra.

E díjjal csak vallás-erkölcsi dolgozat jutalmaztatik meg; ki volt tűzve pl. 1864—64-ben: Egy világba lépő ifjúnak kötelességei mind

* Kovács Antal, Pályázataink története, Értésítő, 1895.

erkölessi és szellemi, mind polgári tekintetben önmaga és családja érdekeltjei, a vallás és társadalom s különösen a haza irányában; 1864—65-ben: Adassék elő a szenvedélyek veszélyes befolyása az emberi életre stb.

1893—94-ig jutalomban részesült 73 pályamunka, 33 drb arany, 831 frtnyi összeggel; megdicsértett 16 mű.

Vannak még Független-pályázataink is, a melyeknek állandó alapjuk nincs, hanem a díjakat az intézet haladása iránt érdeklődők adják össze s ezekből kerül ki a jutalom. A jutalom összege esetről-esetre változik, újabban és pedig 1888-tól kezdve, a díj mennyiségét a pályamű minőségéhez szabják. A pályakérdések kitérésénél és a jutalmak odaitélésénél szintén vegyes bizottság működik; a pályamunkákat az intézet őrzi.

A Független-pályázatok négy félek: költői-, széptani-, természetudományi és műfordítási pályázatok.

A legrégebbi közülök a költői, mert intézetünk vezetői nemcsak az eszt és erkölcsöt akarták javítani, gyakorolni a komoly tartalmú művekre való pályahirdetés által, hanem a fiatal lélekben legmunkásabb tehetséget, a képzeletet is foglalkoztatni kívánták.

Az első tételt ezen pályázatra 1863—64-ben tűzték ki.

A remekírók költeményeinek méltatását, vagyis Széptani pályázatot hirdettek először 1871—72-ben. A tanári kar szemei előtt ama czél lebegett, hogy remekíróink költeményeinek méltatásával tarulóink a költészettan tanulásnak kettős hasznát vegyék: egyrészt megtanulják azon szabályokat, melyeknek szemeltartása mellett saját gondolataikat és érzelmeiket helyesen kifejezhetik, másrészt képesekké legyenek ama szépségek élvezhetésére, a melyek remekíróink műveit oly becsessé teszik.

Intézetünk vezetősége az exact tudományok nagy haladását és fontosságát tekintve, az 1878—79. iskolaévtől kezdve, hogy serkentőleg hasson e tekintetben is az ifjúság érdeklődésének fokozására, természetudományi pályázatokat is tűz ki. És hogy a pályatételek közt minden tudományszak képviselve legyen, az 1882—83. évtől kezdve, az idegen nyelveken készült remekművek fordítását is megjutalmazza. E pályakérdés csak az iskolában tanult idegen nyelvek tudásának kipuhatólására szorítkozik, de mióta a görög nyelv mindenkire kötelező tanulása megszűnt, az kimaradt a pályatételek közül és így csak a latin és német nyelvből fölváltva jelöltetnek ki a tételek.

Megjutalmaztatott költői pályamű 45, 50 drb arany, 60 frt és 1 tallérral; 29 pályamű megdicsértett; — széptani 44, 56 drb arany és 109 frttal; 10 mű megdicsértett; — természettudományi 38, 33 drb

arany és 126 frttal; 5 mű megdicsértetett: — műfordítási tétel 26, 25 drb arany és 49 frttal; 4 megdicsértetett.

Az ifjúságnak a rendszeresített pályatételek útján való foglalkoztatásán kívül Kovács József, Kada Elek, Tassy Pál és dr. Lutter Nándor önmaguk által választott pályatételeket is tűztek ki s saját erszényükből jutalmazták a nyertes mű íróját.

Hat pályakérdést tűztek ki; jutalomra érdemesnek nyilvánítottak 10-et. A jutalomösszeg kitesz 6 aranyat és 41 frtot.

Megjutalmaztatott összesen 376 pályamű 256 arannyal, 3 ezüst tallérral és 2894 frttal.

2. Önképző-kör.

Az önképző-kör megalakulása intézetünkben ugyanarra az időre esik, a mikor a város, a kaszinó és az intézet lelkes tanára, Zsiga Alajos pályaművek megjutalmazása által a tanuló ifuságot fokozott munkásságra iparkodtak serkenteni.

Az intézet kiegészítése körül annyit fáradozott s további sorsa iránt is forrón érdeklődő akkori egyháztanácsos Horváth Döme, tudva azt, hogy a hazafias érzés emelkedésében vagy hanyatlásában az orosz-lánrész a középiskolai tanítás-nevelésé, saját vezetése alatt megalakította az önképző-kört az 1862—63. iskolai évben. De a főigazgató, dr. Festl Károly, már a következő évben, „miután annak sem alapszabályai felsőbb helyről megerősítésben nem részesültek, sem vezetése a tanári testület kebeléből levő egyén által nem történik, megszüntette, tért engedve a tantestületnek egy netalán óhajtott önképző-társulat szabályainak egybeállítására s felterjesztésére, minnek azonban — részéről pártolást nem ígért“.

E főigazgatói kijelentés után, a tanári kar meg sem kísérelte az önképző-kör megalakítását, de hogy az ifjúságot buzdithassa s a szorosán vett iskolai tantárgyakon kívül is oktathassa, létesítette a „Szaváló-kör“-t.

E kör* mibenlétéről és céljáról teljes felvilágosítást nyújt Pintér Kálmánnak a kör vezetőjének 1882-ből fönmaradt tervezete. E tervezet első pontja a következőképen hangzik: „A kör célja a műszaválás gyakorlása oly módon, hogy két hetenként egy órában összejönnek a tagok, költői darabokat szavalnak, s a hallott szavalatokra megjegyzéseket tesznek.“ E megjegyzések azonban nem rögtönzötték, miként a mostaniak, hanem otthon készített s a következő gyűlésen felolvasott

* Lenyomat az intézetnek 1894—95-iki Értesítőjéből.

írásbeli dolgozatok voltak, minélfogva a gyűlések tárgyát mindig szavalatok s az előbbi gyűlés szavalataira vonatkozó bírálatok tették. Ime a kör célja s gyűléseinek formája.

Nézzük most belső szervezetét. A „Szavaló-kör“ tagjait is a gymnasium négy felsőbb osztályába járó tanulók képezték, de a bejáró és rendes tagok között különbséget nem ismertek.

Tisztviselő testülete csak egy elnökből, egy fő- és egy aljegyzőből állott s a jegyzőket nem a tagok szavazati többsége, hanem az elnöki kinevezés emelte állásukra.

A kör szabályzata összesen 11 pontból áll s ezek főleg a szavalatul választott költemény minőségére s a bírálatoknak minden egyéni elfogultságtól ment tárgyilagosságára s kellő indokoltságára vonatkoznak.

Az eként szervezett „Szavaló-kör“ 1884. május 19-én tartotta utolsó gyűlését; ugyanezen év november 23-ika egy új körnek lett születésnapjává, mely a műszavalatok mellett mindama tényezőket kellően méltányolta, melyek az önképzésre csak befolyhatnak, tehát méltán megérdemelte az Önképző-kör nevet.

Megalakításáért Pintér Kálmán tanár úrnak adózik a tanuló ifjuság örökké hálás kegyelettel. Ő volt az a férfiú, ki az egyoldalú „Szavaló-kör“ helyébe az önképzésnek sokkal inkább megfelelő Önképző-kört léptette, ki megjelölte az irányt s a célt, mely felé a tagok működésének haladnia, illetőleg irányulnia kell.

Az Önképző-körnek, mint szélesebb terű testületnek új szabályokra is volt szüksége, melyeket szintén Pintér Kálmán tanár úrtól nyert.

Az újonnan életbe léptetett szabályok értelmében a tisztviselők száma egy másod-aljegyzővel, pénztárossal, fő- és alkönyvtárossal szaporodik. Minthogy pedig az önképzést kiválóan elősegíti, sőt eszközli a hasznos könyvek olvasása, részint vétel útján szerzett, részint kegyes adományozók bőkezűsége útján nyert könyvekből megalapíttatik az Önképző-kör könyvtára, melynek gondozása és felügyelete teszi szükségessé a két könyvtáros választását.

De az Önképző-körnek, mint olyan testületnek, mely bizonyos kiadásokra is kényszerül, okvetetlenül szüksége volt bizonyos tőkére, hogy magát föntarthassa. A könyvtár jókarban való tartása, új könyvek beszerzése, valamint a munkakedv élesztése céljából évenként kitűzött verseny- és pályadíjak szükségessé teszik, hogy a kör bizonyos összeggel rendelkezék. A tagoknak tehát tagsági díjat kell fizetniök. Ez ismét a tagok két csoportra: a bejáró és rendes tagok csoportjára való osztását vonja maga után. A kör vagyonának kezelése a választott pénztárosnak tiszte.

Szándékosan helyeztek erősebb hangsúlyt e „választott“ szóra. Az Önképző-kör megalakulásával ugyanis megszűnt a „Szavaló-kör“-ben divó ama szokás, mely a tisztviselők kinevezési jogát az elnöknek hagyta. Ezentúl a rendes tagok, tehát a VII. és VIII. osztályba járó tanulók szavazati többsége választja a tisztviselőket.

Az önképzésre ily módon teljesen alkalmassá tett kör 1884. nov. 23-án tartotta első gyűlését Pintér Kálmán tanár úrnak vezetése mellett.

Miután a beiratkozott 78 tag elegendőnek találtatott arra, hogy Önképző-kör létesüljön, megejtették a tisztviselő-választást, mely szerint az elnöki hivatalt Kerekes János, a főjegyzőt Hozáczy Ferencz, a pénztárosit Ring János, a főkönyvtárosit Firtling Sándor VIII., az I-ső aljegyzőt Tóth Kálmán, a II-ikat Reichráth Miklós, s az alkönyvtárosit Bajtay Ferencz VII. o. t. foglalta el.

A kör működését december 7-én tartott első nagygyűlésével kezdte meg, mely alkalommal az akkori igazgató Tóth Antal is buzdító beszédet intézett a tagokhoz, kifejtve előttük az önképzőkörök célját és feladatát s intve őket, hogy mindnyájan hiven és pontosan feleljenek meg kötelességeiknek.

Az első évben két nagy és 8 rendes gyűlést tartottak. S valóban nagy szorgalmat fejtettek ki a tagok az első évben, mintha egymással versenyezni akartak volna, különben miről tanúskodnék az a 29 dolgozat, melyeket az akkori tagok rövid nyolcz gyűlésen benyújtottak, fölolvastak, sőt meg is bíráltak.

E dolgozatok között volt 9 értekezés, 3 aesthetikai tanulmány, 1 elbeszélés, 3 rajz, 1 monda, 1 fordítás, 5 költemény és 6 bírálat.

Munkakönyvbe került e dolgozatok közül 1, 4 elismerésre, 1 pedig megemlítésre érdemesített. S azon körülményből, hogy 29 dolgozat-közül csak 6-ot bíráltak, azt következtethetjük, hogy a tagok sokkal inkább szerettek eredeti dolgozatokat készíteni, mint a kritikus kényes szerepére vállalkozni.

Kevesebb szorgalommal karolták fel a szavalást. Ugy látszik, hogy a tagok, kik még a „Szavaló-kör“-ben is működtek, változatosság kedvéért, teljes buzgalommal fordultak az írásbeli dolgozatokhoz, míg a már megszokott műszavalást csaknem parlagon hagyták. S ez az állításunk nem is merész, ha tekintetbe vesszük, hogy 78 tag közül 20 szavalt 23 darabot 25-ször. Innen az az egyhangúság a szavalat terén, hogy négy dicséretessel és egy megemlítetttel szemben áll 21 elismert szavalat.

A kevés szavalat hallásával a legjobb tehetségűek sem szerezhettek meg a jó szavalat minden kellékét, mert a szavalatokkal együtt

hiányoztak a reájuk vonatkozó bírálatok is, melyek föltárják a szavalatban követendő vagy elkerülendő eljárási módot.

Az Önképző-kör akkori könyvtári állapotára világot vet ama könyvtári jelentés, melyet a főkönyvtárosnak minden zárgyűlés alkalmával ki kell állítani. E könyvtári jelentésből arról győződhetünk meg, hogy a könyvtár legnagyobb részét inkább kegyes adományozóktól kapott, mint vétel útján szerzett könyvek képezik.

Különös hálával tartozik a könyvtár gazdagításáért a tanuló ifjúság az intézet akkori igazgatójának, Tóth Antal (k. r. tanár) úrnak. Ő különösen szíven viselte az Önképző-kör haladását s számos gyűlésen megjelenve, személyesen is buzdította a tanulókat munkára s tevékeny életre. Ezen czél lebegett előtte akkor is, midőn az Önképző-kör könyvtárát nem szűnt meg soha újabb és újabb könyvekkel gazdagítani s így az önképzést hathatósan elősegítve, a körnek valódi támasza, valódi atyja lett. A körnek bevétele az első évben nemcsak fedezte a kiadásokat, hanem még felesleget is eredményezett. A beiratási, büntetési és tagsági díjak összesen 56 frt és 10 kr-ra rúgtak, míg a könyvek jó karbau való tartása, beszerzése és egyéb kisebb kiadások összesen csak 21 frt 87 krt igényeltek, minek következtében az első évi pénztári maradék 34 frt és 23 krt tett ki.

A kör 1885. május 3-án tartott utolsó gyűléssel oszlott föl.

Ugyanezen év október 3-án ismét megalakult a kör. Ez évre elnökül választott Hajagos Illés, jegyzővé Reichrath Miklós, pénztárossá Szabó Imre, főkönyvtárossá Kovács Gergely VIII. o. t., I-ső aljegyzővé Gallia Béla, II-ik aljegyzővé Pálffy Endre s alkönyvtárossá Lányi József VII. o. t.

A megalakult kör az október 11-ikén tartott nagygyűléssel kezdte működését.

Az alakuló gyűléssel volt ez évben három nagy és 14 rendes gyűlés.

A körnek ez idei működése a dolgozatok terén nem mutat ugyan haladást, de annál többet a szavalatok terén. A három elnöki beszéden kívül felolvastatott 28 dolgozat és pedig: 9 értekezés, 6 aesthetikai fejtegetés, 8 költemény s 8 elbeszélés és rajz. Ezen dolgozatok közül az elnöki beszédekkel együtt munkakönyvbe 5, 7 elismertetett, 12 megemlített, 4 pedig bírálatlan maradt. Örvendetes jelenség mutatkozik a szavalatok terén, a mennyiben a beiratkozott 60 tag közül 28 tag szavalt 48 darabot 54-szer. E szavalatok közül 5 megdícsértetett, 17 elismertetett és 32 megemlített.

Mig tehát egyrésztől sokkal több szavalatot adtak elő, másrésztől a szavalatok között is meg volt az a változatosság, mely nem engedte, hogy az önképzésre szánt idő unalmassá, kellemtelenné váljék.

Ez évben t. i. az 1885–86-ban tűznek ki először az Önképző-körben pályadíjakat, melyek még jobban ösztönzik a jelesebb tehetségeket a munkásságra. A nemes verseny emeli a munkakedvet s hathatósan eszközli az önképzést.

A pályatételek a következők voltak: a) egy szabadon választott költői elbeszélés, jutalma: 1 arany. b) Vörösmarty „Élő szobor“ című költeményének aesthetikai fejtegetése, jutalma 3 frt. c) Műfordítás németből, jutalma szintén 3 frt. Az első pályázatra beérkezett mű nem ütötte meg a mértéket, másodiknak és harmadiknak nyertese Bleier Arnold VII. o. t., a harmadiké Gallia Béla VII. o. t. lett, míg Honthy István VI. o. t. dolgozata dicséretben részesült.

A könyvtár állománya ez évben is jelentékenyen gyarapodott. A múlt évben a könyvtár tartama 122 kötet volt, mihez a következő évben 23 kötet járult. Ezekből adakozás útján 12 kötet, vétel útján pedig 11 kötet volt a gyarapodás. Így tehát a könyvtárnak állományát az 1885–86. tanévben 145 kötet képezte.

Ez évben a körnek tetemes kiadása lévén, bár a bevételek fedezték is a kiadásokat, annyi felesleg nem maradhatott, mint az elmúlt évben. Pénztári állapota ugyanis e következő volt: bevétel 50 frt 50 kr., kiadás 49 frt 38 kr., a maradék tehát 1 frt 12 kr. s azon kívül a pályázatra kitűzött, de el nem nyert egy arany s egy takarékpénztári könyv 34 frt s 23 krról. A kör működését az 1886. máj. 9-én tartott bezáró gyűléssel fejezte be.

A rövid időre feloszolt Önképző-körnek új életet adott az 1886. október 10-ikén tartott alakuló gyűlés, melyen az alapszabályok megmagyarázásán kívül megválasztották a tisztviselőket is. Elnök lett Gallia Béla, főjegyző Szabó Imre, pénztáros Rimóczy István VIII. tanuló, aljegyzők Reichrath József és Tirczka Károly, alkönyvtáros Tichy Zoltán VIII. o. tanuló.

Az alakuló gyűlésen Pintér Kálmán vezető tanár meghatározta az első nagygyűlés idejét, mely egyszersmind a kör ez évi működését is megnyitotta. E nagygyűlést 1886. október 17-én tartották, mely után 3 nagygyűlés és 18 rendes gyűlés következett.

A kör azon évi működése valóban kielégítő. A dolgozatok és szavalatok száma ugyan nem mulja fölül a múlt éviéket, de felülmulja jeleségben és hű előadásban.

A két elnöki beszéden kívül benyújtottak a tagok, kiknek száma ezen tanévben 72-re rúgott, 24 dolgozatot és pedig 5 értekezést, 5 tanulmányt,

3 elbeszélést, 3 rajzot és 8 költeményt. E dolgozatok közül 10 a munkakönyvbe iratott, 5 a jó, 4 az elismerés és 5 a megemlítés érdemfokozatában részesült. Szavalt 29 tag 57-szer, 55 különböző költeményt, dicséretes szavalat volt 6, jó 11, elismerésre és említésre méltó 33, nem sikerült 6.

Az 1886–87-ik tanévben az Önképző-kör háromféle versenyt tartott. Az elsőnek tárgyai pályatételek voltak és pedig: Az ember és az időjárás viszonyosságai általában, különösen pedig hazánkban; jutalma Vajda János újabb munkáinak két kötete. Nyertese lett Honthy István VII. o. tanuló.

2. Szavalmati versenydíjra ki volt tűzve: a) komoly tárgyú szavalmatért 1 arany, mely a múlt évi sikertelen költemény pályázatról maradt fenn. b) A komoly szavalmatért 4 frt, az Önképző-kör pénztárából. A február 6-án tartott szavalmaversenyen az előbbi díjat 12 pályázó közül Ösztrecher Lipót VIII. o. t., az utóbbit 5 pályázó közül Reichrath József VII. o. t. nyerte meg.

3. Valamelyik írónk egy kisebb darabjának helyes felolvasásáért ki volt tűzve a pénztárból 2 frt. A január 30-án tartott olvasó versenyen a négy pályázó közül nyertes lett Jankovits Döme VI. o. t.

E hármas versenyen résztvevők nagy száma eléggé mutatja ama nemes buzgalmat, melylyel egyesek a dicsőség koszorúját kivívni iparkodtak.

Örvendetes jelenség az is, hogy a kör könyvtári és vagyoni állapota mindinkább szebb és szebb színben tűnik fel.

Az Önképző-kör könyvtára az 1886–87. tanévben gyarapodott 31 kötettel és 4 folyóirattal; u. m. „A magyar ifjúság“, „Hasznos mulattató“, „Magyar Szalon“ és a „Vasárnapi Ujság“ képes folyóirata ezimű vállalatokkal.

A könyvtár akkori tartalma tehát 182 kötet és 4 folyóirat. A pénztár akkori állapota: bevétel 57 frt 76 kr., kiadás: 38 frt 80 kr. A maradvék tehát 18 frt 90 kr. Ezen összeg a takarékpénztárba tétetett s így a kör tényleges pénztárvagyona az előbbi években elhelyezett 34 frt 23 krral együtt 53 frt 13 kr. Az 1886–87. tanévi Önképző-kör az 1887. május 19-én tartott bezáró gyűlésben ért véget.

A következő év alakuló gyűlésén, melyet 1887. szeptember 18-án tartottak, Pintér Kálmán vezető tanár hosszasan fejtegette az Önképző-kör hasznát s még a tisztviselő választás előtt kijelentette, hogy ez évben a főszólyt kiválóan a szavalmatokra kívánja fektetni. S valóban a vezető tanárnak e kívánata igen korszerű volt, mert ha végig tekintünk Önképzőkörünk eddig lefolyt történetén, lehetetlen észre nem venni

a működésnek azt az egyoldalúságát, mely az írásbeli dolgozatok és szavalatok között fönn állt, a mi természetesen egyoldalú önképzést vont maga után.

A tisztviselő választás eredménye a következő volt: elnök lett Honthy István, főjegyző Reichrath József, pénztáros Tichy Zoltán, főkönyvtáros Kovács László VIII. o. t., I-ső aljegyző Geday József, II-ik aljegyző Jankovits Döme és alkönyvtáros Mészáros Imre VII. o. t.

A mi a kör akkori működését illeti, az kielégítőnek mondható. Volt összesen két nagy, 22 rendes és egy rendkívüli gyűlés.

A két elnöki beszéden kívül benyújtottak a tagok 27 dolgozatot és pedig két értekezést, 9 tanulmányt, 9 elbeszélést, egy rajzot és öt költeményt. A munkakönyv számára elfogadtatott 9 dolgozat, jó volt három, elismerésre és említésre méltó 14.

A szavalatok terén a vezető tanár megnyitó beszédében hangoztatott kívánata szerint nagyobb buzgalmat tapasztalunk az eddiginél, mert nemcsak számban, de, mint a bírálatok mutatják, hű és szép előadásban is fölülmulják az előbbieket. A beiratkozott 78 tag közül 33 szavalt 76-szor 68 költeményt. E szavalatok között volt 18 dicséretes, 18 jó és 38 elismerésre és említésre méltó.

A körnek amaz évi működését két ünnepély teszi nevezetessé. Az egyikben 1888. február 12-én, Kisfaludy Károly születésének 100-dos évfordulóját ünnepelte a kör, a másikban, mely 1888. jún. 6-án volt, az Önképző-kör védőjét, Tóth Antal igazgatót, mint 25 éves tanárt üdvözölte.

Az önképzésre oly nagy hatással bíró versenyek amaz évben is megtartattak. Pályatételül ki volt tűzve egy tetszés szerint választott költői elbeszélés. Nyertese Kovács László VIII. o. t. Boruth Elemér munkáinak két kötetével jutalmaztatott. A január 29-én tartott szavaló versenyen a komoly szavalatok díját 2 frtot 9 versenyző közül Debreczeni Gyula VIII. o. t. nyerte el, míg a komikus szavalatok, mint nem sikerültek, jutalmatlanul maradtak. Végül a január 29-én tartott olvasó verseny győztese Jobszt Gellért V. o. t. lett s két frttal jutalmaztatott.

A kör könyvtári és vagyoni állapotának gyarapodása amaz évben sem szűnt meg. A könyvtár ajándék útján 21 s vétel útján 14 kötettel s négy folyóirattal szaporodott.

Vagyoni állapota szintén rendezett, a mennyiben a bevétel, vagyis 55 frt 98 kr. a 49 frt 19 krnyi kiadást teljeseen fődözte. A megmaradt 6 frt 80 kr a tőkéhez csatoltatott s így a kör pénzvagyona az 1877-88-ik ténévben 63 frt és 1 krt tett ki.

A kör működése az 1888. június 6-án tartott ünnepélylyel szűnt meg. Ezen ünnepélyen vált el a kör szeretett vezető tanárjától, Pintér Kálmántól

s védőjétől, Tóth Antal igazgató úrtól. Nehéz volt a válás két oly férfiútól, kiknek csaknem mindent köszönhetett a kör. De a sebet, melyet a válás ütött a tagoknak hálával telt szívéen, behegesztette két férfiúnak áldásos működése s fáradhatatlan tevékenysége, melyből a kör csakhamar átlátta, hogy mily nemes szívé, a kör érdekei iránt mily odaadó szeretettel viseltető s fáradhatatlan tevékenységű pártfogókra talált. E két férfiú volt dr. Erdélyi Károly, a kör vezető tanárja és Perger József igazgató úr, a körnek jótéteményekben kifáradhatlan új védője.

Az alakuló-gyűlés 1888. szeptember 17-án tartatott meg. Ezen tisztviselőkké választották: Geday Józsefet elnöknek, Jankovits Dömét jegyzőnek, Szabó Kálmánt pénztárosnak s Tábitth Menyhért VIII. oszt tanulót főkönyvtárosnak. Aljegyzőkké választattak Gudra Gyula és Láday István, alkönyvtárossá pedig Tóth Lajos VII. o. t. Volt összesen két nagy, 20 kisgyűlés és két tiszti gyűlés.

A kör működése a következő eredményű volt: A két elnöki beszéden kívül benyújtottak a tagok összesen 24 dolgozatot és pedig hét értekezést, hét elbeszélést és rajzot, négy költeményt, egy emlékbeszédet és öt tanulmányt. A munkakönyvbe került nyolcz dolgozat és négy bíraltat. Jó fokozatban részesült hat, elismerésben kilencz, megemlítésben hat dolgozat. A szavalatokban nem tanúsítottak ugyan nagyobb szorgalmat a kör akkori tagjai az előbbieknél, de meg van a szavalatok között a kellő változatosság, a mennyiben 39 komoly darabbal szemben áll 16 komikus darab.

A bíratkozott 58 tag közül szavalt 34 tag 55 darabot 61-szer. E szavalatok között volt hat dicséretes, 13 jó, 13 elismerésre, 20 megemlítésre és 4 elvetésre méltó, öt szavalat pedig bíralatlan maradt, melyeket t. i. nagygyűléseken adtak elő.

Az 1888—89-ik tanévben a szavaló-versenyt január 27-én tartották meg hat versenyző között. A kétféle irányú szavalatoka 3--2 frtot tűztek ki. A komoly szavalatra kitűzött díjat Hegedűs János VII. o. t. nyerte el, míg Behr Géza VI. o. t. dicséretben részesült; a komikus szavalatra kitűzött Hay Gyula V. o. tanuló lett, a ki mellett Jankovits Döme VIII. o. t. dicséretben és a második díjban részesült.

Az 1888—89-ik tanévben a bevételek nem fedezvén a kiadásokat, a kör tőkét kénytelenült esorbitani. A körnek pénzvagyona tehát amaz évben 56.24 frtra apadt le.

A könyvtárban hasonló hiányok mutatkoztak.

Az 1888—89-ik tanévben ugyanis átvizsgáltatván a könyvtár, részben alkalmatlansága, részben hasznavehetetlensége és hiányossága miatt kiselejteztetett 20 mű 23 kötetben s így a könyvtár akkori állománya

154 műre (200 kötetben) apadt le. Azonban e hiányokat egyesek jószívsége jelentékenyen kipótolta, a mennyiben az év végével a tényleges állomány ajándékozás útján 33 művel 38 kötetben szaporodott, ehhez járult a vétel útján szerzett 11 mű 23 kötetben s így a könyvtár tényleges állománya 198 műre, 261 kötetben egészített ki.

A kör működése az 1889. május 17-én tartott utolsó és nagygyűlésben ért véget, de ismét kezdetét vette az 1888. október 6-án tartott alakuló gyűléssel. E gyűlésen tisztviselőkké választották: Gudra Gyula elnöknek, Ládai István jegyzőnek, Hegedűs János pénztárosnak, Harkay Elek és Szabó László VII. o. t. aljegyzőknek és Szalai Károly VII. o. t. alkönyvtárosnak. A kör tulajdonképeni működését az október hó 13-án tartott első nagygyűléssel kezdette meg. Volt összesen két nagygyűlés, 12 rendes és hat ünnepi diszgyűlés, mely diszgyűlések közül ötöt Reviczky, Vörösmarty, Petőfi, Madách és Arany tiszteletére tartottak, egygel pedig márczius 15-ének emlékét ünnepelte meg a kör.

A kör működésének eredménye a következő volt: a három elnöki beszéden kívül benyújtottak a tagok összesen 22 dolgozatot; és pedig öt rajzot és elbeszélést, két költeményt, két emlékbeszédet, 11 ismertetést és értekezést és két tanulmányt. A munkakönyvbe került 10 dolgozat. Jó fokozatban részesült 10, elismerésben kilenc s megemlékezésben hat dolgozat. S ha tekintetbe vesszük, hogy 25 dolgozat közül 20 a dicséretes és jó érdemfokozatban részesült, valóban el kell ismernünk a tagok ügybuzgóságát és szorgalmát. A beiratkozott 59 tag közül 25 szavalt 73-szor 61 költeményt és pedig 47 komoly és 19 komikus darabot. E szavalatok között volt 17 dicséretes, 11 jó, 16 elismerésre, 18 megemlézésre és öt elvetésre méltó.

A kör az 1889–90-ik tanévben pályatételeket nem tűzött ki.

A szavaló-versenyeket február 9-én tartották. Komoly szavallatra jelentkezett öt versenyző, kik közül a kitűzött öt frtnyi díjat Hegedűs János VIII. osztályú tanuló nyerte el. Komikus szavaló jelentkezett három, kik közül az első díjat, három frtot, Hay Gyula VI. o. t., a másodikat, két frtot, Hesler Emil VI. o. t. nyerte el, míg a harmadik szavaló, Lichtenstein Elemér, V. o. t. dicséretben részesült.

A szavallat terén kifejtett kevés szorgalomra mutat az a tény, hogy a versenyen 59 tag közül csak nyolcz vett részt.

Az 1888–89-iki tanévben jelentékenyen gyarapodott a körnek könyvtára. A múlt évi állomány 198 műből (261 kötetben) állott, ehhez a jelen évben 75 mű járult 88 kötetben.

A pénztár állapota a következő: A bevétel 53 frt 24 kr., a kiadás

35 frt 69 kr., minek következtében a kör pénzbeli vágyona az 1889–90-ik tanévben 73 frt és 77 krra rúgott.

Ez évben a kör záró gyűlését június 15-én tartották.

A következő évben a kör vezető tanár nélkül maradt, miért is a tagok Kováts Antal tanár urat kérték föl e tisztség elvállalására. Ő, ki már eddig is számos jelét adta a kör iránti érdeklődésének, e tiszteet készségesen elfogadta s az 1890-ik év október 5-én tartott gyűlésen fejtegetve a tudományok egymáshoz való viszonyát, a kör ideai működésének irányát és terét meghatározta. E gyűlésen választották a tisztviselőket is és pedig: Szabó László VIII. o. tanulót elnöknek, Szabó Iván VIII. o. tanulót főjegyzőnek, Ringeisen Emil VIII. o. tanulót pénztárnoknak, Szabó Ferenc VIII. o. t. főkönyvtárosnak, Rády Lajos és Kovács Gergely VII. o. tanulók aljegyzőknek s Lipóczy László VII. o. t. alkönyvtárosnak.

Ez évben volt összesen két nagygyűlés, 18 rendes és 4 diszgyűlés. Ez utóbbiak alkalmával az aradi vértanúknak és márczius 15-ének emlékét, továbbá Mikes és Eötvös születésének évfordulóját ünnepelte meg a kör. A tanév munkásságának eredménye a következő: Két elnöki beszéden kívül benyújtották a tagok a pályázat dolgozatait is ideértve, 25 dolgozatot és pedig 5 elbeszélést, 12 értekezést, 5 tanulmányt, két fordítást és egy elbeszélést. Munkakönyvbe került 12 dolgozat, négy jó, kettő az elismerés és négy a megemlítés érdemfokozatban részesült. A szavalatot is kielégítő eredménnyel művelték, a mennyiben a beiratkozott 72 tag közül 25 tag 77 költeményt adott elő, melyek közül 60 a komoly és 17 a komikus nemet képviselte. E szavalatok közt az érdemfokozatot tekintve volt 11 dicséretes, 15 jó, 17 elismerésre, 19 megemlítésre és három elvetésre méltó. A kör életében nevezetes mozzanat még a szaváló verseny tartása, mely 1890. márczius 1-én történt meg. A komoly szavalatok első díját öt frtot Koczka Antal, a másodikat, két frtot. Keckeméti Vilmos VII. o. tanulók nyerték el, míg a komikus szavalatok három frtnyi díját Hay Gyula VII. o. t. vitte el. A kör a munkakedv ébresztésére jutalmazással is kívánván hatni, a következő három pályakérdést tűzte ki: 1. A népeletből vett beszély, jutalma öt frt. 2. Jakab Ödön „Nyár“ című verskötetének aesthetikai méltatása, jutalma három frt. 3. Észak-Amerika társadalmi viszonyainak ismertetése, jutalma három frt. Az első díj nyertese Schäfer Sámuel VII. o. t., az aesthetikai pályamű szerzője Hay Gyula VII. o. t. A kör vagyoni állapota egy 65 frt 24 krról szóló takarékpénztári könyv, azonkívül az esetleges szükségletek fődözésére folyóvá tett 45 frt 85 kr. A könyvtár tartalma ismét szaporodott nyolcz művel 64 kötetben, melyek közül 50 mű 55 kötetben aján-

dékozás útján, nyolcz mű pedig kilencz kötetben vétel útján került a könyvtárba.

Az 1890—91-ik tanévben az Önképző-kör a június 21-én tartott nagygyűléssel oszlott fel.

Ismét megalakult 1891. október 3-án. Tisztviselőkké választottak: Rádi Lajos VIII. o. t. elnöknek, Traub József VIII. o. t. főjegyzőnek, Schäfer Sámuel VIII. o. t. pénztárosnak, Dömötör Sándor VIII. o. t. főkönyvtárnoknak, Konez Mihály és Kozaesek József VII. o. tanulók alkönyvtárosoknak.

A kör az október 11-én tartott nagygyűléssel kezdette meg működését, melyet azután 18 kis és öt ünnepi diszgyűlésen keresztül folytattott. A diszgyűlések tartására alkalmat szolgáltatott 1849. október 6-ikának, 1848. márczius 15-ikének, továbbá Csokonai Vitéz Mihály születésének és felséges királyunk I. Ferencz József megkoronáztatása 25 éves jubileumának emléke.

A kör munkássága a következő eredménnyel végződött. A két elnöki beszéden kívül benyújtottak a tagok 35 dolgozatot. Műfajok szerint ezek között volt két alkalmi beszéd, három ünnepi dolgozat, öt értekezés, két aesthetikai tanulmány, egy történeti elbeszélés, négy elbeszélés, egy rajz, két fordítás és tiz költemény. A dolgozatok terén kifejtett eme szorgalmáért valóban megérdemlik az akkori tagok elismerésünket. Nemesak számra nézve multák fölül az eddigieket, hanem a legkülönbélebb műfajokat is művelték, kezdve a mélyen tudományos fejtegetésektől a kellemesen szórakoztató csevegésig.

A szavalatok művelésében 72 tag közül 20 tag 64 fellépéssel vett részt. A szavalati darabok közül 52 a komoly s 12 a komikus nemet képviselte. E szavalatok közül a rájuk mondott bírálatok értelmében volt 12 dicséretes, 15 jó, 16 elismerés, 11 megemlítés és egy elvetésre méltó.

A szavaló versenyen, mely 1892. jan. 31-ikén tartatott meg, nyolczan vettek részt, öten komoly, három komikus szavalattal. A verseny eredménye az volt, hogy a komoly szavalatok díját öt frtot Koczka Antal, a másodikat, 2 frtot, Keeskeméti Vilmos nyerte meg, a komikus szavalatra kítűzött három frtot pedig Hay Gyula VIII. o. t. vitte el.

Az 1891—92. tanévben az Önképzőkör pályakérdései a következők voltak: 1. Egy aesthetikai értekezés, melyre azonban senki sem vállalkozott. 2. A Kádár Kata, népies beszély, egy dolgozót vonzott, ki azonban a kítűzött díjat meg nem érdemelte. 3. „A növényvilág az ember szolgálatában.“ E tételre ketten pályáztak, kik közül az egyik, Traub József VIII. o. tanuló győztesnek nyilvánítván, a díjat, három frtot elnyerte.

A könyvtár állapota az 1891—92. tanévben 29 művel gyarapodott 35 kötetben. Vétel útján szaporodott 15 művel 22 kötetben, ajándékozás útján 14 művel 13 kötetben.

A kör vagyoni állapota. A kör bevétele a tagsági díjakból 57.45 frt, kiadása a könyvtár részére 71 frt 74 kr. Minek következtében igénybe vétetvén a kör készpénzben levő vagyona, az 82 frt 30 kr-ra apadt le.

Az utolsó, vagy bezáró nagy gyűlést 1892. június 17-én tartották.

A kör ismételt megalakulása 1892. szeptember 27-én történt.

Tisztviselőkül választottak: Konecz Mihály VIII. o. t. elnöknek, Lichtenstein Elemér VIII. o. t. főjegyzőnek, Farkas Kálmán VIII. o. t. pénztárosnak és Kozacsek József VIII. o. t. főkönyvtárosnak, Fodor Imre és Török László VII. o. t. aljegyzőknek és Ondrovics Mihály VII. o. t. alkönyvtárosnak.

A kör az október 2-án tartott első nagygyűléssel kezdette meg működését, mely alkalommal Perger József igazgató úr kitartó szorgalomra buzdította a tagokat, Kováts Antal vezető tanár pedig megjelölte az irányt, mely felé a kör működésének kiválóan irányulnia kell.

Összesen két nagygyűlést, 19 rendes és öt diszgyűlést tartottak.

Ez utóbiákat 1849. október 6-ának, 1848. márczius 15-ének, Kossuth Lajos 90-ik születésnapjának, továbbá Katona József és Vörösmarty Mihály születésének emlékére szentelte a kör.

Lássuk most a kör működését, hogy megítélhessük, mennyira alkalmazkodtak a tagok Perger József igazgató úrnak szorgalomra buzdító beszédéhez. A benyújtott dolgozatok száma 38. Valóban meglep bennünket a szám. Ugy látszik volt hatása a buzdító beszédnek. A tagok tollat ragadtak s irtak, de sajnos, mint a bírálatok mutatják, sokszor nem tudták, hogy mit.

A dolgozatok között volt két emlékbeszéd, két irodalomtörténeti (elbeszélés) jellemzés, két irodalomtörténeti értekezés, négy elbeszélés, egy monda, egy aesthetikai tanulmány, két fordítás, egy átdolgozás, hat történelmi értekezés és 15 költemény.

A 38 dolgozat közül csak négy került munkakönyvbe, azonkívül volt öt jó és 28 elismert és megemlített dolgozat.

Nagyobb vigyázat s tanulmány észlelhető a szavlatok művelésében. A beiratkozott 66 tag közül 30 szavalt 87-szer. E szavlatok közül a rájuk mondott bírálatok értelmében hét dicséretes, 16 jó, 24 elismerés, 20 megemlítés és négy az elvetés fokozatában részesült.

Szavlatversenyt a kör január 29-én tartott. A komoly szavlat első díja: tek. Darányi Ferencz ügyvéd úr adományából 1 ₰ nem volt kiadható; a második díjat két frtot Ondrovics Mihály VII. o. t. nyerte

el. A ki nem adott aranyra márczius ötödikén új szavaló versenyt tartottak, melyen csakis komoly szavalók versenyezhettek. A kitűzött jutalmat Ondrovics Mihály VII. o. t. vitte el.

Az 1892—93 tanévi Önképző-kör a következő két pályakérdést tűzte ki: 1. Vörösmarty tragoediáinak meséi, jutalma 6 frt. 2. Ásványok az élők világából, jutalma öt frt. Az első dolgozatra egy, jutalomra nem méltó dolgozat érkezett be. A másodikra ketten pályáztak, a győztes Tóth Illés VII. o. t. lett, míg Bajtai Imre V. o. t. dícséretet aratott.

A kör könyvtára az 1892—93-ik tanévben gazdagodott 43 művel 56 kötetben, miért is annak teljes állománya 315 mű 347 kötetben. Vagyoni állapota. A bevétel 66 tag után 37 frt 30 kr. s a kiadás 43 frt 98 kr. A felesleg tehát 12 frt 32 kr., mely az alaptökéhez csatoltatott.

A bezáró-gyűlést 1893. június 27-én tartották.

1893. szeptember 24-én kilenczedszer alakult meg a kör. Ez alakuló gyűlésen tisztviselőkké választottak: Török László elnöknek, Fodor Imre főjegyzőnek, Ringeisen Antal pénztárosnak s Bognár János főkönyvtárosnak, Kun Benjámín és G. Szabó János aljegyzőknek és Szaiff Kálmán alkönyvtárosnak. A kör, az október 1-én tartott nagygyűléssel kezdte meg működését, melynek egész évi eredménye eléggé kielégítőnek mondható. Volt összesen két nagygyűlés, 16 rendes és hat ünnepi diszgyűlés. Ez utóbbiakra alkalmat szolgáltatott 1849. október 6-ának, Vörösmarty Mihály emlékének, Jósika Miklós br. születése 100-dos évfordulójának, továbbá 1848. márczius 15-ének, Jókai Mór 50 irói pályályának és Kossuth Lajos halálának emléke.

A kör működése kielégítő, a mennyiben benyújtottak a tagok 29 dolgozatot. Műfajok szerint volt közöttük hat emlékbeszéd, három irodalomtörténeti jellemzés, öt elbeszélés, két fordítás, három természettudományi értekezés, 1 történeti értekezés, 1 elméklédés és 8 költemény.

A szavalatok művelésében 69 tag közül 22 tag 73 fellépéssel vett részt. Tehát, ha azt tekintjük, hogy annyi tag közül oly kevesen szavaltak, bizonyára a szavalatok iránti hidegségre, közömbösségre következtethetünk, másrésről, ha azt tekintjük, hogy ama néhány tag oly sokszor fellépett, okvetetlenül dícsérnünk kell szorgalmukat, mely által a szavalat műbeesét s az irántuk való érdeklődést fentartották a körben.

A szavalatok között volt nyolcz dícséretes, 19 jó, 29 elismerés, hét megemlítés és két elvetésre méltó. Szavalatversenyt a kör február 18-án tartott. A komoly szavalatok díja megosztatott Horpáczky Jenő és Bognár János VIII. o. tanulók között, míg a komikus szavalatok három frtnyi díját Oláh Gyula VIII. o. t. nyerte el, Horpáczky Jenő VIII. o. t. pedig két frtnyi jutalomban részesült.

Az 1893—94-ik tanévi Önképző-kör pályatételei a következők voltak: 1. Báthory Boldizsár (beszély) jutalma 10 korona. 2. A Baradlay fiúk jelleme, Jókai a „Köszívű ember fiai“ czimű regényében, jutalma 4 korona. 3. Hazánk leghasznosabb terményei a szervetlen világból, jutalma hat korona. E pályakérdések közül csak az elsőre érkezett be 3 pályamű, míg a másik nem vonzott pályázót, mely körülmény szintén bizonyos közönyre mutat. A pályázók közül a kitűzött 5 frtnyi díjat Fekete Béla V. o. t. nyerte el. Ez évben gyarapodott a könyvtár 35 művel, 35 kötetben és pedig ajándék útján 19 művel, vétel útján pedig 16 művel.

A pénztár állása. Volt a körnek egy 63 frt 85 krról szóló takarékpénztári könyve, kézi pénztára pedig a bevételek és kiadások egybevétele után 52 frt 10 krt tartalmazott.

A kör záró-gyűlését 1894. június 17-én tartotta.

S most végre elértünk a jelen tanévhez. Perger József igazgató úr engedélye folytán az Önképző-kör ez évben is megalakult. Alakuló-gyűlését 1894. szeptember 30-án tartotta, mely alkalommal elnökké választott Szaiff Kálmán, főjegyzővé Radu Tivadar, pénztárossá Salamon Henrik, főkönyvtárossá Csatáry Gusztáv VIII. o. t., I-ső aljegyzőzé Kovács Gábor, II-ik aljegyzővé Harkay József s alkönyvtárossá K. Szabó János VII. o. t.

A kör megnyitó gyűlését 1894. október hó 6-án tartotta, a mely napot egyszersmind a „magyar szabadságherez mátyrjai“ az aradi vértanúk emlékének szentelte. Volt összesen 2 nagygyűlés, 15 rendes, 2 tiszti és 4 ünnepi diszgyűlés, mely utóbbiakon 1849. október 6-ától Vörösmarty születésének 94. éves évfordulójáról, 1848. márczius 15-dikéről és Gyulay Pál irói pályája 50 éves jubileumának emlékérel emlékezett meg a kör.

A kör munkásságának eredménye a következő: benyújtottak a tagok összesen 27 dolgozatot az elnöki beszédeken kívül. Ezek között volt 6 emlékbeszéd, 7 költemény, 2 természettudományi értekezés, 1 elmélkedés, 3 műfordítás, 1 életkép, 1 rajz, 4 elbeszélés, 1 történeti értekezés és 1 rege. Munkakönyvbe került az elnöki beszédeken kívül 5 dolgozat, dicséretben részesült 3, jó fokozatban részesült 5, elismerésben 6, megemlítésben 2 s elvetésben 1.

Bizony az írásbeli dolgozatok sem árulnak el valami roppant szorgalmat, de a szavalatok még kevésbbé. Vagy mondjuk ki bátran, nem rideg közönyt árul-e el az a körülmény, hogy a beiratkozott 71 tag közül csak 16-an léptek föl szavalatokkal s hogy mégis 65 szavalatot hallottunk ez évben, az néhány tag szorgalmának s igazi ügybuzgóságának köszönhető. A 65 szavalat közül 8 a komikus nemet s 57 a komoly

nemet képviselte. A rájuk mondott bírálatok értelmében volt közöttük 6 dicséretes, 15 jó, 19 elismerésre, 12 megemlítésre és 2 elvetésre méltó.

A szavaló versenyt ez évben február 15-én tartotta a kör. A komoly szavalatok díját, 5 frtot, tiz szavaló közül Angyal Vidor VIII. o. tanuló nyerte el, míg a komikus szavalatok díja, 3 frt, ki nem adhatónak találtatott.

A kör könyvtára ajándékozás útján 12 művel szaporodott 8 kötetben; vétel útján 8 művel, 8 kötetben. A kör járatja azon kívül a Magy Szalon és Tanulók Lapja című folyóiratokat.

Visszatekintve az Önképző-kör 10 éves fennállására, be kell vallani, hogy a létesült 306 mű és a 761 szavalat, melyet tagjai előadtak, határozatosan előmozdították az önképzést.

A körnek, hogy céljainak megfelelőhessen, nagy szüksége van oly egyénekre, kik érdekeit a magukévá teszik, kik nem szűnnek meg a kör bajait jóakaratólag orvosolni. A nézeteltérésekből származó viták hány-szor szolgálának inkább önrontásra, mint önképzésre, ha a vezetők által helyes irányba nem tereltetnének. Azért nagy köszönet és hálás elismerés illeti Perger József igazgatót és Kováts Antal vezető tanárt, kiknek fáradozása az önképzést lehetővé tette.

V.

Ösztöndíjak, segélyegylet.

A jótékonyág gyakorlásában bajos dolog valami fokozatot föltüntetni, mégis a legnemesebb jótékonyág az, mely szegény sorsú tehetséges tanulók anyagi támogatása által, a hazának a középszerűségen felül, sőt legjobbaink sorában álló, a magyarságnak és az emberiségnek is üdvére működő harcosokat nevel.

Ezen legnemesebb jótékonyágból jutott a mi szegény, gyámoltásra szoruló tanulóinknak is. Az intézetnek örökemlékű alapítója gr. Koháry István is gondolt a szegény származású ifjakra és „Szegény deákok alapítványa” néven biztosított oly összeget, mely ma is 60 frtot kamatoz. Horváth Cyrill emlékezetére Horváth Döme adományából 50 frt, Hoffmann János, volt kecskeméti prépost-plébános alapítványából 25-20 frt, Kisfaludi Liptay Pál alapítványából 16 frt, a Fektor-féle alapítványból 24 frt, a Csomák Döme adományából 20 frt; Kovács László alapítványából 40 frt, Ferenczi László alapítványából 8 frt, Kovács Anna alapítványából 12-68 frt, Major József alapítványából 1-60, Biró Magdolna alapítványából 4 frt, Zimmermann Józsefné alapítványából 2 frt,

dr. Polák Ede, kegyesrendi kormánysegéd alapítványából 5·68 frt, dr. Csósz Imre kegyesrendi tanár alapítványából 4·80 frt és V. Kiss József és neje Búza Rozália alapítványából 12 frt ösztöndíjat kapnak szegényebb tanulóink.

Följegyzéseink arról is tanúskodnak, hogy minden évben voltak nemes gondolkodású emberek, kik pénzzel segítették a szegényebb tanulókat, vagy könyvadományokkal megjutalmazták a tanulásban, énekekben, vagy zenében is kiváló szorgalmat tanusító növendékeinket. Igy adományozott a mult tanévben Járvás József, helybeli káplán 10 frtot. Dömötör Sándor kir. közjegyző 25 koronát, a Kecskeméti Takarékpénztár-Egyesület 24 frtot, a Kecskeméti Ipar-Hitelintézet és Népbank 25 frtot, Bagi László 1 drb cs. kir. aranyat, Farkas Ignác 5 frtot. Könyveket adtak: Fekete Mihály, Metzger Béla, Steiner Mihály.

Nemcsak pénzbeli segélylyel nem engedték ezen nemes lelkű emberek, hogy a nyomor leszorítsa a törekvő szegény ifjút arról a pályáról, a melyen törekvése által boldogságot nyerhet, hanem még tankönyveikről is gondoskodtak.

Gr. Koháry István alapítványainak kamataival s más kegyes adományaikkal vetették meg alapját a „Segélyző-egyesület”-nek, mely egyesület az 1887—88-iki iskolai évben rendszeresített. 1888. május 10-én becsajtották ki a taggyűjtő ivateket és a hónap végéig tartó köröztetésnek eredménye volt: 8 alapító, 38 rendes, 23 pártoló, összesen 69 tag és 15 jótevő. A befizetett tandíjak után volt az egyesületnek 354 frt 40 krja készpénzben és 115 frtja igérvényekben, összesen 468 frt 40 krja. A Segélyező-egyesület könyvtára gyarapodott még ugyanazon évben 18 művel 67 kötetben, összes állománya volt: 165 mű, 353 kötetben.

Kiváló köszönettel tartozik intézetünk mindazoknak, a kik kegyes pártfogásukat e humánus intézménnyel szemben meg nem vonták; különösen kiemelendő dr. Kovács Pál jogakadémiai igazgató nemesszivűsége, ki a mellett, hogy a taggyűjtéssel maga is fáradozott, a maga részéről is 90 frtnyi alapítványt tett az egyesület javára, továbbá a „Kecskeméti Felolvasó Társaság” 30 frtos alapítványáért, a helybeli Ipar-Hitel. és Népbank 40 frtos, idővel kiegészítés végett nyitva tartandó alapítványáért és dr. Szeless József szivességért, a ki a Kecskeméti Takarékpénztár-Egyesületnél kieszközölte, hogy az itt elhelyezett tőke után a „Segélyző-egyesület” 5% kamatot élvez.

A „Segélyző-Egyesület” tőkėje évről-érve nemcsak a befizetett tagdíjakkal, hanem újabb adományokkal is gyarapodik; gyarapodik könyvtára is, nemcsak vétel útján, hanem adományozásokkal is. Igy adomá-

nyozott az egyesület céljaira az 1891—92-iki tanévben Horváth Döme ny. kir. táblai tanácselnök 21 kötet könyvet.

A „Segélyző-egyesület“ könyvtárából a mult tanévben 46 tanuló között 296 kötet iskolakönyv osztatott ki. Az egyesület tőkéje készpénzben 731 forint 92 krajczár.

VI.

Értesítők. Értesítő-értekezések.

A külföld példája után indulva a Thun-rendszer követelte először nálunk az Értesítőket. Az első Értesítők csupán csak az érdemsorozat összeállításából állottak; nem is nevezték azt értesítőnek, hanem Érdemsorozatnak. Az osztályzaton kívül föl volt tüntetve bennök a helyzeti szám, a vallás és az ösztöndíj; ennél fogva csekély terjedelműek voltak, rendesen néhány összefűzött lapból állottak, sokszor csak egy fél ivből.

Az „Entwurf der Organisation für Gymnasien und Realschulen“ az 1850. év elején kötelezővé tette az évi Értesítőkből a szakszerű értekezések irását és teljes tájékoztatást követelt az intézet állapotáról, oly módon, hogy föl legyen tüntetve az intézet tanterve, a tanári kar, a szertárak az évi gyarapodással együtt, a tanulók száma, az iskola statisztikai adatai, tájékoztatás a jövőre nézve stb. és sürgette, hogy az igazgatóságok minden tanév végén terjeszsenek fel több példányt a felső tanhatóságnak s csereviszonyba lépjenek más tanintézetekkel.

Ezen rendelet és sürgetések daczára, sokáig teljes közönyösséget tapasztalunk. Intézetünk az 1865—66. tanévben adta ki az első Értesítőt, a melyben szakértekezés és a megkívánt tájékoztatás meg van; ezen évtől kezdve azután minden Értesítőnk tartalmaz a tudományos irodalom egyik-másik szakába vágó értekezést.

Az értesítő-értekezéseink szerzői és tárgyai a következők:

Az 1865—66-ik tanévben: Az állat- és növényvilág közti viszonyoknak eszközlője a földközi lég, dr. Polák Edétől.

Az 1867—68-ik tanévben: A szelek a nagy világban s befolyásuk az időre, dr. Polák Edétől.

Az 1868—69-ik tanévben: A légnedvesség tünetényei, dr. Polák E.-től.

Az 1869—70-ik tanévben: Nehány lap államéletünk s alkotmányunk viszontagságainak könyvéből (884—1790) Kueskovics Lászlótól.

Az 1870—71-ik tanévben: Nehány lap államéletünk és alkotmányunk viszontagságainak könyvéből (884—1790 (folytatás), Kueskovics Lászlótól.

Az 1871—72-ik tanévben: A légsúlymérő ingadozásairól, dr. Polák Edétől.

Az 1872—73-ik tanévben: A történelem és földrajz gymnasiuma-inkban, különösen mint az érettségi vizsgálatnak tárgyai, Vajda Gyulától.

Az 1873—74-ik tanévben: A föld nagy szárazulatainak összehasonlítása, Lád Károlytól.

Az 1874—75-ik tanévben: A légkör villámtüneteiről, dr. Polák Edétől.

Az 1875—76-ik tanévben: A Hunyadiaknak az állam körül szerzett érdemeik és elkövetett hibáik, Kövessy Kálmántól.

Az 1876—77-ik tanévben: A) középiskolai rendtartás, min. rendelet; B) A fénytani lencsék képletének egyszerű levezetése, dr. Polák Edétől.

1877—78-ik tanévben: Nevelésünk betegsége és orvossága, Nagy Alajostól.

Az 1878—79-ik tanévben: Szemlélődések a rómaiak nagysága- és hanyatlásának okai felett, Cserei Józseftől.

Az 1879—80-ik tanévben: A) Nézetek a jégeső tüneményéről; B) Archimed elvének bebizonyítása Sire G. szerint, dr. Polák Edétől.

Az 1880 -81-ik tanévben: Nehány jellemvonás a jogtudós Scaevolákról, Farkas Józseftől.

Az 1881—82-ik tanévben: Költészetünk az önálló nemzetiség korában, Bauer Lénárdtól.

Az 1882—83-ik tanévben: A légkör fénytüneteiről, dr. Polák Edétől.

Az 1883—84-ik tanévben: A lyrai költők Kisfaludy „Auróra“-jában, Pintér Kálmántól.

Az 1884—85-ik tanévben: A magyar királyok koronázásához kötött politikai föltételek története, Nyilassy Károlytól.

Az 1885—86-ik tanévben; A nevezetesebb indulatok és szenvedélyek, Szabó Ferencztől.

Az 1886—87-ik tanévben: Az állateposról. Erdélyi Károlytól.

Az 1887—88-ik tanévben: A francia epos eredeteiről, dr. Erdélyi Károlytól.

Az 1888—89-ik tanévben: A növényvilág vámpírjai, Bartek Lajostól.

Az 1889—90-ik tanévben: A magyar nép érzelem- és kedélyvilága dalaiban, Kováts Antaltól.

Az 1890—91-ik tanévben: Nagy Károly birodalma és intézkedései, Junker Lászlótól.

Az 1891-92-ik tanévben: A tragikum Arany János költészetében, Kováts Antaltól.

Az 1892—93-ik tanévben: A vegytan szerepe a természetrajzban, Bartek Lajostól.

Az 1893—94-ik tanévben: Az új görög nyelv, Horváth Györgytől.

Az 1894—95-ik tanévben: Pályázataink története, Kováts Antaltól.

Az 1895—96-ik tanévben: A kegyes-tanítórend kecskeméti főgymnasiumának története. (Az intézet főbb eseményei 1715—1862-ig) Junker Lászlótól.

VII.

Hangversenyek. Ünnepek.

Intézetünkben mindjárt kezdettől fogva oktatták az ifjúságot az énekekre; eleintén csak az egyházi éneket tanították, a melyre minden róm. kath. tanuló kötelezve volt, későbbben, a följegyzések szerint az 50-es évekiől, tanították heti 4 órában a műéneket is; ebben azonban csak a jó hangúak vettek részt. Az énekiskolához 1860-ban zeneiskolát kapcsoltak, a melyet Schurmann Kálmán vezetett két éven át; utána elvállalta az oktatást Baumgartner János volt csász. kir. katonai karnagy.

Az egyesített ének- és zeneiskola fölszerelése nagyon hiányos lehetett, mert az ifjúság a szükséges hangszerek és hangjegyek beszerzése céljából 1862. jun. 29-én sorsjátékkal egybekötött hangversenyt rendezett és az akkor begyűlt pénzen, mint már fölemlítettem, vett egy zongorát, négy klarinétot, két rézkürtöt, két trombitát, egy szárnykürtöt, egy tenorkürtöt, egy bombardont és hangjegyeket. Adakozás útján is gyarapodott a fölszerelés; Suhajda Sándor igazgató adott két fuvolyát, Herczeg Sándor és dr. Kada Elek egy-egy alto-violát.

Az ének- és zeneiskola fölszerelése és kiegészítése a következő években részint az intézet költségén, részint ajándékozás útján történt. Szereztetett pl. az intézet költségén, az 1865/6-iki tanévben 6 misc Schiedermayer J. B. és az „Egri dalmok“ Zsasskovszky Ferencz- és Endrétől. Ajándékkal járult a fölszereléshez Stehno Ferencz csász. kir. kerületi pénzügyigazgatósági biztos 5 misével és 11 graduale- és offeratoriummal.

Az 1876/7-iki tanévtől kezdve rendszeresen gyarapított a fölszerelés az egyházközség áldozatkészségéből. Ezen évben vett ugyanis egy új fisharmonikát, egyéb fölszerelésre pedig följánlott 100 frtot. A következő évben ismét adott 100 frtot; az 1878,9-iki tanévben 50 frtot; az 1879/80-iki tanévben vett egy nagy és egy kis bőgőt, egy accordine-t s egy flautino-t; 1880/84-től utalványoztatott minden évben 50 frtot az

ének- és zeneiskola részére, mely összeg részben a hangszerek javítására és jókarban tartására, részben egyes hangrészek, húrok, továbbá új ének- és zeneművek beszerzésére fordítatik.

A szertárban van jelenleg: 280 énekdarab, 92 zenedarab, 20 hangszer; összesen 392 drb.

*

Az iskolai nevelésnek elsőrendű feladata, hogy az ifjúság szívében az önzetlen hazafiságot, az alkotmányos szabadság iránt táplálendő érzéket, és a magyarság ügyéért való lelkesedést fölkeltsse és ébren tartsa. Intézetünk mindenkor hiven igyekezett e tekintetben feladatát teljesíteni. A haza nagyjai valamint a gimnázium jótévői iránt tartozó hála és kegyelet érzetét mindig törekedett a fogékony keblekbe átültetni, és ezen férfiaknak példányképül való föltüntetésével a jellem fejlődésére is jótékonyan hatni.

Ezen czélra szolgálnak első sorban az iskolai ünnepélyek, melyek intézetünkben az ének- és zeneiskola közreműködésével folynak le.

Néhány ilyen ünnepélyre kitérve föl kell említeni, hogy a hetvenes években a haza bölcsének Deák Ferencznek halála okozta országos nagy gyászban intézetünk részt vett. 1876. febr. 5-én a tanári kar a tanuló ifjúsággal együtt megjelent az ünnepélyes gyász istentiszteleten, mely a jobblétre szenderült legnagyobb hazafi Deák Ferenczért az anyatemplomban tartatott; de hogy a maga részéről is lerőjja a haza bölcse iránti kegyeletének adóját, február hó 19-én saját templomunkban is megtartotta érette az engesztelő istentiszteletet. A nagy gyászmisét teljes papi segédlettel Erdősi Imre, a ház főnöke mondotta, a mellékoltároknál pedig az intézet áldozár-tanárai mutattak be áldozatot a Mindenhatónak nagy elhunytunk lelki üdvéért; a koszorukkal földiszított gyászravatalt 12 tanuló magyar diszruhában környezte; az istentisztelet alatt a gymnasiumi énekkar működött. A helyi hatóságok s a tanintézetek képviselőin kívül szép számú közönség volt jelen. Az elvégzett „Liberate me“ után mind a közönség, mind a tanuló ifjúság a gymnasium nagy termébe vonult, hol az igazgató emlékbeszéddel parentált a boldogultnak, kinek lefátyolozott arczépe alatt az ifjúság borostyánkoszorúja függött, fehér szalagán e felirattal: „A kecskeméti róm. kath. főgymn. ifjúsága Deák Ferencznek 1876.“ Az emlékbeszéd után Schernpecher József, Ross Gyula és Bauer Lénárd kegyes-tanítórendi növendékpapok, VIII. oszt. tanulók ez alkalomra irt gyászkölteményeiket szavalták, közben-közben zengvén a a gymn. énekkar gyászdalait.

Ő Felségök ezüst-mennyegzőjük alkalmából 1879. apr. hó 26-án szintén tartott iskolai ünnepélyt tanintézetünk. Korán reggel a gymnasium

épületén lengő nemzeti lobogók hirdették az örömnepet, 8 1/2 órakor az ifjúság a tanári kar vezetése alatt a szentegyházba vonult, hol a „Te Deum“-ot s a sz. misét teljes napi segédlettel maga a gymn. igazgató végezte, mely alatt az intézet ének- és zenekara minden rendű és rangú jelen voltak lelki épülésére működött. Az istenitisztelet után úgy a nagy számú közönség mint az ifjúság a gymn. nagy termébe vonult, hol az ünnepelt Felsőgek friss virágokkal környezett képei fölött Pataky Imre rajztanár által festett magyar korona volt látható, szalagjain ezen felirattal: „Uram, tartsd meg a királyi párt!“ Az ünnepélyt a gymn. igazgatója alkalmi beszédjével nyitotta meg, melyet a koronázási Hymnus követett Szabados Géza ének- és zenetánár vezetése alatt a férfikar által lelkesen előadva; azután Fornberg József VIII., Vohradnik Károly VII. és Nyáry József VIII. oszt. k. r. növendékpapok sikerült költeményeiket szavalták el; a költeményeket ez alkalomra választott s majd a vegyes-, majd a férfikar által szabadosan előadott dalok váltották föl; végül Zsigmond Kálmán VIII. oszt. tanuló helyesen fogalmazott zárószóban az összes tanuló ifjúság hazafias érzelmeit tolmácsolta a felséges uralkodó pár iránt, megköszönve egyszermind a nagyérdemű közönségnek nagyra becsült részvétét az ifjúság örömeiben.

Intézetünk ezen ünnepélyekkel nemcsak az igazi önzéstelen hazafiságot, a fajszeretetet, a magyarság ügyéért való lelkesedést törekedett mindenkor az ifjúság szívében fölkelteni és ébren tartani, hanem törekedett arra is, hogy a gimnázium jötevői és a tanári kar munkás tagjai iránt tartozó hála és kegyelet érzését gyöngéd módon átplántálja a fogékony keblekbe.

A hála és kegyelet érzése igen szépen megnyilatkozott 1878. jun. hó 30-án ama megható ünnepélyen, melynek színhelye gymnasiumnak nagyterme volt. Ez évben úgyanis a tanári kar egyik veterán tagja, Kutserik Sándor, tanárságának ötvenedik évét töltötte be; e ritka eseményt úgy a tanári kar, mint a vezetése alatt álló ifjúság e napon kegyelettel ülte meg.

Az igazgató mindjárt záróbeszédének elején jelezte a nevezetes ünnepélyt s a tanárikar legidősbbjéhez fordulván, őt tisztelői nevében a legmelegebben üdvözölte, kiemelve bokros érdemeit, melyeket e hosszú pályán szerzett, kalazanti buzgalommal oktatta s nevelve ezrekre menő tanítványait. Ily hosszú munka után üdítő s boldog pihenést kívánva részére, harsány éljenzések között átnyujtotta neki pályatársai s volt tanítványai nevében a diszes kötésű emlékkönyvet, melynek II. szakasza az ünnepelt tanár által különféle ünnepélyek alkalmából irt költeményeket tartalmazza. Nagy Lajos tanár fölolvasta a jubiléus tanárnak érdekesen

összeállított életrajzát; erre Nyáry József VII. oszt. tan. ezen alkalomra szerkesztett költeményét szavalta el, átnyujtva az ünnepeltnek a tanuló ifjúság részéről egy e célra vett diszes ezüst toll- és tintatartót. Megható volt az ünnepelt tanfőrnőnek köszönete is.

A kegyelet, de egyszersmint a hazafiság érzelmeinek ápolására ünnepi intézetünk a magyar szabadság fényes napját, márcz. 15-ikét; ugyancsak ezen érzelmek vezetik az ifjúságot a nemzeti gyásznapon, okt. 6-án, a 13 aradi vértanú requiemére.

Irodalmi és kisebb méretű emlék-ünnepek az intézet Önképző-körének egy-egy diszgyűlésén folytak le, a miről már más fejezetben szó volt.

A gymnasium legrégibb Értesítői más ünnepélyekről is tudósítanak bennünket. Szokásban volt az iskolai év ünnepélyes bezárása, a mely alkalommal közreműködött az intézet énekkara is. Mikor az énekiskola mellé fölállították a zeneiskolát is, mikor tehát az intézetnek jól begyakorlott férfi- és vegyeskara s több tagból álló zenekara volt, akkor a művészi magaslaton álló ünnepélyeket nyilvánosan tartották meg a „Cserepes“ nagytermében vagy a kaszinó helyiségében, néha a színházban, az utolsó években az intézet udvarában.

Az 1868/69-iki tanév végén az ünnepély a következő műsorozattal tartatott meg:

I. Szakasz: 1. Nyitány, Ricci „Il nuovo Figaro“ czimű dalművéhez. Előadja a főgymnasiumi zenekar. 2. Honfidal, Petőfi Sándortól; zenéjét szerzé Baumgartner János. Zenekiséret mellett előadja a vegyes énekkar. 3. Vitéz Jónás, Vida Józseftől. Szavalja Bogyó Mihály VI. oszt. tanuló. 4. A bujdosó, Nagy Józseftől. Előadja a vegyes énekkar. 5. Aria Verdi József „Attila“ czimű dalművéből. Előadja a zenekar. 6. A hold elegiája, Petőfitől. Szavalja Pintér Kálmán IV. oszt. tanuló. 7. Vadászdal, Kalliwodától. Előadja a vegyes énekar. -- II. Szakasz: 1. Czigány induló, Weber Károly „Preciosa“ czimű dalművéből. Zenekiséret mellett előadja a vegyes énekkar. 2. Meditation. Hathangú zenére szerzé Gounod Károly. Előadják: Bartay Gyula (zongora), Berkes Imre k. r. n. p. (viola 2-a), Kaczina Mihály k. r. n. p. (hegedű), Kada Elek (harmonium), Kerekes Géza (fuvola), Maywald József k. r. n. p. (viola 1-a) és Pásty Károly k. r. n. p. (cello). 3. Év kezdetén, Arany Jánostól. Szavalja Dallos János VII. oszt. tanuló. 4. Kar, Weber Károly „Preciosa“ czimű dalművéből. Zenekiséret mellett előadja a vegyes énekkar. 5. A falusi kis leány Pesten, Czuczortól. Szavalja Kada Elek VIII. oszt. tanuló. 6. Kar, Donizetti K. „Bájital“ czimű dalművéből. Zenekiséret mellett előadja a vegyes énekkar. 7. Harezi induló, Baumgartner Jánostól. Zenekiséret mellett előadja a vegyes énekkar.

Az 1880/81-iki tanév végén:

I. 1. Induló, Szabados Gézától. Előadja a főgymnasiumi zenekar. 2. „Gyere csak“, a la Polka. Férfinégyes. Énekre alkalmazta Szabados Géza. Előadja a főgimnáziumi férfikar. 3. Tetemre hívás, Arany Jánostól. Szavalja Szarvassy Zoltán V. oszt. tan. 4. „Euryanthe“ című dalmű. C. M. Webertől. Zenekiséret mellett előadja a főgymnasiumi énekkar. 5. Világdivat, Jókaitól. Szavalja Battlay János VII. oszt. tan. 6. „Magyar egyveleg“ Szabados Gézától. Zenekiséret mellett előadja a főgymnasiumi énekkar. — II. 1. „Nagy nyitány“ Suppé F.-től. Előadja a főgymnasiumi zenekar. 2. „Év kezdetén“ Aranytól. Szavalja Keeskeméti Zs. VIII. oszt. tanuló. 3. „Dal-csokor“ Szabados Gézától. Zenekiséret mellett előadja a főgymnasiumi férfikar. 4. Az utolsó alamizsna, Petőfitől, Szavalja Veszely, S. k. r. n. p. VIII. oszt. tanuló. 5. Romeo és Julia című dalmű, Bellinától. Ének- és zenére alkalmazta Szabados Géza. Zenekiséret mellett előadja a főgymnasiumi énekkar. 6. Dévajok, párbeszéd: Kalmán, Vigyázó, Gyula, Miksa és Endre közt. Előadták: Gallia Béla, Schindler Miksa II. oszt., Vajda János, Pap Szilárd és Relkovics Dusan I. oszt. tanulók. 7. Pajkos deákok, Suppé F.-től. Ének- és zenére alkalmazta Szabados Géza. Előadta a kis zenekar s a kezdők énekkara. 8. Induló (March de Lublin). Előadta a főgymnasiumi zenekar.

1897. jun. hó 8-án:

1. Nyitány, Richter Á.-tól. Előadja a főgymnasiumi zenekar. 2. Hidavatás, Arany Jánostól. Szavalja Komáromi Dezső VIII. oszt. tanuló, k. r. n. p. 3. Czigánykar, a „Preciosa“-ból Weber K.-tól. Előadja a főgymnasiumi vegyes ének- és zenekar. 4. Torda Péter, Zalár Józseftől. Szavalja Bárány Etele II. oszt. tanuló. 5. Novellette, op. 19. Gadetől. Előadja a főgymnasiumi zenekar. 6. A fecskefészek, Kozma Andortól. Szavalja Nyúl Pál IV. oszt. tanuló. 7. Hadik óbester nótája. Bihari I.-tól. Előadja a főgymnasiumi zenekar. 8. Házassági ajánlat, Gárdonyi Gézától. Szavalja Kiss Sándor, VIII. oszt. tanuló, Sz.-Fer.-r.-n.-p. 9. Éji dal, Marschnertől. Előadja a kegyesrendi növendékpapok énekkara. 10. Célhoz jutás, Sárossy Gyulától. Szavalja Nagy Zoltán, I. oszt. tanuló. 11. Toborzó, Arany Jánostól. Előadja a főgymnasiumi vegyes ének- és zenekar. 12. Pályázatok kihirdetése. 13. Tornainduló, Szent-Gály Gyulától. Előadja a főgymnasiumi zenekar.

VIII.

Gyorsíró-kör.

A gyorsírás tanításának első nyomára az 1864—65. tanévben találunk. Német Dániel ügyvéd buzgósága folytán honosult meg intézetünkben e közhasznú ügyesség. Ő két évig vezette a tanfolyamot. Utánna egyes, a gyorsírásban jártas buzgó férfiak és legnagyobbbrészt gymnasiumi tanulók vezették az ifjakat, illetőleg tanulótársaikat, minden díj nélkül, szívcességből és pedig: Melchár József k. r. n. p. és Szegedy György tanulók (2 évig), Cservik József k. r. n. p. (1 év), Szkokán Sándor k. r. n. p. (2 év), Lengyel Imre k. r. n. p. (1 év), Kabók Imre (mint tanuló 1 év s mint jogász 1 év), dr. Schwarz (Fekete) László orvos (8 év), Gótsch József, Mach János, Tulesik Gyula, Diterle Nándor, Markos Imre, Rosznagel Imre, Stein István, Horváth György, Kubinyi Béla, Fritz József, Kulhanek Albin, Varjú János, Földesi János, Kroll Rudolf, Traun Gyula, Fludorovits János, Gombos László, Haulik Károly, Miklósi Sándor, Szánek György, Varga József, Király Gáspár, Dékay Lajos és Tonhaiser József k. r. növendék papok (egy-egy évig), Bódogh János, Juhász István, Révay György tanulók (egy-egy évig).

Az 1884—85. tanévtől kezdve a tanári kar egyes tagjai vették kezükbe a gyorsírás tanítást, így Szántó József (1 év), dr. Erdélyi Károly (2 év), Horváth György (10 év), Varjú János (1 év), és Bartek Lajos (9 év).

Ujabb haladást jelöl a gyorsírás tanítás terén az 1887—88-iki tanév. Alig nyílt meg e tanév, a gyorsírászi két tanfolyamra (kezdők és haladók) ötvennél többen iratták be magukat. A jelentkezőknek ezen nem csekély száma valamint a haladottabb tanulóknak a vitairásban való gyakorlottsága arra indították az intézet igazgatóját, hogy egy alakítandó gyorsíró-kör eszméjét pendítse meg és az ifjúsággal ez irányú tervét közölje. A felhívást, hogy a gyorsírás fejlesztése céljából társulattá alakuljanak, nagy lelkesedéssel fogadták az ifjak és az eszmének csakhamar testet adtak az 1887. október 2-án tartott alakuló gyűlésükön. Az alakuló gyűlést a körvezető tanárnak, Varjú Jánosnak felügyelete alatt tartotta 40 jelentkező tag. Legelső teendő levén a vallás- és közokt. m. kir. miniszteriumhoz jóváhagyás végett fölterjesztendő alapszabályok kidolgozása, illetőleg az adott viszonyok szerint történő módosítása. A körvezető tanár az alapszabálytervezetet első ízben fölolvasta, majd pontonként megbeszélte; az így módosított alapszabályokat először a tanári kar fogadta el 1887. december 17-én tartott tanácskozmányában, majd a tankerületi főigazgatósághoz való fölterjesztés után a vallás és köz-

okt. ministerium is, 1888. június 4.22,083 szám alatt kelt rendeletével, jóváhagyta.

A védnökség tisztét az igazgatónak ajánlották föl a körí tagok. Miután e tisztet az igazgató szívesen fogadta, az alapszabályok 7. §-ba való iktatással határozta el a gyűlés, hogy a kör védnöke mindig az igazgató legyen.

Tisztviselőkül megválasztattak az első évben: Jókay Zoltán előadóvá, Csóti Márk első jegyzővé, Szűcs István második jegyzővé, Czweck Sándor pénztárossá és Labancz Mihály könyvtárossá.

A kör tagjai kéthetenként gyakorlatilag is tanulnak az előadó útatisítás s a felügyelő tanár magyarázatai alapján. A czél az, hogy a rendes előadások óráiban hallott s megjegyzett dolgokat ilyen összejövetelek alkalmával értékesítsék s gyakorolják magukat.

A kör tagjai évharmadonként versenyrást tartanak s a ki gyors diktatum után a leghelyesebben és a leggyorsabban ír, az jutalomban részesül. A pénzbeli jutalmak a kör pénztárából kerülnek ki. A körnek összes jövedelme a befizetendő 2 frtnyi tagsági díjak. Tagjai a körnek a kegyesrendi növendékpapok és a világi tanulók közül azok, kik önkényt vállalkoznak.

A körnek van könyvtára is, mely gyorsírászati sajtó terményeivel gyarapodik.

IX.

Az intézet tanárainak névsora 1863–1897.

A tanárok a kegyes-tanítórend tagjai, kivéve a rajztanárt, énektanárt és tornatanárt, kik világiak. Az előbbit a város választja és heti 10 órára van kötelezve, az utóbbiakat pedig a róm. kath. egyháztanács.

Igazgatók:	Tanárok:	
1863–64. dr. Polák Ede.	Kucserik Sándor,	Chmelányi József.
	Zsiga Alajos,	Zámbó János,
	Végh. kal. József,	Tóth Pál,
	Martin Ferdinánd,	Oláh József,
	Lajos János,	Vöneky Pál,
		Kovács János.
1864–65. dr. Polák Ede.	Kucserik Sándor,	Martin Ferdinánd,
	Végh Kal. József,	Horváth Ferencz,
	Zsiga Alajos,	Kalaba József,

Igazgatók :

Tanárok :

	Chmelányi József,	Palezzer Ernő,
	Zámbó János,	Paczek Béla,
	Vöneky Pál,	Frank Károly vil.,
		Baumgartner János vil.
1865—66. dr. Polák Ede.	Kucserik Sándor,	Galgóczy Ignác,
	Végh kal. József.	Zsiga Alajos,
	Domokos Jenő,	Palezzer Ernő,
	Kalaba kal. József,	Filgóssy József,
	Martin Nándor,	Vajda Gyula,
	Horváth Paulai Fer.,	Frank Károly vil.,
		Baumgartner János vil.
1866—67. dr. Polák Ede.	Kucserik Sándor,	Galgóczy Ignác,
	Végh kal. József,	Zsiga Alajos,
	Kucskovics László,	Zay László,
	Magyar Gábor,	Pap kal. József,
	Martin Nándor.	Feld Vilmos,
	Váry Gellérd,	Grimm Rezső vil.,
		Baumgartner János vil.
1867—68. dr. Polák Ede.	Kucserik Sándor,	Kovács kv. János,
	Végh kal. József,	Zsiga Alajos,
	Martin Nándor,	Heiling Károly,
	Bolgár Mihály,	Pap kal. József,
	Váry Gellérd,	Feld Vilmos,
	Kucskovics László,	Grimm Rezső vil.,
		Baumgartner János vil.
1868—69. dr. Polák Edé.	Kucserik Sándor,	Zsiga Alajos,
	Végh kal. József,	Lengyel Sándor,
	Martin Nándor,	Feld Vilmos,
	Váry Gellérd,	Kövessy Kálmán,
	Kucskovics László,	Horváth Sándor,
	Kovács kv. János,	Grimm Rezső vil.,
		Baumgartner János vil.
1869—70. dr. Polák Ede.	Kucserik Sándor,	Vég kal. József,
	Zsiga Alajos,	Martin Nándor,

Igazgatók:	Tanárok:	
	Kueskovics László, Váry Gellérd, Kovács ev. János, Lengyel Sándor,	Pivár Ignác, Láng István, Janny László, Grimm Rezső vil. Baumgartner János vil.
1870—71. dr. Polák Ede.	Kueserik Sándor, Zsiga Alajos, Végh kal. József, Kueskovics László, Váry Gellérd, Schmidt Ágoston, Kovács ev. János,	Lengyel Sándor, Panek Ödön, Pásthly Károly, Janny László. Grimm Rezső vil. Angyal Béla vil., Baumgartner János v.
1871—72. dr. Polák Ede.	Kueserik Sándor, Zsiga Alajos, Végh kal. József, Váry Gellérd, Kovács ev. János, Lengyel Sándor, Vajda Gyula.	Balázsi József, Szilágyi Adolf, Pásthly Károly, Lád borr-Károly, Pataky Imre vil., Angyal Béla vil., Baumgartner János v., Keckés Pál világi.
1872—73. dr. Polák Ede.	Kueserik Sándor, Végh kal. József, Való kal. József, Váry Gellérd, Vajda Gyula, Gyöngyösy István, Feld Vilmos,	Balázsi József, Szilágyi Adolf, Pásthly Károly, Lád Károly, Pataky Imre vil., Angyal Béla vil., Baumgartner János v., Keckés Pál vil.
1873—74. dr. Polák Ede.	Kueserik Sándor, Végh kal. József, Való kal. József, Vajda Gyula, Feld Vilmos, Balázsi József, Hám József,	Szilágyi Adolf, Pásthly Károly, Lád Károly, Ács Antal, Pataky Imre vil., Baumgartner János v., Keckés Pál vil.

Igazgatók :	Tanárok :
1874—75. dr. Polák Ede.	Kucserik Sándor, Balázsi József, Végh kal. József, Hám József, Való kal. József, Baligó aranyosz. János, Tóth Pál, Szárnovszky Ede., Illésházy nep. János, Pataky Imre vil., Feld Vilmos, Baumgartner János v., Kövessy Kálmán, Keeskés Pál vil.
1875—76. dr. Polák Ede.	Kucserik Sándor, Balázsi József, Végh kal. József, Hám József, Való kal. József, Szárnovszky Ede, Tóth Pál, Czirbusz Géza, Illésházy nep. János, Pataky Imre vil., Feld Vilmos, Baumgartner János v. Kövessy Kálmán, Keeskés Pál vil.
1876—77. dr. Polák Ede.	Kucserik Sándor, Balázsi József, Végh kal. József, Hám József, Tóth Pál, Szárnovszky Ede, Illésházy nep. János, Czirbusz Géza, Arányi Béla, Pataky Imre vil., Feld Vilmos, Szabados Géza vil. Kövessy Kálmán, Keeskés Pál vil.
1877—78. dr. Polák Ede.	Kucserik Sándor, Cserei József, Végh kal. József, Balázsi József, Tóth Pál, Nagy Alajos, Réti Márton, Szárnovszky Ede, Feld Vilmos, Karsay János, Kövessy Kálmán, Pataky Imre vil. Lauch nep. János, Szabados Géza vil. Keeskés Pál vil.
1878—79. dr. Polák Ede.	Kucserik Sándor, Cserey József, Végh kal. József, Balázsi József, Tóth Pál, Nagy Alajos, Réti Márton, Keszthelyi Endre, Feld Vilmos, Kopácsi Jakab, Kövessy Kálmán, Lauch nep. János,

Igazgatók :

Tanárok :

	Pataky Imre vil.,	Szabados Géza vil.,
	Zsigmond József vil.	
1879—80. dr. Polák Ede.	Kucserik Zándor,	Balázsi József, .
	Végh kal. József,	Nagy Alajos,
	Tóth Pál,	Keszthelyi Endre,
	Réti Márton,	Marecker xav. Fer.,
	Feld Vilmos,	Kopácsy Jakab,
	Kövessy Kálmán,	Pataky Imre vil.,
	Lauch nep. János,	Szabados Géza vil.,
	Zsigmond József vil.	
1880—81. dr. Polák Ede.	Kucserik Sándor,	Lauch nep. János,
	Végh kal. József,	Balázsi József,
	Tóth Pál,	Sárgai Antal,
	Réti Márton,	Véber Antal,
	Farkas József,	Bauer Lénárd,
	Feld Vilmos,	Pataky Imre vil.,
	Kövessy Kálmán,	Szabados Géza vil.,
	Zsigmond József vil.	
1881—82. dr. Polák Ede.	Kucserik Sándor,	Balázsi József,
	Végh kal. József,	Sárgai Antal,
	Réti Márton,	Diterle Nándor,
	Farkas József,	Bauer Lénárd,
	Feld Vilmos,	Bujk Béla,
	Kövessy Kálmán,	Pataky Imre vil.,
	Lauch nep. János,	Szabados Géza vil.,
	Zsigmond József vil.	
1882—83. dr. Polák Ede.	Végh kal. József,	Pintér Kálmán,
	Való Mihály,	Sárgai Antal,
	Réti Márton,	Diterle Nándor,
	Kövessy Kálmán,	Bartek Lajos,
	Lauch nep. János,	Vámos Marián,
	Szabó xav. Ferencz,	Pataky Imre vil.,
	Balázsi József,	Szabados Géza vil.
	Zsigmond József vil.	

Igazgatók :	Tanárok :
1883—84. Tóth Antal.	Balázsi József, Pataky Imre vil. Bartek Lajos, Pintér Kálmán, Diterle Nándor, Roch Gyula, Janny László, Sárgay Antal, Lauch nep. János, Szabó xav. Ferencz, Miklóssy Sándor, Való Mihály, Nyilassy Károly, Zsigmond József vil., Szabados Géza vil.
1884—85. Tóth Antal.	Balázsi József, Roch Gyula, Janny László, Sárgay Antal, Kecsenovics Pál, Szabó xav. Ferencz, Merényi Lajos, Szántó József, Nyilassy Károly, Való Mihály, Pataky Imre vil., Zsigmond József vil., Pintér Kálmán, Szabados Géza vil.
1885—86. Tóth Antal.	Erdélyi Károly, Pintér Kálmán, Janny László, Roch Gyula, Kecsenovics Pál, Sárgay Antal, Merényi Lajos, Schmidt Ágoston, Nyilassy Károly, Szabó xav. Ferencz., Pakos János, Való Mihály, Pataky Imre vil., Zsigmond József vil., Szabados Géza vil.
1886—87. Tóth Antal.	Erdélyi Károly, Pakos János. Farkas Ignác, Pataky Imre vil., Janny László, Pintér Kálmán, Kecsenovics Pál, Sárgay Antal, Laczkó Dezső, Szabó xav. Ferencz, Merényi Lajos, Való Mihály, Nyilassy Károly, Zsigmond József vil., Szabados Géza vil.,
1887—88. Tóth Antal.	Arányi Béla, Matirkó Konrád, Erdélyi Károly dr., Janny László, Farkas Ignác, Kozár Ferencz, Horváth György, Laczkó Dezső,

Igazgatók:	Tanárok:
	Pakos János, Szabó xav. Ferencz, Pataky Imre vil., Varjú János, Pintér Kálmán, Zsigmond József vil., Szabados Géza vil.
1888—89. Perger József.	Bartek Lajos, Kozár Ferencz, Cserhalmy József, Matirkó Konrád, Erdélyi Károly dr., Mészáros József, Farkas Ignác, Pataky Imre vil., Horváth György, Schichman Endre, Janny László, Szabó Ferencz, Kováts Antal, Zsigmond József vil., Szabados Géza vil.
1889—90. Perger József.	Bartek Lajos. Kozár Ferencz, Dezső Lajos vil. Matirkó Konrád. Erdélyi Károly dr., Mészáros József. Farkas Ignác, Olejovics János. Horváth György, Pataky Imre vil.. Janny László, Szabó Ferencz, Kováts Antal, Szőlgyémy János, Szabados Géza vil.
1890—91. Perger József.	Arányi Ágost, Kováts Antal, Bartek Lajos, Matirkó Konrád, Dezső Lajos vil. Mészáros József, Farkas Ignác, Olejovics János, Horváth György, Pataky Imre vil.. Janny László, Szabó Ferencz, Junker László, Szőlgyémy János, Szabados Géza vil.
1891—92. Perger József.	Arányi Ágost, Kováts Antal, Bartek Lajos, Matirkó Konrád, Dezső Lajos vil. Olejovics János, Horváth György, Pataky Imre vil., Janny László, Szabó Ferencz, Junker Kászló, Szőlgyémy János,

Igazgatók :	Tanárok :	
	Szűcs István,	Tietz Sándor, Szabados Géza vil.
1892—93. Perger József.	Arányi Ágost, Bartek Lajos, Benzik Ferencz, Dezső Lajos vil., Horváth György, Horváth Sándor, Janny László,	Junker László, Kováts Antal, Leitner József, Matirkó Konrád, Pataky Imre vil., Szabó Ferencz, Szölgyémi János, Szabados Géza vil.
1893—94. Perger József.	Arányi Ágost, Bartek Lajos, Dezső Lajos vil., Horváth György, Horváth Sándor, Janny László, Junker László,	Kováts Antal, Matirkó Konrád, Pataky Imre vil., Rónai István, Szapita Antal, Szölgyémi János, Szent-Gály Gyula vil.
1894—95. Perger József.	Arányi Ágost, Bartek Lajos, Dékay Lajos, Dezső Lajos vil., Horváth György, Horváth Sándor, Janny László.	Junker László, Kováts Antal, Márki Ferencz, Molnár Pál, Pataky Imre vil., Rónai István, Szapita Antal, Szent-Gály Gyula v.
1895—96. Perger József.	Arányi Ágost, Bartek Lajos, Dékay Lajos, Dezső Lajos vil. Gácsér Endre, Horváth György, Janny László,	Junker László, Kováts Antal, Mácska Lajos, Márki Ferencz, Molnár Pál, Pataky Imre vil., Szalay István, Szent-Gály Gyula v.

A nem róm. kath. vallású tanulók saját lelkészeiktől nyernek oktatást a vallásstanból. Értesítőinkben az 1883/84. isk. év óta névleg föl vannak említve s a következők voltak:

Az ev. ref. hitoktatók: Szűcs Sándor 1883—84-ben; Fördös László 1884/85—1894/95-ig; Kiss Zsigmond 1895-től.

Ág. hitv. hitoktatóul csak Laukó Károly van fölemlítve, a ki intézetünkben működésének 30-ik évét töltötte be 1896-ban.

A gör. kel. hitoktatók: Mikulescu Joannitus 1883—84-ben; Jankovics György 1884/85—1889/90-ig; Csupis Kornél 1890-től.

Az izraelita hitoktatók: dr. Perls Ármin 1883/84—1889/90-ig; Schömwald Vilmos 1889 - 90-ben; dr. Bárány József 1891-től.

X.

Érettségi vizsgálat.

Intézetünkben 1862/63—1896/97. december végéig 923 a gymn. tanfolyamot elvégzett ifjú tett érettségi vizsgálatot, kik közül kecskeméti születésű 212 volt. Hogy intézetünkben 35 év leforgása alatt ily sok ifjú tett érettségi vizsgálatot, minden évben átlag 26 vagy 27 s hogy ezek között aránylag kevés kecskeméti születésű van, azt több körülmény magyarázza meg. A rendkormány a róm. kath. egyházközséggel 1859. ápril 5-én megkötött szerződés 3. pontja szerint arra kötelezte magát, „hogy rendje neveldejét a kecskeméti rendházban fogja megtelepíteni és ezen saját kebelebeli ifjúságot a főgymnasiumi osztályokban nyilvánosan járattani,“ a mi meg is történik; eddig 456 kegyesrendi növ. pap szerezte meg itt az érettségi bizonyítványt. Iskolánk az Alföld szívében a magyarság érdekében missiót teljesít; idegen ajkú tanulók nagy számban fölkeresték már a múlt században, fölkeresik ma is, mit legjobban bizonyíthat az, hogy pl. csak egy idegen ajkú polgárok által lakott vármegyéből is, Torontál vármegyéből 31 tanuló tett intézetünkben érettségi vizsgálatot. A budapest-vidéki tankerület kir. főigazgatója dr. Hóman Ottó 1885—86-tól tankerületének összes főgymnasiumaiból a pótló- vagy javító érettségire utasított tanulókat a mi intézetünkbe rendelte s ezek itt kaptak érettségi bizonyítványt.

Az érettségi vizsgálat a kir. tankerületi főigazgató és a vizsgáló bizottság előtt tartatik meg; a ministerium azonban, ha szükségét látja, ministeri biztost is küldhet a vizsgálatra. Két ízben volt jelen az érettségi vizsgálaton ministeri biztos és pedig 1891-ben dr. Pauer Imre egyetemi tanár, 1894-ben dr. Czobor Béla.

Az érettségi vizsgálatot letették:

1862—63.

Czapik Antal,
 Druga József,
 Fekete István,
 Kovács János, k. r. n. p.,
 Oláh József, k. r. n. p.,
 Stanczel István, k. r. n. p.,
 Szabóky Károly,
 Vöneký Pál, k. r. n. p.,
 Zimay Károly,
 Reinisch Ant. Isván.

1863—64.

Benkovics János, k. r. n. p.,
 Boros Károly, k. r. n. p.,
 Fodor Gergely,
 Horváth Béla,
 Korompay Antal, k. r. n. p.,
 Major Gábor,
 Peringer József,
 Podolay István, k. r. n. p.,
 Tury Imre, k. r. n. p.

1864—65.

Bossinky Ferencz,
 Ekker Elek, k. r. n. p.,
 Farkas János,
 Filgóssy József, k. r. n. p.,
 Molnár Imre,
 Nagy László,
 Oláh Imre,
 Pfeiffer Antal, k. r. n. p.,
 Szilvássy Alajos, k. r. n. p.,
 Tóth András.

1865—66.

Banó József,
 Beck Alajos, k. r. n. p.,
 Fáschler Ferencz,
 Feld Vilmos, k. r. n. p.,

Gröber József,
 Haydu Dénes,
 Hudra János, k. r. n. p.,
 Koschaczky Károly, k. r. n. p.,
 Pap József, k. r. n. p.,
 Tóth István,
 Zay László, k. r. n. p.,
 Zelenay János, k. r. n. p.

1866—67.

Baky Péter,
 Boesy Ferencz,
 Csoóry János,
 Fuchs János, k. r. n. p.,
 Hermann József, k. r. n. p.,
 Kollarich Mihály, k. r. n. p.,
 Kovács István,
 Magyar Károly,
 Oszvald Béla, k. r. n. p.,
 Pap János,
 Pethes Pál,
 Ruff Gyula, k. r. n. p.,
 Seitz Alajos, k. r. n. p.,
 Szalay József, k. r. n. p.,
 Száva Pius, k. r. n. p.,
 Zsembinszky Elek.

1867—68.

Balogh Alajos, k. r. n. p.,
 Bengyer Nándor, k. r. n. p.,
 Bevelaqua Rudolf,
 Bóra László,
 Budaváry János, k. r. n. p.,
 Fonyó Gyula, k. r. n. p.,
 Gápel János, k. r. n. p.,
 Groszmann Ignác, k. r. n. p.,
 Gyenes István,
 Járebb József,
 Járvás János,
 Kasza Mihály,

Kianitska Péter,
 Kiss Máttyás, k. r. n. p.,
 Kohlbauer Ferencz, k. r. n. p.,
 Korithály Jenő,
 Kovács István,
 Kövessy Kálmán, k. r. n. p.,
 Lipics Gusztáv,
 Malonyay István, k. r. n. p.,
 Martin Péter, k. r. n. p.,
 Melchár József, k. r. n. p.,
 Mócza Imre,
 Papp István, k. r. n. p.,
 Rajzinger Antal,
 Ring Mihály, k. r. n. p.,
 Szegedy György,
 Szeidel Sándor,
 Szelei Boldizsár,
 Tóth Sándor,
 Vida Sándor, k. r. n. p.

1868—69.

Albert Ferencz, k. r. n. p.,
 Ács Vendel,
 Barák János, k. r. n. p.,
 Berkes Imre, k. r. n. p.,
 Faragó István,
 Hám József, k. r. n. p.,
 Hekler Elek,
 Hettlinger József, k. r. n. p.,
 Janny László, k. r. n. p.,
 Kaczina Mihály, k. r. n. p.,
 Kada Elek,
 Kelemen Péter,
 Kovacsics János, k. r. n. p.,
 Kovács Endre,
 Kovács Mihály,
 Kóczyán Gyula,
 Láng István, k. r. n. p.,
 Lukassák János,
 Maywald József, k. r. n. p.,

Molnár Dezső.
 Obelcz József, k. r. n. p.,
 Olleschniczky János,
 Palkovics Károly, k. r. n. p.,
 Propper János, k. r. n. p.,
 Szerényi Lajos, k. r. n. p.,
 Szláby György, k. r. n. p.,
 Takács József, k. r. n. p.,
 Tary Endre,
 Tassy Pál,
 Zsatkó Antal,
 Zsuffa Pál, k. r. n. p.,
 Pribis László,
 Kerekes Géza,
 Klein Henrik.

1869—70.

Bagi Béla,
 Balogh Pál,
 Belaszta György,
 Berente Antal,
 Csandáry Gyula, k. r. n. p.,
 Cservik József, k. r. n. p.,
 Csintalan Pál, k. r. n. p.,
 Csőke Pál,
 Dallos János,
 Dévay Gyula,
 Diószeghy József,
 Faragó József,
 Farkas Sándor,
 Firtinger Jakab, k. r. n. p.,
 Fischer Kálmán, k. r. n. p.,
 Gyurakovich László, k. r. n. p.,
 Hábel József,
 Hudák Lajos, k. r. n. p.,
 Igács József,
 Kádek István, k. r. n. p.,
 Kázmér István, k. r. n. p.,
 Keszthelyi Endre, k. r. n. p.,
 Kovács Elek,

Kovács Ferencz,
 Kókay János,
 Lauch János, k. r. n. p.,
 Lángh Mihály, k. r. n. p.,
 Merényi Lajos, k. r. n. p.,
 Mészáros Alajos, k. r. n. p.,
 Molnár Gyula,
 Oldal János, k. r. n. p.,
 Pálya Mihály, k. r. n. p.,
 Pásthly Károly,
 Pintér Kornél, Sz.-Fer. r. n. p.,
 Ressler József, k. r. n. p.,
 Schindler Ferencz, k. r. n. p.,
 Schlager György, k. r. n. p.,
 Syllaba István, k. r. n. p.,
 Szigethi Béla, k. r. n. p.,
 Szkokán Sándor, k. r. n. p.,
 Szvacsiná József,
 Timáry Alajos,
 Waldherr József, k. r. n. p.,
 Weigang József, k. r. n. p.,
 Zsigmond József, k. r. n. p.,
 Zvér Endre, k. r. n. p.,
 Blázsik Mihály,
 Pivár János,
 Neumann Jónás,
 Stillmann Adolf,
 Tomann Rudolf.

1870—71.

Borbás Gáspár,
 Buday Endre,
 Bagi László,
 Baligó János, k. r. n. p.,
 Bánó János,
 Bencsik Menyhért,
 Bugyi Pál,
 Dömötör János,
 Fábrián Károly,
 Fejes Kálmán,

Fodor István,
 Gódor Gyula, k. r. n. p.,
 Gróber László,
 Hajagos Gyula,
 Kabók Imre,
 Kalner Elek,
 Komlósy Ferencz,
 Kopeczky József, k. r. n. p.,
 Laezkányi Imre, k. r. n. p.,
 Lád Károly, k. r. n. p.,
 Lengyel Imre, k. r. n. p.,
 Lederer Sándor,
 Lengyel Vilmos,
 Linesovszky Mátyás, Sz.-Fer. r. n. p.,
 Lovesányi Alajos, k. r. n. p.,
 Marecker Ferencz, k. r. n. p.,
 Marszina Győző, Sz.-Fer. r. n. p.,
 Móczár Kálmán,
 Poruch Antal, k. r. n. p.,
 Pulmann János, k. r. n. p.,
 Reichráth József,
 Sor Ferencz,
 Szkladányi József, k. r. n. p.,
 Turóczy Mihály,
 Varga József,
 Viszólajszky István, k. r. n. p.,
 Weisz Simon,
 Závodszy Mihály, k. r. n. p.,
 Zsivkovics Lajos,
 Bartay Gyula,
 Vécsey Benedek, k. r. n. p.,

1871—72.

Alleker Lajos, k. r. n. p.,
 Bloch Bernát,
 Brandspiegel József, k. r. n. p.,
 Brenner Lajos, k. r. n. p.,
 Farkas Mihály,
 Ferenczy József, k. r. n. p.,
 Fischer Endre, k. r. n. p.,

Góts József, k. r. n. p.,
 Hajnal Imre, k. r. n. p.,
 Hászlinger Ferencz, k. r. n. p.,
 Juránek Antal, k. r. n. p.,
 Kattos Ede,
 Kovalszky József, k. r. n. p.,
 Kovács Imre,
 Lichtenegger József, k. r. n. p.,
 Mészáros Ferencz, k. r. n. p.,
 Molnár János, k. r. n. p.,
 Madhera Pál,
 Roch Gyula, k. r. n. p.,
 Selez József,
 Simon Béla, k. r. n. p.,
 Szölgyémy János, k. r. n. p.,
 Tóth Gyula, k. r. n. p.,
 Walter Károly, k. r. n. p.,
 Weiszbarth Károly, k. r. n. p.,
 Kovács Bálint, Sz.-Fer. r. áld.,
 Agárdy Jenő,
 Cserha József,
 Gróber Béla.

1872—73.

Ács Antal,
 Bartos József, k. r. n. p.,
 Bánó Imre,
 Bozó Gábor,
 Bódog János,
 Deutsch Fülöp,
 Erhardt Pál, k. r. n. p.,
 Fehérváry István, k. r. n. p.,
 Gruber József,
 Gyenes László,
 Hajagos József,
 Hartmann Márton,
 Járvás Mihály, k. r. n. p.,
 Kállay Endre,
 Keller Ferencz,
 Kovács Gáspár,

Lajszky Lajos, k. r. n. p.,
 Lipóczy István,
 Ludvig Sándor,
 Mach János, k. r. n. p.,
 Millmann József,
 Miló Elek,
 Muzsik Lajos,
 Novák Béla, k. r. n. p.,
 Pauer János, k. r. n. p.,
 Pálincás Vilmos,
 Plander Pál, k. r. n. p.,
 Schiehmán Endre, k. r. n. p.,
 Simoncsics György, k. r. n. p.,
 Stugel József,
 Szabados János,
 Szilvássy János,
 Tóth Lajos,
 Vass Pál,
 Vékony József, k. r. n. p.,
 Zachar Gyula, k. r. n. p.,
 Szöllösy Domokos.

1873—74.

Csucsay György, k. r. n. p.,
 Czaun Ambrus, k. r. n. p.,
 Dékány Lajos,
 Fehér János,
 Ferstl Gyula, k. r. n. p.,
 Gyenes Bertalan,
 Ivicz István,
 Juhász István,
 Károly József, k. r. n. p.,
 Kiss Sándor, k. r. n. p.,
 Klopp Károly,
 Kovács Sándor,
 Kurutz János, k. r. n. p.,
 Lőrinczy Kálmán, k. r. n. p.,
 Mészáros József, k. r. n. p.,
 Olejnyik József, Sz.-Fer. r. n. p.,
 Perger József, k. r. n. p.,

Pintér Kálmán, k. r. n. p.,
 Rappay Ignác, k. r. n. p.,
 Rauchbauer József, k. r. n. p.,
 Sárhegyi Lajos, k. r. n. p.,
 Szűcs Lajos, k. r. n. p.,
 Timár Péter, k. r. n. p.,
 Tóth György, k. r. n. p.,
 Tulesik Gyula, k. r. n. p.,
 Vajda Ferencz, k. r. n. p.,
 Wieland József,
 Tomesányi Lajos, Jéz.-társ. n. p.,
 Balogh János,
 Tekulics István,
 Augusztin Jenő,
 Gr. Szapáry Péter.

1874—75.

Bajáky Elek,
 Diterle Nándor, k. r. n. p.,
 Drajkó Béla, k. r. n. p.,
 Fölföldi Jenő,
 Fischmann József,
 Fodor Mihály,
 Goldberger Sándor,
 Hantz Gyula, k. r. n. p.,
 Hévizy János,
 Kalmár Károly, k. r. n. p.,
 Klein Mór,
 Kocsis József,
 Kohn Adolf,
 Koronczy Imre, k. r. n. p.,
 Krasznayánszky Károly, k. r. n. p.,
 Molnár Pál, k. r. n. p.,
 Mihalovits Alajos,
 Pakos János,
 Révay György,
 Sárgai Antal, k. r. n. p.,
 Szárnovszky Ede, k. r. n. p.,
 Tóth István,
 Veber Antal, k. r. n. p.,

Zavertal Miksa, k. r. n. p.,
 Zsigmond József, k. r. n. p.,

1875—76.

Bagi István,
 Bauer Lénárd, k. r. n. p.,
 Biró János,
 Dékány László,
 Gótsch Antal,
 Holló László,
 Karsay János, k. r. n. p.,
 Kopesányi Jakab, k. r. n. p.,
 Kunn Ignác, k. r. n. p.,
 Lósz Kálmán,
 Madlák János, k. r. n. p.,
 Markos Imre, k. r. n. p.,
 Olejovics János, k. r. n. p.,
 Péter János, k. r. n. p.,
 Randvég Mihály, k. r. n. p.,
 Schernpecher József, k. r. n. p.,
 Seres István,
 Szegess Mihály, k. r. n. p.,
 Szekeres Ferencz,
 Varga József, k. r. n. p.,
 Vörös Mátyás, k. r. n. p.,
 Missich Pál,
 Mészáros Zsigmond.

1876—77.

Blühweiss Adolf,
 Bujk Béla, k. r. n. p.,
 Csorba Pál,
 Holzinger Imre, k. r. n. p.,
 Kresznerics György, k. r. n. p.,
 Machleid Gyula,
 Rapesányi István,
 Schmidt Ágost, k. r. n. p.,
 Sebes János, k. r. n. p.,
 Szőke Ágost,
 Tergina Béla,

Wutz Albert, k. r. n. p.,
Herman Pál,
Rosznagl Imre.

1877—78.

Banó Imre,
Bartek Lajos, k. r. n. p.,
Basa László, k. r. n. p.,
Blaskó Endre, k. r. n. p.,
Blaskovics Antal,
Csulyok Béla,
Fazekas Kálmán,
Fiala János,
Haar János, k. r. n. p.,
Horváth György k. r. n. p.,
Horváth Sándor, k. r. n. p.,
Koesis Antal,
Kubányi Béla, k. r. n. p.,
Markovics Lajos, k. r. n. p.,
Rigó István, k. r. n. p.,
Sáfrán József, k. r. n. p.,
Szabó Károly,
Szeleczky Bálint,
Szűcs Lajos,
Tóth Dezső,
Tölcsey Ferencz, k. r. n. p.,
Tremmer Gyula, k. r. n. p.,
Vass Imre, k. r. n. p.,
Vámos Marián, k. r. n. p.,
Sarany József, k. r. n. p.,
Stein István, k. r. n. p.,
Várkonyi Endre, k. r. n. p.,
Laczkó Lajos,
Kubinyi Endre,
Ország Péter.

1878—79.

Bencsik Antal,
Ehling Károly, k. r. n. p.,
Erdélyi Ferencz,

Fodor Antal,
Foltin János,
Fornberg József, k. r. n. p.,
Fritz József, k. r. n. p.,
Hajagos Béla,
Kecskeféti Sándor,
Hulhanek Albin, k. r. n. p.,
Laczkó Ágoston, k. r. n. p.,
Madár Imre, k. r. n. p.,
Nyári József, k. r. n. p.,
Otto Sándor,
Papp János, k. r. n. p.,
Ruszel Károly, k. r. n. p.,
Szabó József, k. r. n. p.,
Szabó János,
Sztřízsenyecz Károly, k. r. n. p.,
Váczy János,
Virágh Rajner, Sz.-Fer. r. n.,
Zsigmond Kálmán,
Fekete Kálmán,
Lenárt Mihály.

1879—80.

Binder Richárd, k. r. n. p.,
Bittenbinder Miklós, k. r. n. p.,
Csajtay Ferencz, k. r. n. p.,
Fech János, k. r. n. p.,
Fekete Ipoly, k. r. n. p.,
Földessy János, k. r. n. p.,
Gyenes Imre,
Hénap Tamás, k. r. n. p.,
Kovács Endre, k. r. n. p.,
Kovaesik József, k. r. n. p.,
Kövári László,
Kroll Rudolf, k. r. n. p.,
Matter János, k. r. n. p.,
Steiner Gusztáv,
Szabó Ernő, k. r. n. p.,
Szerellemhegyi Károly,
Varjú János, k. r. n. p.,

Vohradnik Károly, k. r. n. p.,
 Wiszt József,
 Barta György,
 Biró Gáspár,
 Csóry Gábor, Szt.-Fer. r. n. p.,
 Gömöry Sándor,
 Lukácsy József,
 Mészáros Ferencz,
 Szekeres Antal,
 Szilaj Mihály.

1880—81.

Baksay József,
 Bolgár Mihály, k. r. n. p.,
 Csernus László, k. r. n. p.,
 Cserny Nemér (Ottokár) Sz.-F. r. n.,
 Fekete Ignác,
 Fludorovics János, k. r. n. p.,
 Gombos László, k. r. n. p.,
 Horváth István,
 Kecskeméti Zsigmond,
 Keller János, k. r. n. p.,
 Kiss József, k. r. n. p.,
 Klauber Salamon,
 Mézes Kovács János,
 Kovács Antal, k. r. n. p.,
 Kozár Ferencz, k. r. n. p.,
 Krepolok Lajos,
 Masznyák Pál, k. r. n. p.,
 Nagy László,
 Nik Pál, k. r. n. p.,
 Szabó Sándor, k. r. n. p.,
 Szent-Gály Gyula,
 Traun Gyula, k. r. n. p.,
 Veszelyi Sándor, k. r. n. p.,
 Hevessy Sándor,
 Bräuer Henrik.

1881—82.

Acsai Antal, k. r. n. p.,
 Batllay János,

Bolla Lajos, k. r. n. p.,
 Csabai Antal,
 Essösy Gyula, k. r. n. p.,
 Haulik Károly, k. r. n. p.,
 Lusztig Mihály,
 Mácska Lajos, k. r. n. p.,
 Miklóssy Sándor, k. r. n. p.,
 Miklóska Kálmán,
 Oláh Sándor,
 Palkovics István, k. r. n. p.,
 Poór János, k. r. n. p.,
 Steiner Viktor,
 Számek György, k. r. n. p.,
 Tóthfalusy Eredre,
 Ujvári Gergely, k. r. n. p.,
 Begov Árpád.

1882—83.

Ábrahám István, k. r. n. p.,
 Ágh Lajos, k. r. n. p.,
 Baksay József, k. r. n. p.,
 Dömötör Zoltán,
 Dömötör Dezső,
 Fekete István, k. r. n. p.,
 Hám Sándor, k. r. n. p.,
 Kapás Lajos, k. r. n. p.,
 Kecskeméti Lajos,
 Keller Ödön,
 Király Gáspár, k. r. n. p.,
 Lakatos Ferencz,
 Mészáros Ferencz, k. r. n. p.,
 Mráz József,
 Pintér Pál, k. r. n. p.,
 Popini Albert, k. r. n. p.,
 Rehák Gyula, k. r. n. p.,
 Réti Ferencz, k. r. n. p.,
 Szekulesz Adolf,
 Szimonidesz István, k. r. n. p.,
 Spieler Rezső,
 Stein Béla,

Szabó László,
Szarvasy Zoltán,
Varga József,
Wagner Antal, k. r. n. p.,

1883—84.

Dobos Antal,
Kolbusz József,
Papp Dezső,
Varga Pál,
Benczik Ferencz, k. r. n. p.,
Bogoss Endre,
Boross Antal, k. r. n. p.,
Dékay Lajos, k. r. n. p.,
Fehér Endre,
Fleischmann József,
Győri Gyula, k. r. n. p.,
Hóber Bernát,
Incze István, k. r. n. p.,
Junker László, k. r. n. p.,
Kecskeméti Emil,
Kelemen Dezső, k. r. n. p.,
Kun Gergely,
Lovászy Nándor, k. r. n. p.,
Majoros András, k. r. n. p.,
Pethes Antal,
Riehnovszky Károly,
Somogyi István, k. r. n. p.,
Szalay Gyula, k. r. n. p.,
Szántó Soma,
Szinger Kornél, k. r. n. p.,
Tary István, k. r. n. p.,
Tonhaiser József, k. r. n. p.,
Wahl Ignác,
Holländer Samu,

1884 - 85.

Grünbaum Sándor,
Huszka Károly,
Lipp Károly,

Asbóth József,
Bucsy László, k. r. n. p.,
Crausz Géza,
Faller József, k. r. n. p.,
Faschler László, k. r. n. p.,
Fehér Lajos,
Firtling Sándor,
Gáll Endre,
Grünblatt Mihály,
Hám Antal, k. r. n. p.,
Harkay István, k. r. n. p.,
Hoffer Aladár,
Horváth Béla, k. r. n. p.,
Horváth József, k. r. n. p.,
Hozáczy Ferencz,
Kerekes János,
Klebovich Sándor,
Kovács József,
Lantos István, k. r. n. p.,
Mondik Pál, k. r. n. p.,
Poltzer Gusztáv,
Ringh József,
Salánky István, k. r. n.,
Sell Antal,
Szabó László,
Virágh Ferencz,
Zsigmond János,
Banó Gergely,
Grünstein Hermán.

1885—86.

Starosolsky Tivadar,
Staud Nándor,
Becker Nándor, k. r. n. p.,
Benyó József, k. r. n. p.,
Blau Sándor,
Czimmermann János, k. r. n. p.,
Erdélyi Gyula, k. r. n. p.,
Fischer László Lázár,
Gesmai József,

Gold Géza, k. r. n. p.,
 Hajagos Illés,
 Kiss Pál, k. r. n. p.,
 Kovács Gyula, k. r. n. p.,
 Medveczky János, k. r. n. p.,
 Nagy Ferencz, k. r. n. p.,
 Orafcsik József, k. r. n. p.,
 Pintér József, k. r. n. p.,
 Reichrath Miklós,
 Schandl Miklós, k. r. n. p.,
 Suták József, k. r. n. p.,
 Szlávovits György, k. r. n. p.,
 Tillmann Z. Ferencz, k. r. n. p.,
 Titz Antal, k. r. n. p.,
 Wurm Ignác,
 Zimmert József, k. r. n. p.,
 Stein Miksa,
 Mészlyeni Antal.

1886—87.

Tillarik István
 Torubszky Sándor,
 Zörög Mihály József,
 Bleier Arnold.
 Bodnár Bertalan, k. r. n. p.,
 Dótisz István, k. r. n. p.,
 Ernyei István, k. r. n. p.,
 Gallia Béla,
 Glasz Ferencz, k. r. n. p.,
 Hidegh Mihály, k. r. n. p.,
 Kalesok János, k. r. n. p.,
 Krasznopolszky József, k. r. n. p.,
 Langh János, k. r. n. p.,
 Langh József, k. r. n. p.,
 Lági József,
 Mayer Zoltán, k. r. n. p.,
 Nagy József, k. r. n. p.,
 Priváry József, k. r. n. p.,
 Sinka Ferencz, k. r. n. p.,
 Sinkovics Ferencz, k. r. n. p.,

Szántó Lajos,
 Szilágyi Mihály, k. r. n. p.,
 Tietz Sándor, k. r. n. p.,
 Vittkó József, k. r. n. p.,
 Schrittvieser Lipót.

1887—88.

Bernfeld Izsák
 Oberländer József,
 Panka Károly,
 Szalacsy Béla,
 Cseh Lajos, k. r. n. p.,
 Czweck Sándor, k. r. n. p.,
 Debreczeni Gyula,
 Finda Antal, k. r. n. p.,
 Grósz Albert,
 Honthy István,
 Jókay István, k. r. n. p.,
 Kiss Ernő, k. r. n. p.,
 Klacsó István, k. r. n. p.,
 Labancz Mihály, k. r. n. p.,
 Lángh József, k. r. n. p.,
 Leitner József, k. r. n. p.,
 Reichrath József,
 Stach Sándor, k. r. n. p.,
 Szűcs István, k. r. n. p.,
 Tassy József,
 Tichy Zoltán,
 Triczka Károly,
 Tóth János,
 Töleséry István, k. r. n. p.,
 Vleskó István, k. r. n. p.,
 Vörös S. Cyrill, k. r. n. p.,
 Ivánszky Imre.

1888—89.

Blau Sándor,
 Alaker Alajos, k. r. n. p.,
 Ambrusster Sándor, k. r. n. p.,
 Balogh Sándor, k. r. n. p.,

Bálint László.
 Bujdosó Pál,
 Csóti Márk, k. r. n. p.,
 Fikker Pius Károly, k. r. n. p.,
 Geday József,
 Gyuresó József
 Horváth Géza, k. r. n. p.,
 Jankovits Döme,
 Lőb Antal, k. r. n. p.,
 Magyar Elek, k. r. n. p.,
 Móczár József, k. r. n. p.,
 Novotny Endre, k. r. n. p.,
 Rádi József, k. r. n. p.,
 Rietly Károly, k. r. n. p.,
 Sándor Elek,
 Szabó János, k. r. n. p.,
 Szabó Kálmán.
 Szapita Antal, k. r. n. p.,
 Szmutny Rezső, k. r. n. p.,
 Vaszilikó József, k. r. n. p.,
 Wünsche Rafael Gyula, k. r. n. p.,
 Dippold Mihály.
 Glück Jakab,
 Kovács László
 Fuchs Sándor,
 Spitzer Jenő.

1889—90.

Aradi (Ehrlich) Béla.
 Szentimrey Gábor,
 Farkas Gyula,
 Urik László,
 Abelsberg József, k. r. n. p.,
 Angermann József, k. r. n. p.,
 Artner Károly, k. r. n. p.,
 Bálint Zsigmond,
 Bán József, k. r. n. p.,
 Bite János, k. r. n. p.,
 Brachfeld Hugó,
 Eberhardt Béla, k. r. n. p.,

Esztergályos Ágoston, k. r. n. p.,
 Gudra Gyula,
 Hegedüs János
 Huber Imre, k. r. n. p.,
 Király László.
 Kovács Kornél István, k. r. n. p.,
 Ládai István.
 Lóky Béla, k. r. n. p.,
 Mellus Lajos Jakab, k. r. n. p.,
 Neuherez Béla Mátyás, k. r. n. p.,
 Privári Géza, k. r. n. p.,
 Privári Gyula, k. r. n. p.,
 Schultz István, k. r. n. p.,
 Schüszler Albert, k. r. n. p.,
 Somogyi Szilveszter, k. r. n. p.,
 Szabó Gyula.
 Szalai Jenő.
 Szépkuty Mihály, k. r. n. p.,
 Zelinka József, k. r. n. p.,

1890—91.

Jakabffy Elemér,
 Rampácesek József,
 Sztanick Géza.
 Behr Géza.
 Czeczko Antal, k. r. n. p.,
 Feiszthammel Mihály, k. r. n. p.,
 Frank István, k. r. n. p.,
 Igács József,
 Jakubik Rezső, k. r. n. p.,
 Lőrincz Gábor, k. r. n. p.,
 Mátyás József, k. r. n. p.,
 Merász István, k. r. n. p.,
 Pálincás Endre, k. r. n. p.,
 Perina József, k. r. n. p.,
 Rencz János, k. r. n. p.,
 Ringeisen Emil,
 Rózsa István, k. r. n. p.,
 Somogyi István, k. r. n. p.,
 Schweighofer János, k. r. n. p.,

Szabó István,
Szabó László,
Wohlmuth Gyula, k. r. n. p.

1891—92.

Dobossy Lajos,
Dutka Imre.
Lovas Mihály.
Gebora János.
Puchlin Kázmér.
Balogh Ferencz, k. r. n. p.,
Blau Tivadar,
Both Ferencz, k. r. n. p.,
Dömötör Sándor,
Gácsér Endre, k. r. n. p.,
Hay Gyula,
Hencz Ede, k. r. n. p.,
Kaléncsik Lajos, k. r. n. p.,
Karch János, k. r. n. p.,
Kecskeméti Vilmos,
Keserű Balázs.
B. Kiss Ferencz.
Koczka Antal.
Lipóczy László,
Márki Ferencz, k. r. n. p.,
Papp Dezső,
Para Endre, k. r. n. p.,
Petri Leo, k. r. n. p.,
Porkoláb József, k. r. n. p.,
Rábold Gusztáv, k. r. n. p.,
Rádi Lajos.
Rezek Gyula, k. r. n. p.,
Schäfer Sámuel,
Szabó Ferencz,
Szabó Ignác, k. r. n. p.,
Szalai Károly, k. r. n. p.,
Szívy Béla, k. r. n. p.,
Szukup János, k. r. n. p.,
Traub József,
Vicznér Gyula, k. r. n. p.,

1893—93.

Kertész Ödön,
Polonyi Dezső,
Honffy Lajos,
Kánitz Izidor,
Paithy Nándor,
Réz Dezső,
Brach József, k. r. n. p.,
Csis Imre, k. r. n. p.,
Csukovits Sándor, k. r. n. p.,
Divicsék Gyula, k. r. n. p.,
Farkas Kálmán,
Farkas Miklós, k. r. n. p.,
Grósz Ferencz, k. r. n. p.,
Keresztury József, k. r. n. p.,
Konez Mihály,
Kovács Gergely, k. r. n. p.,
Krizsán Gyula, k. r. n. p.,
Marics Mátyás, k. r. n. p.,
Nagy Vilmos, k. r. n. p.,
Novák István, k. r. n. p.,
Tarány István, k. r. n. p.,
Tóth László, k. r. n. p.,
Zimay Károly,
Dömötör István.

1893—94.

Országgh Elemér,
Kozacsek József,
Lichtenstein Elemér,
Pisuth Aladár,
Bognár János,
Csiberfics Imre Pompilius, k. r. n. p.,
Dömötör Lajos,
Fejér Gyula, k. r. n. p.,
Fodor Imre,
Gombos Ferencz Albin, k. r. n. p.,
Gosts István, k. r. n. p.,
Hannig István, k. r. n. p.,
Havas Béla,

Horpáczky Jenő,
 Horváth János Konstantin, k. r. n. p.,
 Hraskó István, k. r. n. p.,
 Jakobinyi Péter, k. r. n. p.,
 Kerekes József,
 Klauber Frigyes,
 Mihalovics Péter, k. r. n. p.,
 Molnár Sándor, k. n. p.,
 Német Károly, k. r. n. p.,
 Oláh Gyula,
 Pál Károly, k. r. n. p.,
 Pálffy János, k. r. n. p.,
 Ranezay József, k. r. n. p.,
 Ringeisen Antal,
 Ron Lajos, k. r. n. p.,
 Saláta Károly, k. r. n. p.,
 Striegel Fülöp József, k. r. n. p.,
 Ttóh Illés,
 Török László,
 Tubán Gyula Tibor, k. r. n. p.,
 Vnuk István, k. r. n. p.,
 Zsigmond Ferencz, k. r. n. p.,
 Aczél Imre,
 Glück Géza.

1894—95.

Hofmann József,
 Virányi Lajos,
 Csehi Gyula,
 Lenyovszky Ármin Titusz,
 Patak Béla,
 Rothschild Mórícz Oszkár,
 Zsigmond Béla,
 Aczél Miksa,
 Buzás Gyula,
 Agárdy Jenő, k. r. n. p.,
 Arendt András, k. r. n. p.,
 Csatári Gusztáv,
 Esztergályos Gyula, k. r. n. p.,
 Floderer Imre, k. r. n. p.,

Frick János, k. r. n. p.,
 Gosztonyi János, k. r. n. p.,
 Györkő Kálmán,
 Hévízi József,
 Hollósi Béla, k. r. n. p.,
 Horváth György, k. r. n. p.,
 Kientzl Tivadar,
 Ladika István Miklós, k. r. n. p.,
 Lasky Géza, k. r. n. p.,
 Miklós János, k. r. n. p.,
 Pataky Zoltán,
 Puder József, k. r. n. p.,
 Radu Tivadar,
 Schima János, k. r. n. p.,
 Simon Gyula, k. r. n. p.,
 Stodolni Gyula, k. r. n. p.,
 Suller János, k. r. n. p.,
 Szaif Kálmán.

1895 - 96.

Brachfeld Dezső,
 Kellner Ármin,
 Kohut Ödön,
 Salamon Endre
 Simay Elemér,
 Szilágyi Lajos,
 Turkovics Mihály,
 Gerő Manó,
 Helez Ipoly,
 Bárány Izidor,
 Bojniczer Jenő,
 Darányi Ferencz,
 Darányi Pál,
 Dömötör László.
 Durnyi Boldizsár, Szt.-Fer. r. n.
 Harkai József,
 Heinesz Elemér,
 Kamrás József,
 Keck Sándor,
 Kocsák Béla,

Konez István,
Kossyna Reinhard,
Kósa József,
Kovács Gábor,
Kovács Géza, k. r. n. p.,
S. Kovács József,
Kuczka Péter,
Langer István,
Mildner Gyula, k. r. n. p.,
Ónodi Jenő,
Pálik Simon, Sz.-Fer. r. n.,
Szabó János, k. r. n. p.,
K. Szabó János,
Zabóczky Leo, Sz.-Fer. r. n.,
Angyal Vidor,

Stockinger János.

1896—97.

Deutsch Herman,
Füredi Gyula
Gulácsy Gyula
Havass István,
Kollmer Péter,
Litár Gergely, k. r. n. p.,
Oláh Béla,
Ringeisen Otto,
Sindelács Venczel, k. r. n. p.,
Stark Endre,
Szemző István.

II.

Tanári kar.

1. Rendes tantárgyak tanárai.

- ARÁNYI ÁGOST, kegyes-tanítórendi áldozó pap, rendes tanár, a k. m. természettudományi társaságnak rendes tagja, tanította a német nyelvet a III., IV., V., VI., VII. és VIII. osztályban, hetenkint 19 órában. Tanárkodásának évszáma 26.
- BARTEK LAJOS, kegyes-tanítórendi áldozó pap, rendes tanár, a k. m. természettudományi, a magyar földrajzi társaságnak és a helybeli „Katona József kör“-nek rendes tagja, a természetrajzi és vegytani szertárak gondozója, a tanári tanácskozmányok jegyzője; tanította a földrajzot I., II., VII., a természetrajzot a IV., V. és VI. osztályban. Tanárkodásának évszáma 15.
- DÉKAY LAJOS, kegyes-tanítórendi áldozó pap, rendes tanár, VII. osztály főnöke; tanította a mennyiségtant a II., VI., VII. és VIII., a phys. földrajzot a III. s a rajzoló geometriát az I. osztályban, heti 17 órában. Tanárkodásának évszáma 9.
- DEZSŐ LAJOS, torna-tanár; tanította a tornázást az I – VIII. osztályban, hetenkint 14 órában. Tanárkodásának évszáma 8.
- HORVÁTH GYÖRGY, kegyes-tanítórendi áldozó pap, rendes tanár, okleveles gyorsíró, a Budapesti Magyar Gyorsíró Egyesületnek, a helybeli „Katona József kör“-nek, a tápintézeti és a városi zeneiskola felügyelő bizottságának tagja, a helybeli állami főreáliskolában a latin nyelv rendkívüli tanára, a Gyorsíró-kör vezetője, a VI. osztály főnöke; tanította a latin nyelvet a VI., a görög nyelvet az V., VII. és VIII. osztályban, hetenkint 19 órában. Tanárkodásának évszáma 16.
- JANNY LÁSZLÓ, kegyes tanítórendi áldozó pap, rendes tanár, az Országos Tanár-egyesület és a Budapesti Philologiai Társulat rendes tagja, a rendi növendékek helyettes tanulmányi felügyelője, főgymnasiunai hitszónok; tanította a vallástant a VII. és VIII., a latin nyelvet az V., a görög nyelvet a VI. és a szépirást a II. osztályban, hetenkint 16 órában. Tanárkodásának évszáma 26 és $\frac{1}{2}$.

- JUNKER LÁSZLÓ, kegyes-tanítórendi áldozó pap, rendes tanár, a tanári könyvtár őre, a régiség gyűjteménynek és térképtárnak gondozója, a k. m. természettudományi társaságnak és a helybeli „Katona József kör“-nek rendes tagja, a tápintézeti felügyelő bizottság tagja, a II. osztály főnöke; tanította a magyar és latin nyelvet a II., a történelmet az V. és VI. osztályban, hetenként 18 órában. Tanárkodásának évszáma 9.
- KOVÁTS ANTAL, kegyes-tanítórendi áldozó pap, rendes tanár, az Országos Tanáregyesület rendes, a helybeli „Katona József kör“-nek választmányi tagja, a városi zeneiskolában a zene-történet rendkívüli tanára, az önképző-kör vezetője, a VIII. o. főnöke, tanította a magyar nyelvet és irodalmat a VI., VII., VIII., a latin nyelvet és bölcsészeti előtant a VIII. osztályban, heti 17 órában. Tanárkodásának évszáma 12.
- MÁCSKA LAJOS, kegyes-tanítórendi áldozó pap, rendes tanár, a IV. osztály főnöke; tanította a vallástant a II., a magyar nyelvet a IV., a latin nyelvet a IV. és VII. osztályban, heti 18 órában. Tanárkodásának évszáma 10.
- MOLNÁR PÁL, kegyes-tanítórendi áldozó pap, rendes tanár, a rendi növendékek tanulmányi felügyelője, a magyar történelmi társulat rendes és a helybeli „Katona-Kör“-nek pártoló tagja; tanította a történelmet a VIII. és a III. osztályban, a vallástant az I. osztályban, hetenként 9 órában. Tanárkodásának évszáma 22.
- PATAKY IMRE, rajztanár, az Ipar- és Keresk.-Iskola igazgatója; a községi iskolaszéknak, a róm. kath. egyháztanácsnak, a helybeli „Katona József kör“-nek és a tápintézet felügyelő bizottságának tagja; tanította a rajzot, mértani rajzot és ábrázoló mértant a II., III., IV. és VIII-ik osztályban és a szépírást az I-ső osztályban.
- PERGER JÓZSEF, kegyes-tanítórendi áldozó pap, rendes tanár, igazgató, házfőnök, a róm. kath. egyházközség tanácsának, a főgymnasiumi bizottságnak, az iskolaszéknak választott, a helybeli „Katona József-kör“ választmányi tagja, a kir. m. természettudományi társulat rendes tagja, tanította a természettant a VII. és VIII. osztályban hetenként 8 órában. Tanárkodásának évszáma 23.
- SALÁNKY ISTVÁN, kegyes-tanítórendi áldozó pap, helyettes tanár, a III. osztály főnöke; tanította a magyar nyelvet a III. és V., a latin nyelvet a III., a történelmet a IV., a magyar és görög irodalom- és művelődés történelmet a VIII. osztályban, hetenként 17 órában. Tanárkodásának évszáma 8.

VÉKONY JÓZSEF, kegyes-tanítórendi áldozó pap, rendes tanár, az V. osztály főnöke; tanította a vallástnt az V. és VI., a mennyiségtant az I., III., IV. és V. osztályban, hetenkint 17 órában. Tanárkodásának évszáma 23.

ZENTAY JÓZSEF, kegyes-tanítórendi áldozó pap, helyettes tanár, hitelemző, az ifjúsági könyvtár gondozója, az I. osztály főnöke; tanította a vallástant a III. és IV., a magyar és latin nyelvet az I. osztályban, hetenkint 17 órában. Tanárkodásának évszáma 4.

2. Felekezeti hittanárok.

CSUPICS KORNÉL, gör. kel. lelkész Szt.-Endrén, a kecskeméti hitközség adminisztratora, kéthetenkint tartott vallási órákat vasárnap délelőtt. Tanárkodásának évszáma az intézetnél 8.

KISS ZSIGMOND, ev. ref. segédlelkész, hitoktató; tanította a reform. vallású tanulókat osztályonként 2—2 órában. Tanárkodásának évszáma az intézetnél 3.

LAUKÓ KÁROLY, ág. ev. lelkész, tanította az ág. ev. vallású tanulókat hetenkint 2—2 órában. Tanárkodásának évszáma az intézetnél 31.

DR. BARÁNY JÓZSEF, főrabbi, tanította az izr. vallású tanulókat osztályonként 2—2 órában. Tanárkodásának évszáma az intézetnél 7.

3. A rendkívüli tantárgyak tanítói.

ARÁNYI ÁGOST, I. főntebb; tanította a francia nyelvet a kezdőknél és haladóknál heti 2—2 órában.

BARTEK LAJOS, I. főntebb; tanította a gyorsírást a kezdőknél, hetenkint 1 órában.

HORVÁTH GYÖRGY, I. főntebb; tanította a gyorsírást a haladóknál, hetenkint 1 órában.

SZENT-GÁLY GYULA, világi, az intézeti ének- és zeneiskola tanszereinek gondozója, a kecskeméti városi zeneiskola igazgatója, a „Katona József kör“ rendes tagja; tanította az éneket és zenét mind a kezdőknél, mind a haladóknál hetenkint 2—2, összesen 8 órában. Tanárkodásának évszáma az intézetnél 4.

4. Intézeti szolga.

RIMÓCZI FERENCZ, pedellus, az intézetnél szolgál a 4-ik évben.

III.

Előadott tananyag, tankönyvek.**1. Rendes, kötelező tantárgyak.****Első osztály.**

Osztályfőnök: ZENTAY JÓZSEF.

Vallástan, heti 2 órában. A parancsokról. A malaszt és eszközeiről, a szentségekről és az imádságról. Az Ó-szövetség története megfelelő erkölcsi tanulságokkal. Tankönyvek: Közép Katekizmus. Eger, 1885. Róder Alajos, Biblia történet. Eger, 1887. **Molnár Pál.**

Magyar nyelv, heti 6 órában. a) Nyelvtan: A hangok, mondatok, mondatrészek, a mondatok nemei, beszédrészek. Az igék nemei, személyragok, módok, idők, igeragozás. A szóképzés. b) Prózai és költői olvasmányok értelmes és hangsúlyozott olvasása, az olvasmány szabad elmondása, költemények szavalása. Kéthetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tankönyvek: dr. Szinnyi, Iskolai magyar nyelvtan I. r. Tomor-Váradi, Magyar olvasókönyv I. r. Budapest, 1890. **Zentay József.**

Latin nyelv, heti 7 órában. Hangtani előismeretek; beszédrészek, mondatrészek; a főnév, a főnév nemei; melléknév. Az öt névragozás. A praepositiók. A melléknév fokozása. A számnevek, névmások. Az igeragozás cselekvő alakja az indicativusban és coniunctivusban. Egyes mondatok fordítása a tanultak gyakorlására. Hetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tankönyvek: Szepesi-Tóth, Latin alaktan I. r. Budapest, 1887. Szepesi-Tóth. Olvasókönyv a latin alaktanhoz, Budapest, 1887. **Zentay József.**

Földrajz, heti 4 órában. Európa országainak természeti viszonyokon alapuló leírása, terményei, lakosai, különös tekintettel azoknak nemzeti s politikai különféleségére. Tankönyv: Brózik-Paszlavszky, Európa földrajza. Budapest, 1890. Lange-Cherven, Iskolai atlasz. Budapest, 1888. **Bartek Lajos.**

Számтан, heti 3 órában. A tízes számrendszer. Alapműveletek egész számokkal, tizedes és közösleges törtekkel. A méter-mérték ismeretése. Pénzisme és időszámítás. Tankönyv: dr. Lutter Nándor, Közösleges számтан. Budapest, 1894. **Vékony József.**

Rajzoló geometria, heti 3 órában. Planimetriai elemek. Pontok, vonalak és szögek fekvése és mérési viszonyai. **A legfontosabb sík-**

idomok, u. m. a három-, négy- és szabályos sokszögek. A kör tulajdonságai. A kör, négyzet, derékszögű négyszög, paralelogramm és háromszög területének meghatározása. Geometriai építmenyi rajzolás rajzoló eszközökkel. Tankönyv: Landau-Wohlrab, Rajzoló geometria, I. r. Budapest, 1889. **Dékay Lajos.**

Szépírás, heti egy órában. A magyar kis és nagy betűk alkotó részeinek és alakítási módjának ismertetése és gyakorlása; folyóírás.

Pataky Imre.

Tornázás, heti 2 órában. Szabadgyakorlatok. Állások: alap-, zárt-, feszítő-, lábújj- és sarkállás. Tagszabadgyakorlatok: karlendítések, lökések minden irányban, törzshajlítások, sark-, térd-emelések. Járó szabadgyakorlatok: járás oldal- és arezsorban, helyben és tovább haladással, utánlépéssel. Társas szabad gyakorlatok kettesével. Tornázó rendgyakorlatok: sornytítás, mellésorakozás, körjárás, kigyóvonulás. Katonai rendgyakorlatok: állás, sorfelállítás, igazodás, fedezés, fővetések, fordulatok helyben járás arez- és oldalsorban. Szergyakorlatok: alapgyakorlatok a korláton, nyujtón, póznákon, köteleken, a vízszintes és rézsútós létrán, gyűrűshintán; magas-, távol- és kötélugrás. Játék.

Dezső Lajos.

Második osztály.

Osztály főnök: **JUNKER LÁSZLÓ.**

Vallástan, heti 2 órában. Az apostoli hitvallásról. A szentségekről. Az új-szövetség története. Tankönyvek: Közép katekizmus. Eger, 1885. Róder Alajos, Biblia történet. Eger, 1887.

Mácska Lajos.

Magyar nyelv, heti 5 órában. a) Nyelvtan. A múlt évi anyag átismétlése után a határozók tana. Ragos és névutós határozók. Összetett mondatok. Mellérendelt és alárendelt mondatok. Többszörösen összetett mondatok; körmondatok. b) Prózai olvasmányok értelmes olvasása, szó- és mondattani elemzése. Költői olvasmányok betanulása és szavalása. Kéthetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tankönyvek: Szinnyi József dr., Iskolai magyar nyelvtan. II. r. Budapest, 1894. Tomor-Váradai Magyar Olvasókönyv II. rész. Budapest, 1886.

Junker László.

Latin nyelv, heti 7 órában. A múlt évi anyag ismétlése után az igeragozás tárgyalása. Az ige, nemei, módok, idők, számok, személyek, igeelvek, cselekvő és szenvedő alak. Álszenvedő igék. A körülírt igeragozás. A praesenstő, perfectumtő, supinumtő. Az igék perfec-

tuma és supinuma csoportok szerint. Rendhagyó, hiányos és személytelen igék. Kötőszók, indulatszók. Szóképzés. Az infinitivusi és participiumi szerkezet. Fordításból mondatpéldák magyarból latinra és viszont; összefüggő olvasmány a római királyokról és mesék. Hetenkint egy írásbeli iskolai dolgozat. Tankönyvek: Szepesi-Tóth Latin alaktana Budapest, 1887. Tóth György, Latin gyakorló és olvasókönyv II. rész. Budapest, 1887.

Junker László.

Földrajz, heti 4 órában. Ázsia, Afrika, Amerika, Ausztrália és Polynésia természeti viszonyokon alapuló leírása, terményei, lakosai, különös tekintettel néprajzi és társadalmi viszonyaikra. Tankönyv: Brózik-Paszlavszky, Ázsia, Afrika, Amerika, Ausztrália földrajza Budapest, 1889. Lange-Cheroen, Iskolai Atlasz. Budapest, 1888.

Bartek Lajos.

Számtan, heti 4 órában. A nagy számadatok kikerekítésének jelentősége. A négy alapművelet rövidített számolással. Az arányosság fogalma, az aránylatok s azok alkalmazása a gyakorlati életből merített esetekre. Egyszerű és összetett hármasszabály. Egyszerű kamat-, tőke-, idő- és százalékszámolás. Tankönyv: dr. Lutter Nándor, Közönséges Számtan, Budapest, 1889.

Dékay Lajos.

Rajzoló geometria, heti 3 órában. Stereometriai elemek. A sík. Az egyenetek és síkok fekvése. A lapszög és szöglet. A legfontosabb testek ugmint hasáb, gúla, szabályos testek, henger, kúp és gömb tulajdonságai és hálózata. A testek összeillősége, hasonlósága; felszínének és térfogatának meghatározás. Testminták készítése, síkékitmények rajzolása. Tankönyv: Landau-Volrabb, Rajzoló geometria II. füzet. Budapest, 1889.

Pataky Imre.

Szépírás, heti 1 órában. A magyar és német betűk alakítása és írása. Folyóírás.

Janny László.

Tornázás, heti 2 órában. Szabadgyakorlatok. Állások: lépő-, keresztetett-, terpeszkedő-, guggoló állás. Tagszabadgyakorlatok: karnyújtások, ütések minden irányban, törzsfordítások, lábemelések- és vetések. Járó szabadgyakorlatok: járás különféle lábtartással helyben és tovább haladással, váltogatott utánlépéssel. Futás. Társas szabadgyakorlatok. Tornázó rendgyakorlatok: elé-, mellésorakozás, szögjárás, csigajárás. Katonai rendgyakorlatok: rendekbe fejlődés és sorba szakadozás. Szergyakorlatok: Lásd I. osztály. Játék.

Dezső Lajos.

Harmadik osztály.

Osztályfőnök: SALÁNKY ISTVÁN.

Vallástan, heti 2 órában. Az ember rendeltetéséről és végczéljáról. A hitről, parancsolatokról és a malaszt eszközeiről. Tankönyv: Közép Katekizmus. Eger, 1885. **Zentay József.**

Magyar nyelv, heti 3 órában. Olvasmányok szó- és mondattani elemzéssel. Költemények tanulása; szaválás. A nyelvtan rendszeres tárgyalása. Kéthetenként egy írásbeli dolgozat. Tankönyvek: Szinyeyi József dr., Rendszeres magyar nyelvtan. 1889. Tomor-Várady, Magyar olvasókönyv III. r. Budapest. **Salánky István.**

Német nyelv, heti 4 órában. A helyes olvasás és írás szabályai. A nevek és igék ragozása. A melléknév és fokozása. Névmások. Mondatalkotás és szórend. Kéthetenként egy iskolai írásbeli gyakorlat. Tankönyvek: dr. Szemák István. Német nyelvtan. Budapest, 1889. U. a. Német olvasókönyv. Budapest, 1890. **Arányi Ágost.**

Latin nyelv, Az alaktan ismétlése. Az egyszerű mondat rendszeres tárgyalása. Az infinitivus, participium, supinum és gerundium használata. A mondatrészek viszonya és az egyezés. Az igemódok és igeidők használata a főmondatban. A határozók. Olvasmányok Liviusból: A római köztársaság kezdete, lib. II. 1—8. c. Egyenetlenségek a patriciusok- és a plebejusok között. Menenius Agrippa. lib. II. 22—23 c. C. M. Coriolanus lib. II. 34—40 c. Phaedrusból: Graenlus superbus et Paro. Leo senex, Aper, Taurus et Asinus. Rana rupta et Bos. Canis et Lupus. Olvasás közben a megfelelő főbb régiségtani dolgok rövid tárgyalása. Hetenkint egy írásbeli dolgozat. Tankönyvek: Szepesi-Tóth, Mondattan. Budapest, 1887. Bartalmalmosi, Latin olvasókönyv. Budapest, 1884. **Salánky István.**

Történelem, heti 4 órában. Magyarország története, befejezésül földrajzi, politikai és műveltségi viszonyai. Tankönyv: Varga Ottó, A magyarok története és Magyarország a jelenben. Budapest, 1892. **Molnár Pál.**

Physikai földrajz, heti 2 órában. Physikai előismeretek az erőről és mozgásról, a hangról, hőről, fényről, delejességről és villanyosságról. A föld mint égi test. A föld szárazulatai, vizei, levegője és belseje. Tankönyv: dr. Schidt Ágoston, Physikai földrajz. Budapest, 1891. **Dékay Lajos.**

Számтан, heti 3 órában. Összetett hármasszabály. Egyszerű és összetett kamatszámolás. Határidő számolás. Göngysúly. Egyszerű és

összetett társaság szabály. Láncszabály. Elegyítés szabály. Tankönyv. dr. Lutter Nándor, Közönséges Számtan, Budapest, 1894.

Vékony József.

Tornázás, heti 2 órában. Szabad gyakorlatok. Állások: roham-, lebegő-állás. Tagszabadgyakorlatok: karvágások, lábhajlítás és nyújtás, törzsforgatások. Járó szabadgyakorlatok, járás szökkenéssel, térd-emeléssel, karlendítésekkel. Társas szabadgyakorlatok. Tornázó rendgyakorlatok: ellenvonulás kettős és négyes sorokba, kanyarlatok a központ körül, köralakítás. Katonai rendgyakorlatok: kanyarodások, kettősrendekbe fejlődés. Szergyakorlatok: egyszerű gyakorlatok nyújtott támaszban a korláton, nyújtott függésben a nyújtón, gyűrőhintán, vízszintes és rézsutos létrán, mászás után- és túlfogással a kötélben és rúdon, kötélugrás, magas- és távolugrás. Játék.

Dezső Lajos.

Negyedik osztály.

Osztályfőnök: **MÁCSKA LAJOS.**

Vallástan, heti 2 órában. A kath. istentiszteletről. A templomokról és a nyilvános istentisztelethez megkivántató egyházi ruhákról és edényekről. A szentségekről. Az egyházi áldások- és szentelményekről. Az egyházi évről. Tankönyv: Frenel Ineze: Liturgika. Budapest, 1882.

Zentay József.

Magyar nyelv, heti 4 órában. Irálytan és verstan megfelelő olvasmányokkal. Arany János Toldija nyelvi és tárgyi magyarázatokkal. Kéthetenként egy házi gyakorlat. Tankönyvek: Pintér Kálmán, Magyar statisztika. Budapest, 1892. Lehr Albert Arany János Toldija. Budapest, 1893.

Mácska Lajos.

Német nyelv, heti 3 órában. Helyes olvasás és írás. A nyelvtan rendszeres áttekintése, különösen az igeitan, névragozás, melléknevek, névmások, praepositíók és postpositíók. Válogatott költői és prózai olvasmányok fordítása, elemzése és emlézése. Kéthetenként egy írásbeli iskolai dolgozat. Tankönyvek: dr. Szemák István, Elméleti és gyakorlati német nyelvtan. Budapest, 1888. U. a. Német olvasókönyv II. r. Budapest, 1887.

Arányi Ágost.

Latin nyelv, heti 6 órában. A mondattanból: módok és idők a mellékmondatokban, függő beszéd. prosodia. Olvasmányok Liviusból: Horatius Cocles, Cincinnatus, Decemviri. Phaedrusból: 4 mese. Ovidiusból, Fabii. Hetenként egy iskolai dolgozat. Tankönyvek: Szepesi-Tóth Latin mondattan. Budapest, 1887. Bartal-Malmosi Latin olvasókönyv. Budapest, 1883.

Mácska Lajos.

Történelem, heti 3 órában. Rövid tájékoztatás azon népek műveltségi állapotáról, melyek a görögök fejlődésére befolytak. A görögök és rómaiak története a császárság megalapításáig. Tankönyv Szölgvény János. Világtörténet. I. r. Ó-kor. Budapest, 1891.

Salánky István.

Természetrész, heti 2 órában. Ásvány-, kőzet- és földtan, az ásványok behatóbb ismeretéhez szükséges vegytani előismeretekkel. Az ásványok tulajdonságai. Az ásványok rendszere s az iparilag fontosabb ásványok részletes leírása. Egyszerű és összetett kőzetek. Földtan. Tankönyv: dr. Róth Samu, Az ásvány-, kőzet- és földtan alapvonalai. Budapest, 1888.

Bartek Lajos.

Mennyiségtan, heti 3 órában. A négy alpművelet algebrai egész számokkal, kiterjeszkedve a négyzetre és köbreemelés szabályaira, a mértani hatványok főbb tulajdonságai. A számok oszthatósága, tényezőkre bontás, a legnagyobb közösosztó és legkisebb közösöttes kikeresése. A négy alpművelet betűszámítási törtekkel. Elsőfokú egyenletek egy-egy ismeretlennel. Arányok. Tankönyv: dr. Lutter Nándor, Betűszámítás. 1891.

Vékony József.

Rajzoló geometria, heti 2 órában. A kúpszeletek szerkesztése adott alkotó részek alapján, húrjaik és érintőik tulajdonsága. Ábrázolás egy síkon (axonometria). A pont, vonal, lap és test ábrázolása két síkon (derékszögű vetítés). Tankönyv: Előírt tankönyv nem használtatott.

Pataky Imre.

Tornázás, heti 2 órában. Szabad gyakorlatok: térdelések, támaszfekvések. Tagszabadgyakorlatok összetettebb alakban. Záró szabadgyakorlatok: futás sark-, térdeméssel, karlökéssel, hármas utánlépéssel. Kitarító futás. Birkózó gyakorlatok. Társas szabadgyakorlatok. Tornázó rendgyakorlatok: elé-, mellé-, mögésorakozás, körülkörzés, ellenvonulás 8-as sorokba. Katonai rendgyakorlatok: rendekbe, kettsrendekbe fejlődés menetben. Szergyakorlatok. Nehezebb gyakorlatok minden szeren. Játék.

Dezső Lajos.

Ötödik osztály.

Osztályfőnök: VÉKONY JÓZSEF.

Vallás, heti 2 órában. Előismeretek a vallásról. A kath. vallás igazsága. A bizonyítéki források. Krisztus Jézus isteni küldetése és istensége. A kath. egyház isteni tekintélye. Tankönyv: dr. Wappler Antal, A kath. egély tankönyve, I. rész. Eger, 1893.

Vékony József.

Magyar nyelv, heti 3 órában. A ballada elmélete. A magyar nép és műballada. Egyes balladák és lyrai költemények magyarázata a tartalom, költői nyelv, szerkezet és versalak szempontjából. Az írásművek szerkesztésének általános szabályai; megfelelő olvasmányok. Havonkint házi írásbeli dolgozat. Tankönyvek: Magyar balladák. Magyarázzák: Greguss Ágost és Beöthy Zsolt. Budapest, 1883. Pintér Kálmán, Magyar stilsztika, II. r. Szerkesztéstan. Budapest, 1893. **Salánky István.**

Német nyelv, heti 3 órában. Nyelv- és mondattani ismétlések. Mesék, leírások, párbeszéddek és románcok, költemények fordítása, elemzése és emlézése. A szókinés gyarapítása. Havonkint egy írásbeli iskolai gyakorlat. Tankönyvek: dr. Szemák István, Német nyelvtan II. rész. Budapest, 1895. U. a. Német olvasókönyv I. r. Budapest, 1888. **Arányi Ágost.**

Latin nyelv, heti 6 órában. Nyelvtani és mondattani ismétlések. Livius XXI. könyvéből kiszemelt 42 fejezet Anthológiából: 1., 4., 8., 10., 18., 42., 57. metrikai bevezetéssel. Livius, Catullus, Vergilius, Tibullus és Ovidius életrajza. Régiségtanból: Róma leírása. Hadügy. Kéthetenkint egy iskolai írásbeli gyakorlat. Tankönyvek: Bartal-Malmosi, Titi Livi ab urbe cond, libri XXI., XXII. Budapest, 1891. Bartal-Malmosi, Jegyzetek Livius XXI., XXII. könyvéhez. Budapest, 1881. Pirchala Imre, Anthologia Latina, Budapest, 1890. Wagner-Horváth, Római régiségek. Budapest, 1896.

Janny László.

Görög nyelv, heti 5 órában. Hangtan. Névalaktan. Az igetanból a ω -végű igék. Az elméleti rész begyakorlására mondatok és kisebb elbeszélések fordítása görögből magyarra és magyarból görögre. Kéthetenkint egy iskolai írásbeli gyakorlat. Tankönyvek: dr. Maywald József, Görög nyelvtan. Budapest, 1888. Dr. Maywald József, Görög olvasókönyv, Budapest, 1888. **Horváth György.**

Történelem, heti 2 órában. A római császárság s annak műveltségi viszonyai. A római császárság romjain keletkezett államok. A romanizmus hatása. A kereszténység eredete és átalakító befolyása. A nyugoti császárság megújítása. A pápaság emelkedése; a pápaság és császárság küzdelme. A kereszties hadjáratok. A középkori intézmények bomlása. Európa mai főbb államainak megalakulása, kiváló tekintettel a művelődés fejlődésére. Tankönyv: Szőlgyómy, Világtörténelem. II. kiadás. Budapest, 1892. **Junker László.**

Természetráajz, heti 2 órában. A növények tagozata élő példányokon. Virágok ismertetése az őszi flórából. Sejttan, alaktan és szövettan

góresői mutatványokkal. Linné rendszere. Rendszeres leiró növénytan. A növények földrajzi elterjedése. Tankönyv: Dr. Róth Samu, A növénytan alapvonalai. Budapest, 1892. **Bartek Lajos.**

Mennyiségtan, heti 4 órában. Betűszámítás: határozott elsőfokú egyenletek több ismeretlennel. A kéttagúaknak magasabb pozitív egész hatványai. Pascal-féle háromszög. Számítási haladvány. Gyökfejtés. Másodfokú egyenletek egy ismeretlennel. Geometria: a síkmértan föltételei. Tankönyv: Dr. Lutter Nándor, Betűszámítás. Budapest, 1891. és u. a. Mértan, Budapest, 1891. **Vékony József.**

Tornázás, heti 2 órában. Szabadgyakorlatok. Állások. Tagszabadgyakorlatok ellenkező oldali mozgásokkal. Birkózó gyakorlatok. Társas szabadgyakorlatok. Tornázó rendgyakorlatok: 8-as járás $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{1}{4}$ kanyarlatok négyessorokban. Katonai rendgyakorlatok: fejlődés rendekből és kettős rendekből, húzódás. Szergyakorlatok: könnyebb felülések a bakra és lóra helyből és iramodással, átugrások, kötélugrás, magas- és távolugrás fordulattal, gyakorlatok a magas- és alacsonynyujtón, korláton, gyűrűhintán, vándor mászás a póznákon, gyakorlatok a vízszintes és rézsútos létrán. Játék.

Dezső Lajos.

Hatodik osztály.

Osztályfőnök: HORVÁTH GYÖRGY.

Vallástan, heti 2 órában. A ker. kath. ágazatos hittan. A Istenről, teremtésről. Az emberi nem bűnbeeséséről. Isten fia megtestesüléséről. Az ember megigazulásáról. A szentségekről. Az igazak boldogításáról a túlvilági életben. Krisztus eljövételéről dicsőségében. Tankönyv: Dr. Wappler Antal, A kath. egély tankönyve, II. rész. Eger, 1894. **Vékony József.**

Magyar nyelv, heti 3 órában. Költői olvasmányok: Shakespeare-től Coriolanus, Molière-től a Tudós nők, megfelelő tárgyi és tartalmi magyarázatokkal kapcsolatosan, főtekintettel a drámai szerkezet- és jellemzésre. Rhetorika: a prózai, különösen a történeti, szónoklati és értekező műfajok elmélete, tekintettel fejlődésükre a görög, római és magyar irodalomban. Havonként házi írásbeli dolgozat. Tankönyvek: Shakespeare, Coriolanus; fordította Petőfi, magyarázatokkal ellátta Névy László. Budapest, 1890. Molière, Tudós nők; fordította Arany László, magyarázta Greguss Ágost. Budapest, 1894. Pintér Kálmán, Rhetorika és Olvasókönyv, Budapest, 1895.

Kováts Antal.

Német nyelv, heti 3 órában. A német ballada-költészet elméletileg és példákban. Költői és prózai olvasmányok nyelvi és tárgyi magyarázatokkal, azok fordítása és elemzése. Szaválás. A szókinés gyarapítása, folytonos nyelvtani ismétlések. Havonként egy írásbeli iskolai gyakorlat. Tankönyvek, mint az ötödik osztályban.

Arányi Ágost.

Latin nyelv, heti 6 órában. Nyelvtani ismétlések és stílusgyakorlatok. Olv. Sallustius, de bello Jugurthino. Vergilius, Aeneis II. egészen és a VII. énekből szemelvények. Cicero, De imerio Cn. Pompeii. Kéthetenként egy iskolai írásbeli gyakorlat. Tankönyvek: Kempf-Holub, Sallustius, De bello Jugurthino, Budapest, 1888. Pirchala Imre, P. Vergilii Maronis Aeneidos LL. XII. Budapest, 1890. Ugyanattól, Jegyzetek Verg. Aen. I—XII. énekéhez, Budapest, 1882. Keleti Vincze, M. T. Ciceronis De imperio Cr. Pompeii Oratio. Budapest, 1887.

Horváth György.

Görög nyelv, heti 5 órában. A ω -végű igék, szóképzés és szóösszetétel. A mondatban főbb szabályai. Olv. a Gyakorlókönyvből 1—50. Szemelvények az Anabasisból, a Memorabiliákból I., IV. Kéthetenként egy iskolai írásbeli gyakorlat. Tankönyvek: dr. Maywald, Görög nyelvtan. Budapest, 1895. dr. Maywald, Görög gyakorló- és olvasókönyv, II. rész. Budapest, 1896.

Janny László.

Történelem, heti 3 órában. Az irodalom, tudományok, társadalmi és politikai élet újjászületése. A nagy fölfedezések és következményei. A reformatio és ellenreformatio. A nagyhatalmak megalakulása s az állami élet kifejlése. Az angol, amerikai és francia forradalom s ezek következményei. Közép-Európa története a bécsi kongressusig. A legújabb kor rövid áttekintése. Tankönyv: Szölgvény J., Világtörténelem. III. k. Budapest, 1803.

Junker László.

Természetrzaj, heti 3 órában. Általános állattan, a szerek és szervrendszerek leírása, az állattörzsek megkülönböztetése. A fejlődéstan és élettan elemei. Állatrendszer az egyes osztályok főbb képviselőinek leírásával. Az állatok földrajzi elterjedése. Tankönyv: Dr. Róth Samu, Az állattan alapvonalai. Budapest, 1895.

Bartek Lajos.

Mennyiségtan, heti 3 órában. Algebra: A hatványozás általánosítása. A negatív, tört és zérus exponensű hatványmennyiségekkel való számolási műveletek. Imaginarius és complex számok. Brigg-féle logaritmikusok kiszámítása és számolás logaritmikusokkal. Tankönyv: dr. Lutter Nándor, Betűszámítás, III. r., Budapest, 1891. Geometria: A trigonometria s alkalmazása a síkháromszögek és

szabályos sokszögek megoldására. Tankönyv: dr. Lutter Nándor, Mértan, II. r., Budapest, 1891. **Dékay Lajos.**

Tornázás, heti 2 órában. Szabadgyakorlatok: három és négy részből álló tagszabadgyakorlatok. Birkózó gyakorlatok. Társas szabadgyakorlatok köralakban. Tornázó rendgyakorlatok; füzérek. Katonai rendgyakorlatok: húzódások arcz- és oldalsorban, fejlődések rendekből és kettősrendekből. Eszköz- és szergyakorlatok. Lásd V. osztály. Játék. **Dezső Lajos.**

Hetedik osztály.

Osztályfőnökök: **DÉKAY LAJOS.**

Vallástan. heti 2 órában. A ker. kath. erkölestán. Előismeretek. Az Istennek tetsző élet alapföltételei. A Istennek tetsző élet, tekintettel Istenre és az ő teremtményeire. Az Istennek tetsző élet tökéletesítése. Tankönyv: dr. Wappler Antal. A ker. kath. egély tankönyve, III. Eger. 1873. **Janny László.**

Magyar nyelv, heti 3 órában. Politika, a költői műfajok elmélete, tekintettel jelentékenyebb fejlődés-mozanataikra az ó- és újkori nemzetek irodalmában, különösen a magyarban. Költői és aesthetikai olvasmányok az olvasókönyvből és Gyulai, Greguss, Beöthy Zsolt műveiből. Havonkint házi írásbeli dolgozat. Tankönyv: Névy László, Poetika, Budapest, 1880. és Olvasmányok a poetikához, Budapest, 1881. **Kováts Antal.**

Német nyelv. heti 3 órában. Hermann und Dorothea. Minna von Barnhelm, valamint egyéb kisebb költői és prózai darabok olvasása nyelvi és tárgyi magyarázatokkal, azok fordítása és elemzése. Szaválás. Etymologiai fejtegetések. Nyelvtani ismétlések. Közön-séges polgári ügyiratok szerkesztése német nyelven. Az irodalom-történetből: Régi német nyelvemlékek és az első virágzás kora. Havonkint egy iskolai írásbeli dolgozat. Tankönyvek: dr. Szemák István. Német nyelvtan II. rész. Budapest, 1895. U. a. Német olvasókönyv IV. r. Budapest, 1891. **Arányi Ágost.**

Latin nyelv, heti 6 órában. Cicero: In Catilinam I, II., IV. In Antonium I. Vergilius Aeneisből VI., VII. ének. Epistolarum ad Atticum I. 22., III. 1., 2., 3. Kéthetenkint írásbeli dolgozat. Tankönyvek: Ciceronis orationes selectae ed. St. Dávid. Budapest, 1889. Vergilius Aeneis, Pirchala Imre. Cicero Válogatott levelei. Jánosi Boldizsár. Budapest, 1895. **Mácska Lajos.**

- Görög nyelv**, heti 5 órában. Homeros II. I. és II. és VI. énekek. Herodotusból szemelvények: Kroisos és Solon találkozása. Kroisos bukása. A marathoni ütközet. A thermopylaei csata. A salamiszi tengeri ütközet. Kéthetenként egy iskolai írásbeli gyakorlat. Tankönyvek: Csengeri János, Homeros Iliasa, Budapest, 1886. Dávid István, Szemelvények Herodotos műveiből. Budapest, 1886. **Horváth György.**
- Politikai földrajz**, heti 2 órában. Európa és Amerika független államainak és gyarmatainak politikai, természeti, kulturális és gazdasági viszonyai. Tankönyv: Scholtz A., Politikai földrajz. Budapest. 1892. **Bartek Lajos.**
- Természettan**, heti 4 órában. Bevezető meghatározások és alapfogalmak. Általános tulajdonságok és erők. Mechanika, rezgés- és hangtan és fénytán kíséretekkel és matematikai megállapodásokkal. Tankönyv: dr. Schmidt Agoston, Természettan. Budapest, 1887. **Pergler József.**
- Mennyiségtan**, heti 3 órában. Algebra: A zérusra redukált és rendezett vegyes másodfokú egyenletek elmélete. Complex számokkal való számolási műveletek. A rendszeres soktagok főbb tulajdonságai. A rendszeres soktagok főbb tulajdonságai. A rendszeres háromtag maximalis és minimalis értékei. Másodfokúakra redukálható felsőbb fokú egyenletek megoldása. Sorok. Kamatos kamatszámítás. Tankönyv: dr. Lutter Nándor, Betűszámítás, Budapest, 1888. Mértan: Testmértan. A szögletes és gömbölyű testek felszínének és térfogatának kiszámítása. Tankönyv: dr. Lutter Nándor, Mértan, Budapest, 1888. **Dékány Lajos.**
- Tornázás**, heti 2 órában. Szabadgyakorlatok. Összetett tagszabadgyakorlatok váltva és összekötve járással; birkózó gyakorlatok. Társas szabadgyakorlatok. Tornázó rendgyakorlatok: füzérek. Katonai rendgyakorlatok: a csapatok erejének és ügyességének megfelelő gyakorlatok. Játék. **Dezső Lajos.**

Nyolczadik osztály.

Osztályfőnök: KOVÁCS ANTAL.

- Vallásstan**, heti 2 órában. A róm. kath. egyház külső és belső története. Tankönyv: dr. Wappler A., A kath. egyház története. Eger, 1878. **Janny László.**
- Magyar nyelv**, heti 3 órában. A magyar nemzeti irodalom ismertetése, különös tekintettel Vörösmarty, Petőfi, Arany és Madách költészetére; a jelentékenyebb irodalmi irányzatok és férfiak tüzetes

méltatása, műveik, illetőleg Gyulay, Toldy, Beöthy, Szilády, Kemény és mások idevágó munkáinak olvasása alapján. Havonkint házi írásbeli dolgozat. Tankönyv: Beöthy Zsolt, A magyar nemzeti irodalom történeti ismertetése. I. II. kötet. Budapest, 1888. és 1890.

Kováts Antal.

Német nyelv, heti 3 órában. Iphigenie auf Tauris, valamint egyéb költői prózai és drámai darabok olvasása és fordítása, nyelvi és tárgyi magyarázatokkal. Etymologiai fejtegetések. Hasonértelmű szók magyarázása. Beszédgyakorlatok, nyelv- és mondattani ismétlések. Polgári ügyiratok szerkesztése német nyelven, közmondások, a magyar nyelvtől elűtő német kifejezések. Az irodalomtörténetből a második virágzás kora és annak nevezetesebb költői. Havonkint egy iskolai írásbeli dolgozat. Tankönyvek: dr. Szemák István, Német nyelvtan II. r. Budapest, 1895. U. a. Német olvasókönyv IV. rész. Budapest, 1891.

Arányi Ágost.

Latin nyelv, heti 5 órában. Horatii, Carm. I. 1., 8., 10., 18., 31., 35. II. 1., 10., 14. III. 1., 16., 24. IV. 4., 15. Carmen saeculare. Epod. 2., 16. Satio. I. 4., 6. II. 2., 8. Epist. I. 7., 11., 20., Szemelvények az aos poétikából. Tacitusból: Augustus. Tiberius. A felségsértésre vonatkozó törvények. Germania és a germánok. Seianus. Galba és Otho ez. fejezetek. Nyelv-, mondat- és régiségtan, irodalomtörténet. Kéthetenkint írásbeli iskolai dolgozat. Tankönyvek: Bartal-Malmosi, Horatii opera omnia. Budapest, 1880. Dávid-Pozder, Tacitus. Budapest, 1889. Wagner-Horváth, Római régiségek és római irodalomtörténet. Budapest. 1890.

Kováts Antal.

Görög nyelv, heti 3 órában. Homeros, Od. I. 1—329., V. 1—493., a IX. és XI. szemelvényesen. Platon, Sokratis Apologia és Kriton. Kéthetenkint egy iskolai írásbeli gyakorlat. Tankönyvek: Csengery János, Homeros Odysseaja, Budapest, 1886. Szamosi János, Szemelvények Platon műveiből. Budapest, 1883.

Horváth György.

Magyar irodalmi olvasmány, görög irodalom és művelődés-történelem, heti 2 órában. Olvasmányok: Széchenyi gr. „Hiteljéből: Wesselényi br. „Balitéletek“ ezimű művéből; Kölcsey „Országgyűlési napló“-jából: Eötvös br. „Reform“-járól; Desseffy Aurél gr. „A Pesti Hirlap és Kelet Népe köztí viszály“; Kemény Zsigmond „Élet és irodalom.“ Az írók életrajza s irodalmi pályájuk méltatása. b) Görög irodalmi olvasmányok: Platontól: Szokrates védekezése, Kriton, Gorgiasz. Az állam. Arisztotelesztől: Nikomachosi ethika. Elmélet: A klaszikus korszak prózairodalmának története. A történetírás: Herodotos, Thukydidesz és Xenophon. A bölcsészet: Szokratesz

Platon, Arisztoteles. A szónoklat: Antiphon, Lysziasz, Iszokratesz, Demoszthenesz, Aiszkhynes. Az alexandriai és római korszak általános jellemzése, költészet és próza irodalmának rövid áttekintése. Időszakonként egy házi írásbeli dolgozat. Tankönyvek: dr. Jancsó B., Magyar irodalmi olvasmányok IV. rész. Budapest, 1894. Schill S. Görög irodalom történet. Budapest, 1892. Platon és Arisztotelesz szemelvények szerk. Alexander Bernát. Budapest, 1893.

Salánky István.

Történelem, heti 3 órában. Magyarország története, tekintettel az alkotmány fejlődésére, a műveltségi viszonyokra és kútfőkre. Tankönyv: Ribáry-Mangolt, Magyarország oknyomozó története. Budapest, 1891.

Molnár Pál.

Természettan, heti 4 órában. Hőtan, delejesség, villanyosság, az anyag szerkesztésére vonatkozó főbb kémiai tételek, a kosmographia elemi kísérletekkel és matematikai megállapításokkal. Tankönyv: Schmidt, Természettan, 1887.

Perger József.

Mennyiségtan, Combinatorica. Permutatio, combinatio és variatio. Newton binomialis tantétele. Általános ismétlés. Tankönyv: dr. Lutter Nándor, Betűszámítás, Budapest, 1888.

Dékay Lajos.

Rajzoló mértan, heti 2 órában. A testek vetülete és metszése síkkal. A testek hálójának tefejtése. A test saját és vetett árnyékának meghatározása. Az emberi fejnek és az egész emberi testnek rajzolása árnyékolással. Tankönyv: Fodor, Ábrázoló geometria elemei. Budapest, 1896.

Pataky Imre.

Bölcsészeti előtan, heti 3 órában. A psychologia és logika elemei. A lelki jelenségek főcsoportjai. A testi tevékenység és érzékenység. Az értelem kifejlődése. Az erkölcsi érzelmesség. Az akarat. Az emberi természet kettőssége. A logika feladata. A deductiv és induktiv módszer. A tanúságtétel és bírálata. Az egyes tudományok módszere. A logikai tévedés. Tankönyv: Joly H. Philosophiai propädentika. A psychologia és logika vázlata. Budapest, 1886.

Kováts Antal.

Tornázás, heti 2 órában. Lásd VII. osztály.

Dezső Lajos.

2. Rendkívüli, nem kötelezett tantárgyak.

Franczia nyelv, heti 2 órában. Helyes olvasás és írás, az alaktan elemei, a beszédrészek és azok alkalmazása, költői és prózai darabok olvasása, fordítása és elemzése és egyes darabok emlézése,

francia kifejezések. Beszédgyakorlatok. Tankönyv: Magyar-Fran-
 zia nyelvtan, dr. Ottó Emil után Rayé Lajos. Budapest, 1892.

Arányi Ágost.

Gyorsírás, kezdőknél és haladóknál heti 1-1, összesen 2 órában.

Kezdőknél: A Gabelsberger-Markovics rendszerű gyorsírásnak leve-
 lező része. Tankönyv: Forrai Samu, Magyar gyorsírás könyve leve-
 lező rész, Budapest, 1886.

Bartek Lajos.

Haladóknál: A Gabelsberger-Markovics rendszerű vitairási rész.
 Gyakorlatoknál különböző gyorsaságú dictatumok leírása szolgált.
 Tankönyv: Forrai Samu, Magyar gyorsírás könyve. Vitairás. Buda-
 pest, 1886.

Horváth György.

Zene, kezdőknél és haladóknál heti 1-1, összesen 2 órában.

Kezdőknél az elméleti részből: a hegedű részeinek ismertetése, vonal-
 rendszer, kulcs, hangjegyek nevei és időértékük, szünetjelek, egy-
 szerű ütemek. Gyakorlati rész: állás, hegedű és vonótartás, gyakor-
 latok az üres húrokon a vonókezelés elsajátítására, ritmikai gyakor-
 latok. Tankönyvek: Szent-Gály „Zeneelmélet“ és Huber-Rieding
 „Hegedű iskola“ I. rész.

Haladóknál az elméleti részből: összetett ütemek, hangsorok négy
 keresztig és bé-ig, kemény hármass hangzatok, természetes hang-
 közök. Gyakorlat részből: az elméleti ismereteknek megfelelő gy-
 akorlatok játéka, a jobbknál a 2-ik és 3-ik fekvés gyakorlása. Tan-
 könyvek: Huber K. „Hegedű iskola“ I. r. végig, Késmárky „Hegedű
 iskolájából“ a fekvések, Wohlfahrt op. 54., Dancsa Duettek I. füzet.

Zenekari gyakorlatok, heti 2 órában. A haladó zenészekből alaki-
 kitott zenekar a következő egyházi és világi zeneművek betanulá-
 sával foglalkozott: a) Egyházi művek: Kempter „C-dur pastoral
 mise,“ Szent-Gály „A-moll mise,“ Cherubini „Ave Maria.“ Weisz
 M. „Domine ne in furore tuo“ és „Voce mea“ gradualé-k; b) világiak:

Ének és zene. Ének, kezdőknél heti 2 órában. Az elméleti részből:
 vonalrendszer, kulcs, hangjegyek nevei és időértékük, szünetjelek,
 egyszerű ütemek, a kemény hangsor képzése, módosító jelek, a he-
 lyes éneklés szabályai. A gyakorlati részből: ritmikai és hangtalá-
 lási gyakorlatok, a kemény C., G., D., F. és B. hangsorok és hang-
 közök gyakorlása, egy és kétszólamú dalok éneklése. Tankönyv:
 Szent-Gály „Zeneelmélet.“ Kecskemét, 1895.

Haladóknál: heti 1 órában. Az elméleti részből: az előbbieket ismét-
 lése, lágy hangsor képzése, előadás, előadási jelzések. A gyakor-
 lati részből: hangsor és hangköz éneklés, hangtalálási gyakorlatok,
 az előadási jelek alkalmazása az éneklésnél.

Karének, heti 1 órában. A haladó énekesekből alakított vegyeskar a következő egyházi és világi művek betanulásával foglalkozott: a) egyházi művek: Praetorius, Agrius Dei, Palestrina, Tantum ergo és A-moll mise, b) világi művek: Spor Gyászének, Erkel F. Hymnus, Egressy Szózat, Hubay J. Toborzó, Szent-Gály Szabadságharazi dalok, ezenkívül miseénekek. Segédkönyvek: dr. Harrach „Magyar Arion,” Zsaskovszky „Palestrina.” Hubay J. „Nemzeti dal,” Winter „Ünnepi nyitány,” Richter. A. „Hangverseny nyitány” Kéler B. „Alföldi bucsúhangok,” Gade „Novellette” op. 19, Weber „Czigánykar,” Arany J. „Toborzó,” Szent-Gály „Torninduló,” Bihari „Hadikőbester nótája.”
Szent-Gály Gyula.

A jövő évre előírányzott tananyag és tankönyvek.

Jövő évre a tanítás tervét és anyagát illetőleg az intézeti tanártestület teljesen alkalmazkodni fog az „Állandó tanmenethez”, melyet a kir. főigazgatóság a nmélt. vallás és közoktási ministerium 21199,88. sz. a. rendelete alapján 1302/89. sz. a. helyben hagyott.

Tankönyvet illetőleg fokozatosan behozatik a VII. osztályba Puntér Kálmán Poetikája. A többi tankönyv változatlan marad.

IV.

Írásbeli feladványok.

1. Magyar nyelvén.

V. osztályban. A szüret. (Leírás.) A Zách-család bűne és bűnhődése. (Arany balladája nyomán.) Utirajz. (Tárgy szabadon választva.) Levél a szülőkhöz a tanév kezdetén. Az alföldi tanya. (Leírás.) Korona és kard. (Elbeszélés.) V. László. (Fejtegetés.) A tanuló kötelességei. (Értekezés.) Május 1-je. (Leírás.) Iparkodjál kitűnni, ovakodjál feltűnni.“ (Obria.)

VI osztályban. A felfogások ellentétessége Coriolanus és ellenfelei közt az I. felvonásban. (Fejtegetés.) Coriolanus hazaárulásának lélektani fejlődése. (Fejtegetés.) Az anyai és honleányi szeretet Volumniában. (Értekezés.) Miben áll a tudós nők fonák gondolkodása? (Fejtegetés.) Hunyadi János halála. (Elbeszélés.) Egy régi erdélyi ebéd lefolyása.

(Elbeszélés.) Periklesz halotti beszédének gondolatmenete. (Vázlat.) Magyarország önállásának bizonyítékai Deák felirati javaslatában. (Ismertetés.) A jó történetíró kellékei. (Értekezés.)

VII. osztályban. A széptan haszna. (Értekezés.) Népies felfogás az „Árvalányhaj“ című regében. (Fejtegetés.) Az eposzi tárgy tulajdonságai Zalán futásában. (Értekezés.) Laborezán története. (A Zalán futása alapján (elbeszélés.) Az idyll tárgya és fajai. (Értekezés.) „Szegénynek drága kincs a hit, tűrni és remélni megtanít!“ (Arany. Elmélkedés.) A „Hymnus“ és „Szózat“ összehasonlítása tartalom és alapeszme tekintetében. (Fejtegetés.) Bánk-bán tragikumának teljessége. (Fejtegetés.) A komoly és vig elem a „Falu rosszá“-ban. (Jellemzés.)

VIII. osztályban. Az irodalomtörténet tanulására serkentő okok. (Értekezés.) Balassi Bálint költészetének jellemzése. (Értekezés.) A Rákóczy-féle felkelés hatása költészetünkre. (Fejtegetés.) „Csak azok a tettek őrzik meg emlékünket, melyeket a közjóért vittünk véghez.“ (Kifejtés.) Drámai irodalmunk irányai és munkásai a múlt század végén. (Értekezés.) Kölcsey mint hazafi. (Jellemzés.) A romantikus irodalom századunk elején a politikai élet szolgálatában. (Értekezés.) Regényirodalmunk irányzatai a jelen században. (Értekezés.)

Görög pótló magyar dolgozatok.

VIII. osztály. Dessewffy és a Pesti Hírlap. A görög történetírás fejlődése.

Történelmi gyakorlatok.

1. Mily jótékony hatása volt a kereszténységnek az Árpádok alatt?
2. Mi vezette hazánkat Mohácshoz és milyen állapotban volt hazánk a mohácsi vész idejében?
3. A francia háborúk káros hatása hazánk szellemi és anyagi érdekeire nézve.

2. Érettségi feladványok.

A juniusi vizsgálatokhoz.

Magyar nyelvből.

1. Tompa hazafias költészetének fontossága. (Fejtegetés.)
2. Martinuzzi György erdélyi politikája. (Jellemzés.)
3. Inga és annak gyakorlati alkalmazása. (Értekezés.)
Jelcsen dolgozott 13, jól 15, elégségesen 6 tanuló.

Német nyelvből.

Bouillon Gottfried, fordítás magyarból németre.

Jelesen dolgozott 12, jól 12, elégségesen 9, elégtelenül 1 tanuló.

Latin nyelvből.

„Marcus öcsésének, Quintusnak, üdvöt!” fordítás magyarból latinra.

Jelesen dolgozott 5, jól 15, elégségesen 14 tanuló.

Görög nyelvből.

Herodot Hist. IX. 58. és 59. fejezetek, görögből magyarra.

Jelesen dolgozott 4, jól 12, elégségesen 11, elégtelenül 4 tanuló.

A mennyiségtanból.

1. Az algebrából: $(x + \frac{2}{3})^6 - (x - \frac{2}{3})^6$ kifejtendő a Newton-féle binominális tétellel.

2. A geometriából: Meghatározandó a kör hasítvány- és körszelet-területe, továbbá a húr hossza és annak a kör középpontjától való merőleges távolsága oly körnél, melynek sugara $r=8m$, s a hurhoz tartozó középponti szög $a=80^\circ$?

Jelesen dolgozott 20, jól 10, elégségesen 4 tanuló.

V.

Adatok az intézet történetéhez.

1. Az intézet beléletéhez.

Méltóságos dr. Hóman Ottó úr, volt főigazgató, minis-
teri tanácsossá nevezetvé ki, a tankerületi főigazgatói
széket nsgs. Francies Norbert úr foglalta el.

Változás a tanári karban.

A magyar kegyes-tanítórend főtiszt. kormánya határozata folytán
áthelyeztettek: Gacsér Endre Kolozsvárra, Márky Ferencz Nagy-Kani-
zsára, Szalay István Szegedre, helyökbe rendeltettek: Vékony József
Sátoralja-Ujhelyről, Salánky István Váczról, Zentay József Privigyéről.

Tanácskozások.

A nevelés és oktatásban megkövetelt egységes és egyöntetű módszer érdekében megtartattak a nm. vallás- és közokt. m. kir. minister úr által 1890. évi 23,593. sz. a. kiadott középiskolai rendtartás 33—38. pontjai szerint a tanácskozások. Egész éven át 10 rendes és 1 rendkívüli tanácskozás tartatott, ide nem számítván az érettségi vizsgálatokkal járó tanácskozásokat. A tanácskozások eredményéről a tanulók és a szülők hivatalos értesítést kaptak.

Beiratások és vizsgálatok.

A javító-, felvételi- és pótlóvizsgálatokat augusztus három utolsó napján, a beiratásokat szeptember 1—3. napján tartottuk meg. Az ünnepélyes „Veni Sancte” szeptember 8-án volt. A rendes tárgyakat 14-én, a rendkívüli tárgyakat pedig 22-én kezdtük meg. Az előadások a szabályszerű szünnapok leszámításával minden fennakadás nélkül folytak.

Az évvégi vizsgálatok sorát a VIII. osztályban kezdtük, május 4-től tartottuk május 12-ig, a többi osztályban június 9-től június 18-ig bezárólag.

Érettségi vizsgálat ezen évben három ízben volt és pedig a tankerület ngs. kir. főigazgatójának intézkedése folytán szeptemberben és decemberben, pótló-, ismétlő- és javító-vizsgálatok, május-júniusban pedig az évvégi rendszerinti érettségi vizsgálatok. Szeptemberben a vizsgálatok írásbeli részét 4—8, a szóbeli 10—13, összesen 33 vizsgálandóval tartottuk meg, decemberben az írásbeli vizsgálatokat 2—6-án, 7-én a szóbelit, illetve javító vizsgálatokat összesen 11 vizsgálandóval tartottuk meg.

Az évvégi rendszerinti érettségi vizsgálat írásbeli részét május 17—21. napján, a szóbeli részt június 22—25. tartottuk meg, összesen 34 tanulóval. A szeptember és december hóban az érettségi vizsgálatokon ngs. dr. Hóman Ottó tankerületi főigazgató úr elnökölt, a júniusi vizsgálatokon pedig ngs. Francics Norbert főigazgató úr elnökölt.

A vizsgálatok eredményét részletezve tartalmazza a statisztikai kimutatások 3. száma.

A tanítás terve.

A tanítás tervét, a tananyag beosztását illetőleg, valamint az iskolai rend és fegyelem főtartására vonatkozólag mindenben alkalmaz-

kodtunk a nmélt. miniszteriumnak rendeleteihez és a kir. főigazgatóságnak utasításaihoz.

Vallás- és fegyelmi ügy.

A vallástani oktatás és a hitélet fölött az irányadó vezetést és ellenőrző felügyeletet a megyés püspök úr önmagyméltósága gyakorolja, ngs. és főtisztelendő Bogyó Pál apát-plebánus úrnak mint püspöki biztosnak közvetítésével.

A tanuló ifjúságnak a róm. kath. vallású része vasárnapokon és ünnepeken 8 $\frac{1}{2}$ órákor, köznapokon pedig — kivéve a téli zord időszakot — az előadások előtt 7 $\frac{1}{2}$ órákor szent misét, vasárnapokon mise előtt hitoktató beszédet hallgatott. Az adventi és nagybőjti vasárnapok délutánjain litániára is járt az ifjúság; részt vett a buzaszentelő-, keresztyáró- és úrnapi körmenetekben és farsangháromnapi szentségimadásban; a tanév folyamában ötször végezte a szentgyónást és áldozást s a nagyhét első három napján szent gyakorlatokat tartott. A hétköznapokon és vasárnapi szent misék alatt énekelt, ünnepeken pedig zenés miséket adott elő az ifjúság ének- és zenekara; ezen miseénekeknek épületes betéteit képezék az intézet felső három osztályába járó rendi növendékpapok külön énekkarának darabjai.

A nem katolikus vallású tanulók az illető hitfelekezetek lelkeszeitől nyerték vallási oktatásaikat és részt vettek a saját vallásuk szerint való istenítiszteletekben és vallásgyakorlatokban.

A tanártestülettel együtt az egész ifjúság kegyelettel ünnepelte meg október 4-én és november 19-én felséges apostoli királyunknak és királyasszonyunknak nevenapját, nemkülönbén június 8-án koronázásuknak évfordulóját.

Az iskolai rendszabályokat szeptemberben és januárban a tanuló-ifjúságnak fölolvastuk s kellő értelmezéssel kötelezővé tettük, a beiratások alkalmával pedig egy-egy nyomtatott példányban kézbesítettük minden tanuló szüleinek, hogy a rendszabályoknak a házi felügyeletre vonatkozó részéről kellőleg tájékozva legyenek, azokat magok is szemelőtt tartásuk, illetőleg a szállásadókat azoknak megtartására kötelezzék.

Látogatás.

Tankerületünk kir. főigazgatóját ngs. dr. Hóman Ottó kir. tanácsos és közoktatási tanácsos urat a lefolyt tanévben két ízben volt szerencsénk tanintézetünkben tisztelhetni. Szeptember és deczember hónapokban az érettségi vizsgálatok vezetése végett jelent meg. A júniusi vizsgálatokon ngs. Franciscs Norbert úr elnökölt.

Iskolai ünnepségek.

A magyar kegyes-tanítórend kormánya elhatározta, hogy a tanintézetünkbe járó kegyesrendi növendékpapok az igaz kalauzanziusi tanítás ápolására évenként megünnepeljék a rend alapítójának Kal. szent Józsefnek emlékét. A jelen évben márczius 25-én a növendékpapok nagyszámú közönség jelenlétében a „Kegyes iskolák“ háromszázados évfordulóját ünnepelték meg a következő műsorral:

1. Lucia di Lammermoor. Donizetti Gaetanótól. Előadja a zenekar.
2. Kalazanczi Sz. József élete. Irta és felolvassa Kontraszti Dezső k. r. n. p.
3. Vándor estdala. Weber M. K.-tól, Énekli az énekkar.
4. Szűz Anyánkhöz. Irta Staudt János k. r. n. p., szavalja Komáromy Dezső k. r. n. p.
5. Abendständchen. W. Herfurt-Gerától. Előadja a zenekar.
6. A „kegyes iskolák“-ról. Irta és felolvassa Székely Ernő k. r. n. p.
7. Schifferlied. Hauser-Wernertől. Harmonium és cello-duet. Előadják Fréész Endre és Székely Ernő k. r. n. p.
8. Visszaemlékezés Sz. Atyánkra. Irta Fréész Endre k. r. n. p., szavalja Sróff Gábor k. r. n. p.
9. Fohász. Oláh Károlytól. Énekli a zenekar.
10. Veilehen im Schnee. Gavotte. W. Jerwitztól. Előadja a zenekar.

Márczius 15-ének megünnepélése.

Az ünnepély a következő műsorozattal folyt le:

1. Hymnusz. Énekli a főgymnasium vegyeskara.
2. Nemzeti dal. Petőfitől, Szavalja Komáromi Dezső VII. o. t.
3. Talpra magyar. Hubaytól. Előadja a főgymnasium ének- és zenekara.
4. Felolvasás. Tartja Haunstädter József VII. o. t.
5. Szabadságharcezi dalok, Gáldy után átirta Szent-Gály Gyula. Előadja a főgymnasium ének- és zenekara.
6. Szavalat. Előadja Bálinth Ernő VIII. o. t.
7. Alföldi bucsuhangok. Kéleről. Előadja a főgymnasium zenekara.
8. Felolvasás. Tartja Szőke Jenő VIII. o. t.
9. Márczius 15. Jakab Ödöntől. Szavalja Bialas Jenő VIII. o. t.
10. Rákóczy-induló. Előadja a főgymnasium zenekara.

Ének- és zenevizsgálat.

1897. évi június hó 8-án a szavalatból, karének- és zenéből vizsgálat tartatott a következő műsorral:

1. Nyitány, Richter Á.-tól. Előadja a főgymnasium zenekara.
2. Hidavatás, Arany Jánostól. Szavalja Komáromi Dezső, VIII. o. t.

3. Czigánykar, a „Preciosa“-ból, Weber K.-tól. Előadja a főgymnasium vegyes ének- és zenekara.
4. Torda Péter, Zalár Józseftől. Szavalja Bárány Etele, II. o. t.
5. Novellette, op. 19. Gadetól. Előadja a főgymnasium zenekara.
6. A fecskéfészek, Kozma Andortól. Szavalja Nyúl Pál, IV. o. t.
7. Hadik óbester nótája. Bihari I.-tól. Előadja a főgymnasium zenekara.
8. Házassági ajánlat, Gádonyi Gézáttól. Szavalja Kiss Sándor VIII. o. t. Sz.-Fer. r. n. p.
9. Éji dal, Marschnertől. Előadja a k. r. n. p. énekkara.
10. Célhoz jutás, Sárosy Gyulától. Szavalja Nagy Zoltán, I. o. t.
11. Toborzó, Arany Jánostól. Előadja a főgymnasium vegyes ének- és zenekara.
12. Pályázatok kihirdetése.
13. Tornainduló, Szent-Gály Gyulától. Előadja a főgymnasium zenekara.

Mint minden évben, úgy a jelen tanévben is úgy a szülők, mint az iskolaügy és az ifjúság iránt érdeklődők és az ifjúság barátjai nagy számmal tüntették ki tanintézetünket és többször nyilvánuló megalégedésükkel lelkesítették tanuló ifjúságunkat, hogy szépművészet iránt mutatott kedvüket fokozzák és szabad idejükből önművelésük- és mások gyönyörködtetésére egy részt használjanak fel.

Kerületi tornaverseny.

A nagyméltóságú vall.- és közokt.-min. úr rendeletéből június 21-én tartott kecskeméti kerületi tornaversenyben intézetünk ifjúsága is részt vett 67 tanulóval; s bár ily irányban ez volt az első nyilvános szereplése növendékeinknek, mégis az egyénekenkénti versenyekre jelentkezett 12 ifjú közül a súlydobásért Kaffka Ferencz VII. o. t., a távolugrásért Kocsák Sándor V. o. tanuló ezüstérmét és Nóta István V. oszt. tanuló szintén a távolugrásért bronzérmét nyert.

Ez érmeiken kívül az intézet a közös szabadgyakorlatok szabályos kiviteléért ezüstérmét, a kézi szergyakorlatokban tanúsított ügyességeért II-od rendű diszoklevelet, mint második díjat, a kötélhúzásban elért győzelemért elismerő oklevelet nyert.

Tek. Dömötör Sándor úr 20 korona jutalmából 10--10 koronát kapott Iwencz Ferencz, Tóth István VII. o. tanulók, kik egész éven át ernyedetlen szorgalommal gyakorolták magukat a tornászatban.

Évzárás.

Június 29-én tartotta a tanártestület évzáró tanácskozmányát, amely után június 29-én Isten kegyelméből ünnepélyes „Te Deum“-mal fejeztük be az iskolai évet.

2. Az intézet külső viszonyai.

Róm. kath. egyháztanács.

Az intézetet föntartó érdemes egyházközségnek tekintetes tanácsa az intézet ügyének gondozásával saját kebeléből választott főgymnasiumi bizottságot bizott meg és ezen bizottság elnöke Horváth Döme ny. királyi táblai tanácselnök, tagjai pedig: ifj. Bagi László városi főjegyző alelnök, dr. Bagi Béla jogakadémiai tanár, Dömötör Sándor kir. közjegyző, Hornyik József m. kir. főreáliskolai tanár, Kovács Sándor földbirtokos, Zsigmond József polg. isk. tanár, dr. Igács József orvostudor, Gyeness István árvaszéki ülnök, Perger József főgymn. igazgató.

Ezen bizottságnak a főgymnasiumnak föntartására és fejlesztésére irányuló lelkes gondoskodása ezen tanévben is nagy jelentőségű tényekben nyilvánult. A tekintes egyháztanácsnak az intézet ügye iránt mindig nyilvánuló áldozatkészsége után ezen bizottság lankadatlan tevékenységének köszönhető, tanintézetünk mihamar a jelen viszonyoknak teljesen megfelelő intézetté válik.

Tápintézet.

Az érdemes egyházközség az iskola közelében bérelt külön helyiségben tápintézetet tart fenn, most már tizenötödik éve. Ezen tápintézetben a város bármelyik középiskolájába járó szegény tanulók havonként előre fizetendő 7 frtnyi díjért ebéddel, vacsorával és reggelire szánt kenyérrel láttatnak el. Ezen tápintézet ügyeinek vezetését 9 tagú bizottságra bizta. A tápintézet igazgatója főt. Hanusz István m. kir. főreáliskola igazgató. E bizottságnak tagjai voltak ez évben a mi tanintézetünk részéről: Horváth György és Junker László tanárok, Perger József igazgató.

Szolgáljon ez az intézmény igénybe venni óhajtó vidéki szüléknek tájékoztatóul az iránt is hogy tudakozódásaikkal kihez kelljen fordulniok.

3. Az intézet jóltevői.

(L. A. t. = Lásd: Az intézet történetéhez.)

Tek. Bagi László városi főjegyző L. A. t. 10. p. — Tek. Bogoss Endre kir. tszéki bíró úr L. A. t. 9. p. — Tek. Dömötör Sándor kir. közjegyző úr L. A. t. 9. p. és tornaverseny. — B. e. Dömötör Isvánne Benesik Teréz úrnő L. A. t. 10. pont. — Tek. Fekete István városi h. polgármester úr L. A. t. 9. p. — Tek. Fekete Mihály könyvkereskedő úr L. A. t. 10. p. — Tek. Gyenes István árvaszéki ülnök úr L. A. t. 9. p. — Tek. Hajagos József városi főkönyvelő úr L. A. t. 9. p. — Mélt. Horváth Döme nyug. kir. táblai tanácselnök úr L. A. t. 4., b. 9., 10. p. — Tek. Kada Elek polgármester úr L. A. t. 9. p. — Tek. Kovács Sándor földbirtokos úr L. A. t. 9. p. — Tek. Metzger Béla úr L. A. t. 10. Tek. Szegedi György városi tanácsos úr L. A. t. 9. p. — Tek. Tóth László könyvnyomdatulajdonos úr L. A. t. 6. pont. — Tek. Nagy János úr L. A. t. 10. pont. — Tek. Zimay Károly úr, a róm. kath. egyháztanács főgondnoka L. A. t. g. p. A kecskeméti takarékpénztár L. A. t. 10. és Segély egyesület. A Kecskeméti Ipar-Hitelint. és Népbank L. A. t. 10. p.

Fogadják a nemes szívű adakozók a jutalmazottak és segélyezetttek nevében is tolmácsolt igaz köszönetünket.

4. Könyvtárak.

Tanári könyvtár.

Az iskolai évben a következő művekkel gyarapodott:

a) Ajándékozás útján: mélt. Horváth Döme ny. kir. táblai tanácselnök úrtól, Szinnyi I., Magyar Tájszótár (folyt.) és Magyar írók élete és munkái (folyt.); dr. Bayer Ferencztől, A középiskola reformjáról; Pintér Kálmántól, Irodalmi dolgozatok Vörösmartyról (2 példány); Szabó Károly és Kellebrant Árpád, Régi magyar könyvtár (magyar szerzőktől külföldön 1480 - 1711-ig megjelent nem magyar nyelvű nyomtatványoknak könyvészeti kézikönyve); ifj. Bagi Lászlótól, Kecskemét múltja és jelene; Jászai Rezsőtől, A francia forradalom történetének történetírása hazánkban; Cserei J., Szentbeszéd (Az ezredév alkalmából a tanuló ifjúságnak; Krécsy Bélától, A nők oktatása az amerikai Egyesült-Államokban; Zoér Endrétől, Nagyheti szent elmélkedések; Hanusz Istvántól, A szőke Tiszánál; Kecskemét városától, Millenniumi ünnepi beszédek; Kecskemét 1896. július 12. (Képek); A m. k. Ferencz József tudományegyetem Fasciculusa I., II.; A képzőművészeti osztály képes tárgymutatója; évvégi iskolai Értesítők.

b) Vétel útján: Journal of Education 1897. évre; Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien (folyt.); Szinnyei, Magyar írók élete és művei (folyt.); Szinnyei Tájszótár (Folyt.); Országos Középiskolai Tanáregyesületi Közlöny; Egyetemes phil. Közlöny; Földrajzi közlemények; Századok; Irodalomtörténeti Közlemények; Osztrák-Magyar Monarchia (folyt.); Szilágyi, A magyar nemzet története (folyt.); Biblia és tudomány (1. füzet); Tóth, Mendemondák; Baksay, Gyalog ösvény I–III.; Vajda, Magyarország; Poseh, Idő elmélete; Margalits, Magyar közmond. (1. füz.); Langl, Grundrisse hervorragender Bandenkun. I.; Beöthy, Magy. irod. Kis tükre; Ferenczy, Petőfi életrajza I–III.; Szántó, Weér Judit; Tóth, Boldog asszony; Benedek, Mesevilág; Müller, Handbuch d. Klass. Alterth. ²²/₂₃ Halb.; Régi Magyar könyvtár I–IV.; Haraszti, Molière élete és művei I., II.; Imre, Irodalmi tanulmányok I., II.; Morvay, Tanulmány az ember tragédiájáról; Flammarión, Stella; A tiz parancsoltnak magyarázata.

Ifjúsági könyvtár.

Az iskolai évben következő művekkel gyarapodott:

Vétel útján: Hoffmann F. Elbeszélései 67. k.; Vadnai K., A kis tündér; Moncrieff, A szegénylős; Simai Kristóf, Igazházi; Puskin S., A kapitány leánya; Sand Gy. Az ördög mocsár; Csokonai V. M. Lilla; Gyulai P., A vén színész; Pálffy A., Egy kastély az erdőben; Csiky G. színművei 21 k.; Sophokles: Antigone; Racine, Athalia; Dugonics A., Kún László; Szabó L., Mátyás király; Hugó V., Hernani; Echeagaray J., Mariana; Corneille P., Cinna; Kisfaludy K. Minden munkái 6 k.; Szamota I., Régi utazások; Kölcsey F., Paraniésis; Vörösmarty M. Összes költeményei 6 k.; Taine H. A. A görög és olasz művészet böleselete 2 k.; Kemény Zs., Szerelm és hiúság; Turgenyev Sz. J., Egy vadász iratai; Kisfaludy Sándor Minden munkái 8. k.; Longfellow H., Az arany legenda; Rádai P. Munkái; Szász K., Schiller; Lévy I., Vigasztalások; Erdélyi J., Aesthetikai előtanulmányok; Thackeray V., Hiúság vására 2 k.; Macanlay Lord Bacon; Simonyi Jenő A zsidók; Guizott, A demokraczia Franciaországban; Thomas, Descartes emlékezete; Chateaubriand F., Vértanúk; Racine, Phadra; Coppée F., Két fájdalom; Tennyson A., Király-idyllek; Szigligeti E., Fenn az ernyő nincsen kas; Bert Harte, Kaliforniai beszélei; Csengery J., Catullus versei; Kónyi M., Deák Ferencnek két fölirata; Kochanovszkyné, Szeretett; Fáy A. A külföldiek; Porle J., Pry Pál; Beaumarchais, Figaró házassága; Nagy Ignác, Tiszt-újítás; Quida, Egy orgonaág; Lord Byron, A kalóz; Longfellow Hen-

rik, Hiavata; Schiller, Kisebb prózai irataiból. Összesen: 138 mű 162 kötetben, 118 frt értékben.

5. Szertárak.

Természettani szertár. A szertárban van:

I. az általános tulajdonságok és erők tanához	7 készülék,	9 drb.,	26.59 frt ért.
II. az általános mechanikához .	54 „	118 „	558.85 „ „
III. a cseppfolyósok mechanikájához	27 készülék,	49 „	268,10 „ „
IV. a légneműek machanikájához	53 „	73 „	482.93 „ „
V. a rezgés- és hangtanhoz	19 „	43 „	154.35 „ „
VI. a hőtanhoz	42 „	82 „	282.40 „ „
VII. a fénytanhhoz	65 „	136 „	890.12 „ „
VIII. a delejességhez	9 „	31 „	567.00 „ „
IX. a dörzs- és légköri villanyos- sághoz	36 „	69 „	303.04 „ „
X. galván-villanyossághoz	71 „	137 „	1233.41 „ „
XI. a kosmosphysikához	5 „	5 „	285.00 „ „
XII. szerelvények, bútorzat, mű- szerek	29 „	50 „	197.68 „ „
XIII. iratok, könyvek, nyomtatv. .	44 „	49 „	19.05 „ „

Összesen: 460 készülék, 869 drb, 4743.53 frt ért.

b) A vegytani szertár részére a jelen évben csak fogyasztási anyagok szereztettek.

c) Természetráji szertár gyarapodása: Kigyó esontváz, 4 kisebb éneklő és 1 gázló madár az intézetben elkészítve; 1 függőcinkéfészek, 6 drb tojás. Garda borszeszben. A gyűjtéshez járultak: Junker László főgym. tanár, Kovács Lajos, Macher Béla és Szabó László VI. osztályú tanulók.

A növény- és rovargyűjtemény újabb példányokkal pótoltatott és bővítettett.

d) Térképgyűjtemény. Az intézetnek van 77 drb fali térképe, 31 drb kézi atlasza, 34 drb földrajzi és történelmi képe, 5 drb ég- és földgolyója.

e) Érem- és pénzgyűjtemény. Érem- és pénzgyűjteményünk áll 774 drb ércpénz és emlékéremből és 42 drb bankjegyből. Pecsétgyűjteményünk a tanév végén 324 drbból.

f) A rajz és mértani szertár.

A szertár állománya.	2 készülék	6 drbban.
1. Szerelvénnyek:		
2. Minták a mértan tantárgyhoz	3	49
3. Rajz-mintalapok	. 14 csoport	1052
4. Műlapok 5 mű	39
	Összesen: 22 mű	1146 drbban.

g) Philologiai történelmi gyűjtemény.

Philologiai történelmi gyűjteményünk ez évben Perger József igazgató által adományozott. Divald, „A képzőművészet remekei“ című gyűjteménnyel gyarapodott. Ezen gyűjteményből 104 képet üveges keretbe helyeztünk és bő magyarázattal ellátva folytonosan a tanulók szeméi előtt függenek az intézet folyosóin. Gyűjteményünk ma 383 képből áll, melyekből 319 üveges keretbe van foglalva, 64 pedig kemény táblára van húzva.

A gyűjtemény a következő képekkel gyarapodott; Batoni, Bánkódó Magdolna: Canova, Venus victrix, Theseus, Gladiator, Caracci Hannibal, Madonna, Krisztus urunk születése, Caravagge de Michelangelo, A szűz anya halála. Champagne Fülöp, Mózes, Corregio, Bűnbánó Magdolna. János evangelista, Jézus születése, Madonna és szent Hieronymus, Alexandriai Katalin eljegyeztetése, Madonna szt Györggyel, Madonna a gyermek Jézussal, Ganymedes elraboltatása, Coyzevox, A Dordogne folyó nymphája. Dolce Carlo, Krisztus, Domenichino, Szt Hieronymus áldozása, Dow, Az írómester, Dürer Albert, Holzschuber Jaromos arcképe. Dyck van, Krisztus holtteste, Ábrahám elűzi Hágert. IV. Károly király, Női arckép, Giovanni de Bologna, Garnier, Inó fiaival együtt a tengerbe ugrik, Holbein Hans, Meyer polgármester Madonnája, Morott Hubert, Leonardo da Vinci, Utolsó vaesora, Michel Angelo, Mózes, Murillo, Páduai szt. Antal, Madonna, Mária menybemenetele, Koldúsgyermek, Rafael, Heliodor kiűzetése, Constantin esatája, Attila, Athenaei iskola, Parnassus, A vár égése, Krisztus sirbatétele, Ladisputa, Galathea, Szt János a pusztában, Folignoi Boldogasszony, Madonna di san Sisto, Madonna della sedia, Szent Czeecilia, A szent szűz, Madonna del pesce, A szent család, Urunk megdicsőülése, Mihály arkangyal győzelme a sátán felett. Ezechiel látomása, Rembrandt, Tájkép, Jákób a mint József fiait megáldja, Krisztus Pilátus előtt, Rafael arkangyat, Rembrandt von Ryn, A pénzváltó, Reni Guido, Jézus és a samaritanus nő, Ecce homo. Mater dolorosa, A kisdedek meggyilkoltatása, Rosa Salvator, Tájkép, Rubens, A zsáknány, Satyrok és nymphák, A gyümölcskoszorú, Sámson és Delila, Oroszlánvadászat, Békekötés a rómaiak és sabinok között,

Krisztus a keresztfán. Levétel a keresztfáról, Krisztus holtteste, Szent Márton, Rubens fiai, Mária menybemenetele, Mihály arkangyal, Raisdael Jakab, Tájkép, Zúgó patak, Titian, A szent család imádása, A töviskoronázás, Az adógaras, Szt. Péter meggyilkoltatása, Mária menybemenetele, Veronese Pál, Mózes feltalálása, Szt Katalin eljegyeztetése, A szent család, Wynants, Tájkép, Wouwerman, Pihenő, Antik szobrok fénynyomatai, Tiberis, A haldokló gladiator, A borghesi vivó. Discobolos, Sophocles, Anakreon, Euterpe, Faun, Nero, Arlesi Venus, Capuai Venus, Ceres, Muzsa.

Zeneszertár. Az ének- és zeneiskola szükségére a n. érd. róm. róm. kath. egyházközség ez évben 50 frtot adományozott. Ezen összeg részben hangszerek javítására és jókarban tartására, részben egyes hangszerek, húrok, továbbá új ének- és zeneművek beszerzésére fordított.

6. Önképzőkör.

Az alapszabályok értelmében rendes tagjai a két felső osztály tanulói, az 5-ik és 6-ik osztályéi bejáró tagok s mint ilyenek, csak szavalatokkal léphetnek föl.

Ez évben a körnek 57 rendes és 45 bejáró, összesen: 102 tagja volt.

A megalakulás szeptember 27-én történt, melyen tisztviselőkké a következőket választották: elnöknek Szőke Jenő 8. o. t., főjegyzőnek Bálint Ernő 8. o. t., pénztárosnak Antal Sándor 8. o. t., aljegyzőknek Ivencz Ferencz és Lesi József 7. o. t., alkönyvtárosnak Acsai Ferencz 7. o. tanuló.

A kör két hetenként tartotta gyűlését, számszerint az egész évben 12-öt. Ezek között 3 diszgyűlés volt, melyeken az aradi gyásznapot Vörösmarty Mihály emlékét és a magyar szabadság hajnalhasadásának márczius 15-ének napját ünnepelte meg az ifjúság. Azon kívül megkoszorúzta a város feledhetetlen költőfiának, Katona Józsefnek sirját felolvasások és szavalatok kíséretében. A rendes gyűlések tárgya az elfogadott dolgozatok s a rájuk vonatkozó bírálatok felolvasása, valamint szavalatok s azok rögtönös megbírálása volt, mindenkor a vezető tanár felügyelete mellett és megjegyzései kíséretében. E gyűléseken kifejtett munkásságnak eredménye a következő: az elnöki megnyitó- és záróbeszédeken kívül 20 felolvasást tartottak, 17-et prózában, 3-at verses alakban. Eredeti dolgozat 19. 1 fordítás. Ezeknek érdemét 12 bírálat állapította meg úgy, hogy közülök 3 dicséretes, 3 jó, 8 elismerésre, 1 megemlítésre érdemes. Négy nem részesült bírálatban. Három dolgozat kiválóságánál fogva a munkakönyvbe való beírásra találtatott érdemesnek s pedig:

Az aradi vértanúk emlékezete, Bálint Ernő 8. o. t.; Éjjél után, Papp Károly 7. o. t. és Virágfakadás, Szőke Jenő 8. o. tanulótól.

A szavalás terén 43 szavalati darabot adtak elő, 37-et a komoly, 6-ot a vig nemből. Ezek közül dicséretes fokozatban részesült 7, „jóban” 11, elismerést nyert 16, megemlítést 3, elvetést 1, három pedig bírálatlan maradt.

A minden évben szokásos szavalatversenyt az idén február 7-én tartottuk meg, melyen úgy a komoly szavalatok 5 frtnyi, valamint a komikus 3 frtnyi díját Kiss Sándor 8. o. t. nyerte meg.

Az önképző-kör buzgó elnöke, Szőke Jenő 8. oszt. tanuló. tdk. Tóth László nyomdatulajdonos úr ajándékából 1 db arany jutalomban részesült, Komáromi Dezső 8. o. t. pedig szorgalmas és sikerült szavalati fellépéseiért jutalomkönyvet nyert.

A könyvtár 9 művel és egy folyóirattal gyarapodott 16 frt 50 kr. értékben.

A pénztár bevétele 40 frt 50 krt tesz ki.

7. Gyorsíró-kör.

Az alakuló gyűlés 1896. október 18-án tartatott meg, a melyen tisztviselőikül megválasztottak és pedig elnökökké a haladóknál Kontraszti Dezső VIII. és Fehér Flórián VII. o. t., k. r. n. papok, a kezdőknél Sróff Gábor és Gärtner József VIII. o. t., k. r. n. p., könyvtárossá Székely Ernő k. r. n. p., VIII. o. t.

A gyorsíró-kör tagjai a VIII. osztályból: Adler Jenő, Bereczki Imre, Freész Endre, Gärtner József, Gibicz Géza, Groszman Antal, Hatvani Ede, Kausch Mihály, Komáromy Dezső, Kontraszti Dezső, Kövesi Lajos, Kummergruber Emil, Lindner József, Polló István, Sróff Gábor, Standt János, Székely Ernő, Varga Ferencz k. r. növendék papok. A VII. osztályból: Fehér Flórián, Haunstädter József, Kapp Károly, Lukács József, Lukinich Imre, Majoros Béla k. r. növendék papok, S. Tóth István. A VI. osztályból: Hársing István, Hogyor József, Ullrich József, Zacher György k. r. növendék papok, Brachfeld Gyula, Csorba Gáspár, Láber Viktor, Macher Béla, Neumann Pál.

A tagok hetenhint egyszer összejöttek és az előadók vezetése és a felügyelő tanár ellenőrzése mellett gyakorlatilag képezték magukat a gyorsírásban.

A körnek jövedelme tagsági díjakból 68 frt volt, kiadása 4 frt és így a pénztári maradvány 64 frt.

A kör könyvtárának gyarapodása a budapesti magyar gyorsíró-egyesület szaklapjaiból áll. A tagok száma 34.

8. Segélyző egyesület.

A Segélyzőegyesület könyvtárából 48 tanuló között 322 kötet iskola-könyv osztatott ki. Szereztetett 39 új iskolai könyv, bekötöttet 27 könyv.

A Segélyegyesület ezen évben 50 frttal gyarapodott, a Takarékpénztár-Egyesület kegyes alapítványából 781 frt 92 krral van tőkésítve.

9. Az intézetnél rendszeresített pályázatokról.

Jegyzőkönyv

a kecskeméti róm. kath. főgymnasiumnál rendszeresített pályázatok elbírálása végett
f. évi jun. hó 7. tartott gyűlésről.

A tételket megállapító bizottság az 1897. évi jan. hó 12. tartott gyűlésében 7 tételre tűzött ki pályadíjakat.

A határidőre beérkezett 17 mű; bírálói:

Méltóságos Horváth Döme nyug. kir. táblai tanácselnök,
Kada Elek polgármester, Dömötör Sándor kir. közjegyző, Fekete István h. polgármester, Szegedi György városi tanácsos, Zimay Károly főgondnok, Bogoss Endre törv. bíró, Gyenes István árvaszéki ülnök, Vágó László főerdész, Hajagos József városi főkönyvelő, Tóth István anyakönyvvezető, Kovács Sándor földbirtokos, Rapcsányi István fővárosi tanár, Perger József főgymn. igazgató, Arányi Ágost, Bartek Lajos, Dékay Lajos, Horváth György, Kovács Antal, Mácska Lajos, Molnár Pál, Vékony József, főgymn. tanár urak.

1. A kecskeméti városi tanácstól alapított „Széchenyi-díj“-ra (60 korona), melyért csupán kecskeméti születésű ifjak pályázhatnak, ki volt tűzve e magyar történelmi kérdés: „Adassanak elő a Hunyadi ház érdemei politikai, hadügyi és művelődési tekintetben.“

Beérkezett 2 pályamunka: „Óh áldott, óh áldott a keze-irása“ és „Vos facta loquuntur“ jeligék alatt. Az első jelige alatt beadott dolgozat nem áll ugyan sokkal magasabban versenytársa fölött, de tekintve azt, hogy a Hunyadi háznak érdemeit politikailag behatóbban és némi önállósággal, különösen pedig behizelgő stílusban tárgyalja, a fődijra (60 korona) érdemesített.

Szerzője: Bagi Kálmán VI. o. tanuló.

A „Vos facta loquntur“ szintén munkás kézre mutat ugyan, de összehalmozott adatait nem csoportosítja áttekinthetőleg. Jutalma 20 korona.

Szerzője: Ulrich József VI. o. tanuló.

2. A Kecskeméti Kaszinó 40 korona jutalmára ki volt tűzve: „Lisztius László báró“ történeti elbeszélés.

A teérkezett 4 dolgozat közül 3 üti meg a mértéket. Első díjra (40 korona) érdemesítették a „Mit ér róza nélkül a tövises élet“ jeligés dolgozat, melynek ügyes bonyodalma, helyes igazságszolgáltatása, megnyugtató befejezése mellett, különösen tollának gyakorlottsága tűnik szembe.

Szerzője: Kapp Károly VII. o. tanuló.

A második: „Rút nagyravágyás ásta meg sirját“ jeligével bíró pályamű, melynek jellemei elég következetesek, igazságszolgáltatása is jó, de bonyodalom nincs benne. Jutalma 20 korona.

Szerzője: Kövesi Lajos VIII. o. tanuló.

A harmadikat élvezetesen szöjt, bár több helyen indokolatlan meseszövése s élvezetes nyelvezete érdemesítik a 10 korona jutalomra. Jeligióje: „Nő volt angyala, nő volt daemona.“

Szerzője: Kontrászi Dezső VIII. o. tanuló.

3. A néhai Zsiga Lajos k. r. tanár által alapított „Zsiga-dij“-ra, 50 korona, e vallás-erkölcsi tétel volt kítűzve: „A vallás legnagyobb megvetői nem győzik ismételni, mennyire szükséges az a népeknek, nekem pedig úgy látszik, hogy a vallás azoknak, kik a nép fölött uralkodnak, még szükségesebb.“

A beérkezett 3 pályamű közül az első díjat (50 korona) kapja, az „Ad te clamamus“ jeligés mű, mint a három közül legtartalmasabb. Mély vallásos meggyőződésben, széles látókörben és ügyes leírásban emelkedik versenytársai fölé.

Szerzője: Lukács József VII. o. tanuló.

„A vallással szent a jogar“ jeligével bíró dolgozat sok dicséretes tulajdonságokkal rendelkezik ugyan, de túl tömött szerkezete kissé nehézkessé tesz. Jutalma 20 korona.

Szerzője: Kapp Károly VII. o. tanuló.

A harmadik „Regis ad exemplum“ jeligével mint kisebb-szerű, de eléggé talpra esett dolgozat pedig, 10 koronával jutalmaztatik.

Szerzője: Lukinics Imre VII. o. tanuló.

4. Aesthetikai tételül ki volt tűzve: „Hunyadi László alakja a magyar epikai és tragikai költészetben.“

Beérkezett 3 dolgozat. A bírálók ítélete szerint, mind a három jutalomra érdemes. Legsikerültebb a „Fejére Gábor angyal tesz martyr-koszorút“ jeligével ellátott dolgozat, melyet a bírálat 30 koronával jutalmaz. Beosztása áttekinthető, a tárgyismeret kimerítő, de egyes művek fejtegetése, különösen a tragikai műfajban talpra esett. Stílusa a szép irány minden kellékével rendelkezik.

Szerzője: Kontrászi Dezső VIII. o. tanuló.

Erős versenytársa ugyan az előbbinek a „Nem hitte, hogy a büszke koronának“ jeligés mű, de egészen sikerültnek csak epikai részeiben mondható. Jutalma 20 korona.

Szerzője: Standt János VIII. o. tanuló.

A „Magnum fortunam“ jeligével bíró dolgozat, az anyagot nem meríti ki nagyon teljesen s fejtegetéseiben nem jár oly mélyen, mint versenytársai de élvezetes stílusa s áttekinthető szerkezete méltóvá teszik a 10 korona jutalomra.

Szerzője: Majoros Béla VII. o. tanuló.

5. Költői tárgyul ki volt tűzve: „Ének Pannonia megvételéről“ (modern átdolgozásban).

„Ha a föld Isten kalapja“ jeligével beérkezett vers, bár a történet elbeszélése itt-ott homályos s a verselés helylyelközzel döcögős, sikerült lyrai részletei s föllengző befejezése megnyerték a bírálók tetszését és 10 korona jutalomra tartották érdemesnek.

Szerzője Kapp Károly VII. o. tanuló.

6. Műfordításra kitűzetett a latin nyelvből: „M. Fabii Quintiliani, Institutiones oratoriae lib. III. cap. 1., 2., 3., 4., 5.“

A beérkezett 2 dolgozatot jutalomra érdemesítették a bírálók. Még pedig a „Patiendo mereri“ jeligés fordítás kap 20 koronát, mint eléggé hű, folyékony, kifejezéseiben találó és magyaros fordítás.

Szerzője: Gibicz Géza VIII. o. tanuló.

A „πεπραγμένου τού έργου οί καρποί γαυρεῖς“ jeligével ellátott, mint szintén eléggé sikerült fordítás pedig 10 koronával jutalmaztatik.

Szerzője: Lukács József VII. o. tanuló.

7. Természettudományi czimen szereplő csoportból 2 kérdés volt kitűzve: a) „Milyen szerep jutott a trigonometriának a megközelíthetetlen

vagy hozzáférhetetlen magasságok és hosszúságok meghatározásában?”
 b) „Hazánk néprajzi és kulturális viszonyai, az országos statisztikai hivatal által legújabban kiadott halálozások alapján.“

Az elsőre „Többet észszel mint erővel“ jelige mellett beadott mű, élénk érdeklődéssel foglalkozik a trigonometria fejlődésével. Ügyesen fejti ki, mi adta meg az alapot arra, hogy a hosszúságot nem mérés, hanem számolás útján határozhatjuk meg. Elég behatóan foglalkozik az elméleti résznek a gyakorlatban való érvényesítésével. Felsorolt példáit is helyesen oldja meg. Jutalma 30 korona.

Szerzője: Gärtner József VIII. o. tanuló.

A földrajzi kérdés megoldója, a mellett hogy már a tétel címében sem törekszik pontosságra, adatait sem a táblázatok összehasonlításáról meríti. A dolgozat inkább hazánknek néprajzát tárgyalja történelmi reminiscenciákkal feleresztett dicséretekben. A sok szorgalmat és jóakaratot bizonyító dolgozat mindamelllett 20 koronával jutalmaztatik. Jelígeje: „A baha mindenelőtt.“

Szerzője: Fehér Flórián VII. o. tanuló.

A pályaművek jutalmazásához az alapítványokon kívül ajándékaikkal nagylelkűen járulni kegyeskedtek:

Horvát Döme nyug. kir. tanácselnök a maga nevében s néhai Horvát Gyrill emlékére 80 korona, Vágó László főerdész 20 korona, Rapcsányi István főv. tanár 20 korona, Kada Elek polgármester, Dömötör Sándor kir. közjegyző, Fekete István h. polgármester, Szegedi György városi tanácsos, Bogoss Endre törv. bíró, Gyenes István árvaszéki ülnök, Hajagos József városi főkönyvelő, Tóth István anyakönyvvezető, Kovács Sándor földbirtokos, néhai özv. Dömötör Istvánné 10 koronával.

Fogadják a nemes szívű adakozók, a tanuló ifjúság nevében a tanártestület hálás köszönetét.

10. Ösztöndíjak, jutalmak, segélyezések.

Boldogult Horváth Gyrill emlékezetére mélt. Horváth Döme adományából (50 frt) ösztöndíjat kapott Bagi Kálmán VI. o. tanuló.

B. e. Hoffmann János, néhai kecskeméti prépost-plébános ösztöndíját (25 frt 20 kr.) Tóth Mihály I. o. tanuló kapta.

Kisfaludy Lipthai Pál alapítványából (16 frt) ösztöndíjat kapott Kovács Antal II. o. tanuló.

Fektor-féle ösztöndíjat (24 frt) Nyul Pál IV. o. tanuló kapta.

Csomák Gábor-féle alapítványából (35 frtot) kapott Tóth Kálmán II. o. t. Mélt. Horváth Döme adományából (20 frtot) kapott Szeles László VII. o. tanuló.

Kovács László alapítványából (20 – 20 frtot) kapott Acsay Ferencz VII. o. tanuló és Szabó László VI. o. tanuló.

B. e. Ferenczi László alapítványnak kamatját (8 frt) Vékony István IV. o. tanuló kapta.

H. Kovács Anna alapítványnak kamatját (12 frt 68 kr.) Theesz József IV. o. tanuló kapta.

Major József alapítványának (1 frt 60 kr.), Biró Magdolna alapítványának (4 frt), Zimmermann Józsefné alapítványának (2 frt) kamatját id. Faragó György I. o. tanuló kapta.

B. e. Szabó-féle alapítvány (4 frt) kamatját Földi László I. o. tanuló kapta.

B. e. Pollák Ede, néhai kegyesrendi kormány-segéd alapítványának kamatját (5 frt 68 kr.) Szeiler Antal II. o. tanuló kapta.

Nt. Csősz Imre k. r. tanár alapítványának kamatját (4 frt 86 kr.) Kerekes Béla IV. o. tanuló kapta.

B. e. V. Kiss József és neje Ruza Rozália alapítványának kamatját (12 frt) Kozacsek Elek VI. o. tanuló kapta.

Tek. Dömötör Sándor kir. közjegyző adományából (12 frt 50 kr.) kapott Freész Endre VIII. o. t. k. r. n. p., a növendékpapok énekkarának vezetésében tanúsított buzgalmaért.

Tek. Nagy János adományából (5 frt), b. e. Dömötör Istvánné Benesik Terézia adományából (5 frt) kapott Orbán Ferencz III. o. tanuló.

A Kecskeméti Takarékpénztár-Egyesület (25 frt) adományát Csernus Ferencz VIII. o. tanuló kapta.

A Kecskeméti Ipar-Hitelintézet és Népbank (25 frt) adományát Bálint Ernő VIII. o. tanuló kapta.

Tek. Pátkay Lajos és neje Szokolay Anna úrnő adományából a róm. kath. vallást legszorgalmasabban tanult tanulók 10 koronás aranyat kaptak: Bodor József I. o., Tóth Kálmán II. o. Kapás Pál III. o., Ángyán Béla IV. o. tanulók. 20 koronás aranyat kaptak Major Béla V. o. Szabó László VI. o., Iwencz Ferencz VII., Csernus Ferencz VIII. o. tanuló.

Tek. Bagi László városi főjegyző úr adományából kapott egy drb. aranyat Szegedi István II. o. t.

Az alább felsorolt könyvadományokat az egyes tárgyakban kiváló tanúsító növendékek kapták.

B. e. Szegedi Kilit Szt.-Ferenczrendi áldozópap könyvadományából (A Messiás Antilogiant Renán Jézus életére) a vallástan szorgalmas

tanulásaért kaptak: Acsay Ferencz, Fehér Flórián, Hanenstädter József, Janesár Mihály, Kapp Károly, Lukács József, Majoros Béla VII. oszt. t.

Tek. Fekete Mihály úr könyvadományából kaptak: Dóczy Lajos „Csók“ ez. művét Komáromi Dezső VIII. o. tanuló, „Vörösmarty költeményei“-it Bodrogi János VII. o. tanuló, Clio „Mondafüzér“ ez. könyvét Sággy II. o. tanuló kapta.

Tek. Metzger Béla úr könyvadományából kaptak: Arago „Emlékbeszédei“-t Gärtner József VIII. o. tanuló, Church „Elbeszélések“-et Kapp Károly VII. o. tanuló, „Hatszáz Magyar Nemzeti Dal“-ját Gyenes Sándor IV. o. tanuló, „Költők Lugasa“ ez. művet Bagi Béla IV. o. tanuló, Hanusz I. „A nagymagyar Alföld“-jét Moeza Menyhért II. o. tanuló, Cox Gy. „A Mithologia könyvé“-t Véber Antal VI. o. tanuló kapta.

Tek. Steiner Mihály könyvadományából kaptak: „Petőfi összes költeményei“-t Novy Róbert III. o. tanuló, Tipray I. „Magyar-Német-Német-Magyar zsebszótár“-ját Kapás Mihály III. o. tanuló, Petőfi „Elbeszélő költeményei“-t Sakstädter József I. o. tanuló, „Ezeregy magyar Nép dal“-ját Blazmann Gyula, I. o. tanuló.

B. e. Koháry István „szegény deákok alapítványának“ 1896/7. évi kamatját (60 frt) 6 tanuló kapta.

Intézetünk és ezzel együtt a hazai nevelés- és oktatásügynek áldozatkész pártfogói fogadják szívesen adományukért, a mit adhatunk, hiven emlékező tiszteletünket és mélyen érzett köszönetünket.

VI.

A tanulók érdemsorozata.

Az érdemsorozatban használt jegyek jelentménye és fokozata.

Fokozat	Előmenetel	Magaviselet
1	jeles	jó
2	jó	szabályszerű
3	elégseges	kevésbbé szabályszerű
4	elégtelen	rossz

Az érdemsorozatban előforduló rövidítések magyarázata:

g. k. v. = görög keleti vallású; h. v. = helvét vallású; ág. ev. = ágostai evangélikus vallású; izr. = izraelita; fm. = felmentetett; k. r. n. p. = kegyesrendi növendékpap; sz. fer. n. p. = Szt-ferenczrendi növendék pap; ö. d. = ösztöndijas; ism. = ismétlő.

I. OSZTÁLY.

A tanulók nevei	Rendes tantárgyak										Rend- kívüli tan- tárgyak
	Magaviselet	Vallás tan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Számítan	Rajzoló mértan	Tornázás	Szépíráás	Műfűnek	
Aczél Albert	2	2	3	3	3	3	3	2	2	2	
Aczél Antal	2	2	3	3	3	3	3	2	2	2	
Andró Balázs	1	1	2	3	3	2	2	2	1	2	
Aszódi Jenő, izr.	2	1	3	3	2	2	3	3	2	2	
5. Bende János	1	1	3	3	3	3	3	1	3	3	
Bodor József	1	1	2	2	2	3	2	2	3	3	
Bódog Imre	1	3	4	4	3	3	3	2	3	3	
Czigány László	1	2	2	1	3	2	1	2	1	2	
Csáki Ferdinánd	2	2	3	3	3	3	3	2	3	3	
10. Fábíán Pál	1	2	3	3	2	3	3	2	2	1	
Faragó György id.	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1	
Faragó György ifj.	1	3	3	3	4	4	4	2	3	2	
Farkas Gyula	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	
Farkas Nándor	2	3	2	2	3	3	3	3	2	1	
15. Forró Mihály	1	3	3	3	3	3	2	3	2	2	
Földi László	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	
Géró János	2	3	2	2	3	2	3	3	3	2	
Gyenes Imre	1	3	4	4	3	4	3	2	2	2	2
Gyenes Mihály, ism.	1	4	4	4	4	4	4	2	3	3	
20. Hannover Béla, izr.	2	2	3	3	2	3	3	2	3	2	
Harkai Béla	1	2	2	3	2	2	2	1	2	2	
Hűber Jenő	1	3	3	3	3	1	1	2	2	1	
Jámbor József	1	3	3	3	3	2	3	2	2	2	
Kardos Gyula	2	3	3	3	3	3	2	2	3	3	
25. Kardos József	2	3	4	4	4	4	4	2	3	3	
Káhlesz Miklós	1	2	3	2	2	3	3	2	2	2	
Kárpáti József	1	3	3	3	4	4	3	2	3	3	
Király József	2	2	4	4	3	3	4	2	2	2	
Kósa Gergely	2	3	4	4	4	4	4	2	2	2	3
30. Szőke Kovács János	1	2	2	3	2	2	3	2	1	2	2
T. Kovács József	1	1	3	3	3	2	3	2	3	3	
Köhler Ferencz	2	2	3	3	3	3	3	1	3	3	
Krisztoj Sándor, g. k. v.	2	3	3	3	3	3	3	2	2	2	
Lőwy Miksa, izr.	2	1	3	3	3	3	3	2	3	3	
35. Mácsay Brúnó, ism.	2	2	3	3	3	3	2	1	1	2	
Máthé Gyula	2	3	3	3	3	3	3	fm	3	3	
Mészáros István	2	2	3	3	2	3	3	fm	2	2	

A tanulók nevei	Rendes tantárgyak										Rend- kívüli tan- tárgyak
	Magaviselet	Vallás	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Számítás	Rajzoló mértan	Tornázás	Szépíráás	Művészet	
Muhoray Károly	2	2	3	3	3	3	3	3	2	3	
Múth Imre, izr.	1	1	1	1	1	2	1	2	1	..	
40. S. Nagy Mihály	1	3	4	4	4	4	3	2	2	3	
Nagy Pál, ism.	1	2	3	3	3	3	2	1	2	3	
Nagy Zoltán .	1	1	2	3	3	3	2	2	2	1	
Napholz Kálmán . .	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	
Pellinger Fülöp, ism.	1	4	4	4	3	3	4	2	3	2	..
45. Poczik Mihály .	1	3	3	3	3	3	3	2	2	2	..
Pölöskei György . . .	2	3	3	4	3	3	3	2	2	2	..
Sagstädter Ferencz, ism.	1	1	1	2	2	2	3	1	1	2	..
Sándor József .	1	2	3	3	3	3	3	2	3	2	2
Skultéti József .	1	2	3	4	4	4	3	2	3	2	
50. Steiner József .	2	3	3	3	4	4	3	2	3	3	
Tábi János . .	2	3	3	4	4	3	3	2	1	3	..
S. Tóth Mihály	1	1	1	1	1	2	1	fm	1	1	1
Túri Pál	1	3	3	3	4	3	3	2	1	1	
Veiszmán Péter .	1	2	3	3	3	3	2	3	3	2	
55. Vékony József . . .	1	1	2	1	2	1	2	2	2	2	
Virágh László, ism. . . .	1	1	2	3	2	3	2	2	2	2	
Vitián György, g. k. v., ism.	1	1	3	3	4	3	3	2	1	..	
Vörös János . . .	2	2	3	3	3	3	4	fm	2	3	
Zolnay Mihály	1	1	3	3	3	3	2	1	2	2	
60. Zsámboki János	1	3	2	3	3	3	3	2	2	2	..

Kimaradtak: Bende György, Hertl Emil, Kálóczy László ism., Kovács Elek, Pál Mihály, Schejndelmann Gyula, Spielmann János, Tasi Pál.

Összesen: 68.

II. OSZTÁLY.

A tanulók nevei	Magaviselet	Rendes tantargyak							Rendkívüli tantargyak			
		Vallás tan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Szám tan	Rajzoló mértan	Tornázás	Szépíráás	Francia ny.	Műének	Zene
Babinszki Ferencz	2	2	3	3	3	3	3	2	3	..	3	..
Bartutz Lajos	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	2	2
Bárány Etele	1	1	2	2	1	2	1	2	1	1	2	..
Blaszmann Miklós	1	2	2	2	1	2	1	2	1
5. Bódogh Gábor	1	1	3	3	2	3	3	2	1
Dávid Ferencz, izr.	2	2	3	4	3	3	3	3	3
Dékány Dániel	2	3	3	3	3	3	3	3	3	..	2	..
Dunszt Gyula	2	2	4	3	3	4	3	2	2	..	2	3
Feldmeier Géza, izr.	1	2	4	4	3	4	3	2	2	2
10. Gál Antal	1	1	1	2	2	2	1	2	1
Graber József, izr.	2	2	3	3	3	3	3	3	3
Gulácsi Tibor, ev. ref. ism.	2	3	3	3	3	3	3	3	3
Kálóczy Ferencz	2	3	3	4	3	4	3	3	3	..	3	..
Kiss Ferencz	1	2	1	2	3	3	2	2	1	..	1	..
15. Kiss László	1	3	4	4	3	4	3	fm	3
Kovács Antal	1	2	2	2	1	2	2	2	1	2
Kovács István	1	1	2	2	2	3	2	2	1	..	1	..
Cz. Kovács József	1	2	3	3	2	3	3	fm	3
Kovács József, ism.	1	2	3	4	2	3	2	2	3
20. Miresa Kornél, gör. kel.	1	1	3	4	3	4	3	2	2
Mócza Menyhért	1	1	1	2	1	2	1	2	1
Morsbach Róbert	1	2	2	2	2	3	3	2	1	..	1	2
Nagy János	2	2	2	3	3	3	3	2	2
Nikolajevics Koszta, gör. kel.	2	1	2	2	3	4	3	fm	2	..	1	2
25. Sági Tihor, izr.	1	1	1	1	1	2	2	2	1	..	3	..
Sándor László	2	3	3	3	3	3	3	3	3
Szabó István	1	3	3	3	2	2	3	fm	2
Szegedi István	1	1	1	2	1	2	1	2	2	..	2	..
Szeiler Antal	1	1	1	1	1	2	1	1	1	..	2	1
30. Szücs György	1	1	3	3	2	3	3	2	3	..	2	..
Szücs István	1	2	1	2	1	2	2	2	1	..	1	..
Schweininger József	2	2	3	4	3	4	3	2	2	..	2	..
Tóth Kálmán	1	1	1	1	1	1	1	1	1	..	2	..
Tóth Mihály	1	3	3	3	3	3	2	3	3
35. Ziprisz Aladár, izr.	1	1	2	2	1	1	1	2	2
Zoboki Vincze	1	2	2	2	1	1	2	2	1
Zsámboki Ferencz	1	2	3	4	3	4	3	1	1	..	2	..

Kimaradtak: Gyenes József, Kakuk András és Szentkirályi János.

Összesen: 40.

III. OSZTÁLY.

A tanulók nevei	Rendes tantárgyak										Rendkívüli tantárgyak			
	Magyarság	Vallás	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Tört. és pol. földrajz	Természettani földr.	Számítás	Rajzoló mértan	Tornázás	Műének	Gyorsírás	Francia nyelv	Zene
Bauer Sándor, izr.	2	2	3	3	4	2	2	3	3	3				
Benkóczy Pál, ism.	1	2	3	3	3	2	3	3	3	2	2			
Benkő István	1	1	3	3	3	1	3	3	3	3				
Bújdosó Ödön	1	1	3	3	3	3	3	3	1	2			2	
5. Csapó Lajos	2	1	3	2	3	2	3	3	3	2				
Dunszt Rezső	2	2	3	3	4	3	3	3	3	2				
Egri Ferencz	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3				
Friedmann Árpád, izr.	2	3	3	3	3	2	2	3	3	3				
Fritz Imre, izr.	1	3	2	2	2	2	2	3	2					
10. Gáspár Lajos	1	1	3	3	3	2	3	3	3	fm				
Goldberger Andor, izr.	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2				
Grósz János, izr.	1	2	3	1	3	3	2	3	2	2	1			
Gudricza Mihály	1	1	2	2	2	2	1	2	2	2	2			
Irányi Gyula, ág. ev.	2	2	3	1	3	2	3	3	3	fm			3	
15. Kalecsinszky Zoltán	1	1	3	2	3	3	2	3	2	2			2	
Kapás Pál	1	1	3	3	3	3	3	3	3	2	2			
Kovács István	1	1	3	3	3	3	2	3	3	2	2			
Kuczka József	2	1	3	3	4	2	3	3	3	2				
Mizsei Árpád	1	1	1	3	2	2	3	2	3	3	2			
20. Múth Rudolf, izr.	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3				
D. Nagy István	1	1	3	3	3	2	3	3	3	2	3			
H. Nagy Mihály	1	1	3	3	3	3	3	3	3	2	3			
Novy Róbert	1	2	2	1	2	2	3	1	2	1				2
Oláh Iván	2	2	3	3	3	3	3	3	3	fm	3			
25. Orbán Ferencz	1	1	1	1	1	1	1	1	1	fm	2			
Pataki János	1	1	1	3	2	1	1	2	3	2	2			
Pelei Gyula, ev. ref.	1	1	1	2	2	1	1	1	1	2			2	
Pödlusányi Imre	2	3	4	4	4	4	3	3	4	2				
Schaffer Géza, izr.	1	3	2	1	3	2	2	3	3	2				
30. Schvarcz Dezső, izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2				
Sebők József	1	1	2	3	3	1	2	2	3	3			3	
Spórer József, izr.	1	3	3	2	3	3	3	3	4	3				
Szondy Károly	1	2	3	3	3	2	2	2	1	3	2			
Tanács Gyula	2	2	3	4	3	3	3	3	3	3	1			2
35. Tantó Pál, ev. ref.	1	3	3	3	3	3	2	3	3	2				2

A tanulók nevei	Rendes tantárgyak													Rendkívüli tantárgyak	
	Magaviselet	Vallás	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin	Tört. és pol. földrajz	Természettani földr.	Számítás	Rajzoló mértan	Tornázás	Művészet	Gyorsírás	Francia nyelv	Zene	
Theisz Kálmán	1	2	3	1	4	3	3	3	3	2	
Váczy József	1	1	3	3	3	3	2	3	3	3	
Vigh Péter . .	1	1	2	3	2	2	2	2	3	2	2	
Zsigmond Gyula .	2	1	2	2	3	2	2	2	2	2	1	1	

Kimaradt: Csorba Menyhért és Pulai István.

Összesen: 41.

IV. OSZTÁLY.

A tanulók nevei	Rendes tantárgyak										Rendkívüli tantárgyak		
	Magviselet	Vallásan	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Történelem	Természettan	Belföldi mértan	Tornázás	Francia nyelv	Művészet	Zene	Gyorsírás
Adorján János, ism. . .	1	2	3	3	3	3	3	1	2	2
Afrány Károly . . .	2	1	3	3	3	3	3	3	3	2
Ángyán Béla . . .	1	1	2	3	3	1	2	2	3	2	..	2	..
Bagi Béla . . .	1	1	1	2	2	1	2	2	2	2
5. Bálint János . . .	2	3	2	3	3	2	3	2	1	1	1
Búzás József.	2	3	4	4	4	3	4	3	3	3	..	2	..
Csuta Lázár, g. k. v.	1	1	1	3	3	2	3	1	1	1	2
Darida József	1	3	3	3	3	2	3	3	3	2	2
Fehér László	2	3	4	3	4	3	3	3	3	1
10. Frankó Antal	1	2	3	3	3	3	3	3	3	1	..	2	3
Fungács Béla	1	2	3	3	3	3	3	3	3	2
Furkó László	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	..	2	..
Gyenes Sándor	1	1	2	3	2	2	2	3	1	2	..	1	1
Hajagos József.	1	1	3	3	3	2	3	3	3	2
15. Halasy Sándor, ism. . .	2	3	3	3	3	2	2	2	2	2
Hermanek István	1	1	3	3	3	3	3	3	3	2
Hollschwander Ferencz.	1	1	3	2	3	2	3	2	2	2
Kerekes Béla	1	1	1	2	2	1	1	2	1	2	..	1	..
Ö. Kovács Mihály	1	1	1	3	2	2	2	2	2	2
20. Sz. Kovács Mihály	2	1	2	3	2	2	2	3	3	2	..	2	..
Kovács Sándor.	1	2	2	1	2	1	3	2	2	3
Kubánvi Dezső	1	1	2	3	3	2	3	3	3	fm	..	2	3
Löffler Ernő, izr.	1	1	2	2	3	1	3	3	3	3
Módl József	2	3	3	3	4	3	3	3	3	2
25. Nagy Mihály	1	1	1	2	2	2	2	3	3	2
Nád Dezső	1	1	3	3	4	3	3	3	2	2
Nyúl Pál	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	..	1	..
Póповics Sándor, g. k. . .	1	1	2	2	2	2	2	2	2	1
Sándor Béla	2	2	3	3	3	3	3	3	3	2
30. Schaffer Dezső, izr.	2	3	2	1	2	3	3	3	3	1	1
Stern Ferencz, izr.	2	3	3	3	3	3	3	3	1	2
Szabó József	2	2	3	3	3	3	3	2	3	2
Szabó Mihály	1	2	2	3	3	3	3	3	3	1
Szatmári Sándor	1	2	3	3	3	3	3	3	3	1	..	1	3
35. Szöke Anzelm	2	1	2	1	2	2	2	2	2	2	1	..	2

A tanulók nevei	Rendes tantárgyak										Rendkívüli tantárgyak			
	Magaviselet	Vallás tan	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Történelem	Természettan	Betűszámtan	Rajzoló mértan	Tornázás	Francia nyelv	Műének	Zene	Gyorsírás
Thész József	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Tiezer József	1	2	3	2	3	3	3	3	2	2	2	
Varga Károly	1	2	3	2	3	3	3	2	3	2	1	
Vékony István	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
40. Völlick Brunó	1	1	2	1	2	1	2	2	1	2	3	2

Kimaradt: Hegedűs Endre. — Vizsgálatot nem tett: Pápay Gyula, ág. ev.

Összesen: 42.

V. OSZTÁLY.

A tanuló : nevei	Rendes tantárgyak										Rendkívül tantárgyak		
	Magaviselet	Vallásan	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Történelem	Természettudj	Mennyiségtan	Tornásás	Francia nyelv	Műt. nek	Zone
Banó Sándor	1	2	3	3	3	3	3	3	3	2
Dégi Zoltán .	1	2	3	3	4	3	3	3	3	3
Fritz Rezső, izr.	2	2	3	3	3	3	3	3	3	2	1
Füredi Lajos	1	1	1	2	2	2	2	2	2	1
5. Hitter Miklós .	2	2	2	3	3	3	2	2	3	2	1
Holezer Márton	2	2	3	3	4	3	4	3	3	3
Károsi Sándor .	1	1	2	3	3	2	2	1	3	2
Kocsák József	1	2	2	3	3	3	3	3	3	2	2
Kocsák Sándor	2	3	3	3	4	3	3	3	3	2
10 Major Béla .	1	1	1	2	2	1	1	1	1	1
Major Gyula	1	1	2	3	3	2	2	2	2	3
Nóta István	1	1	2	3	3	2	2	2	2	1	1
Pflug János . .	2	1	1	1	1	2	1	2	2	2	1
Popovits Auxent, g. k. .	1	3	2	3	3	2	3	2	2	2
15. Pölhössy Géza . .	1	1	2	3	3	3	2	3	3	2
Simon Géza .	2	2	3	3	3	2	4	3	3	3
Sinkovich Lajos	1	1	3	3	3	3	3	3	3	3
Vértessy Gyula	2	1	1	1	2	2	2	2	2	2	1
Willer Géza .	2	2	3	2	3	2	2	3	3	2

Kimaradtak: Dávid Nándor, Sporer Gyula, izr.

Összesen: 21.

VI. OSZTÁLY.

A tanulók nevei	Rendes tantárgyak										Rendkívüli tantárgyak		
	Magaviselet	Vallásstan	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Tornázás	Francia nyelv	Gyorsírás	Műének
Bagi Kálmán .	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1
Bábiezky Kálmán .	1	1	2	3	2	2	3	2	2	1
Brachfeld Gyula. izr.	2	2	2	2	2	3	2	2	2	1	..	1	..
Çsorba Gáspár .	1	1	3	3	2	3	2	2	3	1	..	1	..
5. Érdeky Kálmán	2	2	3	4	3	3	3	2	4	fm
Gengler Ferencz .	1	2	2	2	3	3	2	2	2	3
Gráber Andor, izr.	1	2	3	3	3	2	3	2	2	3	..	2	..
Gropsán Illés, g. k. . . .	1	1	2	3	2	3	3	3	3	2
Hársing István, k. r. n. p.	1	1	2	2	1	1	1	1	2	fm	1
10. Hegedűs Ferencz . . .	1	2	2	3	2	3	3	2	3	3	..	1	..
Hogyor József, k. r. n. p.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	fm	1
Huber Viktor . .	1	1	3	1	3	3	2	2	2	1
Kovács Lajos ism.	2	2	3	3	3	3	3	3	4	1
Kozacsek Elek .	2	2	2	3	2	1	3	2	2	1
15. Láber Viktor .	1	1	2	2	2	2	2	2	2	1
Lólin Péter. g. k. .	2	1	2	3	3	3	3	3	3	1	3
Macher Béla	2	1	1	1	2	2	2	1	1	1	..	1	..
Magyar József .	1	2	2	3	3	3	2	2	2	1	..	1	..
Neumann Pál, izr.	1	2	1	1	3	2	3	2	3	3	..	1	..
20. Novy Ferencz	1	1	1	1	2	1	2	2	2	1	..	1	1
Orbán János	1	2	2	3	3	3	3	3	3	1
Szabó László .	1	1	1	3	2	2	1	1	2	1
Szőke Sándor, ism.	2	2	2	3	3	3	3	2	3	fm	1
Szűsz Manó, ism. . .	1	2	1	2	2	2	1	1	2	1
25. Ulrich József, k. r. n. p.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	fm	1
Véber Mihály .	2	1	2	3	2	1	3	2	3	3
Virág Péter	2	1	2	3	3	3	3	3	3	1
Zacher György, k. r. n. p.	1	1	1	1	2	2	2	1	2	fm	1	1	1

Összesen: 28.

VII. OSZTÁLY.

A tanulók nevei	Rendes tantárgyak										Rendkívüli tantárgyak		
	Magaviselet	Vallás	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Történelem	Természettan	Mathematika	Tornázás	Francia nyelv	Karék	Zene
Acsay Ferencz .	1	1	1	2	2	2	1	2	2	1			
Bodrogi János	1	2	1	3	3	3	2	1	2	3			
Dégi Bertalan	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3			
Fehér Flórián, k. r. n. p. .	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
5. Fekete István	2	2	1	2	2	3	3	1	2	1			1
Gyenes József	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3			
Hanstädter József, k. r. n. p.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Imre Ferencz	1	1	2	3	3	3	3	2	3	3			
Iwencz Ferencz	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1			1
10. Jancsár Mihály	2	1	1	2	2	2	2	1	2	1	1		
Jeszenszki Lajos	1	2	2	3	3	3	3	2	3				
Kafka Ferencz	2	2	2	1	3	3	3	1	2	1			
Kapp Károly, k. r. n. p.	1	1	1	1	1	1	1	1	1		1	1	
Langer Ernő	2	3	3	3	3	3	3	2	3	1			
15. Lukáts József, k. r. n. p. .	1	1	1	1	1	1	1	1	1			1	
Lukinich Imre, k. r. n. p.	1	1	1	1	1	1	1	1	1		1	1	1
Majoros Béla, k. r. n. p.	1	1	1	1	1	1	1	1	1			1	1
Margalit Jenő, izr.	1	1	1	2	1	1	2	1	1	1	1		
Mészáros László	2	3	3	3	3	3	3	1	3	1	1		
20. H. Nagy István	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2			
Szabó Jenő	1	2	3	3	3	3	3	3	3	2			
Szeless László	1	2	1	3	3	3	2	1	3	1			
Szlacsányi Béla	2	3	3	3	3	4	3	3	3	1	2		
S. Tóth István	1	2	3	3	3	2	2	2	2	1	2		

Kimaradtak: Goldmann Izidor izr. és Lesi József.

Összesen: 26.

VIII. OSZTÁLY.

A tanulók nevei	Rendez tantárgyak													Rendkívüli tantárgyak	
	Magaviselet	Vallás-tan	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görög pótló olv.	Történelem	Természettan	Mennyiség-tan	Bölcsészet	Rajz	Tornázás	Francia nyelv	Műenck
Ádler Jenő, k. r. n. p.	1	1	1	2	2	2	3	1	2	1	..	fm	..	1	..
Antal Sándor	1	2	2	3	3	2	1	2	2	2	..	1	1	1	..
Aszódi Géza .	1	1	1	1	1	1	..	1	1	2	1	..	2
Bálint Ernő	1	2	1	3	3	2	1	1	2	1	..	2
5. Berezcki Imre, k. r. n. p.	1	1	1	2	1	2	..	1	1	2	1	..	fm	..	1
Bialas Jenő	2	2	3	3	3	3	..	2	2	3	1	..	1
Csernus Ferencz	1	1	2	3	3	3	..	2	2	3	2	..	1
Fekete Béla, izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	..	2
Freész Endre, k. r. n. p.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	..	fm	1	1	1
10. Gärtner József, k. r. n. p.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	..	fm	1	1	1
Gibicz Géza, k. r. n. p. .	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	..	fm	..	1	..
Goldberger Salamon, izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	..	2
Groszman Antal, k. r. n. p.	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	..	fm	1	1	..
Gyenes Antal	1	2	3	3	3	3	3	2	3	3	..	2
15. Hatvani Ede, k. r. n. p.	1	1	1	2	2	2	..	1	1	2	1	..	fm	..	1
Jancsár Barnabás	1	1	2	3	3	2	..	2	1	3	2	..	fm	1	..
Kausch Mihály, k. r. n. p.	1	1	1	1	2	2	1	1	2	1	..	fm	1	1	1
Kiss Sándor, sz. fr. n. p. .	1	1	1	3	2	3	2	1	3	2	..	fm
Komáromi Dezső, k. r. n. p.	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	..	fm	..	1	..
20. Kontraszti Dezső, k. r. n. p.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	..	fm	..	1	..
Kövesi Lajos, k. r. n. p.	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	..	fm	..	1	..
Kummergruber Emil, k. r. n. p.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	..	fm	1	1	1
Lindner József, k. r. n. p.	1	1	1	1	2	2	..	1	1	1	1	..	fm	1	..
Polló István, k. r. n. p.	1	1	1	1	1	1	..	1	1	1	1	..	fm	..	1
25. Sróff Gábor, k. r. n. p. .	1	1	2	2	1	2	1	1	2	1	..	fm	..	1	..
Staudt János, k. r. n. p.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	..	fm	..	1	1
Székely Ernő, k. r. n. p.	1	1	1	1	1	1	..	1	1	1	1	..	fm	1	1
Szöke Jenő	1	1	2	2	3	1	2	1	3	1	..	1	1	..	1
Szunyog Antal	1	1	1	3	3	3	..	1	1	3	1	..	2
30. Varga Ferencz, k. r. n. p.	1	1	1	2	2	2	..	1	1	3	1	..	fm	..	1
Vrábel Benignus, sz. fr. n. p.	1	1	1	2	2	2	..	1	1	2	1	..	fm

Összesen: 31.

Statistikai táblázatok.

1. A tanulók általános áttekintése.

Összesen a tanév végén		Vallásra nézve volt		Anyanyelvre nézve volt		Nyelvismeretre nézve		Egészségi állapot		Magasviselés		Fegyelmi esetek száma																									
278	287	róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	ág. evang.	cv. reform.	unitáris	izraelita	más vallásu	magyar	német	román	olasz	tót	szerb-horvát	ruthén	más nyelvű	csak magyarul	csak németül	csak románul	csak olaszul	csak tótul	csak szerb-horvátul	csak ruthénul	hányan tudnak magyarul	könnyű	súlyos	járványos	meghalt	jó	szabálys.	kev. szabsz.	rosz	igazgatói	tanárkari	tanács folytán el- távozott	kizárattott
278	287	9	2	2	28	241	28	6	1	2	193	278	210	6	—	195	82	1	—	2	1	2	—														

Összesen a tanév végén		A tanulók szülői közt polgári állásra nézve volt		A tanulók illetősége		Tandíjmentes		Lecszkeorát nem mulasztott		Igazolatlanul mulasztott																
278	10	47	6	1	48	—	3	34	1	34	6	1	27	37	23	158	36	83	—	1	—	—	—	107	4	
	nagybirtokos és bérlő	kisbirtokos és bérlő	alkalmazott	nagy iparos	kis iparos	alkalmazott	nagykereskedő	kiskereskedő, szatócs stb.	alkalmazott	köztisztviselő (állami hatósági)	magán és társulati	Katona	Más értelmiségi (orvos, ügyvéd, lelkész, tanár, tanító, mérnök, író, művész stb.)	Személyes szolgálatból élő (munkás, napszámos, szolgálta stb.)	Magánzó (nyugdíjas, tőkéjének jövedelméből stb. élő)	helybeli	megyebeli	más megyebeli	fümei és körületebéli	külföldi	Ösztöndíjas	egészen	félíg	Lecszkeorát nem mulasztott	Igazolatlanul mulasztott	
	önálló	önálló	önálló	önálló	önálló	önálló	önálló	önálló	önálló	önálló	önálló	önálló	önálló	önálló	önálló	Östermelő	Iparos	Kereskedő és vállalkozó	Tisztviselő							

3. Az érettségi vizsgálatok eredményének áttekintése az 1896–97. iskolai évről.

Általában:

A vizsgálat ideje	Jelenkezett		Megvizsgált		Érett lett		Visszavettelt											
	rendes pótló vizsgálatára	ismétlő javító összesen	csak írásban csak szóban írásb. és szóban összesen	jelosen jól egyszerűen összesen	írásbeli után javítóra ismétlőre végleg összesen	szóbeli után												
Az év végén .	31	1	2	—	34	34	—	34	34	4	11	13	28	—	5	1	—	6

Pályaválasztásra nézve:

Teljes vizsgálat után	Az érettek közül														
	Éretnek nyilvánított	papi és tanári jogi	orvosi tanári	mérnöki	építészeti	erdészeti	bányászti	vegyészi	ipari	kereskedői	gazdászati	vasúti	más hivatalnokai	katonai	határozatlan
Az év végén .	28	19	5	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—

pályára szándékozott

Értesítés a jövő tanévre.

A jövő 1897—98-iki iskolai évre a *tanulók fölvétele* szeptember 1-ső, 2-ik és 3-ik napján délelőtt 8—12-ig fog történni; augusztus 30. és 31-én délután tartatnak a *fölvételi-, javító- és pótlóvizsgálatok*. Az iskolai év szeptember 4. napján veszi kezdetét. Ezen időn túl csak a késedelem alapos okának kimutatása mellett vehető még fél a tanuló; szeptember 8-án túl csak a tankerületi kir. főigazgató és szeptember 15-én túl csak a nmlt. vallás- és közoktatásügyi miniszter adhat engedélyt a fölvételre.

Minthogy az 1883. évi XXX. t.-cz. 17. §-a szerint egy-egy osztályban 72 tanulónál több rendszerint nem lehet, intézetünk I. osztályának párhuzamosítása pedig most még lehetetlen: arra kényszerült az intézet fentartó egyházközség tanácsa, hogy a jövő iskolai évre az I. osztályba való fölvételt korlátozni fogja az 1886. évi 33,259. sz. a. k. miniszteri rendelet értelmében.

Az erre vonatkozó, 1887. május 15-én 118. sz. a. kelt egyháztanácsai végzés szerint intézetünknel: *„az 1897—98. tanévre az I. osztályba első sorban a helybeli róm. kath. szülők gyermekei, másodsorban a vidéki róm. kath. fiúk veendők fel és csak azután iratkozhatnak más vallású tanulók is a törvény engedte létszámig; az ezen számon fölül jelentkezők pedig föltétlenül elutasítandók.”*

Ezen határozatnak megfelelőleg úgy kellett intézkednünk, hogy a jövő évi beiratáskor az I. osztályra szeptember 1-ső és 2-án csakis helybeli róm. katolikusokat, — szeptember 3-án d. e. vidéki róm. katolikusokat is — és csak szeptember 3-án délután 2 órától 4-ig irnak be más vallású jelentkezőket is, ha ugyan az előzőleg beirattakkal a törvényengedte létszám még be nem telt volna. A törvényes létszámon fölül jelentkezők vallásfelekezetre való tekintet nélkül el fognak utasíttatni.

A többi osztályra jelentkezők beírása nem esik ilyen korlátozás alá.

Az I. osztályba csak oly növendékek vétetnek fel, kik életök 9. évét már betöltötték és vagy nyilvános népiskolától nyert bizonyítványt mutatnak elő arról, hogy a népiskola négy osztályát jó sikerrel végezték, vagy pedig felvételi vizsgálaton igazolják, hogy hasonló mérvű előkészültséggel bírnak.

Felsőbb osztályba csak azon tanuló léphet, a ki megelőző osztályban minden rendes tantárgyból legalább is elégséges osztályzatot nyert.

Azon tanulónak, *ki egy tárgyból kapott elégtelen osztályzatot*, az intézet tanártestülete megengedheti, hogy a következő iskolai év kezdetén vizs-

gálatot tehessen. *A ki két tantárgyból kapott elégtelen osztályzatot, az csak rendkívüli esetben, a tankerületi főigazgató úr engedélyével tehet javító-vizsgálatot. A ki kétnél több tantárgyból kapott elégtelen osztályzatot, az javító-vizsgálatra semmi esetben sem bocsátatik.*

Hogy ezen eljárás mind az adminisztrációra, mind a felekre nézve egyszerűsítették, a nmlt. m. k. vallás- és közokt. minister úr 1887. évi jún. 30-án kelt 25,873. számú rendeletében a rendelkezés alatt álló középiskolákban **a két tárgyból bukott tanulókra nézve a javítóvizsgálati engedély megadásának jogát a tankerületi kir. főigazgatókra ruházta.**

A javító- és pótló-vizsgálatot azon tanintézetben kell a tanulónak letennie, melynél az elégtelen osztályzatot kapta, illetőleg a vizsgálatot elmulasztotta; más tanintézethez csak a nmlt. vallás- és közoktatásügyi minister engedélyezheti a vizsgálatot.

A javító-vizsgálatok engedélyezéséért vagy áttételéért a folyamodványok a tankerület nsg. kir. főigazgatóságához címzendők, 50 kros bélyeggel szabályszerűen ellátandók, az iskolai bizonyítvány hozzájuk mel'ékendő, a folyamodó tartózkodási helye rájuk irandó s így kellőleg felszerelve és kiállítva az intézeti igazgatóságnál legkésőbb július 4-ig benyújtandó.

Később érkező, vagy közvetlenül a kir. főigazgatóságához küldött folyamodványok figyelembe nem vétetnek.

Azon *tanulók*, akik biznyitványuk záradéka szerint javító-vizsgálatot tehetnek, vagy esetleg a *javító-vizsgálatra* engedélyt nyernek és kellőleg elkészülve csakugyan vizsgálat alá *is akarnak állani*, ezen elhatározásukat legkésőbb *augusztus 20-ig személyesen, vagy egyszer-ül levélben jelentsek be az igazgatóságnál.* — Ugyanezen napig hasonlóképen levélben *jelentkezzenek* azon *magántanulók is* akik szeptemberben óhajtanak magánvizsgálatot tenni.

A szeptemberi javító- és pótló érettségi vizsgálatra augusztus 15-ig kötelesek az illetők az igazgatóságnál levélben jelentkezni és irataikat beadni.

Más intézetbeli tanulók a fölvételnél iskolai bizonyítványukon kívül kötelesek a bizonyítványt kiállító intézetnek nyomtatott „Értesítő“-jét is bemutatni.

Az intézetnél fölvételre először jelentkezők elengedhetetlenül tartoznak keresztlevelüket, illetőleg születési okmányukat és himlőoltási bizonyítványt is magukkal hozni

A közegészségügyet rendező 8176. évi XIV. t.-cz. XIII. fejezetének módosításáról szóló 1887. XXII. t.-cz. a *védhimlőoltást*, mint a közegészség egyik tényezőjét, kötelezőleg rendelvén el, különös figyelemmel van az iskolákba járó tanulókra: a 3. §-ban az iskolába belépő gyermekektől az első himlőoltás igazolását, — a 4. és 5. §-ban pedig a 12. életévét elért, iskolába fölvételre jelentkező tanulóktól az *újraoltás, tanúsítását* kívánja

meg; a mely utóbbi kötelezettség természetesen az oly tanulókra nézve is fennáll, kik az előbbi tanévben ugyanazon középiskolát látogatták, a melybe ujólag fölvetetni óhajtának. — Ezekre vonatkozólag a nmlt. kir. vall.- és közokt. minister úrnak 1887. évi szeptember 22-én kelt 29,370. számú rendelete elrendeli, hogy az *újraoltásra kötelezett s újra be nem oltott tanuló csak ideiglenesen vehető fel.*

Fölvételre minden tanuló atyjának, vagy anyjának, vagy gyámjának, illetőleg ezek helyettesítőjének kíséretében jelentkezék az igazgatónál és az osztályfőnöknél.

Vidéki illetőségű szülők, vagy gyámok a fölvételkor kötelesek oly helyettest bemutatni, a kire a házinevelés és felügyelet tekintetből, valamint az iskola követelése szerint is, a szülékre háromló kötelességeket átruházták. Ebben a tekintetben a körültekintő és lelkiismeretes gondoskodást a szüléknek kiválóan figyelmébe ajánlja az igazgatóság.

Iskolai tanpénzt, illetőleg a helybeli róm. kath. egyházközség tanácsának 1894. decz. 16 án tartott ülésének 283/94. sz. a. határozata folytán jövő 1897—98. iskolai évtől kezdve, a helybeli róm. kath. vallású tanulók 10 frt, a vidéki származású, továbbá a nem kat. tanulók 20 frt tandijat fizetnek. A felvételi díj 2 frt, értesítő díj 50 kr., ifjúsági könyvtár díj 50 kr.

Szolgáljon még a vidéki szüléknek tájékoztató tudomásul, hogy a városi róm. kath. egyházközség tápintézetet tart fenn, melyben a középiskolai szegény tanulók havonként előre fizetendő 7 frtéért reggelivel, ebéddel és vacsorával láttatnak el. szállás nélkül.

Hogy az iskola kitűzött célját, a mely nem egyéb, mint a reábizott ifjút erkölcsi és értelmi érettségre vezetni, legalább emberileg számítva biztosan elérhesse, semmiféle körülmények között sem nélkülözheti a szüléknek vagy ezek helyettesének lelkes, nem lankadó, sohasem késlekedő közreműködését. Hogy pedig ez a közreműködés célirányos lehessen, a szülői háznak biztosan tájékozva kell lenni az iskola követeléseivel. Ezen okokból a középiskolai rendtartásnak megfelelőleg a tanintézetünknel érvényben levő rendszabályok egy-egy példányt a szüléknek a beírások alkalmával kezeihez juttatjuk és már előre e helyütt is alkalmat veszünk arra, hogy azokat a rendszabályokat a t. ez. szüléknek gondos figyelmébe ajánljuk. — Különösen kérjük pedig a vidéki szüléket, hogy mi lön majd iskolára szánt fiukat elszállásolják, csakis olyan szállásadónak gondjaira bízzák féltett kincsüket, a kik határozott kijelentéssel és ígérettel vállalkoznak arra, hogy az iskolai rendszabályok pontjai szerint a szülék helyetteseire háromló követelményeknek lelkiismeretesen meg akarnak és meg is fognak felelni.

A t. cz. szülék esetleges kérdéseikkel a gymnasiumi ügyet illetőleg forduljanak az igazgatósághoz, ily czimmal: A róm. kath főgymn. igazgatóságának, Kecskemét; a tápintézetet illetőleg pedig főt. Hanusz István m. kir. főreáliskolai igazgató úrnak, Kecskemét.

Kelt Kecskeméten, 1897. június 29. napján.

Perger József,
igazgató.

TARTALOM.

- I. A Kegyes-tanítórend kecskeméti főgymnasiumának története.
- II. Tanári kar.
- III. Előadott tananyag; tankönyvek.
 - 1. Rendes, kötelező tantárgyak.
 - 2. Rendkívüli, nem kötelező tantárgyak.
 - 3. A jövő évre előirányzott tananyag és tankönyvek.
- IV. Írásbeli feladványok.
 - 1. Magyar nyelven.
 - 2. Érettségi feladványok.
- V. Adatok az intézet történetéhez.
 - 1. Az intézet belételezéséhez.
 - 2. Az intézet külső viszonyai.
 - 3. Az intézet jötevei.
 - 4. Könyvtárak.
 - 5. Szertárak.
 - 6. Önképző-kör.
 - 7. Gyorsíró-kör.
 - 8. Segélyző egyesület.
 - 9. Az intézetnél rendszeresített pályázat król.
 - 10. Ösztöndíjak, jutalmak, segélyezések.
- VI. A tanulók érdemsorozata.
- VII. Statisztikai kimutatások.
 - 1. A tanulók általános áttekintése.
 - 2. A tanulók részleges áttekintése.
 - 3. Az érettségi vizsgálatok eredményének áttekintése.
- VIII. Értesítés a jövő tanévre.

